

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU
TUTANAK DERGİSİ

22'nci Toplantı
26 Kasım 2025 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması

2.- Oturum Başkanı Nilgün Ök'ün, Muş Milletvekili Sümeyye Boz'un Millî Savunma Bakanlığının 2026 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

3.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Muş Milletvekili Sümeyye Boz'un Millî Savunma Bakanlığının 2026 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

4.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygun'un Millî Savunma Bakanlığının 2026 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

1.- 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/280) ve 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/279) ile Sayıştay tezkereleri

a) Millî Savunma Bakanlığı

b) Akaryakıt İkmal ve NATO POL Tesisleri İşletme Başkanlığı

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'nın, Ankara Milletvekili Orhan Yegin'in Bakanlığın 2026 yılı bütçesi üzerindeki konuşması esnasında yaşanan tartışmada geçen Millî Savunma Bakanı Yaşar Güler'in bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

-----0-----

22'nci Toplantı
26 Kasım 2025 Çarşamba

-----0-----

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu saat 10.06'da açılarak üç oturum yaptı.

Komisyon Başkanı Mehmet Muş,
Komisyonun bugünkü gündemine,

Muş Milletvekili Sümeyye Boz'un Millî Savunma Bakanlığının 2026 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine,

Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygun'un Millî Savunma Bakanlığının 2026 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine;

Oturum Başkanı Nilgün Ök, Muş Milletvekili Sümeyye Boz'un Millî Savunma Bakanlığının 2026 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine,

İlişkin açıklama yaptı.

2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/280) ve 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/279) ile Sayıştay tezkerelerinin görüşmelerine devam edilerek,

Millî Savunma Bakanlığının,

Akaryakıt İkmal ve NATO POL Tesisleri İşletme Başkanlığının,

Görüşmeleri yapılarak,

Millî Savunma Bakanlığının 2026 yılı bütçesi ve 2024 yılı kesin hesabı kabul edildi.

Malatya Milletvekili Veli Ağbaba, Ankara Milletvekili Orhan Yegin'in Bakanlığın 2026 yılı bütçesi üzerindeki konuşması esnasında yaşanan tartışmada geçen Millî Savunma Bakanı Yaşar Güler'in bazı ifadelerine ilişkin açıklama yaptı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, 2026 yılı bütçelerini görüşmeye devam etmek için 27 Kasım 2025 Perşembe günü saat 10.00'da toplanmak üzere toplantıya 20.29'da son verildi.

26 Kasım 2025 Çarşamba
BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.06
BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)
BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)
SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)
KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)
----- 0 -----

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Plan ve Bütçe Komisyonumuzun değerli üyeleri, Sayın Bakanım, Bakan Yardımcılarımız, kamu kurum ve kuruluşlarımızın değerli bürokratları, yazılı ve görsel basınımızın kıymetli temsilcileri; Başkanlık Divanı adına sizleri saygıyla selamlıyorum, hayırlı sabahlar diliyorum.

Toplantı yeter sayımız vardır.

Komisyonumuzun 22'nci Birleşimini açıyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gündemimizde, Millî Savunma Bakanlığı bütçe kesin hesap ve Sayıştay raporu ile Akaryakıt İkmal ve NATO POL Tesisleri İşletme Başkanlığı Sayıştay raporu bulunmaktadır.

Sayın Bakanımıza söz vermeden önce, Komisyonumuza katılan bürokratların kendilerini tanıtmalarını rica ediyorum.

Buyurun lütfen.

(Katılımcılar kendilerini tanıttılar)

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

1.- 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/280) ve 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/279) ile Sayıştay tezkereleri ¹

a) Millî Savunma Bakanlığı

b) Akaryakıt İkmal ve NATO POL Tesisleri İşletme Başkanlığı

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, şimdi Sayın Bakanımıza konuşmasını yapmak için otuz dakika süre veriyorum.

Buyurun lütfen.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonunun sayın üyeleri, değerli basın mensupları; sizleri şahsım ve Bakanlığımız adına saygıyla selamlıyorum.

Bugün Komisyonumuza Bakanlığımızın 2026 yılı bütçe teklifi ile savunma ve güvenliğimize yönelik faaliyetlerimiz hakkında bilgi sunacak, memnuniyetle soru ve değerlendirmelerinize alacağız. Şimdiden ilginiz ve desteğiniz için teşekkürlerimi sunuyorum.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; bugün ele aldığımız bütçe, rakamları ve ilgili kalemleri ifade etmenin ötesinde ülkemizin ve asil milletimizin savunma ve güvenliği ile devletimizin bekasını koruma iradesinin somut bir yansımasıdır. Zira kahraman Türk Silahlı Kuvvetlerimiz, yüzyıllardır olduğu gibi bugün de hak ve menfaatlerimizle kutsal vatan topraklarımızın korunmasının başlıca teminatıdır. Değerli Komisyonumuza sunmuş olduğumuz bütçe teklifi de bu vazifelerin en güçlü şekilde gerçekleşmesini sağlamak amacıyla hazırlanmıştır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; kural temelli uluslararası düzenin zayıfladığı, küresel ölçekte güç ve nüfuz mücadelelerin arttığı, bölgemizin ise âdeta ateş çemberine döndüğü günümüzde, Türkiye, ilkel ve çok boyutlu diplomasiyle yol almaktadır. Bu süreçte bir yandan sınırlarımızın güvenliği ve milletimizin huzuru için askerî caydırıcılığımızı artırırken diğer yandan uluslararası meselelerin çözümü ile barışın tesisinde etkin ve yapıcı bir tutum sergiliyoruz.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hudutlarımız kahraman Mehmetçik'imizin büyük özverisinin yanı sıra, sürekli geliştirilen teknoloji yoğunluklu sistemlerle dünya standartlarında korunmaktadır. Sınırlarımızdaki tedbirler, ortaya çıkan tehdit durumu ve gelişmelere göre çok yönlü emniyet ağıyla sürekli geliştirilmektedir. Aldığımız bu tedbirlerin etkinliği sayesinde geçen yıla oranla yasa dışı geçişlerde engellenen ve yakalanan şahıs sayılarında düşüş yaşanmıştır. Bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da hudutlarımızda ilgili kurumlarımızla koordine hâlinde etkin ve caydırıcı tedbirler almaya devam edeceğiz.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; özellikle yakın çevremizde cereyan eden jeopolitik gerginliklerin tüm bölgemizi tehdit ettiği bir süreçte birlik ve beraberliğimizi güçlendirmek ve iç cephemizi tahkim etmek maksadıyla yeni bir dönemin kapısını aralamış bulunuyoruz. Kırk yılı aşkın süredir ülkemizin huzurunu ve güvenliğini tehdit eden terör belasından kurtulmak, milletimizin önüne konulan engelleri ortadan kaldırmak ve evlatlarımızın geleceğini teminat altına almak için terörsüz Türkiye hedefine doğru kararlı bir yürüyüş içerisindeyiz. Sayın Cumhurbaşkanımızın vizyoner liderliğinde ve Sayın Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanının güçlü desteğiyle başlatılan bu tarihî süreç kardeşliğimizi pekiştirme, milletimizi güvenli ve müreffeh dolu yarınlara ulaştırma iradesinin en açık göstergesidir. Şu hususu da özellikle belirtmek isterim ki bu süreçte atılacak tüm adımlar şehitlerimizin aziz hatırasına asla leke düşürmeyecek; gazilerimizin onuruna, asaletine ve verdikleri emeklere zarar vermeyecektir. Zira, terörle mücadelede elde ettiğimiz başarılarla ve terörsüz Türkiye hedefimize doğru ilerlememizde en büyük pay başta aziz şehitlerimiz ve kahraman gazilerimiz ile onların fedakâr ailelerine aittir. Bu yüzden şehit ve gazilerimizin kıymetli hatırasına sahip çıkıyor, başta Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımız olmak üzere devletimizin tüm kurumlarıyla eşgüdüm içinde şehit ve gazilerimizin emaneti değerli aileleri ile kahraman gazilerimizin yanında olmayı sürdürüyoruz. Yegâne amacımız şehit ve gazilerimizin mirasını korumak, onların emsalsiz gayretleriyle

1. (1/280) ve (1/279) esas numaralı Kanun Teklifleri 23/10/2025 tarihli 4'üncü Toplantı Tutanağı'na eklidir.

elde edilen huzur iklimini kalıcı kılmak; böylelikle çocuklarımızın barış ve refah ortamında büyüdüğü bir geleceği de inşa etmektir. Bu kapsamda terör örgütünün 26 Ekimde yaptığı açıklamayla ülkemizden tamamen çekilme kararı önemli bir adım olarak görüyor, sürecin işlerliği ve hızlanması adına da memnuniyet verici buluyoruz. Bununla birlikte sürecin sağlıklı bir şekilde işlemesi ve devam etmesi için PKK ve iltisaklı tüm gruplar fesih kararı kapsamında başta Suriye olmak üzere bulundukları tüm bölgelerde derhal tüm terör faaliyetlerine son vermeli ve koşulsuz olarak silahlarını teslim etmelidirler. Başta PKK-PYD/YPG, SDG olmak üzere hiçbir terör örgütünün bölgede kök salmasına ve farklı adlar altında faaliyet yürütmesine izin vermeyeceğimizi de bir kez daha hatırlatmak istiyorum. Yakın zamanda taraflar arasında ABD'de yapılan görüşme ve koordinasyonlarda Suriye ve SDG arasındaki entegrasyon sürecinin de hızlı bir şekilde tamamlanmasını bekliyor, hâlihazırda sahadaki gelişmeleri yakından takip ediyor ve her zamanki hassasiyetimizle tüm tedbirlerimizi de alıyoruz.

Bu çerçevede komşumuz Suriye'yle de yakın bir diyalog hâlindeyiz. Terörle mücadele konusunda komşumuz Irak ve Bölgesel Yönetimle de son dönemde tesis ettiğimiz iş birliğini yakın bir koordinasyon içerisinde sürdürüyoruz. Sonuç olarak terörsüz Türkiye hedeflerimize ulaşmaya yönelik gayretlerimiz sürerken terörle mücadelemiz ülkemizin güvenliği, bölgemizin huzur ve istikrarı için tavizsiz bir şekilde devam etmektedir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; mavi ve gök vatanımızdaki hak ve menfaatlerimizin korunması için de her türlü çabayı gösteriyor, Ege ve Doğu Akdeniz'deki faaliyetlerimizi millî çıkarlarımızı doğrultusunda etkin bir şekilde ifa ediyoruz. Öte yandan komşumuz Yunanistan'la aramızdaki sorunların çözümünü, mevcut olumlu diyalog ortamının geliştirilmesini, böylece Ege Denizi'nin barış ve istikrar bölgesi olmasını da arzu ediyoruz. Bununla birlikte Yunanistan tarafından bölgede tek taraflı yürütülmeye çalışılan her türlü projeye ve teşebbüse karşı da uluslararası hukuk çerçevesinde diplomatik girişimlerde bulunuyor, mütekabiliyet kapsamında gerekli her türlü tedbiri kararlılıkla uyguluyoruz. Ege'de ve Doğu Akdeniz'de ülkemizi yok sayan veya haklarımızı gasbetme niyeti taşıyan hiçbir projenin gerçekleşmeyeceğini her fırsatta vurgularken Kıbrıslı kardeşlerimizin hak ve menfaatlerini de savunmaya devam ediyoruz. Şu bir gerçek ki adada adil ve kalıcı çözüm için tek çıkar yol Kıbrıs Türklerinin egemen eşitliği ve eşit uluslararası statüsünün kabulüdür. Bunların yanı sıra Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'nin bölge içinden ve dışından ülkelerle askerî ve siyasi ilişkilerini geliştirme ve silahlanma hevesi gerginliği artıracak ve istikrara zarar verecek mahiyette ilerlemektedir. Dolayısıyla bu çabalara karşı proaktif savunma ve güvenlik politikamız doğrultusunda gerekli tedbirleri alırken her koşulda Kıbrıslı kardeşlerimizin yanında olduğumuzu da bir kez daha hatırlatmak istiyorum.

Sayın Başkan, sayın Komisyon üyeleri; Türk Silahlı Kuvvetlerimiz, ikili ilişkiler, NATO, Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği ve Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı görevleri kapsamındaki yoğun faaliyetlerini de sürdürmekte, pek çok coğrafyada uluslararası güvenlik, barış ve istikrara önemli katkılar sunmaktadır. Bu kapsamda en başta can kardeşimiz Azerbaycan'la ikili ilişkilerimizi daha da derinleştiriyoruz. Nitekim Azerbaycan'ın silahlı kuvvetlerinin yeniden yapılandırılması kapsamında eğitim yardım ve danışmanlık faaliyetlerimizle savunma sanayi işbirliğinde büyük gelişmeler kaydettik, kaydediyoruz.

Diğer yandan barışın tesisi kapsamında Azerbaycan ve Ermenistan arasında Washington'da kayda geçirilen iradede de memnuniyet duyuyoruz. Uluslararası çatışma ve krizlerin giderek arttığı bir dönemde atılan bu adımın Kafkasya'daki kalıcı barış ve istikrar için çok kıymetli olduğunu değerlendiriyor, kapsamlı bir barış metninin de bir an önce imzalanmasını temenni ediyoruz.

Sayın Başkan, sayın Komisyon üyeleri; Suriye'nin egemenliği ile birlik ve beraberliğine olan desteğimiz çerçevesinde ülkenin yeniden inşası ve imarı ile Suriyelilerin geri dönüşlerinin sağlanması ve uluslararası arenadaki kısıtların kaldırılması gibi pek çok başlıkta desteklerimiz devam etmektedir. Güvenlik alanında da yeni yönetimle yakın bir koordinasyon ve güçlü bir uyum içerisindeyiz. Bu kapsamda evvela askerî ataşemizi, müteakiben de çalışmalarımızda etkinliğin ve koordinasyonun sağlanması amacıyla Suriye Koordinasyon Birimi görevlilerimizi Şam'a gönderdik. Suriye'yle imzaladığımız Ortak Eğitim ve Danışmanlık Mutabakat Muhtırası kapsamında, başta terörle mücadele olmak üzere, Suriye ordusunun savunma ve güvenlik kapasitesinin geliştirilmesi, modernizasyonu, teşkilatlanması ve personelin eğitilmesine katkıda bulunuyoruz. Öte yandan, Suriye yönetiminin son dönemde uluslararası arenada yetkin, kararlı ve iş birlikçi yaklaşımıyla bölge ülkeleri ve bölgede etkin olan aktörlerle temaslarının artarak devam ettiğini memnuniyetle gözlemlerken özellikle ABD, Rusya ve İsrail'le olan temaslarını da yakından takip ediyoruz.

Akdeniz'den komşumuz olan ve güçlü bağlarımız bulunan Libya'nın da birliğine, huzuruna ve istikrarına katkı sunmak için son yıllarda üstlendiğimiz inisiyatif ve tesis ettiğimiz iş birliği sayesinde sahada büyük ölçüde sükûnet sağlanmıştır. Hâlihazırda Libya ordusuna eğitim ve danışmanlık faaliyetleri kapsamında destek olurken askerî sahada ikili ilişkilerimizi de geliştiriyoruz. Esasen Libya'da tüm taraflarla ilkeli bir politika çerçevesinde sürdürdüğümüz diyalog ve çabalarımız doğrultusunda toprak bütünlüğü ve ulusal birliğini sağlamış tek Libya hedefimize yönelik ilerlemeler kaydedildiğini de memnuniyetle ifade etmek istiyorum.

Uluslararası güvenliğe sunduğumuz katkılar kapsamında dost ülke Somali'ye de toprak bütünlüğünü sağlama ve ulusal birliğini güçlendirme çabalarında çok yönlü destek veriyoruz. Hâlihazırda Somali Silahlı Kuvvetlerinin teşkilat, eğitim öğretim, askerî teçhizat, altyapı ve lojistik sistemlerinin iyileştirilmesi ve danışmanlık faaliyetlerini ilgili kurumlarımızla koordineli olarak yürütmekteyiz.

Aynı şekilde, Türk-Katar Birleşik Müşterek Kuvvet Komutanlığımız ise Katar ordusunun savunma kabiliyetlerinin geliştirilmesini desteklemek, eğitim ve tatbikatlar gerçekleştirmek, terörizmle mücadele ile uluslararası barışı destekleme harekâtlarına katkı sağlamak amacıyla faaliyetlerini icra etmektedirler. Katar'la olan askerî iş birliğimizi bölgedeki deniz ve hava unsur komutanlıklarımızın görevleri ile savunma sanayisi dâhil geniş bir yelpazede sürekli güçlendirdiğimizi de vurgulamak isterim.

Balkanlarda ise Avrupa Birliği tarafından Bosna Hersek'te üstlenilen EUFOR Althea Harekâtı'na 2004'ten beri iştirak ederek dost ve kardeş ülke Bosna Hersek'in istikrarına katkı sağlamaktayız.

Aynı şekilde Kosova'da da 2023-2024 döneminde başarıyla yerine getirdiğimiz NATO-Kosova gücü KFOR Komutanlığı görevini 3 Ekim 2025 tarihinde bir kez daha devraldık.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; kahraman Mehmetçik'imizin pek çok ülkede üstlendiği bu görevlerin yanı sıra kardeş, dost ve müttefik 92 ülkeyle askerî çerçeve, eğitim iş birliği ve yardımlaşma anlaşmalarını da imzalamış bulunuyoruz.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; ikili iş birliğimiz kapsamındaki icraatlarımızın dışında NATO'da da etkin bir şekilde yer alıyoruz. İttifakın güçlü ve saygın bir üyesi, aynı zamanda ikinci büyük ordusuna sahip ülke olarak askerî eğitim, tatbikat, harekât ve

diğer sorumluluklarımızı örnek bir şekilde icra ederek büyük bir başarıyla yerine getirmekteyiz. Bu çok yönlü askerî faaliyetlerle birlikte ülkemizin tüm dünyada kabul gören etkin diplomasisi ve başat rolünün doğal bir sonucu olarak 2026 yılı NATO zirvesinin Ankara'da düzenlenmesine karar verilmiştir. Türkiye, NATO'nun asgari yüzde 2 olan savunma harcamaları hedefine bağlı olarak 2024 yılında bu konudaki taahhüdünü 2,13 seviyesinde gerçekleştirmiştir. Ülkemiz ayrıca NATO askerî bütçesine katkıda 8'inci sıradan 7'nci sıraya da yükselmiştir. Sağlanan seviyenin kademeli bir şekilde artırılarak ittifakın planladığı hedef olan yüzde 5 oranına 2035 yılına kadar ulaşacağımızı değerlendiriyoruz.

Sayın Başkan, Sayın Komisyon üyeleri; Rusya ve Ukrayna arasındaki savaş nedeniyle daha da hassas bir durum arz eden Karadeniz'deki gelişmeleri yakından takip ediyor, ülkemizin hak ve menfaatleri doğrultusunda Montrö dâhil tüm tedbirleri kararlılıkla uyguluyoruz. Bu çerçevede, Karadeniz'deki savaştan kaynaklı mayın tehdidine çözüm üretmek ve seyir emniyetini idame etmek maksadıyla millî esaslı Mayın Karşı Tedbirleri Harekâtı'nı da icra ediyoruz. Aynı şekilde, geçen yıl Romanya ve Bulgaristan'la birlikte oluşturduğumuz Karadeniz Mayın Karşı Tedbirleri Görev Grubu da çalışmalarına başarıyla devam etmektedir. Karadeniz'de en uzun kıyı şeridine sahip ülkelerden biri olarak bölgede istikrar ve güvenliğin yeniden tesis edilmesi için Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde çok yönlü girişimlerimizi de sürdürmekteyiz.

Sayın Başkan, Sayın Komisyon üyeleri; Türkiye ilk andan itibaren İsrail'in Filistin halkına uyguladığı işgal, ilhak ve imha politikasının son bulması için uluslararası toplumu sorumluluk almaya davet etmiştir. Nihayetinde geçtiğimiz ay ülkemizin de yoğun çaba ve aktif katkısıyla İsrail ve Filistin arasında ateşkese varılmıştır. Ülkemiz Sayın Cumhurbaşkanlığımızın liderliğinde ateşkese ulaşılmadaki yoğun çabaları, kalıcı barış için Gazze deklarasyonunda imzacı taraflardan biri olması ve garantör rolüyle uluslararası müzakere masalarının etkin bir üyesi olduğunu bir kez daha açıkça göstermiştir. Özellikle belirtmeliyim ki Gazze'deki ateşkesin sürdürülmesi ve ilgili planın uygulanabilirliği, sahada ve masada adil güvence mekanizmalarının etkinlik ve kararlılığı ile İsrail'in ateşkese eksiksiz riayet etmesine bağlıdır. Bu çerçevede Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinde Gazze barış kurulunun kurulması ve Uluslararası İstikrar Gücü'nün görev yapmasına dair tasarının kabul edilmesini önemli buluyoruz. Türkiye olarak tarihî misyonumuz çerçevesinde ihtiyaç duyulabilecek her konuda üzerimize düşen sorumluluklara hazır olduğumuzu da vurgulamak istiyorum.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; şu ana kadar zikrettiğim üzere şanlı ordumuzun ulusal ve uluslararası alanda böylesine etkin ve başarılı olmasının temelinde şüphesiz ki yüksek donanıma sahip personelimizin fedakârlığı, kahramanlığı, gayretleri ve disiplini vardır. Dolayısıyla, personel konusuna her aşamasıyla büyük önem veriyor, personelimize yönelik çok yönlü eğitim faaliyetleriyle yeni personel temini işlemlerimizi ilgili mevzuatlara uygun bir şekilde ve objektif kriterlerle gerçekleştiriyoruz.

Göz bebeğimiz Millî Savunma Üniversitemiz de eğitim öğretim görevlerini üstün bir azimle yerine getirmektedir.

Öte yandan, görevde olan ve emekli personelimizin yaşamlarını daha iyi şartlarda sürdürebilmeleri için özlük haklarına dair çalışmalar ülkemizin imkân ve şartları ile çağdaş uygulamalar dikkate alınarak yapılmakta, gerekli teklifler ilgili makamlara sürekli iletilmektedir.

FETÖ'yle mücadelede hukuk çerçevesinde ve ilgili kurumlarımızla yakın bir koordinasyon hâlinde elde edilen bilgi ve belgelere göre yürütülmektedir. 15 Temmuz 2016 hain darbe girişiminden itibaren FETÖ iltisakı nedeniyle Türk Silahlı Kuvvetlerimizden toplam 24.002 şahıs ihraç edilmiş, ayrıca 2.225 şahsın da rütbesi geri alınmıştır. Ayrıca Bakanlığımızda ve Türk Silahlı Kuvvetlerimizde suç işleyen, maiyetine kötü davranan veya disiplinsizlik yapan hiç kimseye müsamaha gösterilmemekte, gerekli cezai işlemler ivedilikle uygulanmaktadır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; ülkemizin savunma sanayisi sektörü yükselen bir güç durumundadır ve sahip olduğu ekosistemle dünya çapında büyük bir etki uyandırmaktadır. Bugün kendi İHA ve SİHA'sını, hava savunma sistemlerini, savaş gemisini ve denizaltılarını geliştirebilen sayılı ülkelerden biriyiz. En son geçtiğimiz ay seri üretimine başlanan yerli ve millî yeni nesil ana muharebe tankımız ALTAY'ın da ilk teslimi yapılmıştır. Ulaştığımız bu mümtaz seviyenin daha yükseklere çıkabilmesi, ancak kaynaklarımızın ve potansiyelimizin doğru kullanılabilmesiyle mümkündür. Bunun için de çalışmalarımızı tüm paydaşlarımızla tam bir uyum içerisinde ve yoğun bir çabayla sürdürüyoruz. Bu çerçevede savunma sanayisi ekosistemimizin önemli bir unsuru olan Bakanlığımız bünyesindeki askerî fabrikalarımız ve tersanelerimizin de imkân ve kabiliyetlerini mütemediyen geliştiriyoruz.

Son olarak, millî uçak gemimizin üretilmesi için doğrudan Bakanlığımız ve Deniz Kuvvetleri Komutanlığımız ile Savunma Sanayii Başkanlığımızın sorumluluğunda faaliyetlere başlanmıştır. Bu birimlerimizin yanı sıra savunma sanayisinde kritik projeleri başarıyla yürüten alt inisiyatiflerimiz Makine ve Kimya Endüstrisi ve ASFAT'ımızın kapasite ve gelişimlerini daha da artırmak için büyük çaba gösteriyoruz.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; savunma sanayisinde önemli gündem maddelerimizden biri de yerli ve millî savaş uçaklarımız KAAAN'ımızdır, HÜRJET'imizdir ve KIZILELMA'mızdır. KAAAN, HÜRJET ve KIZILELMA'yla ilgili olarak dost ve müttefik ülkelerden yoğun talep gelmektedir. Eurofighter tedariki kapsamında ise Birleşik Krallık'la geçtiğimiz ay 20 adet yeni uçak ile ekipman ve muhtelif mühimmatın tedarik edilmesine dair sözleşme imzalanmıştır. Ayrıca, Katar ve Umman envanterinde bulunan Eurofighter uçaklarının temin çalışmaları da devam etmektedir. F-16 ve F-35 tedarikiyle ilgili çalışmalar da sürdürülmektedir.

Sayın Başkan, sayın Komisyon üyeleri; Türk Silahlı Kuvvetlerimizin barış garnizonlarında, depremde etkilenen bölgelerde, hudut hattında ve operasyon birliklerindeki bina, tesis, yol, içme suyu ve bunun gibi ihtiyaçların karşılanmasına yönelik inşaat faaliyetlerimiz planlandığı şekilde sürdürülmektedir. Öte yandan, Bakanlığımız, ülkemizde veya çeşitli coğrafyalarda meydana gelen afet ve acil durumlarda gelen talepler doğrultusunda arama kurtarma, ulaştırma, barınma ve iâşe desteği de sağlamaktadır. İcra ettiğimiz bütün faaliyetlerimizde çevrenin korunmasına, çevre kirliliğinin önlenmesine ve enerji verimliliğine de ayrıca dikkat ediyoruz.

Sayın Başkan, sayın Komisyon üyeleri; önemli askerî faaliyet alanlarımızdan biri olan mayın konusunda ise sınırlarımız içerisinde bugüne kadar yaklaşık 50 milyon metrekare alanda insani maksatlı mayın temizliği icra edilmiş ve yaklaşık 227 bin adet mayının imhası gerçekleştirilmiştir.

Sayın Başkan, sayın üyeler; askerî faaliyetlerimizin ayrılmaz bir parçası olan coğrafi bilgi sistemleri ve haritacılık çalışmalarımızı da son teknolojik gelişmeler doğrultusunda sahadaki harekât, kabiliyet ve üstünlüğümüze doğrudan katkı sağlayacak şekilde sürekli olarak geliştiriyoruz.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; yapay zekâ ve siber alandaki baş döndürücü gelişmelere hızlıca adapte olmak maksadıyla bilgi ve iletişim teknolojilerimizi modernize ediyor; siber vatanımızı korumak, tehditleri caydırmak ve alanda üstünlük kurmak için siber gücümüzü sürekli artırıyoruz.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; asker alma işlemlerimizi ise 2019'da yürürlüğe giren kanunla verimli ve ordumuzun ihtiyaçlarına uygun bir şekilde yerine getirmeye devam ediyoruz. Yurt içi ve sınır ötesinde gerçekleştirdiğimiz harekâtların sağlık hizmet desteği, askerî sağlık personelimiz marifetiyle ve Sağlık Bakanlığı personelinin de destek alınarak başarılı şekilde icra edilmektedir. Bakanlığımızın kimyasal, biyolojik, radyolojik ve nükleer savunma tedbirlerine yönelik ilgili ürünlerinin yerli ve millî olarak geliştirilmesiyle bu alanda savunma uzmanı yetiştirilmesi çalışmalarımız da verimli bir şekilde sürdürülmektedir.

Sayın Başkan, Komisyonumuzun sayın üyeleri; İç Denetim Birimi Başkanlığımızca tüm faaliyetlerimizin etkili, ekonomik, verimli ve mevzuata uygun bir şekilde gerçekleştirilmesine ilişkin denetim ve danışmanlık görevi icra edilmektedir. Sayıştay Başkanlığı ise yaptığı denetimler sonucunda Meclisimize sunduğu Millî Savunma Bakanlığı 2024 Yılı Sayıştay Denetim Raporu'nda 1 bulguya yer vermiş olup buna yönelik gerekli tedbirler de alınmaktadır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; konuşmamın son kısmında küresel güvenlik ortamındaki değişimleri, Avrupa'daki askerî yapılanmanın yaşadığı sorunları, devam eden yakın tehdit algısını, buna mukabil Türk Silahlı Kuvvetlerimizin mevcut imkân ve kabiliyetlerini, modernizasyon sürecini ve millî savunma sanayimizin sahaya yansıyan ürünlerini teknik ve stratejik çerçevede ifade etmek istiyorum. Son üç yıl içerisinde Avrupa'da savunma harcamaları ciddi oranda artsa da bu artış gerçek muharebe kapasitesine aynı hızla yansımamıştır. Bugün birçok Avrupa başkentinde açıkça ifade edilen soru şudur: Tehdit artık yakındır ancak bu tehdide karşı koyabilecek gerçek bir ordu yapımız var mı? Bu sorunun cevabı Avrupa'nın savunma mimarisinde, başta personel yetersizliği ve donanımsal eksiklikler olmak üzere stratejik bir kırılma yaşandığını da göstermektedir. Gerçek şu ki personel eksikliği yalnızca bir sayı problemi değil, aynı zamanda disiplin, tecrübe, muharebe devamlılığı ve komuta kontrol kültürünün aşınması anlamına da gelmektedir.

Avrupa'daki bu tabloya karşı Türkiye ise çevresindeki çatışma alanlarının sürekliliği ve çeşitliliği nedeniyle stratejik kültürünü saha tecrübesiyle besleyen nadir ülkelerden biridir. Bugün kahraman Türk Silahlı Kuvvetlerimiz Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanlıklarının yüksek muhariplik seviyesi ve tecrübesiyle üstün harekât etkinliği sayesinde caydırıcılığını her koşulda kararlılıkla ortaya koyan bütünleşik bir güçtür. Nitekim kahraman ordumuz her türlü arazi ve iklim şartında, meskûn mahal, özel harekât ve sınır ötesi gibi çok yönlü operasyonlarda yüksek harekât kapasitesine sahip tam teçhizatlı komando tugaylarıyla, NATO standardındaki ortak harekât, hızlı intikal ve lojistik destek kabiliyetleriyle; personelinin eğitim sürekliliği, disiplin seviyesi ve profesyonel omurgasıyla Avrupa ordularının aksine hazır olma seviyesini artıran bir güç durumundadır. Bu tablo, stratejik öngörü, doğru personel politikaları, yerli ve millî teknolojiyle desteklenen modernizasyon sayesinde mümkün olmuştur.

Özellikle dikkat çekmek isterim ki son yıllarda sahada etkisini kanıtlayan yerli, millî sistemlerimiz şanlı ordumuzun gücüne çarpan etkisiyle güç katmıştır. Bu kapsamda komando tugaylarımızın teçhizatı, elektro-optik sistemler, modern nişangâhlar, veri aktarımı ağları ve yeni nesil hafif silahlarla yenilenmektedir. Yine kara unsurlarımızda yüksek zırh koruması, hareket kabiliyeti ve ateş gücü artırılmaktadır. Hava savunma mimarisinde ise kısa, orta ve uzun menzilli sistemleri kapsayan entegre bir hava savunma ağı güçlendirilmektedir. Çok katmanlı hava savunma sistemimiz Çelik Kubbe, eş zamanlı tehditler karşısında kahraman ordumuza gök vatanımızı her irtifa ve menzilde kesintisiz koruma kabiliyeti sağlayarak ülkemize mutlak savunma üstünlüğü kazandıracak bir güvenlik şemsiyesi olacaktır.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - S-400'ler ne oldu Sayın Bakan?

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - İnsansız hava, kara ve deniz sistemlerinin birlikte çalışabilirliğini sağlayacak ortak komuta kontrol yazılımları da geliştirilmektedir. Aynı şekilde, siber güvenlik, elektronik harp ve uzay tabanlı iletişim kabiliyetlerimiz de genişletilmektedir.

Özellikle vurgulamak isterim ki terörle mücadele ağırlıklı yapıdan yapay zekâ destekli harp sistemleriyle güçlendirilmiş yüksek teknoloji merkezli bir yapıya geçerek Mehmetçik'in omuzlarındaki cephe yükünü de azaltmayı hedefliyoruz. Bu konseptle sadece bugünün muharebe sahasını değil, geleceğin belirsiz tehdit ortamını öngören, buna karşı anında karar üreten ve sürece yön veren stratejik bir üstünlük seviyesine ulaşmak için gayret gösteriyoruz.

İfade etmiş olduğum bu üstün nitelikleriyle Türk Silahlı Kuvvetlerimiz, Avrupa'nın yaşadığı çok yönlü sorunların aksine hazır gücünü koruyan, modern ve millî savunma sanayi ürünleriyle operasyonel kabiliyetlerini artıran, tecrübeli personelinin güçlü bir eğitim modeliyle destekleyen, böylelikle etkinliğini ve caydırıcılığını en üst seviyede tutan bir ordu olarak öne çıkmaktadır. Çok iyi biliyoruz ki güçlü ve hazırlıklı bir ordu barışın sigortası olduğu gibi milletin de güvencesidir. Türkiye, sahip olduğu yüksek askerî kapasitesiyle ülkemizin güvenliğini sağlarken bölgesel istikrarın temel aktörlerinden biri olmayı da sürdürecektir.

Sayın Başkan, Komisyonun sayın üyeleri; yakın coğrafyamız başta olmak üzere dünya genelinde meydana gelen çatışma ve gerginlikler, Türk Silahlı Kuvvetlerimizin stratejik bir vizyonla kendini sürekli yenilemesini ve değişen harp ortamına en hızlı şekilde ayak uydurmasını zorunlu kılmaktadır. Bu savunma bütçesine vereceğiniz destek, yarınlara daha güvenle bakan bir Türkiye'nin savunma iradesinin de tezahürü olacaktır. Bu çerçevede, her türlü tasarruf tedbirleri ve verimli kullanım esasları gözetilerek hazırladığımız Bakanlığımızın 822 milyar 930 milyon 177 bin Türk lirası tutarındaki 2026 yılı bütçe teklifi ile 2024 yılı kesin hesabı takdirlerinize sunulmuştur.

Bu duygu ve düşüncelerle sözlerime son verirken Mete Han'dan Sultan Alparslan'a, Fatih Sultan Mehmet'ten Gazi Mustafa Kemal Atatürk'e bugüne kadarki tüm devlet büyüklerimizi ve komutanlarımızı saygıyla anıyorum.

Başta iki hafta önce Gürcistan'daki elim uçak kazasında kaybettiğimiz 20 kahraman silah arkadaşımız olmak üzere tüm aziz şehitlerimizi ve ebediyete irtihal eden kahraman gazilerimizi rahmet ve minnetle yâd ederken tedavisi devam eden gazilerimize acil şifalar diliyor; gazilerimize, şehit ve gazilerimizin kıymetli ailelerine saygı ve şükranlarımı sunuyorum.

Sonuç olarak, ülkemizin her alanda elde ettiği başarıların korunması ve daha yüksek seviyelere çıkarılması için Türkiye Yüzyılı vizyonumuz doğrultusunda artan bir azim ve gayretle faaliyetlerimize devam edeceğiz.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; ilginiz, dikkatiniz, sabrınız ve Bakanlığımız bütçesine vereceğiniz destek için sizlere şimdiden teşekkür ediyor, değerli hazırunu bir kez daha saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakanımıza teşekkür ediyorum konuşması için.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - 20 şehidimize baş sağlığı diledi ama Suudilerin hurdaya çıkardığı o uçağı neden biz kullanıyoruz, merak ediyoruz.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Ya, İlhamı Bey, ne diyorsun ağabey?

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Orhan Kardeş...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Grubunun sırası geldi, dinleyelim.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Savunma sanayisine verilen paraya bak!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri...

Şimdi, Sayın Özgür Ceylan, size söz vereceğim.

Sonrasında Cumhuriyet Halk Partisinden Sayın Eylem Ertuğ Ertuğrul konuşacak.

Sayın Ceylan, süreniz on dakika.

Buyurun lütfen.

ÖZGÜR CEYLAN (Çanakkale) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli vekiller ve bürokratlar, basınımızın kıymetli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bütçesini görüşmekte olduğumuz Millî Savunma Bakanlığı bizler için çok önemli bir kurumu, göz bebeğimiz ordumuzu barındırdığı için üzerinde titizlikle durmamız gereken bir Bakanlığımız. Güçlü bir TSK için çalışmak hepimiz için bir görevdir ama maalesef, bu kadar önemseyemediğimiz Türk Silahlı Kuvvetleri yönetilirken çok önemli yanlışlar yapılmaktadır. Bunların en önemlisi, ordunun kabul edilemeyecek şekilde siyasallaşmasıdır. 15 Temmuz hain darbe girişimi bahane edilerek TSK'nin genetiğiyle oynanmış, TSK komuta yapısında, Yüksek Askerî Şûranın yapısında ve orduya personel temininde bilinçli olarak yapılan büyük değişikliklerle, onarılması güç ve geri dönülemez şekilde bir parti ordusu yaratmanın yolundaki taşlar döşenmektedir. TSK komuta yapısında yapılan değişikliklerle, kuvvet komutanlıkları Genelkurmay haricinde Millî Savunma Bakanına da bağlanarak politik kararlar alan siyasi bir makamın doğrudan etkisine maruz bırakılmıştır. Bu yapılarak sadelikten uzak, iki başlı bir yapı oluşturulurken emir komuta birliği prensibi de ihlal edilmektedir. Ama bu değişikliğin en önemli sonucu, kuvvet komutanlıklarının doğrudan siyasi bir makama bağlı olarak siyasetin güncel tartışmalarına ve eylemlerine taraf olmaya zorlanabilecek olmasıdır. Bu, açıkça ordunun siyasallaşmasıdır.

Diğer bir değişiklik de Yüksek Askerî Şûranın yapısında yapılan değişikliktir. 2 sivil, 15 askerden oluşan yapı değiştirilerek 8 sivil, 4 askerden oluşan bir hâle getirilmiştir. Millî Eğitim Bakanı, Adalet Bakanı gibi siyasi figürlerin eklenmesiyle sivil sayısı artmış, asker sayısı azalarak alınan kararlarda siyasetin belirleyiciliği etkinleşmiştir. 2017 yılında yapılan değişiklikle albay ve generallerin rütbe bekleme sürelerine bakılmaksızın YAŞ kararıyla kadrosuzluktan emekli edilmelerinin de yolu açılmıştır. Bu durum, terfi ve emeklilik kararları için siyasi sivillerden medet uman bir komuta yapısını da beraberinde getirmektedir. Her yıl alınan kararların gölgesinde, albaylarımız ve generallerimiz âdeta sözleşmeli subay durumuna düşmüşlerdir. Alınacak terfi ve emeklilik kararlarıyla birilerinin önünün açılması sağlanabilirken iktidarın siyasi düşüncesine veya hayat görüşüne uygun olmayan komutanların da liyakatine bakılmaksızın ordudan uzaklaştırılmasına yol açılabilecektir. Bu, ordunun siyasallaşması değil de nedir?

Yine, bir diğer önemli değişiklik de ordunun personel temininde yapılan değişikliklerdir. Personel temin merkezlerinin Millî Savunma Bakanlığına bağlanmasıyla TSK'nin tüm öğrenci ve personel alım işlemleri siyasi müdahaleye açık hâle gelmiştir. Mülakat komisyonlarında sivil yetkinin artması, TSK personel kaynağının siyasi görüş, tarikat girdabına girmesine neden olmaktadır. Kuvvet komutanlıklarının personel başkanlıklarına bağlı tayin, atama daireleri, Bakanlığın Personel Genel Müdürlüğü üzerinden siyasi müdahalelere açık hâle gelmiştir. Yapmayın, etmeyin! Darbe girişimi eski sistemin eksikliklerinden değil, AKP'nin FETÖ'ye karşı olan toleransından kaynaklanmıştır. O zamanki sistem bu toleransa rağmen yine de refleks göstermiş ve darbe başarısız olmuştur. Bu yaptığınız siyasallaşmayla devleti ele geçirebilecek bir yapının darbe yapmasını daha kolay hâle getiriyorsunuz. Gücü liyakate değil, siyasi otoriteye vererek güzel ülkemizin geleceğiyle oynuyorsunuz.

Askerî eğitim sisteminde yaptığınız değişikliklerin faturası da ağır olacaktır. Askerî liseleri ve astsubay hazırlama okullarını kapatarak yanlış yapılmıştır. Yeni sistemle askerî eğitimde uygulamalı eğitimin ağırlığı düşmüş, kuvvet komutanlıklarıyla doğrudan bağları koparılmıştır. Bu durum, sahada değişen savaş konseptlerine ordumuzun uyum sağlayamaması sonucunu doğuracak, öğretim kadrolarındaki liyakatsiz ve sivil ağırlıklı akademi kadrolaşma da ilave edildiğinde ordumuzda zafiyet yaratacaktır. Kapatılan okullar açılmalı, eğitim kadrolarında konusunda uzman askerî personelin daha fazla görev alması sağlanmalıdır.

Bir başka büyük yanlış da askerî hastaneler kapatılarak askerî sağlık sisteminin sivilleştirilmesidir. Dünyada güçlü bir ordusu olup da askerî sağlık sistemi olmayan başka bir ülke bulunmamaktadır. Askerî hekimlik ve harp cerrahisi uzmanlığı yok olmakta, patlayıcı yaralanmalarından birinci ve ikinci kademe sağlık hizmetlerinin sürdürülmesine kadar zafiyet oluşmaktadır. Buna bir de bedelli askerlik nedeniyle tabip subay bulmadaki sıkıntı da eklenince sınır ötesi operasyonlarda tabip bulundurmamak neredeyse imkânsız bir hâl almaktadır. Olası şehit sayımızdaki artış tehlikesi sizin sorumluluğunuzdadır. Yalnızca birkaç askerî hastanenin açılması değil, askerî sağlık sisteminin yeniden kurulması acil bir ihtiyaçtır.

Söz şehitlerimizden açılmışken şehit aileleri ve gazilerimizin de çok önemli sorunları bulunmakta. Özlük haklarındaki yetersizlikler ve adaletsizlikler başta olmak üzere sağlık, eğitim desteği, istihdam gibi alanlarda sorunlar hâlen devam etmektedir. Vücudunda şarapnelle yaşayan, uzuv kaybı bulunan ama mevcut yönetmeliklerin eksikliği nedeniyle gazi sayılmayan kahraman

askerlerimiz, "Terörle Mücadele Sırasında Yaralanıp Gazi Sayılmayanlar Derneği" adı altında birleşerek haklarını almaya çalışıyorlar. Şehit ailelerimize ve gazilerimize sahip çıkmamak bizim için büyük ayıptır. Sorumluluğu başka bakanlıklara atarak bu sorunlar çözülememektedir Sayın Bakanım. Unutmayınız ki, bu askerlerimiz çarpışmada emri Çalışma Bakanlığından değil, sizin sorumlu olduğunuz komutanlardan almışlardır.

CAVİT ARI (Antalya) - Çok doğru.

ÖZGÜR CEYLAN (Çanakkale) - Herkesçe bilindiği gibi bir ordunun en güçlü silahı yetişmiş personelidir. Bunun için de personel alımından başlayarak eğitim ve sosyal haklar da dâhil adaletli bir şekilde yönetilen, geleceğine güvenle bakan, görevini huzurlu ifa eden bir TSK yapısı en büyük silahımızdır. Ancak maalesef ki ekonomik kriz emekli ve muvazzaf personelimizi çok zorlamaktadır. Emekli astsubaylarımızın maaşları asgari ücret civarına düşmüş olup geçim sıkıntısıyla boğuşmaktadırlar. Makam ve görev tazminat hakları verilerek maaşlarında iyileştirme yapılmalıdır. Daha önce 31 Mart 2023'te bir teklif geldi ama ne olduysa yasalaşmadan kaldı. Emekli astsubaylarımıza verilen sözler tutulmalıdır. Aynı şey, az sayıda mevcut emekli binbaşımız için de geçerlidir. Emekli binbaşılarımıza da makam, görev tazminatları verilerek insanca bir yaşam için imkân sağlanmalıdır. Yalnız emekliler değil görevdeki TSK personeline de ödenmekte olan tazminat oranlarında düzenleme yapılarak personel maaşlarında ilave iyileştirmeler yapılması gerekmektedir.

Söz verilerek tutulmayan bir başka kesim de sözleşmeli erler ve uzman çavuşlarımız. Uzman çavuşlarımıza en az yedi yılı doldurmuş olmaları şartıyla devlet memurluğuna girme hakkı kanunla verilmiştir. Uygulamada kadro açılmaması ve gireceği sınıfın niteliklerine uymaması gerekçeleriyle devlet memurluklarına atamaları reddedilmektedir. Aynı şekilde sözleşmeli erbaş ve erlerimiz TSK'da en fazla yedi yıl görev yapabilecek şekilde işe alınmakta, bu süre sonunda sözleşmeleri feshedilmektedir. Bu fesih sonunda kamuya geçmeleri için kanunla hak tanınmışken maalesef ki bu haktan yararlanamamaktadırlar. Bu askerlerimizin sesi artık duyulmalıdır. Personel sorunlarının dışında ordu envanterine kayıtlı araç ve gereçlerin eskimiş oldukları gerçeği de karşımızda durmaktadır. En son yüreğimizi yakan uçak kazasında olduğu gibi ikinci el aldığımız elli yıllık uçak ve benzeri araçlarımızın envanterden çıkarılmaları ve yerlerine yenilerinin temini sağlanmalıdır. Bu yapılması gerekirken yine ikinci el uçak alım anlaşması yapmamız doğrusu anlaşılamamıştır. Millî savaş uçağımız KAN'ın motoru konusunda Amerika'ya olan bağımlılığımız da doğrusu bizi üzmüştür. Şimdiye kadar çok yol almış olmak gerekirken yerli motor konusunda hâlâ somut bir başarı beklemekteyiz.

Savunma sanayimizin gelmiş olduğu nokta şüphesiz ki sevindiricidir ama bu çok önemli ve stratejik alan yandaş kayırma ve zenginleştirme alanı olarak kullanılmamalıdır. Tıpkı TSK gibi savunma sanayimiz de siyasetten arınmış, adil ve denetlenebilir şekilde yönetilmelidir. Sanayi savunmamızda üretilen ürünlerin üretimi ve yurt dışına satışı TBMM tarafından bir mekanizmayla Dışişleri, İçişleri ve Millî Savunma Bakanlıklarını bilgilendirecek şekilde denetlenebilmeli, satışlar ülkemizin çıkarlarına uygun gerçekleştirilmelidir. Damat, kayınpeder ülke ülke gezerek İHA, SIHA satmak doğru bir tutum değildir.

Sayın Bakan, son olarak çok önemli bir konuya dikkatinizi çekmek istiyorum. Tuzla Piyade Okulunda yakasına Atatürk resmi takmayan ve onları uyaran öğrencilerin aynı kefeye konularak okuldan atılmaları, sonrasında resim takmayan öğrencilerin mahkeme kararıyla okula geri dönmeleri, yemin töreninde Atatürk'e bağlılıklarını bildiren ant okudukları için okuldan atılan teğmenlerimiz ve onların amiri konumunda olup bu olay nedeniyle ordudan atılan subaylarımızın varlığı, her yıl Anıtkabir'de atılan sloganlara göz yumulması, YAŞ kararlarıyla her yıl kadrosuzluk bahanesiyle Atatürkçü subayların emekli edilmesi bize gösteriyor ki ordumuzun Atatürkçü çizgiden uzaklaşması için planlı bir çaba gösterilmektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

Bir dakika...

ÖZGÜR CEYLAN (Çanakkale) - Şunu unutmayınız: Peygamber ocağı ordumuzun harcında Mustafa Kemal Atatürk ve onun ilke ve devrimleri vardır. Bunu değiştirmeye çalışan veya buna göz yuman kim varsa tarih önünde yargılanacak ve hak ettiği değeri bulacaktır.

Saygılarımla.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ertuğrul...

EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL (Zonguldak) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakanım, çok değerli bürokratlar, Silahlı Kuvvetlerimizin kıymetli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün burada aslında yalnızca bir bütçeyi konuşmuyoruz; bu ülkenin evlatlarının hayatını, güvenliğini, geleceğini ve onurunu konuşuyoruz. Sorumluluğunu halktan alan milletvekilleri olarak bu ülkenin çocuklarının, Mehmetçik'inin hakkını, hukukunu, can güvenliğini konuşmak için bulunuyoruz. Siz de konuşmanızda belirttiniz, hepimiz çok iyi biliyoruz ki güçlü ve hazırlıklı bir ordu barışın sigortası ve cumhuriyetimizin ve milletimizin de güvencesidir. Ancak böyle büyük bir ordunun kendine ait bir sağlık sistemi maalesef yoktur. Ben GATA mezunu, Silahlı Kuvvetlerde görev yapmış bir askerî hekim olarak söylüyorum: Askerî sağlık sistemini lağvedince askerî tababetin kurumsal birikimi ortadan kaldırıldı, savaş cerrahisinin hafızası kaybedildi, yaralı askerlerin sevk zinciri zayıfladı ve askerî sağlık sisteminin işleyişi sivil sağlık sistemiyle bir tutularak tabip subay eksikliği sivil hekimle kapatılmaya çalışıldı ki bu çok yanlış, eksik ve yetersiz bir uygulamadır. Bu kadar büyük bir ordunun kendine ait bir sağlık sistemi olması zorunludur; sivil sisteme entegre edilerek istenen sonuca ulaşamayız. Ancak bugün hâlâ askerî sağlık sisteminin yeniden yapılandırılması konusunda samimi, kapsamlı ve geleceği gören bir plan ortaya konulmuş değildir. Neden bu konuda ısrar ediliyor? Bunu anlamak da mümkün değildir. Gerçi son günlerde GATA'nın açılmasıyla ilgili haberler duyduk ancak bu asla yeterli bir uygulama değildir. Timdeki muharip sıhhiyeden sahra hastanesine, bölge hastanesinden Gülhanedeki akademik kadroya kadar askerî sağlık sistemi yeniden yapılandırılmalı ve ivedi bir şekilde daha fazla vakit kaybetmeden Silahlı Kuvvetlerin hizmetine sunulmalıdır.

Değerli milletvekilleri, bir diğer önemli hayati konu, silahlı kuvvetlerdeki siyasallaşmadır. Silahlı Kuvvetlerin komuta kademesinin belirlenmesinde ana karar verici organ olan YAŞ yapısı tamamen güdümünüzde olacak şekilde, sayısal çoğunluğu sağlamak için askerlikle uzaktan yakından ilgisi olmayan sivil bakanlarla YAŞ kadrosunu doldurdunuz ve bu kararlar zaten yargı

denetimine kapalı. Bu yetkiyle, kişinin isteği olup olmasına, hizmet süresinin dolup dolmamasına bakmadan, liyakati de göz ardı ederek istediğinizi emekli ediyor, istediğinizin hizmet süresini uzatıyor, istediğinizi üst rütbeye taşıyorsunuz.

Silahlı Kuvvetlerin iktidarın keyfine ve siyasal düşüncesine göre şekillendirilmesi çok sakıncalıdır ve bunun sonucunda "Mustafa Kemal'in askerleriyiz." diyen teğmenleri tasfiye edip Atatürk düşmanlarını Silahlı Kuvvetler bünyesinde tutuyorsunuz.

ORHAN YEGİN (Ankara) - YAŞ mı yaptı?

EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL (Zonguldak) - Her sene Anıtkabir'deki törenlerde meydan okurcasına mevcut Cumhurbaşkanını lehine slogan atılmasına seyirci kalıyorsunuz. Orası insanlık tarihinin gördüğü en büyük dehalardan biri olan Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün kabridir.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Vatandaş slogan atıyorsa ne yapacaksınız?

EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL (Zonguldak) - Onun kabrinde kiminle kıyaslıyorsunuz? Size soruyorum: Neden bunu engellemiyorsunuz? Engelleyemiyor musunuz yoksa bunu engelleyecek iradede yoksun musunuz?

CAVİT ARI (Antalya) - İstemiyorlar.

EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL (Zonguldak) - Bu görüntüler milletimizce de kabul edilmemektedir. Orada slogan atan şahıslarla ilgili herhangi bir işlem yapılmış mıdır?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Vatandaş gelmiş orada...

EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL (Zonguldak) - Konuşmamıza bir müsaade edin.

Ayrıca şunu da unutmayalım: Bu görüntüler milletimizce de asla kabul edilmemektedir. Ne yaparsanız yapın, hiç kimseyi Gazi Mustafa Kemal Atatürk'le kıyaslayamazsınız.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Asker ne yapacak orada?

CAVİT ARI (Antalya) - Doldurulmuş militanlar, gençlik kolları...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Vatandaş gelmişse...

CAVİT ARI (Antalya) - Siz getirmek istiyorsunuz, siz dolduruyorsunuz onları.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, sakın olalım.

EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL (Zonguldak) - Değerli milletvekilleri, şunu unutmayalım ki en etkili silah, hepinizin malumu olduğu üzere iyi yetişmiş personeldir. Genç yaşta askerî liseler ve astsubay hazırlama okullarında Silahlı Kuvvetlerle tanışan ve Silahlı Kuvvetlerle bütünleşen kişilerin çok daha verimli ve benimseyerek hizmet vereceği hepinizin malumudur. Türkiye Cumhuriyeti'nin üniter devlet yapısının korunabilmesini ve bölgemizin en güçlü aktörü olabilmesini sağlamanın yolu işinin ehli, liyakatli, Atatürk ilkeleri ve cumhuriyetin temel değerleriyle Anayasa'ya gönülden bağlı personelin yetiştirilmesidir. Askerî okulların siyasal etkilerden arınmış bir şekilde tekrar açılması ve kadrolaştırılması şarttır. Yani, Heybeliada Deniz Lisesini kapatan irade "yerli ve millî proje" kisvesi altında Heybeliada'da Ruhban Okulunu açmak için Trump'a sözler vereceğine Deniz Lisesini tekrar açmalıdır.

Sayın Bakan, Silahlı Kuvvetlerde sözleşmeli statüde olanların dışında maaş olarak en geride kalan statünün astsubaylar olduğu görülmektedir. Bunların mağduriyetini giderecek şekilde ek tazminat ve ek gösterge verilmesine yönelik düzenleme yapılmalıdır. Emekli astsubayların maaşları asgari ücret civarına düşmüş olup hâlen görev yapmakta olan astsubaylarla aralarındaki maaş farkı negatif yönde gittikçe açılmıştır. Ayrıca uzman erbaş ve sözleşmeli er, erbaşlara yasal hak olarak tanınan ve yıllardır gerçekleşmeyen kadro hakkının bir an önce teslim edilmesi gerekmektedir. Bu kişiler makam odalarının kapılarında, ellerinde dosyalarla makam makam gezmekte ve perişan olmaktadır. Bu noktada, siz, Bakanlığınızda kadroya alım yaptığınızı söylediniz ama bu sayının ne kadar olduğunu cevaplarsanız o da bizim için yol gösterici olacaktır. Söyleyeceğim şey bu: Bu kişilere yıllardır söz verdiniz "Kadroya alacağız." diye, ya tutmayacağınız sözleri vermeyin ya da verdiğiniz sözleri tutun.

Bu arada, personelle ilgili son dönemlerde oldukça sık yaşanmaya başlayan ve kamuoyunu da meşgul eden asker ölümlerinin sebebi de liyakatsiz kadroların iş bilmezliğidir. Askerleri İskenderun gibi bir yerde temmuz ayında havalandırmazsınız ortamda günlerce uykusuz bırakıp -ki havalandırma ve klimalı kalabilecekleri yerler varken buna izin verilmeyip- bir de güneşin altında bekletip sıvı elektrolit kaybı ve benzeri nedenlerle, güneş çarpmalarıyla ölümlerine neden olunması gibi ya da metan gazından mağarada zehirlenmeleri veya donarak hayatlarını kaybetmeleri gibi veya kışlalarda yaşanan ve yeterli şekilde soruşturulmayan şüpheli intihar olayları gibi pek çok olay Silahlı Kuvvetlere olan güveni maalesef negatif etkilemektedir. Bir anne, bir baba çocuğunun ölüm sebebini öğrenmek için savcılığın kapısında adalet dilenmek zorunda kalıyorsa, Sayın Bakanım, orada maalesef devlet yoktur.

Personelle ilgili en can yakıcı meselelerden biri de şehit aileleri ve gazilerimizdir. Bugün er ve erbaş olarak görev yaparken şehit olan gençlerimizin aileleri dul, yetim aylığı hükümleri çerçevesinde maaş almaktalar; bu, onları incitmektedir. Devlet kendi askerine "Evladım." deyip evladının ölümünde sınıflandırmaya gidebilir mi, bu kabul edilebilecek mi? Asla kabul edilemez.

Sayın Bakanım, bu şekilde yaklaşık 4.500 kişi var; er, erbaş şehit ailelerine emsal aylık bağlanmasını sağlayan düzenleme getirilmelidir. Ayrıca muharip gazilerimizin vefatı hâlinde şeref aylıklarının engelli, dul ve muhtaç çocuklarına intikalinin sağlanması da önemli bir noktadır. Ek olarak, 18 Mart Şehitler Günü'nde şehit ailelerine, 19 Eylül Gaziler Günü'nde gazilerimize birer maaş ikramiye verilmesi kendilerine olan minnettarlığımızın küçük de olsa ufak bir göstergesi olacaktır. Ayrıca şehit aileleri, şehit yakınlarının sadece anne, babalarına değil, kardeşlerine de şehit yakını olduklarını gösteren resmî bir kimlik kartı düzenlenmesini istiyorlar. Bu kart bir ayrıcalık için değil bu ünvanlarını ispat edebilmek için son derece insani, haklı ve basitçe çözülebilecek bir meseledir. Bu çok haklı bir taleptir, yerine getirilmesini diliyoruz.

Sayın Bakanım, hepinizin malumu, Bakanlığınızın kontrolünde olan ve Silahlı Kuvvetlerin personeli için çok önemli bir yardımlaşma ve emeklilik güvencesi olan OYAK hakkında size 2024 ve 2025 yıllarında toplam 3 adet soru önergesi verdim. Bu önergeler üye sayısı, yönetim kurulundaki temsiliyet oranlarıyla, dağıtılan nema oranlarının önceki yılların aksine enflasyonun altında kalmasıyla, neden altında kaldığıyla ve OYAK'ın yaptığı bazı alımlarla -Total, M Oil gibi- ilgiliydi.

Sayın Bakanım, maalesef, bunların hiçbirine şeffaf yanıt vermediniz "Mevzuata uygundur." deyip, yazıp geçtiniz. Verdiğiniz bu cevaplar ne bizi ne de maalesef, üyelerinizi tatmin etmemiştir.

Bakın, geçtiğimiz hafta önceki yönetim tarafından OYAK Çimento Fabrikalarının yüzde 20 hissesinin piyasadaki hisse değeri yaklaşık 63 lira iken neredeyse yarı fiyatına, 36 liraya Tayvanlı bir şirkete satılmasıyla kurumun yaklaşık 5 milyar liralık zararı oluştuğu iddiasıyla bir hukuki süreç başlatılmıştı. Fakat gelin görün ki burada hem OYAK üyesi olan hem hukukçu olan insanların "Kardeşim, siz bu davaya taraf değilsiniz, yetkiniz yok." denilerek davaya girmeleri engellendi ve dava reddedildi. Burada bu insanlar nasıl haklarını savunacaklar? Kurumun bu noktadaki gelir kaybı nasıl giderilecek? Bununla ilgili kurum içerisinde herhangi bir denetleme mekanizması kurmayı düşünüyor musunuz?

Ayrıca, Sayın Bakanım, askerî alanların imara açılması gündemde. Türkiye'de askerî alanların tasfiye edilmesi "savunma reformu" diye sunulan bir rant aktarım mekanizmasına maalesef dönüşmüş görünüyor. Bu milletin ranta değil çok güçlü bir orduya ihtiyacı var. Eğer bu tür sorunlarda hiç kimseye hesap sorulmıyorsa, kamu kaynakları belli bir zümreye aktarılıyorsa, yolsuzluğu önleyen mekanizmalar felç edildiyse, eğitim cahilleştirilmek üzere tasarlanıyorsa bu ülkede ekonomi de çöker, sosyal dayanışma da biter, adalet de biter, ordusu da giderek güç kaybeder diyorum. Bu konularla ilgili daha fazla emek istediğimizi bir kere daha saygıyla ifade ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Çandar, buyurun.

OSMAN CENGİZ ÇANDAR (Diyarbakır) - Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri, sayın milletvekilleri, Sayın Bakan, Millî Savunma Bakanlığımızın değerli bürokratları; nüfusu 90 milyona yaklaşan, 780 bin kilometrekarelik, dünyanın çok özel bir noktasında, jeopolitik değeri tartışılmaz bir ülkede ve aynı zamanda, ateş çemberi içinde, kuzeyimize baktığımızda Ukrayna-Rusya savaşı, güneyimizde Gazze'de hâlâ bitmemiş bir savaş, belirsizlikle dolu olan bir Orta Doğu coğrafyası, doğudan batıya, kuzeyden güneye böyle bir alanda ülkemizin savunma harcamalarının yüksek olması ve giderek artış göstermesi gayet anlaşılabilir bir şeydir. Nitekim dünyanın en büyük 100 silah üreticisi şirketi arasında ASELSAN 43'üncü, Türk Havacılık ve Uzay Sanayii (TUSAŞ) 47'nci, ROKETSAN 71'inci, ASFAT 78'inci ve Makine ve Kimya Endüstrisi 80'inci sırada yer alıyor. Bu arada, NATO verilerine göre, Türkiye'de savunma harcamaları 2023'te tahminî 16,6 milyar dolarken bir yılda yaklaşık yüzde 37 oranında artmış ve 2024'te 22,7 milyar dolara çıkmış. Bu da gayrisafi millî hasılanın yaklaşık yüzde 2,1'ine denk geliyor. Az önce Sayın Bakan da ifade etti, bu sene gayrisafi millî hasılanın yüzde 2,13'ü savunma harcamalarına hasredilecek.

Bütün bunların anlaşılabilir olduğunu teslim ederek bu noktadan hareketle bazı kalemlerin net olması ve belirsizliklerin bulunmaması gerektiğinin altını çizerek konuyu Eurofighter Anlaşması'yla ilgili bazı hususlara getirmek istiyorum. 27 Ekim tarihli anlaşmada 20 adet Eurofighter Typhoon uçağının alımı söz konusu oldu ve İngiltere Başbakanı Starmer Ankara'da Mürted Hava Üssü'nde mutlu bir şekilde 8 milyar sterlinlik bir anlaşma yapıldığını ifade etti; sonra gitti, İngiltere'de bu rakamı 10 milyar sterlin olarak verdi ve 20 bin kişiye İngiltere'de istihdam sağlanacağını belirtti. Millî Savunma Bakanlığından yapılan açıklamalarda 5,4 milyar sterlin yani yaklaşık 10,7 milyar dolarlık bir harcamadan söz ediliyor. Şimdi, tabii, bu tür anlaşmalarda birim fiyattan ziyade paketin tamamı önemli. Uçak gövdesi, motor, simülörler, eğitim, bakım altyapısı, yedek parça stokları, silah sistemleri, mühimmatlar, belli bir süre için lojistik destek; bunların hepsinin hesaba katılması icap ediyor ama biz bu anlaşmada, Eurofighter Anlaşması'nda bunların yer alıp almadığı konusunda net bir bilgiye sahip değiliz. Kuveyt 28 Eurofighter için 7,96 milyar euroluk bir anlaşma yapmış yani kabaca uçak başına 285 milyon euro tam paket olarak düşüyor. Katar gene 24 uçaklık aynı pakette, benzer büyüklükte olduğu biliniyor; silahlar, eğitim, destek, hepsi dâhil. Şimdi, dolayısıyla Türkiye'nin 20 uçak için, 7 ila 8 milyar sterlinlik bir zarf için pazarlık yapıyor olması uluslararası emsallerine göre normal değil pahalı gözüküyor. Bu konuda Sayın Bakan ve Bakanlık bilgi arz ederse uygun düşecektir.

Tabii, şunu hatırlamamız da gerekiyor: Biz bu noktada ki Eurofighter alımı zorunlu gözüküyordu, zira Türkiye'de savunma bakımından büyük bir zaaf teşkil eden bir durum söz konusu. Eğer F-35 programından çıkarılmış olmasaydık bu S-400'ler nedeniyle... Onların da akıbeti meçhul, ne işe yaradıkları, ne yapıldıkları; 2,5 milyar dolar niye verildi, nereye verildi ve karşılığında ne alınmış oldu? 12,5 milyar dolarlık F-35 programından ve daha da getirisi olacak bir programı terk etmek zorunda kalmaktan gayri, bir de CAATSA yaptırımlarına ülke maruz kaldı ve 100 F-35 uçağını 9 milyar ödeyerek alacakken şimdi onun beşte 1'ini onun çok altında bir teknoloji olan Eurofighter alımı için ödeme durumundayız.

Sayın Cumhurbaşkanı Amerika'da yaptığı temaslardan sonra Trump'ın kendisine F-35 konusunda söz verdiğini söylüyor ama Trump'ın sözlerinin, Amerikan Başkanının sözlerinin geçerliliği nedir, ne kadardır; bugüne kadarki, son altı yedi aylık uygulamalarından görebiliriz. Kaldı ki verdiği sözün de yerine gelmesi hâlinde bile son derece şüpheli olmakla birlikte İsrail ve Yunanistan'la kıyaslandığı zaman hava gücümüz, oradaki F-35'lere de bakıldığında, üst segmentte -teknolojik üstünlüğe- nasıl giderilebilecek ülkemizin bu açığı, bunu bilemiyoruz. İsrail derken F-35'lerin özel "Adir" diye özelleştirilmiş beşinci nesil uçaklarına sahip ve oradan edindiği edayla âdeta Türkiye'ye karşı tehditkâr bir dil kullanmaya da devam ediyor. Daha çok yakın tarihte Netanyahu'nun Türkiye'ye F-35 alımına, İsrail'in Amerika tarafından bunun verilmesine asla izin vermeyeceği açıkça ifade edildi ve aynı Netanyahu, İsrail'in soykırımcı Başbakanı Netanyahu "Türkiye'ye F-35 aldırmayacağız." demenin de ötesine geçerek Suriye'de Türk Silahlı Kuvvetlerinin kullanabileceği bir askerî üssü vurduklarını ve Türkiye'nin oradaki askerî mevcudiyetine de izin vermeyeceklerini söyledi.

Şimdi, hâl bu iken, konu Suriye'ye gelmişken Suriye'de Türkiye'nin bazı angajmanları olduğunu, Savunma Bakanlığımızın girişimleri olduğunu biliyoruz. Az önce, Sayın Bakanı dinlerken ilginç sözcükler kullandı, bir bölümde, aynen metinden okuyorum: "Başta, PKK-PYD, YPG/SDG olmak üzere hiçbir terör örgütünün, bölgede kök salmasına ve farklı adlar altında faaliyet yürütmesine izin vermeyeceğimizi bir kez daha hatırlatmak isterim." dedi. Hemen altındaki paragrafta "Yakın zamanda, taraflar arasında, Amerika Birleşik Devletleri'nde yapılan görüşme ve koordinasyonlarda Suriye ve SDG arasındaki entegrasyon sürecinin de hızlı bir şekilde tamamlanmasını bekliyor, hâlihazırda sahadaki gelişmeleri yakından takip ediyor, her zamanki hassasiyetimizle tüm tedbirlerimizi alıyoruz, bu çerçevede, komşumuz Suriye'yle yakın bir diyalog hâlindeyiz." dedi. Şimdi, bu 2 paragrafın üslubu, ruhu ve dili birbiriyle çelişiyor. Sanıyorum daha önceki paragraf, eski alışkanlıkların getirdiği bir paragraf ve giderek bunun terk edilmesi ve Suriye'de tehditkâr bir dil yerine Suriye'deki bütün unsurları, bütün aktörleri birleştirmeye yönelik teşvik edici ve bu tür telkinde bulunan bir kullanılması isabetli olacaktır. Daha bir hafta önce benim de hazır bulunduğum bir toplantıda SDG'nin başkomutanı sıfatını taşıyan

Mazlum Abdi, Türkiye'ye teminat verici bir üslupla, entegrasyon çalışmalarının devam ettiğini ve entegrasyon hâlinde, hiçbir şekilde, Türkiye'ye kendilerinin bir tehdit teşkil etmediğini ve Türkiye'yle de görüşmek istediklerini ifade etti. Savunma Bakanlığımızın, bu konularda esnek olup Suriye'nin birliğine hizmet edecek bir dil kullanması ve yaklaşım göstermesinde isabet vardır. Şunu da ifade etmek isterim: "Suriye" dediğiniz şu andaki Şam yönetimi, daha iki ay öncesine kadar dünyada terör örgütleri listesinde yer alan bir durumdu. Şimdi, ondan çıkması fevkalade memnuniyet vericidir ama Türkiye, İsrail'e Suriye'yi teslim etmemek, İsrail tehditlerine karşı sağlam durmak için kendi savunma harcamalarını dikkate almanın yanı sıra, tekrar edeyim, Suriye'deki bütün taraflar arasındaki birliği teşvik edici bir dil ve bu temasları yürüterek rol almasında ülkemizin güvenliği ve Suriye'nin birlik ve bütünlüğü bakımından da sonsuz yarar vardır.

Bu vesileyle, Bakanlığa bu uyarılar nezdinde ve bütçe konusundaki birtakım belirsizlik, muğlaklık içeren noktalarda da açıklık getirmesi dileklerimizle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ederim.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkan, kadere bak, kadere; görüyorsunuz değil mi; Fatih Altaylı cezaevinde, Sayın Afyoncu karşımızda; beraber program yapıyorlardı. Sayın Çandar'ı da kutluyoruz, Çandar'ın geçmişini de bilirsiniz, çok önemli bir...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Çok bilmiyorum, söyleyin de öğrenelim.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Savunma Komisyonunda güzel bir konuşma yaptığını da biliyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ben gazetecilik tarafını biliyorum, diğer taraflarını bilmiyorum.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Afyoncu ile Fatih Altaylı güzel programlar yapıyordu; kadere bak, ne oldum demeyeceksin!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Neyi ima ediyorsunuz Sayın Ağbaba, anlayamadım?

MİLLÎ SAVUNMA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRÜ PROF. DR. ERHAN AFYONCU - Veli Bey, konuşuruz.

Ama birlikte program yapmadık, bunu da belirteyim.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Hayır, beraber kürsüye çıkıyordunuz ya programlarda.

MİLLÎ SAVUNMA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRÜ PROF. DR. ERHAN AFYONCU - Konuk olarak çıkıyordum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, şimdi, diğer hatiplere söz vereceğim.

Sayın Ağbaba, Sayın Çandar'a da sataştınız ama konuşması bittiği için söz vermeyeceğim, ona göre.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Çandar, önemlidir; 1970'li yıllarda, biliyorsunuz, Suriye'yi iyi bilirdi.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - İyi Orta Doğu uzmanıdır diye biliyorum, gazetecidir.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Eski askerdir o da!

OSMAN CENGİZ ÇANDAR (Diyarbakır) - Benim atam, Sayın Bakan, Kara Kuvvetlerinin kurucusu olarak tarihte yerini aldı.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Çandar'ı Orta Doğu yazılarından biliyoruz.

Şimdi Sayın Oluç, buyurun lütfen.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın vekiller, Sayın Bakan, Bakan Yardımcıları ve değerli bürokratlar; hoş geldiniz, sunum için teşekkür ederiz.

Biraz, dünya ve bölgeye bakarak bir analiz yapmak istiyorum. Birçok olay ve olgunun iç içe geçtiği bir dönemde yaşıyoruz; bu, iyi mi kötü mü bilmiyorum ama bu bakımdan, olaydan çok olgu boyutuyla bir iç ve dış değerlendirme yapmak istiyorum.

Şimdi bugün tartışılırken yeni bir düzen tarifi yapılıyor fakat galiba işin özü için yeni bir düzenden çok, yeni bir dünya düzensizliği denebilir. Küreseldeki gelişmelere bu açıdan bakarsak birkaç noktaya değinmek istiyorum. Bugün artık dünyada kurallar değil pazarlık belirleyici oldu, bunun galiba en önde gelen öznesi ABD Başkanı Trump. Bir diğeri, çok kutuplu ve çok katmanlı bir işleyiş içindeyiz, siyaset de buna göre şekilleniyor; artık büyük güçler kendi alanlarında egemenlik arayışını sürdürüyorlar, orta güçler büyük güçlerin pozisyonu ve kendi çıkarlarına göre gününbirlik siyaset izliyorlar -Türkiye'yi belki bu orta güçler içinde değerlendirmek gerekir- küçük ve zayıf güçler ise söylenenleri yapmak dışında herhangi bir iradeye sahip değiller ya gelişmelere uyum içinde davranacaklar ya da yok olacaklar alternatifleriyle karşı karşıyalar. Bütün dünya açısından baktığımızda, artık kurumlara güven yok, artık hukuk işlevsiz hâle gelmiş vaziyette maalesef, artık diplomasi pazarlık ve tehdit gücü olarak işliyor ve maalesef, yine, güvenlik her şeyin başı gibi görünmeye başladı. Bu durumun içe yansımaları da oluyor tabii, sadece bir parantezle belirtip geçeyim, sonra döneceğim buraya yani ülkede de buna paralel olarak hukuk, yargı, seçim ve toplum sadece birer mühendislik alanı olarak görülmeye başlanıyor ki bu çok yanlış bir gelişme. Tekrar dışa dönecek olursak, bugün soykırım yaşanan Gazze'de ve savaşın sürdüğü Ukrayna'da aslında yeni dünya düzensizliğinin tüm kodları test ediliyor Sayın Bakan, gördüğümüz o esas itibarıyla ve orada olan, bu iki alanda olan biten her şey aynı zamanda küreselde de olan bitenin yansıması olarak karşımıza çıkıyor. Toparlayacak olursak, ticaret, teknoloji ve güvenlik eksenlerinde tamamen hibrit, akışkan ve yeni bir dönüşüm hikâyesiyle karşı karşıyayız bugün dünyada. Şimdi, bu açıdan baktığımızda, küreselleşme yani "globalleşme" dediğimiz küreselleşme yerini, parçalanmaya bırakmış vaziyette aynı zamanda, bir fragmentasyon yaşıyor ve daha seçici ekonomik ilişkiler ön plana çıkmaya başlıyor.

Şimdi, bütün bu tablonun -çok kısa özetlemeye çalıştım tabii zamanımız kısıtlı olduğu için- önemli odaklarından bir tanesi Orta Doğu ve yeni düzen veya düzensizliğin test alanı aynı zamanda Orta Doğu. Bunun için üç eksenli düşünmeye ihtiyaç olduğu kanaatindeyim, tartışmak açısından -elbette ki hani şimdi yapalım diye değil- bunu söylüyorum. Bir tanesi, çok kutuplu siyaset zemininden ötürü ortaya çıkan bir güç rekabeti var, bu güç rekabeti aynı zamanda ülkelere yeni bir stratejik özerklik alanı da açıyor. Bu stratejik özerklik alanı hem yeni fırsatlar yaratıyor hem de yeni tehlikeler barındırıyor içinde ve Türkiye açısından baktığımızda, bu mesele çok önemli yani Orta Doğu ve Türkiye bağlamında ele aldığımızda hem yeni fırsatlar var hem de çok ciddi tehlikeler ve tehditler var yani atılacak her adım bu geleceği belirlemek yönünde bir adım olacak, bunu görmek gerekiyor.

İkincisi, geleneksel hegemonya mücadelesi dönüşümü bağlamında, devletlerin dönüşümü ile devletlerin çöküşü arasında bir diyalektik yaşıyor ve bu gelişme, aslında, özellikle Orta Doğu açısından da bakarsak bölgesel hiyerarşiyi yeniden şekillendiriyor. Dönüşen devletler ve çöken devletler; dönüşen devletler özellikle kendilerini korumak için dönüşüm yapmak zorunda olduklarını hissediyorlar, hissetmeleri iyi bir şey ve kendi finansal ve diplomatik güçlerini bunun için bir kaldıraç olarak kullanıyorlar, bu iyi bir şey;

eğer dönüşüm mekaniğini ve ihtiyacını algılamazlarsa da çökme noktasına doğru ilerleme ihtimalini içinde barındırıyor bu tehlikeler, onu da söyleyelim. Bu açıdan da baktığımızda, Orta Doğu'da çok bariz bir çevre ve merkez dinamiği yaşanıyor.

Üçüncü olarak değinmek istediğim konu da devlet dışı aktörlerin artık sadece birer vekâlet savaşında kullanılan aktörler olmaktan çıkıp yönetim fonksiyonlarını üstlenen hibrit aktörlere evrildiğini görüyoruz. Bunu en yakında Suriye'de görüyoruz, yani başımızda yaşıyor, biraz uzakta Afganistan'da da bunu görüyoruz ve bunun yarattığı sonuçlar var.

Peki, bütün bu ortaya çıkan tabloda Orta Doğu açısından baktığımızda, İran, Irak, Suriye ve Türkiye'yi de kapsayan bir coğrafya açısından baktığımızda Kürtler bütün bu gelişmelerin, bütün bu dinamiklerin neresinde yer alıyor, buna değinmek istiyorum. Kısaca birkaç cümleyle ifade edecek olursak, Kürtler bu gelişmelerin içinde hem bir taraftan büyük güçlerin ve bölgesel güçlerin politikalarına maruz kalmaları nedeniyle bir nesne pozisyonuna düşebiliyorlar hem de aynı zamanda giderek artan bir şekilde gelişmeleri şekillendiren aktif bir aktör olarak, bu süreci yaşayan bir özne olarak yer alıyorlar. Bunu biraz açmak istiyorum doğrusu, bu konuda geçen yıl yine sizin Bakanlığınız bütçesinde yaptığım konuşmanın son kısmında da değindiğim bir konuydu bu hatırlarsanız ve orada "Orta Doğu coğrafyası açısından baktığımızda, İran, Irak, Suriye ve Türkiye açısından baktığımızda yani milyonlarca Kürt'ün yaşadığı bu coğrafyada aslında Türkiye'nin Orta Doğu'da en güvенеbileceği -geçen yıl söylediğim cümlem aynen şuydu- birlikte hareket edebileceği ve bu gelişmeler karşısında güçlü bir pozisyon geliştirilebileceği politika Türk-Kürt ittifakı üzerinden şekillenebilir; tarihsel olarak da böyledir, konjonktürel olarak da böyledir." demiştim ve gerçekten bugün geldiğimiz noktada bir yıl sonra da aynı şeyi vurgulamak istiyorum. Orta Doğu'daki bütün dengeleri yeniden değiştirebilecek ve yeniden kurabilecek olan, özne olan güç şu anda Kürtlerdir baktığımızda yani bu Irak için de Suriye için de İran için de böyledir. O nedenle, bu bakış açısından ilerlemek ve geleneksel politikalar yerine, yeni dönemin dönüştürücü politikalarını kavramak ve uygulamak büyük önem taşıyor. Maalesef şöyle bir şey hâlâ geçerliliğini koruyor, tabii, çok kolay değil devletlerin kendi geleneksel politikalarını birdenbire değiştirmeleri, öyle bir iki günlük bir konu değil şüphesiz ama baktığımızda Ankara hâlâ geleneksel politikaların sürdürücüsü olma özelliğini taşıyor, bunun izlerini görüyoruz. Bu geleneksel politikalardan yani Kürtlerin Orta Doğu'daki her türlü hak ve kazanımlarını kabul etmeme politikalarından vazgeçmek gerekiyor ve hak kazanımları karşısında olumlu bir politika, olumlu bir pozisyon geliştirme fikrine daha fazla yaklaşmak, daha fazla bu fikirle birlikte siyaset yapmak gerekiyor.

Şimdi, bu açıdan baktığımızda Suriye'ye dair birkaç şey söylemek istiyorum, sizin sunumunuzda da vardı, elbette ki çok önemli yani çok uzun süren bir iç savaştan çıktı Suriye, hâlâ iç savaşın izlerini taşıyor yani tamamen bitti denilemez; dolayısıyla, çok kritik bir dönemden geçen bir komşumuz. Şimdi "Buradaki ilişkileri nasıl dizayn edeceğiz?" meselesi -yani karşılıklı anlamdaki ilişkileri söylüyorum- büyük bir önem taşıyor şüphesiz ki. Bizim buradaki yaklaşımımız, önerimiz, geçtiğimiz yıllarda da böyleydi, bugün de aynı şekildedir; diplomasinin, müzakerenin, diyalogun her şeyin önünde olması gerektiği konusundaki yaklaşımımız çok nettir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, burada günlerdir tartışıyoruz, konuşuyoruz, Dışişleri Bakanlığı bütçesinde de bunu konuşmuştuk; Suriye'de yapılmış olan iki siyasi irade arasında yani kuzey ve doğu Suriye yönetimini temsilen Mazlum Abdi, Şam yönetimini temsilen Ahmed eş-Şara arasında Şam'da 10 Martta masaya oturarak imzalanmış 8 maddelik bir anlaşma var. Bu anlaşmanın 7 maddesi düzenlemeleri içerir, 1 maddesi de zamanı içerir; bu, yıl sonuna kadar bu maddelerin yerine getirilmesine dair bir maddedir yani önümüzde yaklaşık bir ay aşkın bir süre kalmış vaziyette. Biliyoruz, müzakereler sürüyor, çeşitli komisyonlar kurulmuş, işliyor; adımlar atılması doğrultusunda belli noktalara gelinmiş vaziyette. Demokratik entegrasyon nasıl gerçekleşebilir, bunun üzerinde bir müzakere sürüyor ve dediğim gibi, olumlu yönde gelişmeler olduğunu biz de sizler gibi açık basından takip ediyoruz. Yani demek ki müzakere, diyalog, diplomasi her türlü sorunun aşılmasında Suriye'de de artık önemli bir faktör hâline gelmiş. Peki, Türkiye'nin burada yapması gereken nedir? Tabii "Bunu niye bizim Bakanlığımıza söylüyorsunuz?" diyeceksiniz ama olsun, size de söylemiş olayım; Suriye'nin demokratik bir rejim olarak şekillenmesini sağlamak, demokratik Suriye rejiminin anayasasıyla birlikte o ülkede yaşayan bütün farklı kimliklerin, kültürlerin, ana dillerin, inançların eşit şekilde, özgürce bir arada yaşayabilmelerini hem siyasal hem toprak anlamında bütünlüğü koruyarak yaşayabilmelerini sağlamak yönünde teşvikte bulunmaktır Türkiye'nin yapması gereken yani olumlu, demokratik anlamda teşvikte bulunmaktır diye düşünüyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Toparlıyorum Sayın Başkan.

Bununla birlikte elbette ki şunun çok önemli olduğunu bir kez daha ifade etmiş olayım sizin de huzurunuzda: Elbette ki sınırların açılması Nusaybin, Mürşitpınar gibi, elbette ki kuzeydoğu Suriye'de ve orada yaşayan insanlarla, halklarla -Kürtler, Araplar, Türkmenler, hepsiyle- birlikte esas itibarıyla ticari, ekonomik, diplomatik, kültürel faaliyetlerin, ilişkilerin geliştirilmesini sağlamak gelecek açısından büyük önem taşıyor. Gelecek açısından derken dar anlamda bakmıyorum, daha geniş bir anlamda bunu ifade ediyorum. Konuşmamın başında da söylediğim gibi yeni dönemin stratejisi ve ittifakları açısından bunu söylüyorum. Yani Türkiye, kendi içinde Orta Doğu açısından baktığımızda demokrasisi, hukuku, ekonomisi, ticareti, kültürel yapısı ve çoğulculuğuyla model bir ülke hâline ve bir toplum hâline gelmelidir, bu konudaki eksikler tamamlanmalıdır; aynı zamanda da çevresindeki ülkeler açısından baktığımızda bu model özelliklerin oralara taşınmasını sağlamalıdır yani diplomasi yapmalıdır, diplomasi yapmalıdır, diplomasi yapmalıdır ve bütün bunu yaparken de Orta Doğu'da ve tabii ki kendi sınırları içinde, ülkemizde Türk-Kürt ittifakının en güçlü şekilde tesis edilmesi, geliştirilmesi ve bununla imkânların ve fırsatların bütün toplum için kullanılmasının yolunu döşemelidir diye düşünüyoruz.

Bir kez daha bunları ifade etmek istedim, dinlediğiniz için teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Medeni Yılmaz, buyurun lütfen.

Yirmi dakika süreniz.

MEDENİ YILMAZ (İstanbul) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Plan ve Bütçe Komisyonumuzun Değerli Başkan ve üyeleri, Sayın Bakan, Bakan Yardımcıları, değerli bürokratlar ve basınımızın değerli mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Konuşmama başlamadan önce geçtiğimiz günlerde elim bir uçak kazası sonucu şehit verdiğimiz 20 vatan evladımızı anmak istiyorum. Rabb'imden şehitlerimize rahmet, aileleri ve silah arkadaşlarına sabırlar diliyorum.

Bugün Millî Savunma Bakanlığının 2026 yılı bütçesini görüşüyoruz. Tüm bakanlıklarımız ayrı ayrı kıymetli ve önemlidir elbette ancak askerimize "Mehmetçik" denilerek ismini Peygamber Efendimiz'den alması, kurum olarak yine "Peygamber ocağı" denilmesi, milletimizin köklerinin savunma ve mücadeleye dayanması, ordumuzun iki bin yıllık bir geçmişinin olması Bakanlığımıza ayrı bir önem atfediyor. Hele ki bulunduğumuz bölgede ülkemizin stratejik, jeopolitik konumu ve bölgenin son dönemlerde çok hareketli olması da Bakanlığımıza ayrı bir sorumluluk yükleyor.

Sözlerime, Türkiye'nin güvenliği, ordumuzun güçlenmesi ve savunma ihtiyaçlarımızın karşılanması noktasında hiçbir tereddüdümüzün olmadığını ifade ederek devam etmek istiyorum. Ancak savunma bütçesi bir ülkenin sadece askerî kapasitesini değil aynı zamanda siyasi aklını, ekonomik disiplinini ve yönetim kültürünü de yansıtan bir alandır. "Savunma harcaması çoktur çünkü tehdidin büyüklüğü çoktur." demek kolaydır fakat esas mesele bu harcamanın nasıl, nereye, hangi yöntemlerle, kim tarafından denetlenerek yapıldığıdır. Biz bugün paranın varlığını değil paranın aklını sorgulamak zorundayız.

2026 yılı Millî Savunma Bakanlığı bütçesi önceki yıla göre yüksek oranda bir artış göstermektedir. Bu artış Hükûmet tarafından sık sık küresel güvenlik riskleri, sınır ötesi operasyonlar, bölgesel istikrarsızlıklar ve NATO uyum yükümlülükleriyle gerekçelendirilmektedir. Evet, tehdit algıları artıyor olabilir ancak diğer yandan şu soruları sormalıyız: Bu bütçeyi büyütürken ekonomik gerçeklik göz önünde bulundurulmuş mudur? Para harcıyoruz ama etki analizini yapıyor muyuz? Her yıl milyonlarca lira harcadığımız projeler planlanan takvimlerde tamamlanıyor mu? Bütçe artıyor ama orduda liyakat, kurum içi istikrar ve modernizasyon aynı hızla artıyor mu? Savunma bütçesinin büyüklüğü, ülkenin gücünü değil çoğu zaman ülkenin güvensizliğini de gösterebilir. Önemli olan büyüklük değil verimlilik ve stratejik önceliklendirmedir.

Diğer taraftan, Bakanlık bütçesi 2024 yılı kesin hesaplarına göre dış politika programı için 1 milyar TL bile olmayan bütçe tahsisine karşılık 9,5 milyar TL'ye yakın gider kaydedilmiştir. Yurt dışı barış destek programları için 8,3 milyar TL ve dış ülkelere yapılacak yardımlar için 194,5 milyon TL civarında ek bütçe alındığı kurumun kesin hesap raporunda not edilmiştir ancak bu kullanımlar hakkında daha etraflı açıklamaya ihtiyaç duyulmaktadır. Performans göstergelerine göre her iki alt program için kullanılan göstergeler yalnızca faaliyet yürütülen ülke sayısı üzerinden tanımlanmıştır ve bu sayıların hedefle uyumlu olduğu görülmektedir. Yani ihtiyaç duyulan ek bütçenin neden ortaya çıktığı ve nasıl kullanıldığı raporlardan anlaşılmamaktadır.

Nitelikli insan kaynağı elbette gereklidir ancak bugün TSK'nin personel yapılanmasıyla ilgili ciddi yapısal sorunlar bulunmaktadır. Profesyonelleşme süreci tam bir sisteme bağlanmış değildir, uzman erbaş sistemi hâlâ çok sayıda geçici sözleşmeli personel üzerinden yürütülmektedir. Astsubay ve subay istihdamında performans, eğitim ve kalite standartları yeterince bağımsız denetime açık değildir. Kuvvet komutanlıklarının terfi ve atama süreçlerinde hâlen liyakat tartışmaları yaşanmakta. Personelin motivasyonunu etkileyen maaş, tazminat, lojman ve ek ödeme konuları da uzun süredir sorun olarak devam ediyor. Savunma harcamalarını artırmak kolay ama TSK'nin kurumsal geleceğini garantiye almak sadece parayla değil kurumsal kültürle mümkündür.

Personel sorunlarından bahsetmişken geçtiğimiz aylarda İskenderun'da yaşanan elim hadiseye de değinmek istiyorum. 2 evladımızın Adli Tıp Kurumu raporlarına göre uzun süreli güneş altında kalmaya bağlı vücut sıcaklığının yükselmesi yani hipertermi ve gelişen komplikasyonları sonucu vefat ettiği ifade edilmiştir. Ailelerin gözümüz değmesin diye bakmaya kıyamadığı evlatlarını vatan uğruna Peygamber ocağına emanet ederken hangi vicdan bu yavrulara bu sonu reva görmüş ve bu emanete sahip çıkamamıştır? Sorumlular hakkında verilecek ceza, bu ailelerin acısını hafifletebilir mi, sormak isterim. Şayet doğruysa asker hakları inisiyatifi ve raporlarına yansıyan verilere göre son on yılda kışla içinde intihar eden asker sayısı 934, terörle mücadelede şehit olan asker sayısı 818 olarak geçmiştir. Bu korkunç tablo mobbingin bir iç güvenlik sorunu hâline geldiğini göstermektedir. 2024 yılı sonlarında sıkça gündeme gelen haberlerde komutanların astlarına yönelik hakaret ve aşağılayıcı tavırlarının asgari disiplin tesisi kılıfı altında meşrulaştırıldığı görülmektedir. Genelgeyle kurulan psikolojik tacizle mücadele kurullarının sivil denetimden uzak, askerî hiyerarşi içerisinde işlevsiz kaldığı, şikâyet mekanizmasını kullanan personelin ise emre itaatsizlik veya üste saygısızlıkla suçlanarak daha ağır bir baskıya maruz kaldığı raporlanmıştır.

Ayrıca burada daha önce bahsedildi, tekrarlamak istiyorum, dünyanın ikinci büyük ordusuna sahip bir ülkeyiz, askerî hastanelerimiz maalesef kapalı. Bu çok önemli bir ihtiyaçtır, özellikle askerî personelimiz bunu çok daha iyi bilir. Özellikle özellikli hekimliğin bulunduğu yer askerî hastanelerdir, sivil hastaneler veya sivil hekimlik çoğu zaman bu ihtiyaçları karşılamakta zorluk çekebilir. Açılacağı söyleniliyor, söylendi, ben de tekrarlamak istiyorum, bunun bir an önce sağlanması gerektiğine inanıyorum; bunu da burada not olarak ifade etmek istiyorum.

Öte yandan, 2024 ve 2025 yıllarında idare mahkemeleri ve Anayasa Mahkemesinin gündemini en çok meşgul eden konu uzman erbaşların sözleşmelerinin kanaat veya istihbari bilgi gibi soyut gerekçelerle feshedilmesidir. Anayasa Mahkemesi yakın tarihli kararlarında, özellikle 2023 ve 2024 tarihli gerekçeli kararlarında 3269 sayılı Uzman Erbaş Kanunu ve ilgili yönetmeliklerin bazı maddelerini masumiyet karinesi ve suç ve cezaların kanuniliği ilkelerine aykırı bularak iptal veya ihlal kararı vermiştir. Buna karşın, idare, personelin işlediği iddia edilen basit bir suçtan dolayı mahkemenin verdiği hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararını kesinleşmiş bir mahkûmiyet gibi kabul edip sözleşme feshi yoluna gitmekteydi ancak Anayasa Mahkemesi hükmün açıklanmasının geri bırakılmasının sanık hakkında hukuki bir sonuç doğurmadığına, kişinin teknik olarak suçsuz sayılmayacağına ve bu nedenle sözleşmenin feshedilmesinin orantısız bir müdahale olduğuna hükmetmiştir. Bu yargı kararı TSK yönetiminin personel tasfiyesinde hukuku nasıl baypas etmeye çalıştığının en net kanıtıdır. Ancak Anayasa Mahkemesi kararlarına rağmen 2025 yılındaki uygulamalarda idarenin mahkeme kararlarını arkadan dolanarak uygulamadığı görülmektedir. Mahkeme kararıyla göreve iade edilen personelin bu kez kadrosuzluk veya farklı bir ilde görevlendirme yani sürgün yoluyla istifaya zorlanması, hukukun şeklen uygulandığı ancak fiilen etkisizleştirildiği bir idari vesayet tablosu oluşturmaktadır.

Sayın Başkan, kıymetli üyeler; 2026 bütçesinin en önemli başlıklarından biri elbette savunma sanayi yatırımlarıdır. Bugün Türkiye savunma sanayisinde önemli adımlar atmış bir ülkedir ancak bu başarı hikâyesi ne yazık ki şeffaflık, sürdürülebilirlik ve stratejik önceliklendirme açısından ciddi sorunlar da barındırmaktadır. Savunma sanayi yatırımları büyük ölçüde dışa kapalı yürütülüyor, bu doğaldır fakat kapalı kapılar ardında yürütülen süreçler aynı zamanda denetimi de imkânsız hâle getirmektedir. Hangi proje ne zaman bitecek, hangi şirket, hangi ihaleyi, hangi yöntemle aldı? Proje maliyetleri neden sürekli artıyor? Başarısız olan projeler neden gizleniyor? SİHA, gemi, tank, füze projeleriyle gerçek maliyet-fayda analizi kim tarafından yapılıyor? Bugün Türkiye'de savunma sanayisinde verilen destek önemli büyüklüğe ulaşmıştır. Denetim mekanizmasının çalışmadığı yerde başarıda sanal ve gerçeklik birbirine karışır. Hükûmet yüzde 80 yerlilik oranından bahsediyor ancak bu oran nasıl sayılıyor, hangi bileşenler dâhil ediliyor, dış tedarik bağımlılığı hangi kalemlerde devam ediyor, bu net değil. İnsansız hava araçları önemli başarıdır, doğru ama sensörler, kamera sistemleri, yazılım bileşenleri, motorlar hâlâ dış kaynaklı, gemilerimiz yerli, evet ama elektronik harp sistemlerinin, radar bileşenlerinin ve bazı mühimmatın kaynağı dışarıdan. Millî tank projemiz ALTAY yıllardır tartışılan bir süreçte yürümektedir. Uzun zaman önce tamamlanıp askeriyemizin envanterine girmiş olması gerekirken neden geçtiğimiz günlerde seri üretime geçebildi?

Tank Palet Fabrikasının üzerindeki ortaklık yapısının kimlerin elinde ve kontrolünde olduğu muamması hâlâ devam etmektedir. Ancak şunu sormak istiyorum: Mesela, 2024 yılı Millî Savunma Bakanlığı bütçesi kalemlerine göre ulusal savunma ve güvenlik programı kapsamında harcanması planlanan 145 milyar TL gibi bir rakam kullanılmayan ödenek olarak durmaktadır. Bütçeden böylesi devasa bir rakam kullanılmadan durabiliyorsa o dönem için bu rakamlara göre çerez parası bir rakam olan 50 milyon dolar için neden böylesi stratejik bir projeye yabancılar ortak edildi ve tartışma konusu oldu ve hatta olmaya da devam etmektedir? Sakarya'daki Tank Palet Fabrikasıyla ilgili söylemek istiyorum bunu.

Millî muharip uçağı KAAN değerli bir projedir ancak bu projenin maliyeti, takvimi ve gerçekçi teknolojik transferi konusunda kamuya açık bir resim yoktur. Siyasi prestij projelerinin kamu kaynaklarını yutan devasa kara deliklere dönüşme riski vardır. Temmuz ayında "Endonezya'ya 48 adet KAAN satışı için sözleşme imzalandı." haberlerini görünce millî duygularımız kabardı, ülke olarak sevinmiştik. Ancak burada da şeffaflık olmadığını son Amerika seyahatinde bir diğer Sayın Bakanımızın açıklamasıyla öğrenmiş olduk, yine sevincimiz kursağımızda kaldı; anladık ki KAAN uçağımızın sadece ülkemiz semalarında değil dünya semalarında kanatlanması için ABD lisansına yani ABD'nin iznine ihtiyaç varmış. Son olarak, bu konunun akıbeti nedir, ne tür çözüm üretilmiştir bilmiyoruz.

Savunma sanayisi hamlesi değerlidir ama gerçek yerlilik sadece montajın Türkiye'de yapılması değildir. Gerçek yerlilik; tasarım gücü, malzeme bilimi, motor ve güç aktarma teknolojisi, mikroçip, radar ve elektronik altyapı, yazılım ve sensör bağımsızlığı gerektirir. Bu alanlarda hâlen yolun çok başındayız. Türkiye'de savunma sanayisi yatırımları giderek stratejik sektör olmaktan çıkmış, politik bir vitrin alanı hâline gelmiştir.

Kamu bütçesi aşırı yükleniyor, şirketler aşırı büyüyor ama finansal denetim yok. Kaynak dağılımında siyasete yakın şirketler avantajlı hâle geliyor. Devlet garantili projeler özel sektörü bağımlılaştırıyor. Bu sektörün sağlıklı gelişmesi gerekirken tam tersine siyasallaşması hem ekonomik hem güvenlik açısından risk oluşturuyor.

Türkiye'nin savunma stratejisi şu sorular üzerinde tartışılmalıdır: Türkiye, gerçekten tehditlere karşı doğru stratejiye mi yatırım yapıyor? Daha fazla silahlanmaya mı yoksa daha güçlü diplomasiye mi ihtiyaç var? Sınır ötesi operasyonların siyasal etkileri hesaplanıyor mu? Askerî hareketliliğin bütçe üzerindeki yükü ne kadar sürdürülebilir?

Diplomasiyi zayıflatan her politika askerî harcamayı artırır. Hükûmet dış politikayı güçlendirmek yerine askerî gücü öne çıkaran bir refleks içinde, bu refleks hem ekonomik hem ulusal güvenlik açısından sürdürülebilir değildir. Türkiye'nin S-400 alımı sonucunda F-35 programından çıkarılması yalnızca askerî değil ekonomik ve teknolojik açıdan da ağır bir kayıptır. Türkiye üretim hattından çıkarıldı, F-35 parçalarının imalatından elde edilen yıllık 100 milyonlarca dolarlık gelir kaybedildi. F-16 Blok 70 paketinin ABD Kongresindeki siyasi şartlara takılması ve "Yerli mühimmat takamazsın." kısıtları nedeniyle Hükûmetin Eurofighter'a yönelmesi savunma tedarikinin planlı değil krizlere verilen tepkilerle şekillenen ara çözümlerle yürütüldüğünü göstermektedir. Savunma sanayisi yatırımlarımızın dış politikada stratejik kayıplara dönüşmemesi için Hükûmetin daha rasyonel bir yol haritasına ihtiyacı vardır. Savunma bütçesi doğası gereği gizlilik alanı içerir ama gizlilik, hesap verilmez anlamına gelmemelidir. Bugün savunma alanında kamuoyu, Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Sayıştay denetimi son derece sınırlıdır. Bütçenin en büyük artış gösteren kaleminin en az denetlenen alan olması kabul edilemez. YENİ YOL Grubu ve DEVA Partisi olarak diyoruz ki savunma sanayi ihaleleri şeffaflaştırılmalı, kamu-özel işbirliği modellerinde rekabet sağlanmalı, her yıl savunma bütçesi şeffaflık raporu yayımlanmalıdır. Güvenlik, şeffaflığı ortadan kaldıran bir gerekçe değil bilakis daha fazla şeffaflığı gerektiren bir alandır.

Bir diğer konu, savunma alanında dışa bağımlılığımızın hâlâ yüksek olmasıdır. İHA, SİHA ihracatı artmış olabilir fakat savunma ekonomisinin temel kalemleri hâlâ dışa bağımlıdır. Motor teknolojisi yüksek çözünürlüklü optik sensörler, radar bileşenleri, uçak elektroniği, mikro çip ve işlemci altyapı, füze güdüm modülleri, bunlar olmadan gerçek bağımsızlık mümkün değildir. Ayrıca, ABD ve Avrupa'dan alınan hibelerin, askerî yardım paketlerinin çeşitli fonlarının Türkiye'nin stratejik özerkliğini nasıl etkilediği de tartışılmalıdır.

Ekonomisi güçlü olmayan ülkenin savunması güçlü olamaz. Ekonomi zayıfsa en iyi teknoloji alınamaz, askerî modernizasyon sürdürülemez, uzun vadeli projeler yarım kalır, personel motivasyonu düşer, stratejik caydırıcılık zayıflar. Bir devletin güvenlik stratejisi sadece askerî güce dayanmaz. Bu konuda şu önerileri sunmak istiyorum: Akıcı savunma stratejisi; kaynaklar somut tehditlere göre planlanmalı, savunma gerçek ihtiyaçlara göre hazırlanmalı, NATO'yla ilişkileri akıcı bir zemine çekilmeli, şeffaf ve hesap verebilir savunma yönetimi, denetim mekanizmaları güçlendirilmeli, raporlama sistemi gelişmiş ülke standartlarına yükseltilmeli, savunma sanayi ihaleleri şeffaflaştırılmalı, üniversite-sanayi iş birliği gerçek anlamda desteklenmeli, savunma AR-GE'sinde nitelikli insan kaynağı artırılmalıdır.

Sayın Başkan, değerli üyeler; Türkiye'nin güçlü bir orduya ihtiyacı vardır ama güçlü ordu demek sadece büyük bütçe demek değildir. Güçlü ordu modern, liyakatli, akılcı, şeffaf, ekonomik olarak sürdürülebilir, teknolojik olarak bağımsız bir sistemle mümkündür. 2026 yılı Millî Savunma Bakanlığı bütçesi, bu hedeflerden bir kısmına yaklaşıp da pek çoğunda geri kalmaktadır. Bizim

üzerimize düşen görev güvenliği zayıflatmadan, disiplini bozmadan, kaynakları heba etmeden doğru politikaları savunmaktır. Savunma alanındaki ilerleme, sadece gösterişli lansmanlar ve sosyal medya söylemleriyle değil sağlam teknik verilerle planlama ve şeffaf yönetimle desteklenmelidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEDENİ YILMAZ (İstanbul) - Türkiye hem güçlü hem demokratik hem de hesap verebilir bir savunma yapısına sahip olmalıdır.

Bu duygu ve düşüncelerle 2026 yılı bütçesinin ülkemiz için hayırlı olmasını temenni ediyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Şimdi, Sayın Kırkpınar, buyurun lütfen.

HÜSMEN KIRKPINAR (İzmir) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, kıymetli hazırın; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, 2026 yılı bütçenize baktığımızda tablo çok açık; 804,9 milyar lira yani toplamın yüzde 97,8'i ulusal savunma ve güvenlik programına ayrılmış. Elbette savunma kapasitesini artırmak önemlidir ancak diğer programların bütçe içindeki paylarının neredeyse yok denecek kadar düşük olması ciddi bir yönetim sorunu değil midir? Dış politika programı yüzde 9,99 artışla 1 milyar 271 milyon TL'ye çıkmış ama toplamda sadece binde 15 pay alıyor. Türkiye'nin çevresinde artan jeopolitik riskler ortadayken askerî diplomasiye bu kadar sınırlı kaynak ayırmak nasıl açıklanabilir? Asıl vahim tablo ise şehit yakını ve gaziler programında; yüzde 19,73 artış görünmesine rağmen bütçedeki payı binde 3'tür yani neredeyse yok hükmünde. Terörle mücadelede binlerce şehit vermiş, sınır ötesinde operasyonlar yürütmüş, bir ülkenin en ağır bedeli ödeyen ailelere bu kadar düşük bir pay ayırması siyasi ve ahlaki açıdan nasıl savunulabilir? Üstelik gerekçenizde bu program için tek bir performans hedefi, tek bir faaliyet, tek bir ölçüt yok. "Amaç desteklemek." diyorsunuz ama nasıl araçlarla, hangi göstergelerle, boş bırakılmış bir sayfa ile şehit yakınları ve gazilere sahip çıktığınızı iddia edebilirsiniz? Almanya'da, Fransa'da, İngiltere'de gazilere yönelik rehabilitasyon ve sosyal destek mekanizmaları devletin en güçlü politikaları arasında yer alırken bizde nedense sadece "2330 sayılı Kanun gereği ödeme yapılmıştır." cümlesiyle geçiştiriliyor. Bu yaklaşım devlet ciddiyetiyle bağdaşır mı? "Millî Dayanışma ve Demokrasi Komisyonu" adı altında terör örgütüyle müzakere girişimleri dillendirilirken şehit ailelerinin ihtiyaçlarının yok sayılması toplumsal vicdana nasıl sığar? Millî hassasiyetleri örseleyen bu kayıtsızlık, birlik duygusunu zedeleyen bir zaaf değil midir? Bu bütçe şehit yakınları ve gaziler açısından utanç verici bir kayıtsızlığın belgesidir, derhâl düzeltilmesi gerekir.

Kıymetli hazırın, Türk ordusu tarih boyunca sadece bir askerî güç değil milletimizin bağımsızlığının teminatı, cesaretin ve fedakârlığın simgesi olmuştur. Her zaman diğer milletlerin ordularından farklı, bugün de bu mirasın taşıyıcısı olan Türk Silahlı Kuvvetleri mensuplarımız aynı ayrıcalıklı konumda olmalı, ekonomik ve özlük haklarıyla desteklenmelidir. Bir ordunun gücü sadece silahında değil mensubunun güvenliğinde, motivasyonunda ve hayat standardında saklıdır. Ancak kahraman ordumuzun bugünkü mensuplarının hakları yılların ihmaliyle birikmiş ve artık görmezden gelinemeyecek bir aciliyet kazanmıştır. Subayından astsubayına, uzman erbaşından sözleşmeli erine ve sivil memurlarından işçisine kadar her kademedeki personel görevlerinin karşılığını almakta zorlanmaktadır.

Sayın Bakan, Türk Silahlı Kuvvetlerinin onuruyla görev yapan personelinin maaşlarında anlamlı bir düzenleme yapılacak mıdır? Uzun süredir iyileştirilemeyen astsubaylarımızın maaş ve terfi haklarını güvence altına almak ve ek göstergelerini adil bir biçimde düzenlemek için hangi somut adımları atacaksınız? Uzman erbaş ve sözleşmeli erlerin kamu kurumlarına geçişinde yaşanan sıkıntılar ordumuzdaki en temel adaletsizliklerden biridir. 657 ve 3269 sayılı Kanunlarla tanınan memuriyet hakları kadro yetersizliği ve sınıf uyumsuzluğu gerekçesiyle fiilen uygulanmamaktadır. Sözleşmeli erler 6191 sayılı Kanun gereği en fazla yedi yıl görev yapabilmekte ve süresi dolduğunda işsiz kalmaktadırlar. Bu gençler en zor koşullarda görevlerini yerine getirirken emeklerinin karşılığı sizler tarafından esirgenmektedir. Kamuya geçiş sürecindeki gerekli şeffaflık ve planlama ne zaman sağlanacaktır? Ayrıca, bu kapsamda mağdur durumda olan ne kadar personel vardır? Yıllardır dile getirilen uzman çavuşların kadrolu statüye geçiş talepleri konusunda herhangi bir çalışma yapıyor musunuz yoksa bu talep yine görmezden mi gelinecek? Emekli askerlerimizin mali durumu da içler acısı. Özellikle, emekli binbaşılardan maaşları daha düşük rütbeli uzman çavuş maaşlarının altında kalmakta, bu durum ekonomik güvenliklerini ciddi biçimde zayıflatmaktadır. Ek iş yaparak geçimlerini sağlamaya çalışan emekli subay ve astsubayların durumu görev, makam tazminatının eksikliğiyle daha da ağırlaştırılmaktadır. Bizler neden yıllardır aynı sorunları tekrar tekrar tartışmak zorunda kalıyoruz?

Sayın Bakan, 2026 yılı sermaye giderleriniz bir önceki yıla göre yüzde 17,7 azalmış, bütçedeki payı ise binde 31 seviyesindedir. Bu rakamlar lojman yapımı, altyapı onarımı, askerî tesislerin iyileştirilmesinin ötelendiğini açıkça gösteriyor. Özellikle, büyük şehirlerde görev yapan uzman erbaş, sözleşmeli er ve erbaşlar ile astsubay ve subaylarımızın önemli bir kısmı yüksek kira ve yaşam giderleri altında eziliyor. Lojman yetersizliği nedeniyle piyasanın insafına bırakılan bu insanlar maaşlarıyla ay sonunu getirmekte zorlanıyorlar. Lojman sıkıntısı artık kronik bir problem hâline gelmiştir. Kısa vadede kira yardımı sağlanmalı, uzun vadede batı ve doğu garnizonlarında yeterli lojman ve misafirhane yatırımlarıyla kalıcı çözümler hayata geçirilmelidir. Türkiye maalesef, NATO ve OECD ülkelerinin çok gerisinde kalıyor. Almanya, Fransa ve ABD gibi ülkelerde askerî sosyal yatırımlar bütçelerin yüzde 3'ünü, yüzde 5'ini buluyor, bizde ise sadece binde 31. Sayın Bakan, 2026'da yeni lojman ve mevcut tesislerin iyileştirilmesi için ne yapılması planlanıyor, ne kadar kaynak ayrıldı?

15 Temmuz 2016'da FETÖ'cü hainlerin darbe girişimi milletimizin kararlılığı ve Türk Silahlı Kuvvetlerinde içinde vatan sevgisiyle hareket eden subaylarımızın direnişi sayesinde engellenmiştir ancak yeminine sadık kalan subayların sistemli tasfiye ve iktidarın bu sürece göz yumması orduda stratejik bir boşluk yaratmıştır. Tarih ve millet önünde bunun sorumluluğunu inkâr edemezsiniz. Ergenekon ve Balyoz davaları Türk Silahlı Kuvvetlerinin kurumsal direnç mekanizmasını zayıflatmış, FETÖ'cü unsurların etkinliğini artırmış ve ordunun operasyonel kapasitesini sekteye uğratmıştır. Ardından askerî okulların ani ve plansız şekilde kapatılması, ordunun yetişmiş insan kaynağına vurulmuş büyük bir darbe olmuştur. Ordunun kurumsal bütünlüğünü ve tarihî birikimini yeniden güvence altına almak için askerî okullar ve harp akademileri ne zaman eski işlevleriyle faaliyete geçirilecektir?

Sayın Bakan, askerî hastanelerin kapatılması ise bu devlete yapılabilecek en büyük yanlışlıklardan bir tanesidir. Eğer kapatılması açıkça bir hata olarak kabul ediliyorsa bu hatayı yapanlara yönelik herhangi bir sorumluluk mekanizması işletilmiş midir? Askerî hastanelerin ne anlama geldiğini sahadan gelen örnekler de acı bir şekilde ortaya koyuyor. Düşünün ki Suriye'de ya da sınır hattında görev yapan birliğe henüz üç aylık pratisyen bir hekimin askerî doktor sıfatıyla gönderildiğini... Harp cerrahisi eğitimi yok, savaş yaralanmaları konusunda uzmanlığı yok, askerî alanda saha tecrübesi yok, travma yönetimine dair bildiği sadece birkaç haftalık staj deneyiminden ibaret. Bu genç hekim savaş koşullarında ağır yaralanan Mehmetçik'le karşı karşıya kaldığında, soruyorum: Bu askerin hayatını, bu ülkenin evladını böylesine hazırlıksız bir sağlık sistemine nasıl emanet ediyorsunuz? Bacağı kopmuş, göğsünden mermi girmiş ya da patlayıcıyla yaralanmış bir askere savaş tıbbi eğitimi almamış bir pratisyenin... Kaldı ki harp cerrahisi tecrübesi olmayan bir doktorun bile ilk müdahaleyi yapmasını beklemek askerimizin canının değerini sorgulatan bir durum değil midir? Askerî hastaneler kapatıldıktan sonra ortaya çıkan bu uygulama sadece bir yönetim tercihi değil doğrudan bir hayat kurtarma kapasitesinin zayıflatılmasıdır çünkü askerî tıp sivil tıbbın basit bir versiyonu değildir; özel eğitim, tecrübe ve disiplin gerektirir. Bugün şunu acı bir gerçek olarak karşımıza koyuyoruz: "Şehitler ölmez." diyoruz ama gerçekten tıbbi müdahale de yapılmadığı için bir annenin kapısı gece yarısı çalınıyor, bir babanın avuçlarına al bayrağın ağırlığı bırakılıyor. Bir annenin, bir babanın evladı bu kadar mı değersizdir? Bu milletin kahramanlarının hayatı bu kadar mı ucuzdur? Türkiye gibi çatışma riski yüksek bir ülkede askerî tıbbi altyapının ortadan kaldırılması hem operasyonel kapasiteyi hem de personelin moralini derinden sarsmaktadır.

Sayın Bakan, bu millet sizden şunu duymak istiyor: Askerî hastanelerin yeniden açılması, askerî tıp geleneğinin ayağa kaldırılması konusunda bir iradeniz var mıdır, yok mudur? GATA ve diğer askerî sağlık kurumlarının operasyonel kapasitesi ve askerî tıp eğitimindeki uzmanlık nasıl yeniden tesis edilecektir? Bizler ordumuzun güçlü, bağımsız ve etkin kalabilmesi için askerî okulların ve hastanelerin derhâl yeniden açılmasını savunuyoruz.

Sayın Bakan, burada yalnızca bütçeyi konuşmuyoruz; rakamların çok ötesinde, sorularla dolu, karanlıkta bırakılan olayların aydınlatılmasını bekliyoruz. 2025 yılının ilk on bir ayında 48 vatan evladı şehadete yürümüştür. Sarf ettiğiniz "Bir tane "drone"u attılar, o da bizim Mehmetçik'e çarptı." sözleriniz ise bu milletin şehitlerine gösterilmesi gereken saygı ve vakarla bağdaşmamaktadır. Devletin terörle mücadeledeki azmini gölgeleyen, şehitlerimizin kahramanlığını önemsizmiş gibi gösteren zafiyetleri örtbas etmeye çalışan bu yaklaşım kabul edilemez. O şehadet hiçbir zaman sıradanlaştırılmaz, hiçbir zaman hafife alınamaz. Bulunduğunuz makam devletin güvenlik politikalarının merkezindedir, bu makamdan çıkan her söz milletin vicdanına ve devletin kararlılığına yön verir. Bizler sizden şehitlerimizin aziz hatırasına yakışır bir duruş, milletimizin güvenliğini sağlamanızı bekliyoruz.

26 Haziranda Kuzey Irak'ta Pençe-Kilit Harekâtı Metina bölgesinde kamikaze "drone"larıyla yapılan alçakça saldırıda askerlerimiz yaralanmış, bazılarıysa uzuvlarını kaybetmiştir. Aynı bölgede 12 askerimizin bir mağarada şehit düştüğü olay da aynı tablodaydı. 6 Temmuzda 12 Mehmetçik'imizin metan gazı nedeniyle şehit düştüğü facia Türk Silahlı Kuvvetlerinin hazırlık ve güvenlik standartları konusunda derin soru işaretleri doğurmuştur. "Öngörülemez ve istisnai" diyerek yapılan açıklama Türk Silahlı Kuvvetlerinin bugüne kadar gerçekleştirdiği binlerce mağara operasyonu düşünüldüğünde inandırıcı gelmemektedir. Gaz ölçüm cihazlarının, uyarı sistemlerinin ve keşif köpeklerinin kullanılmaması bu kaybı sıradan bir kaza değil, ciddi bir ihmal olarak göstermektedir. Üstelik, mağaranın iki yıldır kontrol altında olduğu söylenirken olay günü yeni bir katın tespit edilmesi istihbarat ve keşif süreçlerinde büyük bir zafiyeti işaret etmektedir Sayın Bakan. NATO ülkeleri benzer operasyonlarda gaz ölçüm ve güvenlik sistemlerini standart hâline getirirken biz neden Mehmetçik'imizi böylesine ilkel koşullara mahkûm ediyoruz? Kamuoyunun hak ettiği bilgiler neden karartılıyor?

25 Temmuzda geldiğimizde ise Hatay İskenderun'da zorunlu askerliklerini yapan 2 erimizin ölümünün süreli güneş altında kalmaya bağlı vücut sıcaklığının yükselmesi yani hipertermi sonucu meydana geldiği ifade ediliyor. Ancak bu açıklama gerçeği aydınlatmak bir yana, yeni soru işaretleri de yaratıyor. Şunu bilmek zorundayız: Genç bir askerin ağır sıvı kaybına sürüklenmesi nasıl mümkün olur? Sağlıklı insanların, hele ki 20'li yaşlardaki Mehmetçiklerimizin uzun süre boyunca susuz kalmalarına sebep olan koşullar neydi? Nerede bulundular? Hangi zaman diliminde? Neden müdahale edilmedi? Şikâyetleri fark edilmedi mi? Yoksa fark edildi de gereği mi yapılmadı? 4 asker Türk Silahlı Kuvvetlerinden ihraç edildi ancak bu açıklama yaşanan ağır ihmali örtbas etmeye yetmez, sorumluların mahkeme önünde hesap vermesi gerekir. Türk Silahlı Kuvvetleri bu ihmallerin bedelini ödemeli, ailelere tazminat hakkı tanınmalıdır.

En son 11 Kasım 2025'te Gürcistan'da yaşanan kazada 20 Mehmetçik'imiz şehit oldu. Türk Silahlı Kuvvetleri envanterindeki C-130 uçakları 1960'lardan beri görevde. Bugün 40-60 yaşındaki bu araçlarla asker taşımak modern güvenlik standartlarının çok gerisinde kalmaktadır. Bu kayıp sadece münferit bir olay değil, yaşanan hava filusunun, eksik modernizasyonun ve denetim zaafının acı sonucudur. Erciyes Projesi yıllardır erteleniyor. Uçakların çoğu hâlâ eski sistemle uçuyor. Erciyes Projesi neden hâlâ hayata geçirilmedi? NATO standartlarına uygun bakımlar yapılıyor mu? Hava filomuzun yenilenmesi ya da kapsamlı bir modernizasyon sürecine dair somut bir planlama var mıdır? Kamuoyuna neden şeffaf bilgi verilmiyor? Meclis adına, millet adına söylüyorum: Kamuoyu bu kez suskunluğu kabul etmeyecek. Grup Başkan Vekillerimiz partimiz adına bu konuları her fırsatta gündeme taşımakta, Meclise öneriler sunmakta ve kamuoyunun merak ettiği soruları dile getirmektedir. Ancak dikkat çekici olan husus bu önerilerin büyük çoğunluğuna herhangi bir cevap verilmemesidir. Millî Savunma Bakanlığı gibi devletin en kritik kurumunun Meclis denetim mekanizmasına karşı sessiz kalması kabul edilemez. Sayın Bakan, artık toplumun sabrı taşmış durumda. Bu ülkenin çocukları size emanet ediliyor. Bu nedenle, yaşanan her olayın hesabı elbette size sorulacaktır.

Sayın Bakan, bütün sorulara açık ve net cevabınızı bekliyorum. Bu çocuklara ne olduğunu bilmek hepimizin hakkıdır diyorum.

Bütçenizin hayırlı olmasını temenni ediyorum. Hepinize ayrı ayrı saygı ve selamlarımı sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de Sayın Konur Alp Koçak...

Buyurun, yirmi dakika...

KONUR ALP KOÇAK (Konya) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, öncelikle hoş geldiniz. Sizi ve şahsınızda tüm Bakanlık heyetini ve ayrıca tüm Komisyon üyelerini saygıyla selamlıyorum.

Sözlerimin başında, millî egemenliğimizin, haklarımızın ve menfaatlerimizin korunması için ölümü göze alarak mücadele eden, şehadetlerle sinansa da yılmayan kahraman ordumuza, fedakârca çalışan tüm Savunma ve Güvenlik teşkilatı mensuplarımıza minnettarlığımızı ifade etmek istiyorum. Vatan uğrunda şehit düşen tüm kahramanlarımıza Allah'tan rahmet niyaz ediyor, şehit ailelerine ve gazilerimize esenlikler diliyorum.

Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri; uluslararası sistem İkinci Dünya Savaşı sonrası oluşan dengelerin hızla çözülmeye başladığı, büyük güç rekabetinin sertleştiği ve bölgesel çatışmaların daha çetrefilli hâle geldiği kaotik bir dönemden geçmektedir. ABD-Çin rekabetinin küresel sistem üzerindeki baskısı, Avrupa'nın güvenlik mimarisindeki belirsizlikler, Rusya'nın yakın çevresinde yürüttüğü agresif hamleler, Orta Doğu ve Afrika'da körüklenen vekâlet savaşları uluslararası norm ve kurallara dayalı düzenin sarsılmasına yol açmaktadır. Bu durum şüphesiz ki Türkiye için güvenlik tehditlerinin çeşitlendiği, çok katmanlı ve riskli bir ortam üretmektedir. Bu kaos döneminin en çarpıcı özelliklerinden biri küresel sorunların bölgeselleşmesi ve bölgesel sorunların küreselleşme eğilimidir. Enerji güvenliği, gıda arzı, kritik madenler, göç yönetimi, siber güvenlik gibi alanlarda yaşanan gelgitter devletlerin savunma kapasitesine doğrudan etki etmektedir. Dolayısıyla modern savunma politikası yalnızca askerî kuvvetin idamesi değil, aynı zamanda ekonomik dayanıklılık, teknoloji üretimi, lojistik derinlik ve siyasi istikrarın sürdürülebilirliğinin aynı anda temin edilmesini gerektirmektedir. Bu çalkantılı dönemde zirve yapan İsrail'in uluslararası hukuku tanımayan yayılmacı ve saldırgan politikaları, sadece Filistin halkını değil bölgesel istikrarı da tehdit eden bir güvenlik riski hâline gelmiştir. Gazze'de uygulanan devlet terörü ve işlenen soykırım bölgedeki tüm dengeleri sarsmış, Orta Doğu'da geniş çaplı bir çatışmaya zemin hazırlayacak dinamikleri harekete geçirmiştir. İsrail'in kontrolsüz militarizmi hava, deniz, kara unsurları üzerinden bölgesel düzeyde agresif bir caydırıcılık inşa etme girişimine dönüşmüştür. Türkiye'nin yakın çevresindeki istikrarsızlıklara karşı daha hazırlıklı olması ve proaktif davranması artık tercihten öte stratejik bir zorunluluk hâline gelmiştir.

Diğer yandan, Doğu Akdeniz ve Ege'de Rum-Yunan ikilisinin sistematik provokasyonları güvenlik alanındaki diğer tehdit başlıklarından biridir. Yunanistan'ın maksimalist taleplerini uluslararası norm gibi sunma çabası, Rum yönetiminin Doğu Akdeniz'deki oldubittileri ve iki tarafın birlikte askerî yığınağa girişmesi, Türkiye'ye yönelik uzun vadeli bir kuşatma stratejisinin inşa edilmek istendiği izlenimine sebep olmaktadır. Bu süreçte Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin ve Kıbrıs Türklüğünün egemenliğini yok sayan Rum-Yunan yaklaşımı hem adada hem de denizlerde bölgesel barış ve istikrarı açıkça tehdit etmektedir. Uluslararası sistemdeki belirsizliklerin derinleştiği bu dönemde, mevcut tehditlerin ciddiyeti ve gelecekte karşımıza çıkması muhtemel risklerin niteliği dikkate alınırsa ordumuzun neden teyakkuzda olması gerektiği anlaşılacaktır.

Türkiye'nin yalnızca güvenliğinin değil, egemenliğinin, bölgesel etkinliğinin ve stratejik bağımsızlığının başlıca teminatı olan Türk Silahlı Kuvvetlerinin caydırıcılığını, teknoloji seviyesini, reaksiyon hızını ve operasyonel kabiliyetini artırması bir tercih meselesi değil zorunluluk hâli olarak değerlendirilmelidir. TSK'nın caydırıcılığı sadece olası saldırıları bertaraf edecek bir gücü değil, aynı zamanda Türkiye'nin diplomatik kapasitesini, uluslararası alanda müzakere gücünü ve manevra kabiliyetlerini de belirleyen bir çarpan etkisi görmektedir. Savunma sanayisindeki millîleştirme hamlesinin ilerletilmesi, Hava Kuvvetlerinin modernizasyonu, KAAAN, HÜRJET, Çelik Kubbe ve KIZILELMA gibi önemli projelerin bir an evvel tamamlanması, İHA, SİHA ekosisteminin geliştirilmesi, Deniz Kuvvetlerinin mavi vatan doktrini doğrultusunda güçlendirilmesi ve kara unsurlarına yüksek hareket kabiliyeti sağlanması, Türkiye'nin artan güvenlik risklerini etkisiz kılabilmesi için elzemdir.

Ayrıca hatırlatmak gerekir ki içinde bulunduğumuz bu kaotik dönemin bir diğer özelliği küresel çapta savunma harcamalarının rekor seviyelere ulaşmış olmasıdır. Dünya genelindeki askerî harcamalar son beş yılda kesintisiz şekilde artarak soğuk savaş sonrası en yüksek noktaya çıkmıştır. NATO'nun Lahey Zirvesi'nde alınan müttefiklerin savunma harcamalarının millî gelirin yüzde 5'ine çıkarılması yönündeki karar güvenlik ortamındaki tehdit algısının ne derece arttığının somut bir göstergesi olmuştur. Bu tablo Türkiye gibi çok boyutlu tehditlerle karşı karşıya bulunan bir ülkenin savunma bütçesini belirlerken uluslararası sistemdeki kırılgan yapıyı, artan riskleri ve ciddi harcamalar gerektiren teknolojik ilerlemeleri dikkate alması gerektiğine işaret etmektedir.

Bu çerçevede, Türkiye'nin millî savunma ve güvenlik sektörüne ciddi miktarda kaynak ayırması kaçınılmaz olmaktadır. Nitekim, 2026 bütçesinde savunma ve güvenlik birimleri için Savunma Sanayii Destekleme Fonu'na ayrılan kaynak da dâhil 2 trilyon 155 milyar lira ödenek öngörülmüş olması bize göre isabetli bir karar olmuştur. Merkezî yönetim bütçesinin yaklaşık yüzde 11'ine tekabül eden bu kaynağın hem savunma sanayisinde yerlilik oranının daha da yükseltilmesi hem de Türk Silahlı Kuvvetlerinin üstlendiği görevleri etkin şekilde yerine getirebilmesi açısından gerekli olduğunu değerlendiriyoruz.

Millî Savunma Bakanlığımızın ve ordumuzun bu karmaşık güvenlik sorunları karşısında her açıdan hazırlıklı olduğundan şüphe etmiyoruz. Dünyanın en gelişmiş kudretli ve itibarlı ordularından biri olan Türk Silahlı Kuvvetlerinin, kaynağı ve niteliği ne olursa olsun her türlü tehdit ve tehlikeyi bertaraf etme iradesine ve kapasitesine sahip olduğuna inanıyor, DAESH ve PKK gibi terör örgütleri karşısında sahada sergilenen başarıların ordumuzun üstün yeteneklerini ve kapasitesini teyit ettiğini düşünüyoruz.

Ordumuzun caydırıcı gücünü stratejik bir öncelik olarak görüyoruz. Hatırlatmak gerekir ki son İsrail-İran çatışması, modern savaş ortamında caydırıcılığı belirleyen asıl unsurların yüksek tahrip kapasitesi ve uzun menzil kabiliyeti olan, hipersonik hızlara erişebilen ve gelişmiş hava savunma sistemlerinin dahi durdurmakta zorlandığı balistik füze teknolojileri olduğunu göstermiştir. Bu çerçevede, IDEF 2025'te tanıtımı yapılan TAYFUN Blok 4 balistik füzesi, 500 kilometreden fazla menzili olan İHA 300 seyir füzesi ve denizaltılardan atılabilen kapsüllü ATMACA gibi, siber saldırılara dirençli, hassas vuruş kabiliyetine ve yüksek tahrip gücüne sahip sistemlerin Türkiye'nin caydırıcılığını çok daha ileri bir seviyeye taşıyacağı kanaatindeyiz. Bu nedenle, Çelik Kubbe Hava Savunma Sistemi'nin yanı sıra, orta ve uzun menzilli balistik füze sistemlerinin tamamen yerli ve millî imkânlarla geliştirilmesi, bu stratejik silahların süratle TSK envanterine kazandırılması ve seri üretim kapasitelerinin artırılmasının acil bir ihtiyaç olduğunu düşünüyoruz.

Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri; ordumuzun imkân ve yeteneklerinin artmasında savunma sanayisinde elde edilen muazzam gelişmenin de ciddi katkısı olduğu tartışmasız bir gerçektir. Dolayısıyla Baykar gibi gurur kaynağımız olan şirketlerin

sergilediği üstün başarıları gölgelemeye yönelik ifadeler bizce anlamsız ve hükümsüzdür. Yerileştirme ve millileştirme politikaları sayesinde savunma sanayisinde dışa bağımlılığımızın yüzde 20'nin altına gerilemiş olması ve sektörün toplam cirosunun 20 milyar doları aşmış olması kayda değer bir başarıdır. Bununla birlikte, hâlen bazı silah sistemlerinin, ekipman ve mühimmatın yurt dışından temin ediliyor olması sebebiyle rehavete kapılmamamız, yerli sanayicilerimizi daha fazla desteklememiz ve AR-GE faaliyetlerimizi artırarak devam ettirmemiz gerekmektedir. Zira herhangi bir üründe yurt dışına bağımlı kalınan ve sadece yüzde 1'lik paya sahip olan bir bileşenin geriye kalan yüzde 99'u heba etmesi mümkün olabilecektir. "Mikro bağımlılık" olarak tabir edilen bu durum yerlilikte yüzde 80'lerin üzerine çıkmış olmasına rağmen ihtiyatlı davranılması gerektiğini, ithalat kaynaklarının ve tedarik zincirlerinin çeşitlendirilmesinin faydalı olacağını ve millî teknoloji hamlesinin kritik önem taşıdığını ortaya koymaya yeterlidir.

Savunma ve havacılık sektörümüzün bu yılın ilk on ayında bir önceki yıla kıyasla yüzde 31 artışla 6,7 milyar dolar ihracat gerçekleştirmiş olması sektörün küresel çapta rüştünü ispatladığını göstermekte, yerlilik oranı, ciro ve ihracat kalemlerinde daha ileri hedeflerin ulaşılabilir olduğunu ortaya koymaktadır. Bu sektördeki ürünlerin büyük çoğunluğunun son kullanıcısı olduğu ve ekosistemdeki ihtiyaç ve sorunların giderilmesinde etkin olduğu için Millî Savunma Bakanlığına bu açıdan büyük görevler düşmektedir.

Dünyanın en büyük 100 savunma ve havacılık şirketi sıralamasında Bakanlığımıza bağlı -MKE ve ASFAT dâhil- toplam 5 Türk şirketinin yer alması elbette ki gurur vericidir. Listede kaç şirketimizin yer aldığı kadar önemli olan bir diğer husus ise bu şirketlerin küresel pazar payının ne olduğudur. İlk 100 şirket arasında yer alan yerli şirket sayısının artmasının yanı sıra, sektördeki ihracatımızın ve Türk şirketlerinin küresel pazar payının büyütülmesi için daha fazla çalışmak gerekmektedir. Bu çerçevede, sektörün gelişmesinin önünde risk teşkil edebileceğini düşündüğümüz birkaç hususu dikkatinize sunmak istiyorum. Sektörün hem ciro hem de ihracat rakamları incelendiğinde, belli başlı ana yüklenicilerin sektördeki payının yüzde 80'ler seviyesinde olduğu, alt yüklenici ve yan sanayi konumunda olan KOBİ'lerin ise yeterince pay alamadığı görülmektedir. Küçük ve orta ölçekteki sanayicinin büyük hacimde sermaye ve insan yatırımı gerektiren bu sektörde ayakta kalabilmesi ve stratejik ürün tedarikini sürdürebilmesi için ana yüklenicilerden alt yüklenici ve yan sanayi firmalarına yeterli büyüklükte ve kârlılıkla iş aktarımı yapılması ve böylelikle dolaylı ciro yaratılması gerekmektedir. Ancak mevcut durumda üretilen dolaylı ciro maalesef arzu edilen seviyenin altında kalmaktadır.

Yerlilik oranının artmasında kritik rolü olan KOBİ'lerin desteklenmesi amacıyla ihracat izin süreçlerinin hızlandırılması, büyük savunma ihalelerinde "offset" yükümlülüklerinin belli bir yüzdesinin KOBİ'lere yönlendirilmesi ve savunma sanayisi KOBİ'lerine özel uzun vadeli ve düşük faizli kredi imkânlarının sunulması gibi tedbirler alınmalıdır. Alt yüklenici ve yan sanayi firmalarının sektör içindeki payının artması için hâlihazırda savunma sanayisi ekosistemi gelişmiş olan Konya gibi şehirlerin sunduğu teknik kapasitenin daha fazla kullanılması da isabetli olacaktır. Ne var ki sektörün İstanbul ve Ankara'da yoğunlaştığı ve sadece bu iki şehirden yapılan ihracatın tüm ihracatın yüzde 80'ini teşkil ettiği görülmekte, üretim ve ihracat bakımından coğrafi çeşitlendirmenin yeterince sağlanmadığı anlaşılmaktadır. Oysa savunma ve havacılık sektöründe en çok ihracat gerçekleştiren 4'üncü şehir olan Konya gibi bazı Anadolu şehirlerinde ana yüklenicileri teknik ve ekonomik açıdan büyük fırsatlar beklemektedir. Örneğin, ASELSAN silah sistemleri tesisinin de yer aldığı Konya Teknoloji Endüstri Bölgesi, savunma sektörünün yatırımları için çok cazip imkânlar sunmaktadır. Ayrıca, katı roket yakıtları, yakıt bileşenleri, antioksidan bileşikler, barut ve yeni nesil patlayıcıların üretilmesi gibi hususlarda önem arz eden ancak büyük oranda yurt dışına bağımlı olduğumuz enerjetik malzemelerin yerli ve millî imkânlarla geliştirilerek Türk Silahlı Kuvvetlerinin istifadesine sunulabilmesi için AR-GE faaliyetlerinin artması gerekmektedir. Bu çerçevede, Konya'da yer alan Necmettin Erbakan Üniversitesi bünyesinde kurulması teklif edilen enerjetik malzeme araştırma merkezinin önemli bir ihtiyaca cevap vereceğini değerlendiriyor ve bu projenin 2026 Yatırım Programı'na dâhil edilmesi hususunda Bakanlığınızın desteklerini beklediğimizi ifade etmek istiyorum.

Sayın Bakanım, asker olsun sivil olsun tüm Bakanlık çalışanlarınızın mümkün olan en yüksek mali ve sosyal imkânlardan yararlanması gerektiğine inanıyoruz. Bu kapsamda, çeşitli vesilelerle TÜRK BÜRO-SEN tarafından Bakanlığınızın yetkililerine iletilmiş olan Bakanlık personeline ilişkin bazı talepleri takdirlerinize sunmak istiyorum. Öncelikle, 657 sayılı Kanun'da yapılacak değişikliklerle savunma hizmetleri sınıfının ihdas edilmesini gerekli görüyoruz. Bakanlığınızda bu konuda bir çalışma yürütüldüğünü öğrenmiş olmaktan memnuniyet duyuyor, bu konudaki desteğiniz için teşekkür ediyoruz.

Bunun yanı sıra, Bakanlığınız ve kuvvet komutanlıklarının kadrolarında görevli devlet memurlarına yönelik savunma hizmetleri uzmanlığı kurum içi özel sınavının açılması, yine bu gruptaki personele 2012'de kaldırılan hizmet tazminatının yeniden verilmesi, lojmanlardan daha fazla faydalanma imkânının sağlanması, yıpranma payı, giyecek yardımı ve silah taşıma yetkisi verilmesi, üniformalı personel ile devlet memurları arasındaki protokol münasebetlerinin düzenlenmesi, görevde yükselme ve ünvan değişikliği sınavı kapsamında açılan kadroların hâlen vekâleten ve görevlendirmeye yürütülen kadrolar da dikkate alınarak artırılması gibi hususlarda Bakanlığınızın gerekli adımları atacağına inanıyoruz.

Daha müreffeh bir hayat sürdürmeyi hak ettiklerine samimiyetle inandığımız şehit yakınları ve gazilerin rütbesi, ünvanı ve görevi ne olursa olsun tüm TSK mensupları ve emeklilerinin mali ve sosyal haklarına ilişkin düzenlemelerin hayata geçirilebileceği kanaatindeyiz. Bu çerçevede, binbaşı ve astsubaylarımızın tazminat taleplerinin karşılanması, sözleşmeli erbaş ve erler ile uzman erbaşların kadroya geçirilmesi beklentisinin giderilmesi için bazı adımlar atılabileceği kanaatindeyiz. Ayrıca, aziz şehit ve gazilerimize duyduğumuz sonsuz minnet ve saygının bir gereği olarak şehit yetimlerinin tamamına kamuda istihdam hakkı verilmesi, gazilerimizin kendisi dışında bir yakınına daha istihdam hakkı tanınması, şehit yakınlarına sağlanan ÖTV'siz araç alma hakkının gazilerimizi de kapsayacak şekilde genişletilmesi, şehit ve gazi çocuklarının tüm eğitim masraflarının devletimiz tarafından karşılanması ve bu gençlerimizin öğretim hayatları boyunca kamuya ait yurtlardan ücretsiz faydalanması gerektiğini savunuyoruz. Son olarak, terörle mücadele sırasında yaralanmış olmalarına rağmen malul sayılmayan kahramanlarımıza gazilik ünvanı ve şeref aylığı verilmesi suretiyle bu mağduriyetlerinin giderilmesi gerektiğini ve bu doğrultuda hâlihazırda yürütülmekte olan kanun teklifi çalışmasına Bakanlığınızdan destek beklediğimizi belirtmek istiyorum.

Sözlerime son verirken yaklaşık kırk yıldır sosyal, ekonomik, insani ve siyasi açıdan ağır maliyetlere sebep olan terörün hayatımızdan kalıcı olarak sökülüp atılmasıyla birlikte ülkemizin gündeminden geri dönüşü olmayacak şekilde çıkması; birlik,

beraberlik ve kardeşlik hukukumuzun güçlenmesi ve nihayetinde "Terörsüz Türkiye" hedefine ulaşılmasına yönelik kararlılığımızı ifade etmek istiyorum.

Sunumunuzda bahsini ettiğiniz Türk milletinin huzur ve güvenliğini temin amacıyla yürüttüğünüz gayretli çalışmalar ve sergilediğiniz üstün başarılar dolayısıyla size ve şahsınızda tüm Bakanlık personeline teşekkürlerimi sunuyorum.

Bu düşüncelerle Bakanlığınızın 2026 bütçesinin şimdiden hayırlı olmasını diliyorum, herkesi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Koçak, teşekkür ederim.

Şimdi, AK PARTİ Grubu adına son konuşmacı Necmettin Erkan Bey.

Buyurun.

Süreniz yirmi dakika.

NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - Sayın Komisyon Başkanım, Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Askerlik, dünyanın en eski ve en onurlu mesleklerinden biridir. Bu görevi yerine getirmek belirli fiziki şartların yanında cesareti, vatan sevgisini, millî ve manevi değerlere güçlü bir bağlılığı gerektirir. Bu vasıfları tarih boyunca en üst seviyede temsil eden Türk milleti daima dünyanın en güçlü ordularına sahip olmuştur. Asker millet olarak tarihe şan katan Türkler için sayısal çoğunluk ve teknik donanım hiçbir zaman tek başına belirleyici olmamıştır. Kahraman ordumuzun inancı, cesareti, zekası ve tecrübesiyle nice zaferler kazanılmıştır. Bizim bu millî özelliklerimiz eğitim ve donanım ile güçlendirildiği zaman önümüzde kimsenin duramayacağını cümle cihan bilir.

İki bin iki yüz yıllık devlet tecrübesiyle askerlik vazifesini ifa etmekte olan Türk Silahlı Kuvvetlerimiz, cesur, disiplinli ve fedakâr mensupları, yüksek hareket kabiliyeti, caydırıcı kuvvet yapısı ve yürüttüğü modernizasyon çalışmalarıyla bugün de dünyanın en saygın orduları arasında yer almaktadır. Bir yandan ülkemizin sınırlarını başarıyla koruyup diğer yandan dünyanın çeşitli bölgelerinde barış için faaliyetlerini sürdürürken milletimizin gurur kaynağı olmaktadır. Dün Malazgirt'te, Mohaç'ta, Çanakkale'de, Dumlupınar'da, Sakarya'da, Kore'de, Kıbrıs'ta zaferler kazanan kahraman ordumuz, bugün sınır ötesi harekâtlarda destanlar yazmaya devam etmektedir.

Terör örgütlerini kullanarak ülkemizi kuşatmaya kalkanlar, karada, denizde ve havadaki haklarımıza mâni olmaya çalışanlar karşılarında daima kahraman ordumuzu bulmaktadır. Vatanımıza, bayrağımıza, birliğimize, beraberliğimize ve demokrasimize karşı düşmanca tavır sergileyenlere karşı tarihe geçecek başarılar elde etmektedir. Gerek sınırlarımızın içinde gerek Fırat Kalkanı, Zeytin Dalı, Barış Pınarı, Bahar Kalkanı ve Pençe Harekâtlarıyla hudutlarımız dışında teröre göz açtırmamaktadır.

Değerli milletvekilleri, milletçe gurur duyduğumuz bu ordunun kurmay kadrosu 2016'dan bugüne Millî Savunma Üniversitemizin çatısı altında yetişmektedir. Millî Savunma Üniversitemiz, köklü askerî eğitim geleneğini modern, bilimsel yöntemlerle birleştiren, disiplinli, vizyoner ve stratejik düşünceyi merkeze alan seçkin bir eğitim yuvasıdır.

CAVİT ARI (Antalya) - Gittiniz mi hiç? Gördünüz mü?

NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - Gittim, gördüm.

Alanında uzman akademik kadrosu, ileri teknoloji imkânları, millî hedeflere bağlılık anlayışıyla geleceğin komutanlarını, liderlerini ve savunma uzmanlarını yetiştiriyor.

Değerli milletvekilleri, küresel ağırlık merkezlerinin yer değiştirdiği, güç dengelerinin yeniden belirlendiği, uluslararası rekabetin giderek kızıştığı bir süreçten geçiyoruz. Her gün yeni bir kriz haberiyle uyanıyoruz. İkinci Dünya Savaşı sonrasında kurulan uluslararası sistem çatırdayıyor ve gücünün haklı olduğu bir anlayış maalesef yeniden inşa ediliyor. Çünkü haklının hakkını arayacağı uluslararası mekanizmalar kendilerinden beklenen görevi yapamıyor. Türkiye gerek coğrafi konumu gerek tarihî, beşerî, kültürel bağları itibarıyla bu yeni statükonun etkilerini en çok hisseden ülkelerden biridir.

Gazze'de iki yıldır devam eden soykırımın, İsrail'in coğrafyamızı istikrarsızlaştırmaya dönük saldırılarının, Rusya ile Ukrayna arasında bitmek bilmeyen savaşın, Güney Asya'dan Kuzey Afrika'ya, Balkanlardan Güney Kafkasya'ya çok geniş bir bölgede cereyan eden sıcak gerilimlerin tamamı ülkemizi ilgilendirmektedir; tedbir almamızı, müdahil olmamızı gerektirmektedir. Gazze'de insani yardım malzemesi girişine izin verilmediği için aklıktan bir deri bir kemik kalmış çocukların derdi bizim derdimizdir. On üç buçuk yıldır zulüm altında olan Suriye'ye, 8 Aralık devrimiyle umutların yeniden yeşerdiği Suriye'ye yönelik saldırılar bizim sorunumuzdur. Karadeniz'in güvenliğini tehlikeye atan sıcak çatışmalar aynı şekilde bizim için büyük bir endişe kaynağıdır. Libya'dan Sudan'a, Pakistan'dan Afganistan'a nerede bir sıkıntı, çatışma, istikrarsızlık varsa tamamı ülkemiz için dikkatle takip edilmesi gereken hassas konulardır.

Biz bazı devletler gibi emperyal hedefler gütmüyoruz; bizim siyasetimiz barış, adalet, uluslararası hukuk, egemenliğe saygı, hakkaniyet ve dayanışma ilkeleri üzerine kuruludur. O sebeple nerede bir haksızlık, adaletsizlik ve zulüm görsek belli bir üslup içinde tepkimizi ortaya koyuyoruz kimseden çekinmeden. Sayın Cumhurbaşkanımız kürsüye çıktığı zaman sadece bizim değil, zulümlere isyan eden bütün insanlığın hislerine tercüman oluyor. Türkiye olarak en başından itibaren adil ve sürdürülebilir bir dünya nizamı için her platformda gayret sarf ediyoruz. Aynı zamanda, barış, huzur, güvenlik ve refah istiyorsak caydırıcılığımızın en üst seviyede olması gerektiğini biliyoruz. Eğer kendi vatanımızda izzetimizle, şerefimizle, başımız dik alınımız açık bir şekilde yaşamak istiyorsak savunma yeteneklerimizi güçlendirmek mecburiyetindeyiz. Şüphesiz bunun yolu da yerli ve millî savunma sanayisinden geçiyor.

Türkiye, yakın tarihinde savunma alanında ciddi sınamalarla karşılaşmış bir ülkedir. Dışa bağımlı olmanın sonuçlarını pek çok kez tecrübe ettik. 1960'lı yıllarda Kıbrıs hadiselerinde ve 1990'lı yıllarda terörle mücadelede maalesef dost ve müttefik ülkelere yeterli desteği alamadık. Kıbrıs Türkünün hukukunu korumak amacıyla gerçekleştirdiğimiz 1974 Harekâtı sonrasında ambargolar âdeta zirveye çıktı. Bakım için gönderdiğimiz uçaklarımız alıkonuldu, telsiz gibi en temel iletişim bile ülkemize verilmedi. Esad rejimiyle yaşadığımız gerilimde de yine aynı vefasızlığı gördük. Hava savunma kapasitemizi güçlendirme arayışımızda daima engellerle karşılaştık. Hava sahamızın sürekli ihlal edildiği günlerde hava savunma sistemleri ülkemizden sökülüp götürüldü. Libya'dan Karabağ'daki işgalin sonlandırılmasına kadar pek çok yerde benzer uygulamalar devam etti. Her ambargo, her baskı, her

haksızlık yeni bir arayışa sevk etti. Bütün gücümüzü kullanarak ihtiyaçlarımızı kendi imkânlarımızla karşılamaya başladık. Dün ambargolara, çifte standartlara ve diplomatik baskılara maruz kalan Türkiye, bugün savunma ürünleriyle dünya piyasalarına mühürünü vuruyor. Cumhurbaşkanımızın ifadesiyle, "Kendi göbeğimizi kendimiz keseceğiz." dedi. Öz kaynaklarımızı harekete geçirerek bu alanda kısa sürede ciddi mesafe katettik.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Vekilim, motor yokmuş, motor; öyle diyorlar!

NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - Bugün bulunduğumuz noktaya baktığımızda, zırhlı muharebe ve deniz araçlarından insansız hava araçlarına, elektronik harp sistemlerinden silah ve mühimmata geniş bir yelpazede hızla gelişen savunma sanayimizi görüyoruz. Bu alanda dünyanın sayılı ülkeleri arasında yer almanın haklı kıvancını yaşıyoruz.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Vekilim, bu KAA'ın motoru yapıldı mı, bir sorabilir miyiz Sayın Bakana?

NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - Sorarız, bitsin.

Kıymetli milletvekilleri, bir yandan insani ve proaktif bir dış politika izlerken diğer yandan savunma ve güvenlik yatırımlarımız hız verdik. Tasarımdan seri üretime, AR-GE çalışmalarımızdan inovasyon sürecine Türk savunma sanayisine çağ atlattık. Bir dönem, temel attığımızda, olan dışa bağımlılığı ciddi ölçüde azalttık. Göreve geldiğimizde yüzde 20 seviyesinde olan savunma sanayimizin yerlilik oranı bugün yüzde 80'lerin üzerine çıktı. Sektördeki 3.500'ü aşkın firmamız 100 bin kişilik nitelikli personel kadrosuyla çalışmalarını başarılı bir şekilde sürdürüyor. Türk savunma sanayisi bugün 1.380'in üzerinde proje sayısı, 2 milyar doları aşan cirouyla, geniş ürün yelpazesiyle âdetâ destan yazıyor. Güvenlik birimlerimizin neredeyse tüm ihtiyaçlarını kendi kaynaklarımızla en etkin şekilde karşılıyor.

Yerli üretim, güvenlik güçlerimizin terörle mücadele operasyonlarında, yurt içi ve yurt dışındaki harekâtlarımızda etkin rol oynuyor. İHA ve SİHA teknolojisinde dünyanın önde gelen 3 ülkesinden biriyiz. Bugün, dünyanın en büyük 100 savunma sanayi firması arasında 5 Türk firması yer alıyor. Geçen sene dünyada satılan her 100 İHA'dan 65'ini Türk firmalar tedarik etti. Özellikle SİHA'larımızın oyun değiştiren konsepti küresel ölçekte büyük yankı uyandırıyor, geleneksel taktik ve stratejiye dönüştürüyor.

Aynı şekilde, dünyada kendi savaş gemisini tasarlayan, geliştiren 10 ülkeden 1'i şu anda Türkiye'dir. TCG, Heybeliada'da, TCG Büyükkada'da, TCG Burgaz'da, TCG Kınalıada'da. Millî gemi projemizin her bir eseriyle milletimiz gurur duymaktadır. Ana yükleyicimiz, alt yükleyicimiz, KOBİ'lerimiz, araştırma kuruluşlarımız ve üniversitelerimiz geliştirdikleri özgün ürünlerle ihracat hanemizi yeni yıldızlarla süslüyor.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Biz Kırıkkale tüfeğiyle Millî Mücadele'yi kazanmış ülkeyiz.

CAVİT ARI (Antalya) - Tank Palet ne oldu, bir de onu soralım.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Heyecanlandığını biliyorum. Sen de konuşmada dile getirirsin.

CAVİT ARI (Antalya) - Hayır, soruyorum Tank Palet ne oldu diye.

NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - Şunu büyük bir gururla ifade etmek istiyorum: Türkiye bugün dünyadaki en büyük 11'inci savunma ihracat firmasıdır. İnsansız hava aracımız, millî gemi projemiz, elektronik sistemlerimiz, kara araçlarımız, SİHA ve mühimmatlarımız takdir ve talep ediliyor. Savunma sanayi şirketlerimiz geçtiğimiz sene tam 180 farklı ülkeye ürün ihraç ederek ciddi bir başarıya imza attı.

Şu rakamlar dikkat çekicidir: 2024 yılında savunma ve havacılık alanındaki ihracatımız NATO ve hizmet ihracatları dâhil olmak üzere yüzde 29'luk artışla 7 milyar 154 milyon dolara ulaşarak yeni bir rekor kırmıştır. Böylece, 2024 hedefimiz olan 6,5 milyar doların yüzde 11 üzerine çıktık. 2025 Haziran ayı ihracatımız bir önceki yıla oranla yüzde 10,4 artarak 623 milyon dolara ulaştı. Son on iki aydaki ihracatımız ise geçtiğimiz yıla göre yüzde 23,1 düzeyinde artışla 7,5 milyar dolar seviyesini gördü. Proje sayımız 1.300'ü aştı. Toplam proje hacmimiz 100 milyar doları geçti. Bu rakamlar, öyle kuru istatistik değil, bir milletin yeniden doğuşunun ispatıdır.

CAVİT ARI (Antalya) - Bu millet zaten 1923'te cumhuriyetle beraber doğdu Sayın Vekilim.

NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - Sayın Cumhurbaşkanımızın vizyonu Türkiye savunma sanayisinde büyük bir devrim yaptı; övünün, gurur duyun.

CAVİT ARI (Antalya) - Bu millet zaten cumhuriyetle beraber, Kurtuluş Savaşı'yla beraber doğdu. Sen nerede yaşıyorsun?

NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - Değerli milletvekilleri, insansız kara araçlarımızla, zırhlılarımızla terörle mücadelede destan yazıyoruz.

CAVİT ARI (Antalya) - Bu millet zaten doğdu Sayın Vekilim.

NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - Övünebilirsiniz, üzülmeyin.

CAVİT ARI (Antalya) - Bu millet zaten doğmuştu.

NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - FIRTINA obüslerimiz teröristlere göz açtırmıyor, Kirpi zırhlı araçlarımız askerlerimizi mayın tehdidinden koruyor. MIZRAK tanksavar füzemiz hedefi 12'den vuruyor. COBRA II'lerimiz en zorlu arazi şartlarında, en tehlikeli görevlerde hiçbir zırhlı aracın sunamadığı hareket kabiliyetini sunuyor. Bir zamanlar "Türkler tank yapacak." diye burun kıvranlara gururla ALTAY tankımızı gösteriyoruz.

CAVİT ARI (Antalya) - Nerede?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Her yerde.

CAVİT ARI (Antalya) - Bir görseydik keşke.

NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - Savunma sanayimizin en büyük ihracatı olan yerli motorlar en seri üretim içinde, çalışmalarımız aralıksız sürüyor.

Mavi vatan haklarını bilen, koruyan, savunan Türkiye'nin kontrolünde millî savaş gemilerimiz Akdeniz'de ve Karadeniz'de dalgaları yarıyor. Denizaltılarımız Anadolu'muzu gururla seyrüsefer ediyor. İnsansız deniz aracımız mavi sularda nöbet tutuyor. Gök vatan da aynı şekilde; bir zamanlar hayalini kurduğumuz İHA'lar, SİHA'lar bugün göklerde süzülüyor, Bayraktar TB2'lerimiz terörün kökünü kazıyor, millî muharip uçağımız KAA daha şimdiden gökleri fethetmeye başladı, Endonezya'yla 48 uçaklık anlaşma imzaladık, insansız savaş uçağımız KIZILELMA harp sanatında yeni bir sayfa açıyor, ATAK helikopterimiz sınırlarımızı koruyor, Çelik Kubbe'mizle hava sahamızı muhafaza altına alıyoruz. Dünyanın ilk SİHA gemisi TCG ANADOLU ve 5'inci nesil millî muharip uçağı

KAAN gibi markalarla sektöre mührünü vuran Türkiye, bugün 850 farklı proje üzerinde titiz bir çalışma yürütüyor. Bu tablo, Türk mühendisliğinin ulaştığı seviyeyi ve uluslararası rekabet gücünü ortaya koyuyor.

Değerli milletvekilleri, bütün bu başarıların altında Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın, Millî Savunma Bakanımızın, kahraman ordumuzun, fedakâr mühendislerimizin ve topyekûn bir milletin imzası var. Bunu dile getirmekten büyük gurur duyuyoruz. Şunu da belirtmekte fayda görüyorum: Ülke olarak en önemli avantajımız nitelikli ve dinamik insan gücümüzdür. Savunma sanayisi başta olmak üzere her alanda teknolojik atılımımızı çok daha ilerilere taşıyacak yetiştirilmiş insan gücüne sahibiz. Bunu daha da geliştirmekte kararlıyız. Lazer ve elektromanyetik silah sistemleri, otonom sistemler, siber güvenlik, kuantum teknolojisi ve yapay zekâ gibi alanlarda ilerleyeceğimiz doğru stratejilerle yakın gelecekte rekabet gücümüzü inşallah daha da artıracacağız. Türk savunma sektörüyle gurur duyuyoruz. İnşallah, gelecekte çok daha iyi seviyede olacağımıza yürekten inanıyorum.

Değerli milletvekilleri, bu günden güne büyüyen, gelişen savunma sanayimiz, bir taraftan Silahlı Kuvvetlerimizin teknolojik ihtiyaçlarını karşılarken bir taraftan da yeni istihdam sahaları açılmasına vesile oluyor. Ülkemizin güvenliği ve stratejik bağımsızlığına hizmet eden bu sektör, aynı zamanda ekonomimizi dış tehditlere karşı daha dayanıklı kılıyor. Yaklaşık 3.500 firma ve 20 milyar dolara yaklaşan üretim hacmiyle savunma sanayisi, Türkiye ekonomisine büyük bir katkı sunuyor. İstihdamda çok önemli bir role sahip olan savunma sanayisi bugün 100 binden fazla insanımıza iş imkânı sağlıyor. 2025'in ilk yarısında savunma ihracatımız 2 milyar 400 milyon dolar oldu, sene sonunda inşallah 6 milyar dolarlık ihracatı hedefliyoruz. Ankara başta olmak üzere birçok şehrimiz de seferberlik ruhuyla çalışıyor, üretiyor ve savunma sanayimizin şahlanmasını sağlıyor. Çok yakın zamanda memleketim Kırşehir'in de bu seferberliğe katılacağını sizlere bildirmekten büyük bir bahtiyarlık duyuyorum. Millî Savunma Bakanımız Sayın Yaşar Güler'in müjdesi Kırşehirlî vatandaşlarımız nezdinde ekonomide hem de stratejik bakımdan büyük umutlar doğurdu. Şehrimize kurulması planlanan bu tesiste yüzlerce insanımız istihdam edilecek, aynı zamanda savunma sanayimizin ihtiyaç duyduğu birçok parçanın yerli imkânlarla üretilmesi sağlanacak. Makine kimya fabrikasının şehrimize kurulması için desteklerini esirgemeyen Sayın Bakanımıza, ilimize yönelik takdir ve teveccühlerinden dolayı Sayın Cumhurbaşkanımıza şahsım ve hemşehrilerim adına teşekkür ediyorum. Bu yatırım ilimizde istihdamın artmasına, şehrimizin büyümesine ve gelişmesine vesile olacaktır.

Değerli milletvekilleri, küresel güç Türkiye vizyonu ile savunma sanayisinde tam bağımsız Türkiye yolunda kararlı adımlarla ilerliyoruz. Savunma sanayisinde "Millî Yetkinlik Hamlesi" adını verdiğimiz büyük bir dönüşüm başlattık. Millî Yetkinlik Hamlesi'yle savunma sanayisi içerisinde sistematik bir yapı oluşturmayı hedefliyoruz. Bu alandaki çalışmalarımızla, savunma ve güvenlik yatırımlarımızla dostta güven, düşmana korku vermeye devam edeceğiz. "Güçlü Ordu, Güçlü Türkiye" şiarıyla Millî Savunma Bakanlığımızın yanında olmayı sürdüreceğiz. 21'inci asrı Türkiye Yüzyılı yapmak için ordu-millet el ele birlikte mücadele edeceğiz. Rabb'im hepimizin yâr ve yardımcısı olsun.

Sözlerimi tamamlarken Türkiye'nin güçlü ordusuyla daha huzurlu, daha müreffeh bir geleceğe yürüyeceğine olan inancımı tekrar ifade ediyorum. Bu vesileyle Cumhurbaşkanımız, Başkomutanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a güçlü ve dirayetli liderliği için şükranlarımı sunuyorum.

CAVİT ARI (Antalya) - Bu ülkede bir Başkomutan var, bir. Bir Başkomutan var. Bu ülkenin Başkomutanı bellidir ve kim olduğu da bellidir, yeni Başkomutan yaratmaya çalışmayın.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Kanunlarda öyle, Anayasa'da var, yaşayan Cumhurbaşkanlarından bahsediyor.

NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - Ülkemizin savunma sanayisinde küresel aktörlerden biri olmasını sağlayacak hamlelerle istikamet eden, milletimizin huzur ve refahı, devletimizin bekası, sınırlarımızın güvenliği için fedakârca gayret gösteren, bilgisi, tecrübesi, vizyonu yaklaşımıyla daima güven ve itimat telkin eden Millî Savunma Bakanımız Sayın Yaşar Güler'e ve onun şahsında istikbalimiz ve istiklal için gece gündüz demeden gayret gösteren bütün Mehmetçiklere teşekkür ediyorum.

CAVİT ARI (Antalya) - Başkomutan bellidir.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Parti genel başkanından Başkomutan olur mu ya?

CAVİT ARI (Antalya) - Başkomutanlık meydanlarda alınır, meydanlarda.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Önce bir cepheye gönder ondan sonra.

NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - Gazi Mustafa Kemal Atatürk başta olmak üzere bütün gazilerimizi hürmetle yâd ediyorum. Vatan, millet, ezan, bayrak için canlarını feda eden bütün şehitlerimize Allah'tan rahmet diliyorum.

Millî Savunma Bakanlığımızın 2026 yılı bütçesinin hayırlara vesile olmasını diliyorum, sizleri saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Erkan, teşekkür ederim.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Kırşehir'e gelen yatırımın biri de Niğde'ye gelsin Sayın Bakan.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Böylece gruplar adına konuşmaları tamamladık.

Şimdi Komisyon üyelerine söz vermeye başlayacağız.

İlk söz Kamuran Tanhan Bey'de.

Buyurun.

Süreniz on dakika.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, kıymetli vekiller, Bakanlığın bürokratları, basın emekçileri ve hazırın; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Türkiye'nin savunma politikalarını, bütçe önceliklerini ve güvenlik yaklaşımını konuştuğumuz bu toplantıda yıllardır çözüm bekleyen çok önemli bir konuyu gündeme getirmek istiyorum; kara mayınları ve mayınları temizleme faaliyetleri. Bu mesele, yalnızca güvenlik alanını değil; yaşam hakkını, çocukların korunmasını, tarımsal üretimi, sınır hattında yaşayan yurttaşlarımızın ekonomik ve sosyal koşullarını doğrudan etkileyen bir meseledir. Dolayısıyla savunma bütçesi görüşülürken bu konu üzerinde mutlaka söz kurulması gerekir. Sayın Bakan, konuşmanızda ifade ettiniz ama çok kısa bir değerlendirmeydi. Türkiye'nin bu mayınlarla ilgili taraf olduğu yükümlülükler var uluslararası arenada; 1996 yılında antipersonel mayın kullanımını yasaklamış Türkiye, 2004 yılında Belirli Konvansiyonel Silahlar Sözleşmesi'nin ilgili protokollerini kabul etmiş. Aynı yıl Ottawa Sözleşmesi'ne taraf olarak şu taahhütleri üstlenmiştir: Antipersonel mayınlarını kullanmamak, üretmemek, stoklamamak ve devretmemek; mevcut mayınlı alanları temizlemek,

stokları imha etmek ve mayın mağdurlarına destek sağlamak. Aslında uluslararası bu metnin tüm devletlere çağrısı nettir. "2025'te bu işi bitirin." demiştir ancak geline nokta Türkiye'nin bu hedefe ulaşmadığı çok açık bir şekilde görülmektedir. O zaman şunu sormalıyız: Türkiye, on bir yılı aşkın bir süredir imza koyduğu protokolün ve sözleşmenin tam olarak gereğini neden yerine getirmemektedir? 2025 yılının bitimine önümüzde sayılı günler kala bu sözleşmenin gereği neden yerine getirilmedi ya da getirecek misiniz Sayın Bakan?

Türkiye'de kara mayınlarının en yoğun olduğu bölgeler 3 sınır hattında toplanmaktadır. Bunlar Suriye, Irak ve İran sınır hatlarıdır. Biliyorsunuz, Suriye sınır hattı Antep'ten Mardin, Şırnak'a kadar uzanan yaklaşık 900 kilometrelik bir hat ve bu hatta 1956 ve 1959 yılları arasında 612 binden fazla mayının döşendiği ifade ediliyor. Bu, yaklaşık bir Kıbrıs Adası kadar alana tekabül ediyor. Yine, Irak sınır hattı da Uludere, Roboski, Beytüşşebap, Çukurca ve Yüksekova hattını oluşturmaktadır. Bu hatta ise hem eski mayınlar hem de çatışma sürecinin yarattığı patlayıcı kalıntılar yoğun olarak görülmektedir. Yine, İran sınır hattı da Başkale, Van, Doğubayazıt ve Iğdır çevresindeki geniş alanları kapsamaktadır. Bu hat, aynı zamanda Türkiye halkının en yoğun göçe zorlandığı ve en fazla güvenlik gerekçesiyle kısıtlanan, ekonomik olarak en dezavantajlı bırakılan bölgelerinin başında gelmektedir.

Açıktır ki mayın meselesi sadece bir teknik risk değil, bölgesel eşitsizliğin de görünür bir sonucudur maalesef. Mardin ve çevresini özel olarak ifade etmek istiyorum bir Nusaybinli olarak, sınır hattında mayınlardan mağdur olmuş, yaşamının her alanına etki etmiş ve bunu bir travma olarak geçirmiş biri olarak şunu ifade edeyim: Suriye sınır hattında en yoğun mayınlı alanlar Mardin hattıdır. Nusaybin-Kamışlı hattı, Kızıltepe-Ceylânınar hattı, Şenyurt-Derbesiye arasındaki tarımsal şeridin neredeyse tamamı, büyük bir çoğunluğu daha doğrusu mayınlıdır. Bu bölgeler uzun yıllardır tarıma kapalıdır. Yerel halkın bu alana erişimi kısıtlanıyor. Bunun bir sonucu olarak da birçok köy üretimden koparılmış, binlerce yurttaş aş ve iş sağlayabilecek alanlar insansızlaştırılmıştır bu politikayla. Bunun doğal bir sonucu olarak da bölge sakinleri, yurttaşlar zorunlu göçe maruz kalıyor.

Dikkatinizi çekmek istediğim bir diğer husus da sınırın diğer tarafında, Kamışlı'da, Derbesiye'de tarım, hayat bütün olağan hâliyle devam ederken Türkiye tarafında ise bu alanın büyük bir bölümü son derece bilinçli bir şekilde yasaklı ve riskli statüde bırakılmıştır. Çocuklar açısından en ağır sonuçlar doğuran bir durumdur bu mayınlar, kara mayınları. Diyarbakır Barosu Çocuk Hakları Merkezinin yayınladığı bir raporda 2011 ile 2021 yılları arasında mayın ve savaş atığı patlayıcılar nedeniyle en az 45 çocuğun yaşamını yitirdiği, yine 135 çocuğun ise bu sebeple yaralandığı ifade edilmiştir, rapor altına alınmıştır. Bu veriler özellikle Mardin, Şırnak, Hakkâri ve Van gibi sınır illerinde yoğunlaşmaktadır. Devletin güvenlik gerekçesiyle uygulamaya geçirdiği politikaların bir sonucu olarak mayın, çatışma ve savaş atığından kaynaklanan ölüm ve yaralanma olayları bu ülkenin çocuklarının kaderi olmamalıdır. Çocukların oyun alanlarının dahi büyük bir risk altında olduğu bir durumdan söz ediyoruz. Bu tabloyu, kabul edilebilir bir tablo olmamakla birlikte daha fazla kabul etmemiz de mümkün değildir.

Yine, bu konu hakkında, özellikle mayınların temizlenmesi konusunda bir başka konu da Millî Mayın Faaliyet Merkezi tarafından yürütülen stratejik plandır. Avrupa Birliği tarafından aday ülkelere sağlanan ve tam adı "Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı" olan fonlar söz konusudur. Bu kapsamda, IPA II'yle 2016 yılında Türkiye 18,5 milyon avroyla 3,6 milyon metrekare mayınlı alanın, yine, IPA III'le 25 milyon avroluk bütçeyle yaklaşık 5 milyon metrekarelik mayınlı alanın, yine, Millî Savunma Bakanlığının 2020-2025 Stratejik Hedef Planı kapsamında millî bütçeden yıllara sâri olarak talep edilen 55 milyon TL'yle toplamda 3,4 milyon metrekarelik mayınlı alanın millî imkânlar kullanılarak askerî unsurlar vasıtasıyla 2025 yılına kadar -toplamda 15 milyon metrekare mayınlı alanın- temizlenmesi planlanmaktaydı. Neticede, 2020 yılı itibarıyla ülkemizde 150 milyon metrekarelik alanın temizlenmesi gerekiyordu. 2025 yılına kadar yaklaşık 67 milyon metrekaresinin söz konusu kirlilikten arındırılabilmesi öngörülmektedir. Bu rakamlar elbette önemlidir ancak karşımızda duran gerçeklik, bu rakamın Türkiye'deki mayınlı alanın çok küçük bir bölümünü kapsadığı -siz de konuşmanızda ifade ettiğiniz- 50 milyon metrekarelik alan.

Ayrıca, Millî Savunma Bakanlığı mayınsız bir Türkiye hedefine ulaşmak için yaklaşık 332 milyon dolar ek kaynağa ihtiyaç duyduğunu beyan etmiştir. Sorun şuradadır Sayın Bakanım: Bu kaynağa ne bütçe ayrılmıştır ne de uluslararası fonlardan teminler sağlanmıştır. Dolayısıyla, 2025 yılı hedefi tutmayacağı şimdiden görülmektedir.

Türkiye, Ottawa Sözleşmesi kapsamında daha önce 2 kez süre uzatımı talep etmiştir. Mevcut ilerleme oranı, üçüncü bir süre talebinin gündeme geleceğini açıkça göstermektedir. Plan vardır fakat planın süre, bütçe ve kapasite açısından gerçekçi şekilde tamamlanması mümkün görünmüyor. Bu nedenle, temizliğin neden ilerlemediği sorusuna sahici bir yanıt arıyoruz ve bu soruyu size soruyoruz.

Sahadaki gerçeklik, temizliğin yavaşlamasının nedenlerini, temizliğin yavaşlamasına yol açan temel bazı noktaları göstermektedir. Sınır bölgelerinin uzun yıllar askerî güvenlik bölgeleri ilan edilmesi, güvenlik gerekçesiyle teknik ekiplerin erişiminin sınırlandırılması, çatışma süreci nedeniyle riskli sahalara girişin uzun süre mümkün olmaması, bütçe yetersizliği ve fon temininde yaşanan gecikmeler, kurumlar arası koordinasyonun yeterince güçlü olmaması, yerel halkla planlama sürecinin örtüşmemesi; bu başlıklar sahada hem gecikmeye hem de ciddi maliyet artışlarına neden olmaktadır. Mayın temizliğini yalnızca teknik bir konu olarak ya da teknik bir faaliyet olarak değerlendirmemek gerekiyor. Mayın temizliği yurttaşın yaşam hakkıyla, tarım ve geçim kaynaklarıyla, sınır illerindeki kalkınma düzeyiyle, yerinden edilmiş köylere geri dönüş olanaklarıyla doğrudan bağlantılıdır. Dolayısıyla temizliğin hızlandırılmasının yalnızca uluslararası bir yükümlülük olarak görülmemesi gerekir, öyle değerlendirilmemesi gerekir; aynı zamanda, iç barış ve toplumsal güvenin tesis edilmesi açısından da bir zorunluluktur.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; kara mayınları bu ülkenin çatışmalı tarihine tanıklık eden yurttaşların belleğinde en derin yaralardan bir tanesidir. Sınır hatlarında, yaylalarda, köy yollarında, çocukların oyun alanlarında duran her mayın aslında, yıllardır çözümsüz bırakılmış bir meselenin birer simgesidir. Bu nedenle, mayın temizliğini yalnızca teknik bir iş olarak görmemek lazım, aynı zamanda barışın altyapısını kurmak anlamına da gelmektedir. Bu ülkenin barış, diyalog ve demokratik çözüm arayışı defalarca ifade edildiği gibi, toplumun tüm kesimlerinin ortak talebidir. Bu topraklarda barış çağrısını en güçlü biçimde dile getiren, toplumsal çatışmanın sonlanması için kapsamlı bir çerçeve ortaya koyan yaklaşım da bellidir. Bu çerçevenin özünde şu vardır: Silahsızlanma, demokratik siyaset kanallarının açılması, halkların hak ve özgürlük temelli bir ortak yaşamda buluşmasıdır. Bu anlayış yalnızca geçmişe dönük bir çağrı değildir, bugün hâlen geçerli, ihtiyaç duyulan bir toplumsal perspektife işaret etmektedir. Mayınların

temizlenmesi, sınırların güvenli hâle getirilmesi, yurttaşların topraklarına kavuşması ve çocukların ölmediği bir ülke ancak barış ve demokratik çözüm iradesiyle mümkündür.

Hepinizi saygıyla selamlıyor, teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Tanhan, teşekkür ederim.

Şimdi Cevdet Akay konuşacak.

Buyurun.

CEVDET AKAY (Karabük) - Teşekkürler Başkanım.

Sayın Başkanım, Değerli Komisyon üyeleri, Sayın Bakanım, Bakan Yardımcılarımız, kıymetli bürokratlar; ben de hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Millî Savunma Bakanlığının 2026 yılı bütçesinde teklif edilen 822 milyar 930 milyonluk bir rakam, genel bütçe büyüklüğü içerisinde yüzde 4,77'ye tekabül ediyor. Geçen yıl bu oran yüzde 4,23'müş. 199 milyarlık bir artış var parasal olarak ama oransal olarak yüzde 31,90 yani enflasyon oranının altında bir bütçe artışı olmuş Bakanlık açısından. Burada geçen yıl 2023 yılı kesin hesabında başlangıç ödeneği ile harcama arasında 56,9 milyarlık bir aşım olmuştu, ek ödenekle ara dönemde giderilmişti. 2024 yılı kesin hesabına baktığımızda, ödenek içinde kalındığı ve 11,1 milyar TL'lik bir tasarruf sağlandığı görülüyor yani size tahsis edilen ödeneğin total olarak altında bir harcama olmuş. Bazı alt kalemlerde aşım var başlangıç ödeneğini ama genel olarak burada tasarruf tedbirlerine uyulmuş. Bu açıdan şahsınızda Sayın Bakanım, teşekkür ediyoruz tasarruf tedbirlerine uyulduğu için.

Şimdi, şehit yakını ve gazilerle ilgili harcamayı geçen yıl da söylemişim ben. Bu yıl için 314,8 milyonluk bir teklif var, on binde 3,82; geçen yıl da on binde 3,73 civarında bir orandı. Bu, çok az bir rakam. Bu bütçenin hep artırılmasını talep ediyoruz. Az önce siz de konuşmanızda ifade ettiniz şehit ve gazi yakınlarıyla ilgili yapılması gerekenlerle ilgili. Tüm bakanlıklarda bu bütçenin ayrılması ve topyekûn bütün bakanlıkların görevi olması gerektiğine inanıyoruz. Bu manada da sizin ödeneğinizin ayrılması da gerekiyor. Tabii, personel gideri ve devlete ödenen prim giderleri o kadar fazla ki bütçe içerisinde, yüzde 53,87; toplam 443 milyar yapıyor bu ikisi -2026 için konuşuyorum- bütçenin azalmasına sebep teşkil ediyor. Mal ve hizmet alımları büyük kalem teşkil ediyor, 362 milyar, yüzde 44'lük bir oranla. Dolayısıyla da sermaye giderlerine yani yatırım ödeneklerine, maalesef, gerekli para, gerekli ödenek kalmıyor Sayın Bakan. Sermaye giderleri 2026 için 2,6 milyar yani binde 3,16; çok az bir şey; birazdan değineceğim. 2024'te 2,1 milyarmış, 2025 Haziran itibarıyla da 771 milyon harcanmış henüz; tabii, yıl sonuna kadar -son rakamı bilmiyoruz- harcanacak. Burada da gayrimenkul sermaye üretim gideri ve gayrimenkul büyük onarım giderleri teşkil ediyor. Bir şey dikkatimi çekti 2024 yılı için; burada 1 milyar 53 milyonluk bir yüksek harcama var 2024 yılı rakamına göre, burada büyük bir onarım yapılmış gayrimenkulle ilgili. Bunun mahiyetini bizimle...

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - Deprem bölgesi...

CEVDET AKAY (Karabük) - Deprem bölgesi, değil mi? Tamam. Depremle ilgili harcama olmuş. Teşekkür ediyoruz o zaman, orayla ilgili katkılarla alakalı olarak.

Yine, devam edecek olursak, cari transferler 14 milyar civarında, büyük bir kalemi -"Büyük kalemi" derken yüzde 1,73 yani genel olarak baktığımızda diğerlerine göre- tutuyor. Burada da yurt dışına yapılan transferler var; 13,7 milyar 2026 için, 5,5 2024'te yapılmış, 2025'te de 3,3 Haziran sonu rakamı. Bunun mahiyeti hakkında bilgi verilirse... Dış politika programıyla ilgili bir şey bu gördüğüm kadarıyla ama daha detay bilgi verilebilirse mutlu olacağız. Hane halkı ve işletmelere yapılan transferler, kâr amacı gütmeyen kuruluşlara yapılan transferler kalemleri var. Bunlarla ilgili de detay açıklama verilirse bizim açımızdan aydınlatıcı olacak.

Az önce ifade ettim, yolluklarla ilgili bütün bakanlıklarda sıkıntılar var. Burada da yolluk giderleriyle ilgili Ulusal Savunma ve Güvenlik Programı'nda başlangıç ödeneğine göre bir aşım gördüm ben, 1 milyar 645 milyonluk bir aşım var. Bütün bakanlıklara baktığımız zaman da Sayın Bakanım, 2025 Ekim sonu itibarıyla yolluklara harcanan para 25,9 milyar TL yani burada yol, konaklama giderleri vesaire. Tabii ki görevler icabı, kamu personelinin yöneticilerine yurt içi ve yurt dışı verilen görevlerden kaynaklanıyor ama burada 2019'da bu rakam 2,2 milyar TL'ymiş yani 2019'dan bu yana çok ciddi bir artış var, 23 milyarın üzerinde, yüzde 1.076. Bu konuda, tasarruf tedbirleri ve genelgelerine uygun olarak toplantı, organizasyon, kiralama giderleri, taşıt kiralamaları da dâhil, buralarda bütün bakanlıkların daha dikkatli olması ve daha tedbirli olması gerekiyor. Taşıt alımı olarak yanılmıyorsam 158 adet taşıt alımı planlanmış, bunun 32'si döner sermayeden. Bunların çoğu zaten savunmamızla ilgili gerekli olan araçlar, 1 tane binek otomobil alınıyor, o da normaldir, o da herhâlde ilgili yerde kullanılacaktır.

Burada, ben, savunma sanayisiyle ilgili bir iki konuya değinmek istiyorum. ABD'den 300 adet Boeing uçağı alımıyla alakalı... Gümrüksüz, vergisiz fiyatının yaklaşık 33 milyar dolar olduğu basına yansdı. ABD'yle de 100 milyar dolarlık bir ticaret hacminden bahsedildi. Biz bu anlaşmaları yaparken pazarlık gücümüzü yeterince kullanıp ülkemiz için ne gibi tavizler aldık? Bunlarla ilgili kamuoyuna pek bir şey yansımadı. Örneğin, burada, KAN uçağı için, motor tedariki için bir garanti, bir güvence aldık mı? Bu, bizim için önemli biliyorsunuz kendi motorumuzu üretinceye kadar. Gümrük ve vergilerle ilgili bazı ürünlerde indirimler istedik mi, talep ettik mi? Bu konuyla ilgili çok aydınlatıcı bilgi alamadık biz, sizde bilgi varsa bizimle paylaşacağınız... İşte, F-35 sorununun çözülmesiyle ilgili garantör olma gibi birtakım şeyler, tavizler alabildik mi? Bunları bizimle paylaşsanız mutlu olacağız.

Şimdi, 2021'de talep ettiğimiz 40 adet yeni F-16 Block 70 uçağı vardı, bununla ilgili, İsveç'in NATO üyeliğinin onaylanmasından sonra burada bir esneme yapıldı, 23 milyar dolarlık bir anlaşmaydı fakat burada 79 modernizasyon kitin iptaliyle 7 milyar dolara indirdik, bir kısım da ödeme yaptık, yanılmıyorsam 1,4 milyar civarında bir ödeme yaptık. Burada son durum nedir, ne aşamadayız? Çünkü mesela, Lockheed Martin Greenville Fabrikasında bazı ülkelere ayrıcalık sağlıyor, Bahreyn'e ve Bulgaristan'a; gerekli siparişlerinde öncelik veriyor. Bizde birtakım sıkıntılar var, ABD Kongresi'nde blokajlar var, insan haklarıyla ilgili durumlar, S-400'le ilgili şeyler... Burada, umarım F-35'teki sıkıntıları yaşamayız; ödemelerimiz ciddi ödemeler, boşa gitsin de istemiyoruz. Bu konuda da gerekli hassasiyetin gösterilmesi bizim için iyi olacak.

Şimdi, İngiltere'den alacağımız Eurofighter'larla ilgili birkaç bir şey söylemek istiyorum. 20 bin kişiye orada istihdam sağlıyor ama kıyaslama yaptığımız zaman İsrail'deki son teknolojik savunma araçları, işte, Yunanistan'ın gerektiğinde F-35'leri alabilmesi... Herhangi bir çatışmada ABD, Avrupa ülkelerinin nereden taraf olacağı da belli, bu konuyla ilgili yerli, millî üretimimizi bir an önce

yapmamız lazım. Mukayesede Eurofighter'ların bu tip uçaklar karşısında yüzde 20 civarında başarılı olduğu ifade ediliyor, bu doğru mudur? Eğer bu doğru değilse doğru bilginin sizin tarafınızdan kamuoyuyla paylaşılması hepimiz için çok kıymetli olacak.

Şimdi, bazı verileri ben sürem yettiğince sizinle paylaşacağım uluslararası savunma veri paketiyle ilgili. 2024-2025 güncel, küresel askerî harcamaları, teknolojik bağımlılık, envanter yaşlanması ve NATO karşılaşmaları... 2024 itibarıyla dünyada toplam savunma harcaması 2,4 trilyon dolar olmuş yani yıllık artış yüzde 6,8; soğuk savaş sonrası en yüksek artışlardan biri. Şimdi, dünyadaki ülkelerin harcama paylarına baktığımız zaman, ABD 916 milyar dolar, Çin 296 milyar dolar -aşağılara iniyorum- Fransa 60 milyar dolar, Türkiye 16,1 milyar dolar; bizdeki veriler böyle. Şimdi, buna baktığımız zaman, 12'nci, 13'üncü basamaktayız. Burada oransal olarak bu harcamaların payına baktığımız zaman, dünyadaki payına baktığımız zaman, bunun içerisindeki dağılıma baktığımız zaman yüzde 12, bizde de binde 7 civarında yani yatırıma pay az kaldığı için dolayısıyla buralara da gerekli aktarımları yapamıyoruz. Savunma sanayisi bütçelerinde NATO savunma bütçeleri açısından 1,30 trilyonluk toplam savunma harcaması var. Burada da biz yüzde 2,13'le altlardayız, baktığımız zaman, buradaki savunma harcaması içerisinde teçhizat payı açısından -bu önemli oransal olarak- bizde yüzde 17, NATO ortalaması yüzde 29; orada aşağıdayız, bunu geliştirmemiz lazım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

CEVDET AKAY (Karabük) - Toparlıyorum Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

CEVDET AKAY (Karabük) - AR-GE yatırımlarıyla ilgili de aynı şey söz konusu, NATO ortalamasının beşte 1'iyiz, yüzde 1,3 civarında; bunu geliştirmemiz gerekiyor. Türkiye silah ihracatında bir yükselme içerisinde ama daha çok hâlen motor, elektronik, hava savunma ve ağır platformlarda dışa bağımlılık çok yüksek. Bu dışa bağımlılığımızı azaltmamız lazım. Motorlarda yüzde 70 dışa bağımlıyız, lazer işaretleyici termal görüşlerde yüzde 48 dışa bağımlılığımız var. Bunları geliştirmemiz gerekiyor.

Türkiye NATO'da en yaşlı hava filosuna sahip 3'üncü ülke, filoyu gençleştirmemiz mutlaka gerekiyor. Örnek olarak işte, F-16 Türkiye'de otuz bir yıl, F-16 Yunanistan'da yirmi dokuz yıl, Fransa'da Rafale sekiz yıl gibi örnekler var. Vaktim çok kısıtlandığı için giremeyeceğim.

Netice olarak Türkiye'nin savunma sanayisinde yüksek hacim, düşük teknoloji sıkışması sorunu var, bunu aşmamız gerekiyor. Bütçeden daha fazla pay ayırmamız gerekiyor.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Kalaycı, buyurun lütfen.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, Bakanlığımızın değerli temsilcileri, sayın basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Millî Savunma Bakanlığı 2024 yılı bütçe harcamaları 428 milyar 91 milyon lira olarak gerçekleşmiştir. 2026 yılı bütçesinde 822 milyar 930 milyon lira ödenek öngörülmekte olup 2025 yılı başlangıç ödeneğine göre yüzde 31,9 artış söz konusudur. 2026 yılı bütçe ödeneklerinin yüzde 53,9'u personel ve SGK devlet primi giderleri, yüzde 44,1'i mal ve hizmet alımları, yüzde 1,7'si cari transferler, yüzde 0,3'ü de sermaye giderlerine ilişkindir.

Ülkemizin askerî harcamaları konusunda dünyadan bihaber eleştiriler yapılmaktadır. Dünya çapında askerî harcamalardaki gelişmeleri raporlayan Stockholm Uluslararası Barış Araştırma Enstitüsü (SIPRI) her yıl rapor açıklamaktadır. Buna göre küresel askerî harcamalar son on yılda sürekli artarak 2024 yılında 2 trilyon 718 milyar dolara çıkmış, dünya genelinde 100'den fazla ülke 2024 yılında askerî harcamalarını artırmıştır. En çok askerî harcama yapan ilk 5 ülke olan ABD, Çin, Rusya, Almanya ve Hindistan küresel toplamın yüzde 60'ını oluşturmaktadır. Orta ve Batı Avrupa'daki birçok ülkenin askerî harcamalarında benzeri görülmemiş artışlar meydana gelmiştir. Almanya'nın askerî harcamaları yüzde 28 artarak 88,5 milyar dolara ulaşmış ve Orta ve Batı Avrupa'nın en büyük, dünyanın ise 4'üncü büyük harcamacısı olmuştur. Tüm NATO üyeleri askerî harcamalarını artırmış, küresel askerî harcamaların yüzde 55'ine ulaşmıştır. Küresel askerî yük yani küresel gayrisafi yurt içi hasılanın askerî harcamalara ayrılan payı 2024 yılında yüzde 2,5'e çıkmıştır. SIPRI'nin 2024 raporuna göre Türkiye'nin askerî harcamaları gayrisafi yurt içi hasılanın yüzde 1,9'u düzeyindedir. Ülkelerin askerî harcamaları sıralamasında Türkiye 17'nci sıradadır.

Zorlu bir coğrafyada yaşadığımız bilinen bir gerçektir. Soğuk savaş sonrasında değişen güvenlik yaklaşımıyla birlikte Türkiye'nin güvenliğine yönelik tehdit ve riskleri de farklılık göstermiştir. Ülkemiz küresel çatışma ve istikrarsızlıkların yoğun olarak yaşandığı bir noktadadır ve bölgesel alanda artan güvenlik riskleri ve tehditleriyle karşı karşıyadır. Türk milleti asırlardır sayısız badire ve belaları defederek bağımsızlığını korumayı başarmıştır. Tarih boyunca şehit ve gazilerimizin eşsiz ve emsalsiz fedakârlıklarıyla Türk vatani maddi ve manevi korumaya alınmıştır. Geçmişten gelen husumet ve huzursuzlukların bugünkü zaman diliminde farklı yol ve yöntemlerle tedavülde bulunması devamlı surette tetikte ve teyakkuz hâlinde olmamızı gerektirmektedir. Türk düşmanlarının hiç boş durmadığı ya doğrudan ya da devşirdikleri hainlerle rehavetimizi kollarıp müsait bir ortam yokladıkları bilinen bir husustur. Çağlar değişip tarih nehri hızla aksa da karanlık senaryoların hep aynı, değişenin ise sadece zulüm figüranları olduğu bellidir, millî bellekte bütünüyle saklıdır. Gelişmelere tarih şuuruyla bakıldığında her meseleyi kolaylıkla tasnif ve tefrik etmek elbette mümkün ve mutlaklır.

İçinde bulunduğumuz coğrafya, Türk ve İslam dünyasına yönelik oynanan küresel oyunlar, Türk Silahlı Kuvvetlerinin hiçbir zaman zafiyet göstermeden kendisinden beklenen görevi yapacak şekilde hazır olmasını gerekli kılmaktadır. Kahraman Türk Silahlı Kuvvetleri bütün unsurlarıyla tetikte ve teyakkuzda, Türk milleti de dualarıyla arkalarındadır.

Türk Silahlı Kuvvetlerine "Parti ordusu" tabiri haddi aşan bir ifadedir ve bühtandır. Türk Silahlı Kuvvetleri, Türk ordusudur, Türk milletinin göz bebeği, aziz milletimizin ifadesiyle Peygamber ocağıdır. Türk Silahlı Kuvvetleri, ülkesine ve vatanına bedeli ne olursa olsun aşkla hizmet etmekte, fedakârlıkta sınır tanımamaktadır. Terörle mücadelede destanlar yazan, iç ve dış savunmamızı fedakârca yapan, şehit ve gazileriyle milattan önce 209'dan bu yana düşmanları titretip milletimizi gururlandıran Türk Silahlı Kuvvetleri ilelebet övünç madalyamızdır.

Türk Silahlı Kuvvetleri, güçlü yapısıyla, vatan savunması yanında, Ege'de ve Doğu Akdeniz'de ülkemizin ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin hak ve menfaatlerini korumaya; Orta Doğu'da, Karadeniz'de ve Kafkaslarda egemenlik haklarımıza yönelik

saldırıları durdurmaya, barış ve güvenliğin teminatı olmaya kararlılıkla devam etmektedir. Türk Silahlı Kuvvetleri, Birleşmiş Milletler, NATO, AGİT ve ikili anlaşmalar kapsamında, Libya'dan Kosova'ya, Afganistan'dan Bosna Hersek'e, Katar'dan Somali ve Sudan'a kadar birçok coğrafyada, bölgesel istikrara ve dünya barışına katkı sunmak için üstün bir gayret göstermektedir. Nerede bir mazlum varsa, nerede hakkı yenmiş, barış ve huzura susamış bir mağdur bulunuyorsa Türkiye bütün gücüyle oradadır. Türkiye, her zaman, hakkın ve hukukun yanında; zalimin, teröristin ve müstevlinin karşısındadır.

Türk Silahlı Kuvvetlerinin muharip yapısı, insan gücü, teknoloji ve organizasyon açısından daha da güçlendirilmeli, bölgesel ve küresel anlamda caydırıcılık kabiliyeti daha da artırılmalıdır. Türk Silahlı Kuvvetlerinin dünyanın en caydırıcı ordularından biri hâline getirilmesi, Türkiye'nin jeopolitik ve jeostratejik konumunun, tarihi ve kültürel mirasının yüklediği sorumluluğun gereğidir. Güçlü bir savunma sisteminin sürdürülebilir kılınması; fiziki, teknolojik ve beşerî kapasitenin güçlendirilmesine yönelik gelecek planlamasının sağlıklı bir şekilde yapılması zorunludur. Askerî savunmada asimetrik, politik ve ekonomik güvenlik anlayışlarını da dikkate alan ön alıcı bir yaklaşımla millî hak ve menfaatlerimizi sınırlarımızın ötesinden başlayarak koruyan stratejik güvenlik anlayışı sürdürülmelidir.

Ülkemizin yüksek teknolojiye dayalı savunma sanayisinde yerlilik ve millîlik oranının yüzde 80'i aşmış olması sevindiricidir. Yerli ve millî uçak, helikopter, gemi, denizaltı, tank, çeşit çeşit silahlar, füzeler, zırhlı araçlar ve insansız hava araçlarını artık kendimiz üretiyoruz, birçok ülkeye de ihraç ediyoruz. Savunma sanayisi ithalatımız son beş yılda yüzde 33 azalmıştır. KAAN, HÜRJET, GÖKBEY, ATAK, KIZILELMA, Akıncı, AKSUNGUR, TCG ANADOLU, ALTAY gibi tüm havacılık, uzay ve savunma sanayi ürünlerimiz milletimizin göğsünü kabartmaktadır. İHA ve SİHA teknolojisinde dünyada ilk 3'teyiz. Küresel İHA pazarının yüzde 68'ini Türkiye'nin markaları elinde bulundurmaktadır. Havacılık ve savunma sanayisi ihracatında dünyanın 11'inci ülkesi konumundayız.

Son yıllarda etrafımızda yaşanan sıcak çatışmalar, hava savunma ve radar sistemlerinin ne kadar mühim olduğunu ortaya koymuştur. Türkiye, sistemler sistemi Çelik Kubbe'yle hava savunmasında artık farklı bir klasmana çıkmaktadır. Dosta güven, düşmana korku verecek toplam 47 araçtan oluşan çok katmanlı millî hava savunma sistemi Çelik Kubbe, kahraman ordumuza kazandırılmıştır.

Türk Silahlı Kuvvetlerinin silah ve teçhizat yönünden ihtiyaçlarını azami ölçüde millî teknolojiler ve yerli imkânlarla karşılamak üzere savunma sanayisi ekosistemi daha da güçlendirilmeli ve savunma sanayisinde edinilen becerilerin sivil sektöre yayılımı sağlanmalıdır.

Türk Silahlı Kuvvetlerinin vatan savunmasında üstlendiği görevin ve oynadığı rolün öncelikli unsuru eğitilmiş, nitelikli, motivasyonu yüksek insan gücüdür. Türk Silahlı Kuvvetleri mensuplarının özlük hakları, özellikle de emekli aylıkları iyileştirilmeli, idari, mali ve sosyal hakları görev ve sorumluluklarıyla uyumlu olmalıdır. Özellikle kıdemli binbaşı ve binbaşı rütbesinde emekli olanların emeklilik haklarının yeniden düzenlenmesi ihtiyacı bulunmaktadır. Makam ve görev tazminatı verilmesi bunu sağlayacaktır. Emeklilikte sıkıntı yaşayan astsubaylarda temsil, makam ve görev tazminatı kapsamına alınmalıdır. Uzman Erbaş Kanunu günün şartlarına göre yeniden düzenlenmeli, sözleşmeli uzman erbaşların özlük hakları iyileştirilmeli, derece ve ek tazminatları verilmelidir. Askerî hastaneler tekrar hizmete alınmalıdır. Ayrıca, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu hükümlerine istinaden istihdam edilen, asker sayılmayan, bazı hususlarda askerî düzenlemelere tabi olan ve sivil memur olarak adlandırılan memurların statüleri netleştirilmeli, özlük hakları iyileştirilmeli, savunma ve güvenlik hizmet sınıfı ve diğer bakanlıklarda olduğu gibi uzmanlık ihdas edilmeli ve görevde yükselme imkânı sağlanmalıdır.

Millî Savunma Bakanlığının 2026 yılı bütçesinin hayırlı ve bereketli olmasını temenni ediyorum.

Teşekkürler.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Orhan Erdem...

ORHAN ERDEM (Konya) - Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Sayın Bakanım, çok değerli Bakan Yardımcıları, değerli bürokratlar, çok değerli basın mensupları; ben de hepinizi saygıyla selamlarım.

Öncelikle, C-130 askerî kargo uçağımızın Gürcistan-Azerbaycan sınırında düşmesi sonucu 11 Kasım'da kaybettiğimiz şehitlerimizi rahmetle anıyorum, başınız sağ olsun.

Kahraman milletimizin bağrından çıkan şanlı ordumuz, Peygamber ocağı Türk Silahlı Kuvvetleri; her bir bireyimiz, vatanımız, başta, gönül coğrafyamız, mazlum ve çaresiz, geçmişten tarihî ve akraba bağlarıyla bağlı olduğumuz her coğrafyada yaşayanlara, dosta güven, düşmana korkuyla gururumuz, ordumuz; sizlerle iftihar ediyoruz. Kahraman ordumuzun NATO, Avrupa Birliği, Birleşmiş Milletler, AGİT ve ikili anlaşmalar kapsamında Katar'da, Somali'de, Kosova'da, Bosna Hersek'te ve daha birçok coğrafyada başarıyla görev yapması bölge ülkelerine, dünya barışına önemli katkılar veriyor.

Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliği ve gelecek ufkı sayesinde kendi sanayicimiz ve mühendisimizle kısa sürede neler yapabileceğimizi dünyaya gösterdik. Savunma sanayisinde ulaştığımız yüzde 80 yerlilik oranının her geçen gün artması, kendi ihtiyaçlarımız dışında ihraç eder hâle gelmemiz dünyada gıptayla izlenir bir hâl almıştır. Türkiye bugün dev bir savunma sanayi ekosistemi inşa etmiştir. Bugün savunma sanayisinde proje sayısı 62'den 1.400'ün üzerine çıkmış bulunmakta. Ne yazık ki bunları söylediğimizde ana muhalefet partisinden arkadaşlarımızın tepkileriyle karşılaşyoruz, keşke CHP'den milletvekili dostlarımız bu öğretilmiş çaresizlikten bir kurtulsalar. Bu sayede savunma sanayi firmalarımızın yıllık satışları 1 milyar dolardan 20 milyar dolara yükselmiş bulunmakta. Yine, bu sektör yüz bine yakın çalışanı ve 3.500 savunma sanayi şirketimizle son bir yılda 180 ülkeye ihracat gerçekleştirmiş, geldiğimiz nokta budur. Geçtiğimiz yıl dünyada satılan her 3 askerî insansız hava uçağının 2'sini Türk firmaları üretti ama biraz önce Özgür Ceylan konuşmasında "Kayınpeder ve damat ülke ülke gezerek İHA, SİHA satıyor." diyerek küçümsedi. Gerçekten bu ifadeleri hiç yakıştıramıyoruz ve anlamakta da güçlük çekiyoruz. Geline nokta hepimiz mutlu olmamız lazım, desteklememiz lazım; eksiklerimiz varsa bunları da söylememiz lazım.

ÖZGÜR CEYLAN (Çanakkale) - Mutluyuz, söyledik, mutlu olduğumuzu söyledik. Yalnızca bir stratejinin parçası değil.

ORHAN ERDEM (Konya) - Bu noktada bu ifadeler ne CHP'ye ne milletvekillerine ne bu ülkenin ideallerine yaklaşıyor, bunu söylemek isterim.

ÖZGÜR CEYLAN (Çanakkale) - Herkese fırsat eşitliği verilsin; tek kayınpeder, damat olmasın.

ORHAN ERDEM (Konya) - Dünyada kendi savaş gemisini tasarlayan, geliştiren, üreten 10 ülkeden biri olmuşuz. Şimdi, buna ne diyeceksiniz?

ÖZGÜR CEYLAN (Çanakkale) - Bir şey demedik, biz zaten savunuyoruz, biz mutlu olduğumuzu söyledik.

ORHAN ERDEM (Konya) - Yani bunları konuştuğumuz zaman hemen bir karşılık geliyor. Ya, bu hepimizin ülkesi, bugün biz varız, yarın -bu millet ne yazık ki son elli yıldır hâlinizi gördü, vermedi ama bir gün verirse de- siz olacaksınız; onun için birlikte bu işleri yapacağız. Son dönemde ALTAY tankımızın Silahlı Kuvvetler envanterine girmiş olması...

SEYİT TORUN (Ordu) - Geç kaldı, geç.

ORHAN ERDEM (Konya) - ...biraz önce Mustafa Bey'in dediği Çelik Kubbe'nin devreye girmesi, MİLGEM, TCG İçel, TCG Murat Reis'in denizlerle buluşması, TAİ tarafından geliştirilen, yerli üretilen Bayraktar TB3'ün Kara Kuvvetleri envanterine girmesi, SANCAR silahlı insansız deniz aracının atışı testlerindeki başarısı, yerli turbo jet motoruyla SOM seyir füzelerinin ve su üstü platformlarda görev yapabilecek SOM-C füzelerimizin testlerinin başarısı, TÜBİTAK SAGE'yle üretilen ısıtılabilir pil, uzun menzilli füze çalışmaları, GÖKDOĞAN, BOZDOĞAN, GÖKHAN hava füzeleri ve SOM-J geçiş füzelerimiz, millî muharip uçaklarımız KAAN, yine KIZILELMA ve ANKA-3 ile insansız hava araçlarımız sayesinde gerçekten dünyada savunma sanayisinde önde ve gözlemlenir bir ülke olduk. Sayın Bakanım, bu konuda Konya'mız da çok önemli bir ilerleme kaydetti. Konur Alp Koçak Bey de bahsetti, siz de katıldınız oradaki fuara; teşekkür ediyoruz, Konya'ya her zaman çok büyük desteğinizi bu konuda görüyoruz. Yine, uzay teknolojileriyle ve Millî Uzay Program'ıyla havacılık alanında 25 binden fazla bilim insanının katkıları gelecekte de ordumuza faydalı olacaktır.

Şehitlerimiz, gazilerimiz dile getirildi, bundan bahseden arkadaşlar oldu. Bu son yirmi yılda gelinen nokta AK PARTİ, Cumhuriyet'in şehit ve gazilerimize olan hassasiyetidir. Çok önemli adımlar atıldı, yapılacaklar varsa yine yapılır.

Askerî hastane konusu bence de değerlendirilmelidir. Uzmanlık gerektiren, savaş veya operasyonlardaki yaralanmaların farklılıkları; belki bu konuyu sizler bir değerlendirmeye alacaksınız.

Sayın Bakanım, bu uzman çavuş konusu... Çok önemli kazanımlar yarattınız, tazminatlarını, özel haklarını biliyorum ama sonuçta ayrıldıklarında, kamuda bir yerleştirme imkânı olması buradaki bütün milletvekillerinin sorunu hâline geliyor. Sanki biz bunlara kadro verecek gibi her gün birkaçıyla görüşüyoruz, mağdur olanları var. Kamunun da birçok noktada açıkları var, başta ilçe tarımlar gibi, hizmet alımları gibi; belki yeni bir formül oluşturulması iyi olacaktır.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne birçok ziyaretiniz oldu, bazılarında beraber olduk; biz de Dostluk Grubu olarak çokça bulunuyoruz. Rum tarafının gerçekten kendi egemenliğini askıya aldığı bir dönem yaşıyoruz; Amerika'dan Hindistan'a kadar birçok ülkeyle anlaşmalar yaparak panik hâlinde akıl almaz bir hâl içindeler. Bu noktada da Türk ordumuzun ve millî savunmada geldiğimiz noktanın onlarda yarattığı bir tedirginlik olduğunu görüyoruz.

Yine, Cumhurbaşkanımızın Atatürk'ü anma programlarında ve çeşitli nedenlerle programlarında kendisine tezahüratta, sanki sizin göreviniz gibi "Bunu niye engellemiyorsunuz?"

ÖZGÜR CEYLAN (Çanakkale) - Anıtkabir kimin sorumluluğunda?

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Milletvekilini almıyorlar, onları alıyorlar ya!

ÖZGÜR CEYLAN (Çanakkale) - Anıtkabir'de slogan atmak yasak.

ORHAN ERDEM (Konya) - Türkiye Cumhuriyeti'nin anayasal olarak şu anki Başkomutanı bizim Cumhurbaşkanımızdır ve onun sayesinde, bugün Azerbaycan'dan Libya'ya, Somali'den Bosna Hersek'e her yerde önemli adımlar atılmıştır. Onun da sevenlerinin tezahürat etmesinden daha doğal bir şey yoktur, bunu da kıskanacak bir hâlde olmanız gerçekten garip.

ÖZGÜR CEYLAN (Çanakkale) - Anıtkabir'de slogan atmak yasak.

ORHAN ERDEM (Konya) - Sahiden bir parti... Hepsi dostumuz, yanlış da anlamalarını istemem ama Atatürkçülük kisvesi arkasına sığınarak bu ülke için hiçbir şey yapmadan bu konuları konuşmanıza şaşıyorum.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Orhan Bey, orası bir kabir.

ORHAN ERDEM (Konya) - Hani, Uğur Mumcu'nun "Bu, ülkede banka soyanlar kar maskesi, ülke soyanlar Atatürk maskesi takarlar." sözü şu anda son yaşananlarla da çok örtüşüyor.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Anıtkabir'de atılan sloganlarla bunun ne ilgisi var?

ORHAN ERDEM (Konya) - Sayın Bakanım, ben 2026 yılı bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ORHAN ERDEM (Konya) - Bitiriyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyoruz, buyurun.

ORHAN ERDEM (Konya) - Sizin gayretlerinizi, tecrübelerinizi biliyorum.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Sayın Bakan'a sorulmuş; Anıtkabir'de slogan atılabiliyor mu, atılamıyor mu?

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - İnsan utanır!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

ORHAN ERDEM (Konya) - Başta size, Bakan Yardımcılarınız Alpaslan Bey'e, Bilal Bey'e ve görev verdiğiniz ve bugün Bosna Hersek'e sizin adınıza Bakan Yardımcısı olarak katılan Musa Heybet kardeşime, tüm ekibinize başarılar diliyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, Sayın Bakan'a söz vereceğim, öyle bir rica oldu, aradan önce söz vereceğim, sonra araya gideceğiz; aradan sonra da Sayın Ümit Özlele, Sayın Ejder Açıkkapı, Sayın İsmail Faruk Aksu'yla başlayacağız.

Sayın Murat Bakan'a söz veriyoruz.

Buyurun.

On dakikadır süreniz.

MURAT BAKAN (İzmir) - Sayın Bakan, Millî Savunma Bakanlığının değerli bürokratları; hepiniz hoş geldiniz.

Sayın Bakan, benim bu hazırda yani şu an sizin yanınızdaki Bakan Yardımcıları ve komutanlar, bürokratlar arasında 2 kişiyle ilgili hakikaten hayal kırıklığım var yani "Gönül umduğuna küser." derler ya, birisi sizsiniz. Niye? 15 Temmuzda FETÖ'nün size tavrı... Sizin Atatürkçü kimliğinizden dolayı biz size karşı ayrı bir kodlama yapmıştık kafamızda yani vatanını seven Atatürkçü bir subay. İkincisi de Erhan Afyoncu, benim hemşehrimdir, Tokatlı, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumunda görev yapmış, programlarını izlerdim ben, son derece de keyif alırdım, ona karşı da bir hayal kırıklığı yaşıyorum. Bunun sebebi? 5 teğmenimizin ihracıdır. Bakın, benim hâlâ aklıma geldikçe isyan edesim geliyor bu çocuklara yapılan muameleye. Jandarma Genel Komutanlığı yaptınız, Kara Kuvvetleri Komutanlığı yaptınız, Genelkurmay Başkanlığı yaptınız -yani öncesini saymıyorum- Millî Savunma Bakanı oldunuz yani bu ülkede sizin noktanızda başka gelebileceğiniz bir yer yok. Erhan Afyoncu için de aynı şey geçerli, profesör, tanınan, izlenen, söylediklerine kıymet verilen, Millî Savunma Üniversitesi Rektörlüğüne gelmişsiniz. Bu noktada eğer kendi inancınızla bu çocukları ihraç ettiyseniz bu benim için büyük hayal kırıklığı; yok, makamınızı korumak için bu çocukları ihraç ettiyseniz o da ayrı bir hayal kırıklığı. Öncelikle, bunu paylaşmak istedim.

Benim sizinle bir ortak nokta var, ben -bildiğinizi düşünüyorum- astsubay çocuğuyum. Benim babam 1970'li yıllarda Bayrak Garnizonunda görev yaptı. Sene 1979'da, Bayrak Garnizonunda ablam ortaokula başladı. Bayrak Garnizonundan servisler Gölbaşı'na asker çocuklarını götürür, getirirdi. Serviste çocuklar babalarının rütbesinin sırasına göre otururdu. Önde albayın çocuğu, yarbay, binbaşı, astsubay çocuğu, en arkada sivil memur çocuğu. Siz de sivil memur çocuğusunuz. Babalarının rütbesini omuzlarında taşıyan çocuklar ve eşler... Ben yaşadım yani orduvlerinde, birliklerde yaşadım. Bugün Türk Silahlı Kuvvetlerinde orduvine astsubaylar, uzman çavuşlar giremiyor; sivil memur orduveinden yararlanamıyor. Gece kalırken bir şey olur, herkesi konaklatamayabilirsiniz ama orduvlerinde en azından eşlerin, çocukların arkadaşlarıyla, aynı birliklerde görev yapan, aynı sırada okuyan arkadaşlarıyla birlikte oralarda gidip sosyalleşebilmesi lazım, icap ettiğinde kalabiliyor olması lazım.

Operasyona gidiyor bir tim, timin başında bir yüzbaşı var, tim mensuplarının tamamı astsubay, bir uzman jandarma -jandarma Türk Silahlı Kuvvetlerindeyken- var. Operasyondan dönüyorlar, orduvine gelecekler, hepsini alıyorlar, uzman jandarmayı almıyorlar yani "Sen giremezsin." diyorlar. Bu gerçek yaşanmış bir olay. Yüzbaşı diyor ki: "Çadır kurun bahçeye." Orduveinin bahçesine çadır kurunca o uzman jandarmayı da alıyorlar.

Bakın, sivil memurlar için de aynı şey geçerli, Merasim Sokak'ta ne yaşadıklarını gördük, şehit verdik. Yani beraber görev yapıyor, müdür seviyesinde sivil memur var ama iş bir göreve geldiğinde orduveinde o müdür yatamaz, başka bir yere gitmesi lazım. Dolayısıyla, uzman çavuşların, uzman erbaşların, uzman jandarmaların -muvazzaf personeldir, sizden ayrılmasına rağmen asker personeldir- sivil memurların orduveinden yararlanması lazım. Benim bununla ilgili kanun teklifim var.

Yine, astsubayların yaşadığı sorunda, sivil memurların ve uzman çavuşların yaşadığı sorunda -sivil memur çocuğu olduğunuzu biliyorum eğer doğruysa- o empatiyi en iyi sizin yapıyor olmanız lazım. Türk Silahlı Kuvvetlerinde hiyerarşiyle ilgili bir sıkıntı yok, bir hiyerarşi mesleği, statü mesleği. Zaten bir emir verdiğinde ölüme gidiyor o uzman çavuş, o astsubay; asıl sıkıntı özlük hakları noktasında.

Bakın, ben bunu geçen İçişleri Komisyonunda da söyledim, benim yaşadığım bir olay. İş hanından aşağıya iniyorum, asansöre bindim, beni gördü "Murat Bakan." dedi, evet dedim; astsubaylar tanır beni. Buyurun dedim, "Ben emekli astsubayım." dedi. Ne yapıyorsunuz? "İşte, ben iyi bir iş insanının korumasıyım." dedi. Aynı iş hanında aşağı indim, güvenlik müdürü yine emekli astsubay. Yani bu emekli astsubayın bu ülkede emekli olduğunda çoluğuyla çocuğuyla mutlu yaşayacağı ekonomik koşulları bu ordunun sağlayabiliyor olması lazım.

Hani biz askerimizi eline kına yakarak gönderen bir milletiz, var mıdır dünyada asker uğurlama töreni olan başka millet bilmiyorum. Askerin arkasından ağıt yakan milletiz yani bizim Tokat Türküsü de vardır "Hey Onbeşli Onbeşli" diye bilirsiniz, "Onbeşliler gidiyor, kızların gözü yaşlı." "Eledim eledim, höllük eledim/ Aynalı beşikte balam bebek beledim/ Büyüttüm besledim, asker eyledim/ Gitti de gelmedi anam buna ne çare." diyor.

Şimdi, bu söylediğiniz kişiler işte o uzman çavuşu, astsubayı, Türk Silahlı Kuvvetleri personeli. Ya, onu emekli olduğunda çoluğunun çocuğunun müdürvetini göreceği zamanda sefaletle düşürmek... Millî Savunma Bakanı olarak bunun sorumluluğunu siz başkasına atamazsınız. "Hazine vermiyor, Maliye vermiyor." Burada askerın, astsubayın, emekli binbaşının, uzman çavuşun ekonomik koşullarıyla ilgili, özlük haklarıyla ilgili "hayır" diyebilecek bu Parlamentoda kimse olduğunu sanmıyorum. Herkes aynı duyguyla "evet" der yani biz rahatça uyuyabilelim, bizim çocuklarımız rahat uyuyabilsin diye kendi çocuklarının yetim kalmasını, öksüz kalmasını göz alan insanlar bunlar ve dünyanın en zor mesleğini yapan insanlar. Tatbikatı, nöbeti -ben bilirim, en iyi sizler bilirsiniz yaşayarak- bir yere kök salamaz, çocuğu bir okulda okulunu bitiremez, ilkokul arkadaşı, beş sene okuduğu bir yer yoktur, ortaokulu, lisesi, aile böyledir, babası nöbete gider, anne çocukla kalır. Yani bu askerlik mesleğini yapan insanların -emeklisinin- Türkiye'de şu an açlık sınırında yaşıyor olmasına ben içime sindiremiyorum, sizin de içinize sindiremediğinizi düşünüyorum. Dolayısıyla, bununla ilgili geldi bir kanun teklifi geçen yasama döneminde yani kadük kalacağını bilerek getirdiler, kadük kalacağını, geçmeyeceğini çünkü Meclisin kapanışıyla ilgili anlaşma vardı, o yasa kadük kalacaktı. Zaten ek göstergesi -astsubayların tazminatıyla ilgili- son derece düşüktü, gelmedi. Uzman çavuşların kadro meselesi de öyle. Türk Silahlı Kuvvetlerinin disiplini bozulmasın, hiyerarşisi bozulmasın; bunlara tamam ama sözleşmeli işçiler 15 Temmuzdan sonra kadroya alındı. Yani onların hakkıdır, ona hiçbir şey demiyorum, o da bizim ülkemizin yurttaş, hakkını alsın ama klimalı ortamlarda çalışan, rahat koşullarda çalışan insanlarla dağda, bayırda, Suriye'de, Irak'ta üs bölgelerinde görev yapan insanların aynı koşullarda olmadığını, bir gelecek endişesi uzman çavuşun yaşamaması gerektiğini düşünüyorum. Uzman çavuşların kadroya alınmasıyla ilgili... Hani hep "Birileri var, birileri var." diyoruz ya o birileri sözde, şehit olduğunda arkasından gözyaşı döktüğümüz ama hayattayken kıymetlerini bilmediğimiz birileri. Dolayısıyla uzman çavuşun kadro talebi... Bu oturulur, konuşulur, belli bir şeye dayandırılır, belli bir hizmet süresine dayandırılır ama uzman çavuşun kadro talebi şu an onların çalışma motivasyonunu şey yapıyor. Sürekli "on-line"lar, sürekli; yüzlerce,

binlerce. Bu işin bir netliğe kavuşturulması lazım. Astsubayın tazminat sorununun, emekli binbaşının tazminat sorununun çözülmesi lazım.

Vaktim çok kalmadı, bir başka konu askerî liseler. Bakın, imam-hatip liseleri var, yatılı imam-hatip liseleri var, olsun yani bu ülkenin ihtiyacı varsa imam-hatibe, yatılı olsun. İyi de askerî liseler, Osmanlı'dan beri savaşta bile kapatılmamış askerî liseler niye kapatıldı ya, niye yeniden açılmıyor? Benim çalışma arkadaşım Yankı Bağcıoğlu, emekli amiral arkadaşım, Deniz Lisesi mezunu "Deniz Lisesinde yelken dersi verildi" diyor, kurum aidiyeti o yaşta sağlanır. Hepsini oradan, o kaynaktan almak zorunda değilsiniz ama bir kısmı lisede nasıl imam-hatip yatılı varsa Osmanlı'dan bugüne savaşta kapanmamış liselerin, Kulelinin, Deniz Lisesinin, bunların açılması lazım yeniden. Bununla ilgili düşüncemi söylemek istiyorum size.

Bir de bu arkadaşlarımız hep söyledi, siyasallaştı Türk Silahlı Kuvvetleri, Millî Savunma Bakanlığı, bu siyasallaşmayla ilgili benim en önemli şeyim bu kariyer uzmanlığı. Bakın, Yunus Emre Karaosmanoğlu vardı, geçmişteki Bakan Yardımcısı, Hulusi Akar döneminde Özel Kalem Müdürü. Altı sene Özel Kalem Müdürlüğü yapan kişi, kariyer uzmanlığından geldi, yirmi üç yılda, yirmi beş yılda bir generalin görev yapabileceği yere Genel Müdür Yardımcısı olarak atandı? Ya, bu Allah'tan reva mıdır? Türk Silahlı Kuvvetlerinin içinde varken, Millî Savunma Bakanlığının içinde son derece yetenekli, yeterli insanlar varken başka bakanlıklardan 15 Temmuzda...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MURAT BAKAN (İzmir) - Tamamlayayım Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakan, buyurun, biliyorsunuz, size bir öncelik verdik ama uzatma yapmıyorum size.

MURAT BAKAN (İzmir) - Sözümü tamamlayacağım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun tamamlayın, açmıyorum mikrofonu, devam edin, tamamlayın sözlerinizi.

MURAT BAKAN (İzmir) - Dolayısıyla bu kariyer uzmanlığı mevzusu bir siyasallaşma aracı oldu, kimin yaptığını, kimlerin yaptığını biz biliyoruz. Türk Silahlı Kuvvetlerinin bağımsızlık sistemidir yani liyakate göre personel alınır yani onun etnik kimliğine bakmazsınız, inanç kimliğine bakmazsınız, siyasi kimliğine bakmazsınız, onun liyakatine bakarsınız, vatanseverliğine bakarsınız. Siyasi parti aidiyetiyle bu işlerin yapılması bu ülkeye ihanettir Sayın Bakan.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ederim.

Değerli milletvekilleri, öğle yemeği için F Blok Tören Ara Salon'da Sayın Bakanımızı, milletvekillerimizi, Bakan Yardımcılarımızı, Kurum Başkanlarımızı ve Genel Müdürlerimizi davet ediyorum yemek için. Diğer bürokrat ve katılımcılar için alt katta bulunan Üyeler Üst Lokantası'nda yemek hazırlığımız olacaktır.

Görüşmelere 14.30'a kadar ara veriyorum.

Kapanma Saati:13.33

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.32

BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)

KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)

-----0-----

BAŞKAN MEHMET MUŞ - 22'nci Birleşimin İkinci Oturumunu açıyorum.

Kaldığımız yerden devam edeceğiz.

Sayın Açıkkağı, buyurun lütfen.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sayın Bakanım, değerli Komisyon üyeleri, Sayın Bakan Yardımcılarım, değerli komutanlarımız, değerli bürokratlarımız; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tüm şehitlerimizi rahmet, gazilerimizi saygıyla yâd ederek konuşmama başlamak istiyorum.

Mete Han'dan günümüze uzanan devlet aklını ve milletimizin evlatlarının canıyla yazdığı bu mirası konuşuyoruz. Önce şunun altını çiziyorum: Türk Silahlı Kuvvetleri bir partinin değil 85 milyon ordusudur, 86 milyon ordusudur ve bu orduyu gününbirlik siyasi iddialarla yıpratmaya hiç kimsenin hakkı yoktur. O iddialar karşısında gerçekleri ortaya koymak elbette ki bizim görevimizdir ancak öncesinde Sayın Bakanım, bu yıl Elâzığ ziyaretinizde temelini attığınız Motor ve Şanzıman Yenileştirme Tesisi ile 54'üncü Bakım Fabrika Müdürlüğü savunma sanayimize güç katacak stratejik bir adım olmuştur. Bu yatırımla bölgenin millî üretim kapasitesi artacak, Türk Silahlı Kuvvetlerinin lojistik gücü güçlenecek, yerli teknolojilerin kabiliyetleri genişleyecektir. Sayın Bakanım, bu vesileyle başta siz olmak üzere emek verenlere teşekkür ediyorum. Tabii ki bir başka teşekkür de geçtiğimiz ay emekli olan, bu yatırımda büyük emeği, gayreti olan kıymetli hemşehrim Bakan Yardımcımız Şuay Alpay Bey'e, ilimize ve ülkemize on yıl boyunca verdiği hizmetlerden dolayı da şükranlarımı sunuyorum. Allah sağlıklı, huzurlu ömürler versin Sayın Bakanımıza.

Sayın Bakanım, burada bir ifadede bulunuldu, "Damat ve kayınpederi ülke ülke gezerek SİHA satıyor." denildi. Bu kadar basitlik olur mu, bu kadar nefret, kin, haset olur mu? Ülkenin savunma kabiliyetine çağ atlatan, tek derdi, tek bir kahraman askerimizin burnu kanamasın diye kendisini, hayatını bilime ve ülkesine vakfeden bir şahsiyete ve liderimize yönelik bu kabul edilemez cümleleri sarf eden hatibi gerçekten ayıpladığımızı da ifade etmek istiyorum.

Birincisi, Türk SİHA'ları artık dünya markasıdır. Bu damat diyerek, damat üzerinden küçültülebilecek bir başarı değildir. Dünya SİHA satışlarının yüzde 65'i eğer Türkiye'den satılıyorsa, Türkiye'den gidiyorsa bu ülkenin evlatlarıyla kim olursa olsun ancak şeref duyulur, onur duyulur ve teşekkür edilir. "Damat." diyerek bu seviyeyi, saygınlığı düşürmemek gerekir.

İkincisi, ihracat devlet politikası, ekonomi politikası ve dış politika başarısıdır. Türkiye insansız hava araçlarını Polonya'ya, Ukrayna'ya, Körfez ülkelerine, Afrika ülkelerine ve birçok ülkeye satıyorsa bu millî gelir, caydırıcılık ve askerî diplomasi demektir. Bütün dünyada bugün 30'dan fazla ülke Türk SİHA'larını kullanıyor. Soruyorum: Bu başarıyı "damat" diyerek küçümsemek kime, ne kazandırır? Türkiye'nin gücünü mü yoksa bir partinin kıskançlığını mı gösterir? Bunu da aziz milletimizin takdirlerine bırakıyorum.

Burada, yine "Türk Silahlı Kuvvetleri siyasallaştı." iddiasında bulunuldu. Bu tamamen temelsizdir. Siyasallaşmış bir orduya uluslararası komuta verilmez. Oysa bugün ülkemiz Kosova Barış Gücü Komutanlığını yürütüyor. Karadeniz Mayın Karşı Tedbirleri Görev Grubu Türkiye'nin komutasında. NATO'nun 5 görev gücünden 2'sini tek başına üstlenebilen nadir ülkelerden biridir ülkemiz, gurur duyun. 92 ülkeyle askerî çerçeve anlaşması, 66 ülkeyle askerî eğitim iş birliği bulunan bir NATO gücüdür Türkiye. Sayın Bakanımın da sunumu ortadadır. Türk Silahlı Kuvvetleri 194 ulusal ve uluslararası tatbikat icra etmiştir. Bu tabloya rağmen "Ordu siyasallaştı." demek siyaset yapmanın değil, kuru bir suçlamanın ötesine geçmez.

Yine "Komuta yapısı bozuldu." iddiasında bulunuldu. Avrupa orduları personel ve hazırlık sıkıntısı yaşarken Türkiye tam tersine kapasitesini artırmıştır. Bugün Türk Silahlı Kuvvetleri tam teçhizatlı komando tugayları, İHA, SİHA ve insansız kara, deniz sistemleri, KALKAN II radarları, Çelik Kubbe hava savunma mimarisi, modern nişangâh ve elektro-optik sistemler, ALTAY tankı entegrasyonu ile dünyanın en yüksek hazırlık seviyesine sahip ordularından biridir. Bu tablo komuta birliğinin bozulmadığını, aksine kurumsal gücün zirveye çıktığını göstermektedir.

Yine, 15 Temmuz bahane ediliyor "15 Temmuz ortam sağlandı." deniliyor. Bu da asla kabul edilebilecek bir şey değildir. Bakınız, eğer kimlerin bu yapıyı güçlendirdiğini öğrenmek istiyorsanız, Kasım Gülek'in Genel Sekreterliği dönemine kadar gidebilirsiniz. Bu FETÖ elebaşını CIA'yle kim tanıştırmış, kim bu ülkenin başına musallat etmiş, oralara kadar gidebilirsiniz. 15 Temmuz bu milletin yaşadığı en kanlı terör saldırısıdır.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Bravo ya!

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - O zaman Cumhurbaşkanı neden "Kandırıldık." dedi?

SEYİT TORUN (Ordu) - "Ne istediye verdik." diyen kim?

MUSTAFA ERDEM (Antalya) - "Ne istediye verdik." diyen kim?

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Gazi Meclisimiz bombalanmıştır, 252 vatan evladımız şehit edilmiştir. Bu süreçte 24.002 FETÖ mensubu TSK'den ihraç edilmiş, 2.225 rütbe geri alma işlemi yapılmıştır. Bunlar bahane değil devletin hayatta kalma refleksi, aziz milletimizin korunması refleksidir. Bu temizlik yapılmasaydı bugün ne sınırlarımızı koruyabilir ne Suriye'deki terör, kaynağında yok edilebilir ne de NATO'nun 2'nci büyük ordusu olarak görev yapabilirdik.

"Personel temini siyasallaştı." denildi. Parti ordusu oluşturulduğu iddiasında bulunuldu. Bunlar tamamen gerçek dışıdır. Türk Silahlı Kuvvetleri iki bin yıldır bu devletin ordusudur, bu milletin ordusudur. Hiçbir siyasi görüşün ordusu değildir ve olmayacaktır. Personel temini tamamen Millî Savunma Üniversitesi yeterlilik sistemine, objektif testlere, sağlık ve güvenlik soruşturmalarına dayalıdır. 2025 yılında 328.936 yükümlü silah altına alınmış, 2019'dan bu yana da 3,8 milyon yükümlü askerlik sistemine tabi olmuştur. Bu rakamlar siyasallaşmayı değil profesyonelleşmeyi göstermektedir.

Yine "Türk Silahlı Kuvvetleri eğitim sisteminde zafiyet var." iddiasında bulunuldu burada. Bugün Türk Silahlı Kuvvetlerinin eğitim seviyesi son otuz yılın en yüksek noktasındadır. Modern harp konseptleri, yapay zekâ destekli analiz sistemleri, özel operasyon birliklerinin ileri seviye eğitimleri sistemin çöktüğünü değil çağ atladığını işaret eder.

"Askerî sağlık sistemi çöktü." iddiasında da bulunuldu. Bakanlığın verileri açıktır, 2 adet tomografi cihazı seyyar hastanelere teslim aşamasında, 7.100 acil müdahale çantası, KKTC, Libya, Afrin, İdlib'de seyyar hastaneler faal durumdadır; Gülhanede 840 askerî tabip adayı eğitim görmektedir; 4.596 tıbbi cihaz bakımdan, 3.997 cihaz kalibrasyondan geçirilmiştir ve bu tabloya rağmen "Sağlık sistemimiz çöktü." demek gerçeğe sırt çevirmektir.

"Envanter eski, uçaklar yaşlı." iddiasında bulunuldu. Bu da çok inandırıcı değildir. Türkiye bugün savunma modernizasyonunda dünya literatürüne girmiş bir ülkedir. ALTAY tankı teslim edildi. KAAAN, HÜRJET, KIZILELMA için uluslararası talepler var. Birleşik Krallık'la 20 Eurofighter için çalışma başlatıldı, Katar ve Umman'la ek tedarik süreci işlemektedir. Yine KORKUT, HİSAR, SİPER entegre hava savunma sistemleri kurulmuştur. Bu tabloya, bu gerçeklere rağmen kim "Envanter eski." diyebilir? Bunu da yine aziz milletimizin takdirine bırakıyoruz.

Savunma sanayisinin yandaş kayırma alanına dönüştüğü iddiası gerçek dışıdır. Savunma projeleri, ASFAT, Makine ve Kimya Endüstrisi, askerî fabrikalar, tersaneler Savunma Sanayii Başkanlığının eliyle yürütülmektedir. İHA, SİHA, denizaltı, radar, tank, füze sistemleri yandaş değil devletin projesidir. Bugün 30'dan fazla ülke Türk SİHA'larını az önce ifade ettiğimiz gibi kullanıyorsa bu bir kişinin değil Türkiye'nin başarısıdır.

Hudut güvenliği ve terörle mücadelede tablo nettir.

İSKENDER BAYHAN (İstanbul) - O zaman kamulaştırın da rahat rahat, kurtulalım.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Milletimiz sizi iktidara getirirse siz bunları değerlendirirsiniz.

Evet, hudut güvenliği ve...

İSKENDER BAYHAN (İstanbul) - Biz iktidara gelince hepsi olacak.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Hayalinizde yaşayın siz.

Hudut güvenliği ve terörle mücadelede tablo nettir. 60 bin personel hudutlarda görev yapıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Başkanım, bitireceğim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, buyurun, bitirelim.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - 740 kilometre elektrooptik kule hattı kurulmuştur. Sınırdan yüzde 97 oranında hendek, duvar tamamlanmıştır. 59.105 kaçak geçiş girişimi engellenmiştir. Yalnızca bu yıl 164 terörist hudutta yakalanmıştır. 34 ülke sınır güvenlik sistemlerimizi yerinde incelemek için ülkemize gelmiştir. Bu tabloya "Yanlış yönetim." demek yapılanları inkâr etmektir, görmemektir veya görmezden gelmektir.

Sayın Başkan, Sayın Bakanım, değerli üyeler; bugün burada Türk Silahlı Kuvvetlerini hedef alan iddialara cevaplar vermeye çalıştık ama daha önemlisi, şunu ifade etmeye çalıştık: Bu ordu siyasetin değil, milletin ordusudur ve bugün hazır olma seviyesiyle, terörü sınır ötesinde yok eden kabiliyetiyle, KAAAN, SİPER, ALTAY, MİLGEM, KIZILELMA modernizasyonu, NATO görevleriyle Türk Silahlı Kuvvetleri dünyanın en güçlü ordularından biri hâline gelmiştir diyor, 2026 bütçesinin hayırlı olmasını diliyorum...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Özlale...

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - Teşekkürler.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan, değerli bürokratlar, basınımızın emekçileri, Meclisimizin emekçileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bu FETÖ meselesine aslında hiç girmeyecektik ama madem mevkidaşımız bundan bahsetti, şunu söyleyeyim...

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Sabah bahsedildi, o yüzden.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - Bu FETÖ meselesiyle ilgili herhâlde biz burada şimdi oturup konuşmaya başlasak ve geçmişte sizin milletvekillerinizin, parti üyelerinizin dediği şeyleri açıklasak hakikaten insan içine çıkacak yüzünüz kalmazdı. Bizzat Cumhurbaşkanınızın "Kandırıldık." dediği bir...

(AK PARTİ ve CHP milletvekilleri arasında karşılıklı laf atmalar)

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - 1950'lere gidiyorsunuz ama bu...

ÖZGÜR CEYLAN (Çanakkale) - "Ne istediniz de vermedik?" diyen kimdi? "Ne istediniz de vermedik?" diyen kimdi ya, Allah aşkına ya!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, yanlış tarafa söz atıyorsunuz, Sayın Özlale konuşuyor.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - 1950'lere gidiyorsunuz ama bu ülkenin başkentinin büyükşehir belediye başkanının neden görevden alındığını söylemiyorsunuz. Allah aşkına yani FETÖ'de en son konuşacak sizken üste çıkmanıza anlam veremiyoruz.

Şimdi konuşmama döneyim ben.

Bu savunma sanayisinin siyasileştirilmesi konusuna geldiğimiz zaman, bu ülke 1930'larda, 40'larda, 50'lerde, 60'larda, 70'lerde çok önemli şirketler kurdu, bizim çok önemli müteşebbislerimiz bu konularda önemli işler yaptı. Bunlar -işte sayıyorum- Nuri Demirağ, Vecihi Hürkuş, Nuri Killigil, Şakir Zümre. 1970'lerde biz ASELSAN'ı, HAVELSAN'ı, TUSAŞ'ı kurduk. Ya, 1980'lerde ROKETSAN'ı kurduk. 1987'de merhum Turgut Özal tarafından Savunma Sanayii Başkanlığı kuruldu. Bunlarla ilgili, ben o dönemleri de hatırlıyorum, bunların hiçbir tanesini, bu kurumlar bizim hepimizin kurumları olduğu için hiçbir zaman biz bunları siyasileştirmedik "Biz yaptık." denmedi "Bunlar bizim milletimize, ülkemize armağan olsun." dendi. Bugün bizim eleştirdiğimiz noktalardan bir tanesi budur savunma sanayisiyle ilgili yani siyasileştirmeden kastımız şudur: Bu ülkede savunma sanayisi AK PARTİ dönemiyle başlamadı, AK PARTİ dönemiyle de gelişti ve her olumlu projeye de bütün muhalefet partileri de her zaman için olumlu yanıt verdi.

Şimdi, ben, az zamanım var, birkaç tane şeyden bahsetmek istiyorum, eksik gördüğümüz şeyden bahsetmek istiyorum. Onlardan bir tanesi şudur: Savunma sanayisine ben daha fazla kaynak yaratılması gerektiğini düşünenlerdenim. Burada birkaç tane nokta var; bir, savunma sanayisinde ortaya çıkan bir teknolojik gelişmenin diğer sektörlerle aktarılması gerekiyor. Bizim burada Millî Savunma Üniversitesine çok önemli bir rol düşüyor çünkü dünyada bütün teknolojik gelişmeler savunma sanayisindeki bir teknolojik ilerlemenin, buluşun diğer sektörlerle aktarılmasıyla yapılır -kalkınma tarihi ki uzmanlık alanım- ülkeler böyle kalkınırlar. Dolayısıyla, ben Sanayi ve Teknoloji Bakanlığında da söyledim, burada da söyledim, bizim yapmamız gereken şeylerden bir tanesi, bizim gururumuz olan bu ASELSAN, ROKETSAN, HAVELSAN'daki teknolojik gelişmeleri diğer sektörlerle aktarabilecek bir mekanizmayı

oluşturmamız lazım. Bu mekanizmayı oluşturursak o zaman diğer sektörler de buraya yapılan yatırımlardan kâr eder. İkincisi, bizim özellikle orta ölçekli yerli şirketlerimizin daha fazla teşvik edilmesi gerekiyor bu sektörde, burada bir eksiklik var. Üçüncüsü de beyin göçünün engellenmesi gerekiyor. Özellikle biraz önce bahsettiğimiz şirketlerde çok önemli anlamda beyin göçü var Sayın Bakanım.

Birkaç tane eksikten bahsedip ondan sonra son bir dakikada da önemli olan bir gizlilik meselesine gireceğim. Bir, eksik gördüğümüz şeyler; Millî Muharip Uçak, motor problemi çözülmeden proje ilerlediği için bugün hepimizin malumu olan noktaya geldi. ALTAY tankının yerli güç paketi hâlâ ortada yok, Kore'nin kendi tanklarında kullanmayı reddettiği bir transmisyonu biz kullanmak zorunda kaldık. S-400 ve F-35 meselesine çok girmeyeceğim. Şeffaf olmayan bir fon dağıtımı bütün sektörde konuşulan şeylerden bir tanesi. Yetersiz bir alt yüklenici ekosistemi var. ASELSAN, ROKETSAN, TUSAŞ gibi devlerin altında, biraz önce söylediğim gibi, orta ölçekli tedarik katmanı pek oluşturulamamış durumda.

Bir başka nokta da şudur Sayın Bakanım: Savunma projelerinde gizlilik esastır. Mesela, caydırıcılık dediğiniz şey sadece gösterdiğinizle değil, göstermediğiniz şeyle de doğar. Mesela, füze menzillerinden radar kapasitesine, hava savunma sistemleri katmanlarından İHA, SİHA'ların teknik özelliklerine kadar gizli kalması gereken bilgilerin propaganda uğruna sosyal medyada paylaşılması bizce çok önemli bir yanlış. Örnek verelim, mesela, biz, yükseklik, attığı füzenin menzili, geliştirilmekte olan hava savunma sistemlerinin koruma özellikleri, daha onlarca gizli kalması gereken bilgileri bir popülist propagandayla açıklıyoruz. Bakın, bu çok önemli bir yanlış. Mesela, bir ATMACA füzesinin gizli kalması, İHA'larımızda kullanılabilen seyir füzeleri bizim açımızdan çok daha önemli şeyler. Yani, mesela canı Netanyahu birkaç hafta önce ABD'nin bile bilmediği sistemlerin Trump'ı şaşırttığını söyledi. Onlar bunları gizlilikle götürebilirken, gizlilik esasken, bizim burada yaptığımız teknolojik ilerlemeleri, kaydettiğimiz ilerlemeleri sosyal medyada paylaşmamız, bunu siyaset uğruna yapmamız, en başta bizim caydırıcılığımıza ve gizli kalması gereken caydırıcılığımıza zarar veriyor. Bu konu, bu savunma sanayisiyle ilgilenen bütün herkesin ortak noktalarından bir tanesi. Biz gizli kalması gereken bilgileri sosyal medyada siyasi bir propaganda uğruna söylediğimiz zaman, duyurduğumuz zaman bizim savaştığımız, mücadele ettiğimiz dış güçler de buna karşı bir önlem alacaklardır. O yüzden, burada biz savunma sanayisinin gizlilik içerisinde, siyasetüstü bir çerçeveye ele alınması...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Mustafa Erdem, buyurun.

Süreniz on dakika.

MUSTAFA ERDEM (Antalya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan, değerli bürokratlar, basınımızın değerli temsilcileri; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, Azerbaycan'dan Türkiye'ye dönerken Gürcistan sınırında düşen C-130 askerî kargo uçağımızda şehit verdiğimiz 20 kahraman personelimizin acısı hâlâ taze. Şehitlerimize bir kez daha Allah'tan rahmet, milletimize başsağlığı diliyorum.

Kaza sonrası kamuoyuna bu uçaklarla ilgili bazı iddialar yansıdı. Uçakların Suudi Arabistan'da hizmet dışına çıkarılan uçaklar olduğu iddia edildi fakat Bakanlık, düşen uçağın hizmet dışına çıkarılan değil, ihtiyaç fazlası uçak olduğunu ve alınan bu uçakların düzenli kontrollerinin ve bakımlarının yapıldığını söyledi. Sayın Bakan, uçağın bakımlarının düzenli yapıldığı iddia edilse de 20 canımızı yitirdiğimiz gerçeği bu bakım süreçlerinin ne denli titizlikle denetlendiği sorusunu da gündemde tutmakta. Milletimiz 20 evladının neden şehit olduğunu bilmek zorunda. Karakutunun Türkiye'ye getirilmiş olması sevindirici ancak kaza kırım incelemesi sonuçlanana kadar diğer C-130 uçaklarının uçuşlarının tedbiren durdurulması kararı bile bu uçakların güvenilirliği konusunda ciddi endişeler yaratmakta. Bu süreç, sadece teknik bir inceleme değil, aynı zamanda TSK'nin envanter yönetimine ve personel güvenliğine verilen önemin de bir göstergesi olacaktır. Diğer taraftan, şehit haberlerinin ailelere resmî tebliğ yapılmadan yasal olmayan yollarla temin edilerek sosyal medyada paylaşılması ailelerin acısını katbekat artıran bir durum olmuştur, bu konularda daha fazla özen göstermek gerektiğini hatırlatmak isterim.

Değerli milletvekilleri, TSK'nin en büyük gücü siyasetten uzak, disiplinli, liyakate dayalı ve Atatürk ilke ve devrimlerine bağlı yapısıdır, ne var ki son dönemde yaşanan gelişmeler bu temel değerleri tehlikeye atmaktadır. Tuzla Piyade Okulunda, 10 Kasım 2023'teki anma töreninde yaşananlar TSK'nin disiplin anlayışındaki çifte standardı gözler önüne sermiştir. Bir piyade teğmenin yakasına Atatürk fotoğrafı takmayı reddetmesiyle başlayan tartışmanın ardından toplam 7 teğmen TSK'den ihraç edilmiştir. İhraç kararını yargıya taşıyan teğmenlerden yakasına fotoğraf takmayı reddeden teğmen A.A.'nın ihracı İstanbul 4. İdare Mahkemesi tarafından orantılılık ve ölçülülük ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle iptal edilmiş ve görevine iade edilmiştir.

Değerli arkadaşlar, daha da vahimi, Ulu Önder Atatürk için "1923 sonrasına saygı duymuyorum, dini yozlaştırdı." gibi ağır ve TSK'nin temel değerleriyle taban tabana zıt ifadeler kullanan, hakkında müfettiş raporuyla birlik ve beraberlik ruhunu bozduğu tespit edilen Teğmen M.F.Ş. hakkındaki ihraç kararı da idare mahkemesi tarafından iptal edilmiştir. Atatürk'e saygı duymayan ve bu saygısızlığını açıkça ifade eden bir teğmen, hakkında suç raporu olmasına rağmen mesleğine geri döndürülmüştür. Peki, cumhuriyete ve Atatürk'e sahip çıkan teğmenlerin akıbeti ne olmuştur? Tartışmalara tepki gösterdiği için ihraç edilen ve Atatürkçü olarak nitelenen Teğmen Ö.S.'nin açtığı davada ise İstanbul 5. İdare Mahkemesi tam tersi bir karara imza atmış ve ihracı onaylamıştır. Mahkeme, Ö.S.'nin eylemini, silah arkadaşlığını ve birlik ruhunu zedelediği gerekçesiyle hukuka uygun bulmuştur.

Değerli milletvekilleri, bu kararlar kimin ordudan atılıp kimin kalacağına siyasi bir saikle karar verildiğinin net bir göstergesidir. Atatürk'e saygısızlık edenler geri dönerken cumhuriyete ve onun kurucusu Başkomutana sahip çıkanlar kapı dışarı edilmektedir. Bu, Millî Savunma Bakanlığının ve iktidarın Türk Silahlı Kuvvetlerindeki liyakat ve disiplin anlayışının ne hâle geldiğinin acı bir göstergesidir. Şimdi soruyorum Sayın Bakan: Bu ordu kimin ordusu?

Yine, geçen sene burada konuştuğumuz bir konu var: 30 Ağustos 2024 Kara Harp Okulu mezuniyet töreninde yaşanan olay. Kendi aralarında subay andını okuyan ve "Mustafa Kemal'in askerleriyiz." sloganı atan 5 teğmen müesses disiplin muhafazası bahanesiyle TSK'den atılmıştır. Bu ihraç kararı, Cumhurbaşkanının "Birkaç tane kendini bilmez evelallah temizlenecek." açıklamasından tam yüz elli beş gün sonra gelmiştir. Disiplinsizliğe engel olmadıkları gerekçesiyle teğmenlerin 3 sıralı amiri albay,

yarbay ve binbaşı rütbesindeki subaylarımız da oy birliğiyle ihraç edilmiştir. Bu durum, ordunun müesses disiplini korumak değil, orduyu siyasi görüşlere göre hizaya sokmak çabasıdır. Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün adını anmanın disiplinsizlik sayıldığı bir ordu milletinin ordusu olmaktan artık çıkmıştır. Buradan, askerleri sıcak siyasetten uzak durmaya davet ediyorum. Ordu 86 milyon ordusudur, komutanlar partilerin değil, milletinin komutanlarıdır. Yargıyı siyasete buluşturduğunuz gibi millî ordumuz üzerinden siyasete ayar vermeye çalışmak ülkemizin güvenliğine yapılmış en büyük kötülük olacaktır. Bunu size yıllar önce söyledik "Tarikatları, cemaatleri orduya sokmayın." dedik, dinlemediniz; 15 Temmuzda gördünüz. Şimdi aynı hatayı yine yapıyorsunuz. Sonra, Genel Başkanımız sizi eleştirince "Vay komutanımıza, kadememize bu cümleleri kuramazsınız." diye figan feryat ediyorsunuz, dava açılıyorsunuz. Atatürk'ün ordusunu cemaatlara ve siyasete teslim edemezsiniz. Etmezseniz herkes sizin arkanızda durur Sayın Bakanım.

Ordunun siyasallaşma çabaları bununla da sınırlı değil. Özellikle bir torba yasa teklifiyle teğmen ve albay rütbesindeki askerleri Cumhurbaşkanlığı kararıyla ihraç etme yetkisini getirme girişimi TSK'yi baştan sona siyasallaştırmak için atılan en tehlikeli adımdı. Bir teğmen ile albay arasındaki şanlı Türk askerinin pozisyonu bir Cumhurbaşkanının iki dudağı arasında olamaz. Bu yetkinin muhalefetin tepkisi üzerine torba yasadaki çıkarılması doğru bir adım olmuştur fakat TSK'de rütbe karşılama oranlarında eksiklik veya fazlalık oluşması hâlinde personel ihtiyacının karşılanabilmesi amacıyla rütbe bekleme sürelerinin Cumhurbaşkanlığı kararıyla değiştirilebilecek olması da ordunun siyasallaştırılmasının en net örneğidir. Artık, subaylarımızın rütbe almak için bekleyecekleri süre kurala tabi değil, Cumhurbaşkanının iki dudağı arasında, isterse bir gecede tüm yüzbaşılarını binbaşı yapabilecek. Bu, subayların siyasete daha şirin görünme çabasına sokar, liyakat kalkar, subaylar arasında huzursuzluk yaratır diyoruz ama dinlemiyorsunuz, daha doğrusu, ses çıkarmıyorsunuz Sayın Bakanım. Ordusundaki personelin hakkını koruyamayan bir Bakan olarak tarihe geçeceksiniz.

Değerli milletvekilleri, Katar'dan savaş uçağı alımını kapsayan bir anlaşma imzalandı, kamuoyunda birçok tartışma var. Biz ordunun modernizasyonuna karşı değiliz, bu noktada Genel Başkanımız Sayın Özgür Özel'in Avrupa'da yaptığı çalışmalar da ortada fakat anlaşmanın toplam bedeli noktasında ve Katar'dan alınan uçakların ikinci el olması konusunda soru işaretleri var. İtalyanların benzer uçaklar için çok daha düşük bir bedel ödediği açıklandı. Biz yüzde 48 daha fazla ödeme yapıyoruz.

Yine, ikinci el uçakların teknolojik olarak geride kaldığıyla ilgili soru işaretleri var, bu konuda şeffaf olunmasını bekliyoruz. Milletimiz kaynaklarını daha verimli kullanmak istiyor Sayın Bakanım.

Yine, millî muharip uçak KANAN şüphesiz millî gururumuzdur ancak bu gurur iktidarın kendi içindeki çelişkilerle gölgelenmektedir. Dışişleri Bakanı Sayın Hakan Fidan KANAN'a tedarik edilecek motorların lisanslarının ABD tarafından durdurulduğunu ve üretiminin başlaması için kongre onayının beklendiğini açıklarken Savunma Sanayii Başkanı Haluk Görgün "Gecikme yok, süreç planlandığı gibi ilerliyor." diyebilmektedir. Bu çelişki bizim düşüncelerimizde tereddüt yaratıyor. KANAN'ın geleceği hiçbir ülkenin motoruna bağlı olmamalıdır diyor, hepimizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, teşekkür ediyorum.

Şimdi, Sayın Ağbaba, hazır mısınız?

Sayın Ağbaba, buyurun.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Teşekkür ederim.

Öncelikle, Sayın Bakan, bütçeniz hayırlı olsun. Tekrar, tüm Türk Silahlı Kuvvetlerimize, ülkemize başsağlığı dileklerinizi tekrar iletmek istiyorum. Allah bir daha böyle acıları bize göstermesin.

Şimdi, benim en sevdiğim konuşma konularından birisi FETÖ meselesi, çok heyecan duyuyorum -buraya söylüyorum, size söylemiyorum- bizi suçluyorsunuz ya, en sevdiğim konu. Devleti teslim etmişsiniz. Bakın, size bir tüyo vereceğim, bir tüyo vereceğim; bunu kullanabilirsiniz. Bu Fetullah Gülen için doğum tarihine baktım, 1941 doğumlu. Niye söylüyorum? Tek parti dönemi. Bu Fetullah Gülen'in doğumuna sebep olan -hamilelik de İnönü döneminde- vallahi, suçlu İsmet İnönü, tek suçlu parti Ce-Ha-Pe(!) Sizin hiç günahınız yok, değil mi? Fetullah Gülen'in annesi İsmet İnönü döneminde hamile kalmış, suçlu o, sizin hiç günahınız yok; devleti teslim etmediniz, hiç günahınız yok(!) AK PARTİ'li arkadaşlar, 12 Eylül 2010 referandumunda ne konuştuklarınıza bir bakın, ne diyordunuz? "Demokrasi geliyor." 12 Eylülle hesaplaşıyorsunuz, 150 yaşındaki Kenan Evren'i yargılıyordunuz ya, ne yaptınız? Devleti yargı eliyle FETÖ'ye teslim ettiniz. Bakın, bu Balyoz'da, Ergenekon'da, askerî casuslukta sesi çıkmayanların bugün FETÖ konusunda konuşacakları tek cümle yok. O gün Deniz Kuvvetleri, Kara Kuvvetleri, Hava Kuvvetleri... Bakın, Sayın Genelkurmay Başkanı, ben buradaki askerlerimize saygısızlık etmek istemem, etmem de. Yahu, tarihte ilk kez bir ordunun Genelkurmay Karargâhı "terör örgütü" olarak nitelendirildi; neyle? Mahkeme kararıyla. İlker Başbuğ terör örgütü lideri oldu, 2 ağırlaştırılmış müebbet hapis aldı. 2'nci Başkan, Deniz Kuvvetleri Komutanı, Hava Kuvvetleri Komutanı, Kara Kuvvetleri Komutanı; hepsi ne oldu? Terör örgütünden ceza aldı. İsimlerini bilmiyorsanız ben size hatırlatayım: Deniz Kuvvetleri Komutanı Sayın Seyit Torun'un hemşehrisi, Kara Kuvvetleri Komutanı benim hemşehrim, Hava Kuvvetleri Komutanı, Balanlı Paşa. Bakın, bunları da söyleyeyim: Ben Sayın Genelkurmay Başkanını bazen törenlerde görüyorum. Kimi komutanlar gelip beni kucaklıyor. "Niye kucaklıyorsunuz?" diyorum, "Sen Mamak'ta gece yılbaşını bizimle geçirdin." diyorlar; kimisi "Hasdal'da yalnız bırakmadın." diyor, kimisi "Hadımköy'de yalnız bırakmadın" diyor. Onun için, bu konuda lütfen konuşmayın, bir özür dileyin. Ne dedi Cumhurbaşkanlığı? "Allah bizi affetsin." dedi. Siz de "Allah bizi affetsin." deyin, tamam mı?

Şimdi biraz da bütçeye geleyim. Bir başka mesele değerli arkadaşlar: Bakın, Sayın Bakanım, Değerli Bakanım; sayenizde ilk kez, eylemci olmayan astsubaylar kalmıştı, onlar da sokağa çıktı. Sayın Bakan burada, sağ olsun, nezaket gösterdi, bizlere cevap verdi, dedi ki: "Astsubayların meselesini gönderiyoruz ama maalesef çıkmıyor; uzman erbaşların kadro sorununu gönderiyoruz, çıkmıyor." Biz burada hazırız, bakın, biz burada hazırız; gelin, konuşma dahi yapmadan, bir günde, bir saatte çıkarmaya hazırız. Bu astsubaylar, lütfen, bakın, hepimizin göz bebeği. "Türk Silahlı Kuvvetleri göz bebeğim." diyerek göz bebeği olmaz; onun hem subayına saygı göstereceksin hem askerine saygı göstereceksin hem de emeklisine saygı göstereceksin. Ya, bir astsubaya yakışıyor mu hakikaten, bakın, size söylüyorum, bir astsubayın bir pazarda limon satması ya da bir otelde güvenlik görevlisi olması bize

yakışıyor mu ya? Bunlar hep bizim adımıza görev yapıyor. Uzman erlerin, çavuş ve onbaşlıların kadro sorununun mutlaka çözülmesi lazım. Bizim burada hazır olduğumuzu bir kez daha ifade etmek istiyorum.

Şimdi, bir mesele de... Bu AK PARTİ'li milletvekilleri arada hiçbir şey söyleyemeyince CHP'li belediyeleri söylüyorlar, diyorlar ki: "Trafik problemi var." Sayın Bakanım, Millî Savunma Bakanlığına Ankara Büyükşehirin yazdığı bir yazı var -26/8/2022- talepleri şu: "Büyükşehir Belediye Başkanlığının proje çalışmaları yürütülen Anadolu Bulvarı Alternatif Güzergâhı Yol ve Sanat Yapıları Projesi kapsamında, İstanbul Yolu üzerinde konuşlu Kara Havacılık Okulu yerleşkesi içerisinde geçen alanın yol imalatının yapılabilmesi için kıymet takdiri karşılığında tanzim edilecek protokol doğrultusunda gerekli izinlerin verilmesi hususunda bilgi ve gereğini arz ederim." Bu belgeyi, müsaade ederseniz, ben birazdan size vereyim. Bu konuda eğer destek...

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - Sayın Vekilim, o zaman Sayın Başkanı davet ettik, konuştuk ve verdik biz.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ama "Verilmedi." diyorlar Sayın Bakan.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - Verdik. Onlar kendi yapmaları gereken işlemi yapmadıkları için bekliyorlar.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Peki, teşekkür ederim. O zaman bu konuyu da öyle konuşuruz.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Her zaman öyle işte ya.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ne öyle ya? Nezaketten söylüyorum ben. Yine takip ederiz.

CAVİT ARI (Antalya) - Biz yine de soralım.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Şimdi, değerli arkadaşlar, "Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi" ya da bizim "ucube sistem" dediğimiz sistemde maalesef komuta belirsizliği yaşanıyor. 2018'de 1 No.lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'yle komuta yapısı altüst edildi. Kararnamede deniyor ki: "Genelkurmay Başkanı ile Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanları Milli Savunma Bakanına ayrı ayrı bağlıdır." Peki, o zaman Genelkurmay Başkanının kuvvet komutanıyla ilişkisi nedir? Bir belirsizlik. Anayasa ne diyor? "Savaşta Başkomutan TBMM adına Genelkurmay Başkanıdır." Ya barışta ne olacak? Barışta hiçbir kuvvet komutanı Genelkurmay Başkanına bağlı değil; bu nasıl bir akıldır? Savaş çıkınca bağlı, barışta değil; böyle bir ordu dünyanın neresinde var Allah aşkına?

Şimdi, biz CHP Grubu olarak, prensip olarak buradaki hem Bakan Yardımcılarına hem bürokratlara laf söylemiyoruz ancak MSB teşkilatına baktığımız zaman, Kara, Deniz, Hava örgütlenmesinden sorumlu Bakan Yardımcılarımızın öz geçmişlerinde bu işle ilgili bir şey yok. Kimisi daha önce vergi hâkimliği yapmış, kimisi kaymakamlık yapmış, kimisi hâkimlik yapmış, bunu da Komisyonumuzun ve sizin takdirlerinize bırakıyoruz. Bakın, yani vergi hâkimi ne yapacak örneğin? Askerî harekât ile vergi aynı şey mi? Radar modernizasyonu ile icra dosyası aynı şey mi? Hava Kuvvetleri bir rapor sunuyor, Özel Kuvvetler bir ihtiyaç bildiriyor, bunların hepsini bir araya getirip karar veren kişi askerî okul görmemiş bir bürokratımız; böyle bir yapıda hangi müşterek hareketi yöneteceksiniz?

Yine, harp okullarında iki başlı bir güvenlik riski var. Bakın, Harp Okullarının Millî Savunma Üniversitesine bağlanması. Sayın Hocam, biliyorsunuz, Osmanlı tarihçisidir, harp sanatı varsa bilmiyorum, harple ilgili birikimi varsa bilmiyorum, onu hedef almıyorum ama teğmenin niteliğini, aldığı eğitimi, müfredatı bilmiyor. Deniz Kuvvetleri Komutanı Deniz, Hava Harp Okulu öğrencisini gözlemleyemiyor bile. Daha da vahimi her Harp Okulunda eş yetkili iki otorite var, biri komutan, biri sivil dekan. Birisi "Yarın tatbikat var." diyor, birisi "Yarın seminer var." diyor. Askeriye iki başlılığı kaldırmaz, Harp Okulu hele hele bunu hiç kaldırmaz. Bu düzenleme yarın düzeltilecek bir düzenlemedir, maliyeti sıfırdır, etki alanı devasa büyüktür.

Askerî hastaneleri hep söylüyoruz, Sayın Hulusi Akar da iki yıl önce "Çalışıyoruz." demişti. Bakın, çok sorunlu bir bölgede ülkemiz, Suriye, Irak, İran, işte başka ülkeler de var ancak askerî doktor yok, askerî hemşire yok, askerî yanık uzmanı yok, mayın yaralanmasında özel cerrah yok; dünyada böyle bir şey var mı? Her ülke muharebe hattında askerî sağlık sistemiyle kendini taşır, bizde maalesef yok.

Yine, siber güvenlikte zafiyet var, maalesef buna da dikkatinizi çekmek istiyorum. 18-20 yaşlarındaki çocuklar e-devlete ve MSB ağlarına girebildi, bu mahkeme kararıyla sabit. O çocuklar bu sisteme giriyorsa İran'ı, İsrail'i, Çin'i, Rusya'sı niye girmesin? Bakın, senkronizasyon dediğimiz şey artık hava kuvveti değil, telekomünikasyon altyapısıdır, bu altyapı delik deşikse ordu ne yapacak?

"TSK siyasete karşı kullanılmasın." deniyor ancak karşı argümanı da biliyorum. Bir zamanlar asker çok güçlüydü, kötü şeyler oldu. Doğru, ancak bir yanlış düzeltmenin yolu bir başka yanlış yapmak değildir, TSK'yi siyaseten denetleyebilirsiniz, olması gereken bu ama TSK'yi çalışamaz hâle getiremezsiniz, personelini aşağılayamaz, moralini çökertemezsiniz. Bugün geldiğimiz noktada denge bozulmuştur ve devletin en hayati kurumu bunu kaldıramaz. Türkiye'de sonucu buradan söylüyorum. Bu üç düzenlemeyi yapmadan... Yani yetkiyi MSB'ye veriyorsunuz, Millî Savunma Bakanlığında yetki var, yetenek yok; Genelkurmayda yetenek var, yetki yok; bu konuların düzenlenmesi lazım. Üç düzenlemeyi yapmadan, komuta ilişkilerini netleştirmeden, Harp Okullarını kuvvet komutanlıklarına bağlamadan, askerî hastaneler geri dönmeyen, siber güvenliği güçlendirmeden Türkiye başka bir modern askerî tehdidin caydırıcı bir gücü hâline gelemez. Bu düzenlemenin maliyeti sıfırdır, siyaset cesaret gerektirir, devlet akli gerektir, normalleşme gerektirir; bu Meclisin görevi de devleti çalışır hâle getirmektir.

Şimdi bir de partimizin düşünceleriyle ilgili, programıyla ilgili birkaç düşüncemi de Sayın Bakan ve Millî Savunma Bakanlığı bünyesinden gelen arkadaşlarla paylaşmak istiyorum. Ulusal güvenlik Türkiye'nin kırmızı çizgisidir. Caydırıcı, modern, çok boyutlu harekât yeteneğine sahip bir Türk Silahlı Kuvvetlerini hedefliyoruz. Savunma sanayisi milletin ortak eseridir, hiçbir siyasi iktidarın propaganda aracına dönüştürülemez. TOGG'da yaptığınız hatayı yapmayın, TOGG'u bir siyasi partinin aracı gibi görmeyin. Almanya'da hiçbir siyasi parti, Sosyal Demokratlar "Mercedes'in sahibi benim." Hristiyan Demokratlar "Porsche'nin sahibi benim." demez, bu işlerde siyaset yapmayın, millî değerlerimize hep beraber sahip çıkalım. Kurtuluş Savaşı'nı veren, cumhuriyeti kuran, sanayileşmeyi başaran, Türk Silahlı Kuvvetlerinin kurumsal temelini atan parti olarak biz millî savunmayı dün nasıl ciddiyetle ele aldysak bugün de aynı ciddiyetle ele alıyoruz. Bugün bu ülkenin ordusu varsa, kurumları varsa, savunma sanayisi geleneği varsa bunun temelinde Mustafa Kemal Atatürk'ün vizyonu, cumhuriyet kadrolarının iradesi ve CHP'nin tarihsel sorumluluğu vardır. TSK'nin tüm kadrolarında liyakat esas alınmalıdır, atamalar şeffaf, objektif kriterlere göre yapılmalıdır, askerî eğitim uluslararası standartlara göre yeniden yapılandırılmalıdır.

Zamanım var değil mi?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Evet, çok boyutlu güvenlik modelini kuracağız. Cumhuriyet Halk Partisinin güvenlik anlayışı yalnızca askerî meselelere sıkıştırılmış bir çerçeve değildir. Biz güvenliğe çağdaş devletlerin benimsediği gibi çok boyutlu bir dirençlilik yaklaşmayı ele alıyoruz çünkü çok iyi biliyoruz ki bir ülkenin güvenliği sadece tankla, topla, uçakla sağlanmaz. Eş zamanlı olarak sınır güvenliği, kamu düzeni, siber güvenlik, enerji arz güvenliği, sağlık ve gıda güvenliği, organize suç ve uyuşturucuyla mücadeleyi bir bütün olarak gördüğümüzü söylemek isterim. Dünyanın yeni güvenlik anlayışı savunma değil, dirençlilik üzerine kuruludur. Dirençlilik demek, krizlere karşı hazırlıklı olmak, tehditleri oluşmadan engellemek, sistemi ayakta tutan tüm kurumları güçlendirmek demektir. Cumhuriyet Halk Partisi olarak bizim vizyonumuz budur. Her alanda dirençli, her alanda hazırlıklı, riskleri öngören, tehlikeyi büyümeden durduran modern, etkin ve demokratik bir devlet yapılanması, savunma sanayisinde şeffaf, planlı, teknoloji odaklı bir sistem kuracağız. Savunma sanayisi bir ülkenin stratejik bağımsızlığının temelidir ancak bu bağımsızlık haması söylemlerle değil, teknolojiye dayalı, bilime dayalı, planlı, rasyonel bir ekosistemle sağlanır. CHP'nin bu konudaki vizyonu son derece nettir. Yerlilik ve millîlik bir gösteriş unsuru değil, stratejik bir zorunluluktur. İhaleler de tam şeffaflıkla, adil rekabetle yapılacak. Arada kaybolup giden küçük tedarikçiler yerine orta ölçekli teknoloji firmalarını büyütecek planlı bir sanayi politikası uygulanacak. Beyin göçünü geri çevirecek güçlü bir teşvik sistemi kurulacak ve hukuk, demokrasi gelecek bizim zamanımızda. Üniversite-sanayi-TSK üçgeni gerçek anlamda entegre edilecek, kâğıt üzerinde değil. Üretim ve AR-GE'de birlikte çalışılacak. Savunma sanayisi siyasi şova değil, stratejik akla dayanmalıdır. CHP tam olarak bu akli yerinde inşa etmeye karardır. TSK'nin hareket yeteneğini 5 boyutta güçlendireceğiz. Günümüzün güvenlik ortamı 3 değil 5 boyutta şekillenir; kara, deniz, hava, uzay ve siber alanı. Bu konuları güçlendireceğimizi söylemek istiyorum. TSK'nin yalnızca bugünün ihtiyaçlarını değil, 2050'nin hareket ortamını da planlamak zorundayız. Türk Silahlı Kuvvetleri karada, denizde, havada uzayda ve siber alanda eş zamanlı caydırıcılık üretebilmelidir. Cumhuriyet Halk Partisinin vizyonu budur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

VELİ AĞBABA (Malatya) - Devam ediyorum Başkanım.

Bazı çevreler güvenliği bahane ederek demokrasiyi zayıflatmayı alışkanlık hâline getirdiler. Buna izin veremeyiz. Demokratik yönetim zafiyetinin değil, aksine gücün en önemli kaynağıdır. Güçlü Parlamento güçlü orduyu, güçlü hukuk devleti güçlü caydırıcılığı inşa eder. CHP'nin yaklaşımı budur. Güvenlik demokrasiyle çatışmaz, güvenlik demokrasiyi güçlendirir diyorum.

Şimdi, bir de değerli arkadaşlar, bakın, hem Meclisimizin hem de heyetimizin dikkatini çekmek istiyorum. Bu Türk Silahlı Kuvvetlerine tarikat, cemaat örgütlenmesi Türkiye temeline dinamit koymakla eş değerdir. Bakın, bu Atatürk'ün kıymetini bilin, Atatürk'ün Türkiye'ye getirdiklerinin kıymetini bilin. Bir orduda cemaat olursa, tarikat olursa Genelkurmay Başkanını kimse dinlemez. Hangi siyasi görüşü olursa olsun, hangi inanca mensup olursa olsun Genelkurmaydaki bu görevi yapan insanların inanca da siyasi görüşe de kör olması lazım. Tarikattan, cemaatten uzak tutun. Buradan çok çektiniz, bir daha ülkeyi bu ateşe atmayın diyorum.

Son olarak, bakın, Türkiye Müslüman bir ülke, evet. Müslüman ülkeler ile Türkiye'yi karşılaştıran, Pakistan'a bakın, Bangladeş'e bakın, Afganistan'a bakın, İran'a bakın, Irak'a bakın, Suriye'ye bakın, Libya'ya bakın; hepsinde kan var, gözyaşı var, hâlâ Sudan'da "Allahuekber" diyerek insanlar birbirini yiyor. Bir şeyin kıymetini bilelim, laikliğin kıymetini bilelim, laik demokratik cumhuriyetin kıymetini bilelim ve bu toprakların yetiştirmiş olduğu en büyük komutan ve en büyük devrimci Mustafa Kemal Atatürk'ün kıymetini bilelim, ondan sapmayalım. Saparsak başımıza 15 Temmuzdaki işler geliyor.

Teşekkür ediyorum.

Bütçeniz hayırlı olsun.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şimdi Sayın Ocaklı...

CAVİT ARI (Antalya) - Ağzına sağlık Başkanım, çok isabetli konuştunuz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, tebrikleri Sayın Ağbaba benim odada kabul edecek.

Sayın Ocaklı, buyurun lütfen.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Sayın Başkan; değerli Komisyon üyelerini, Sayın Bakanımızı ve heyeti saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, sorularla başlamak istiyorum müsaadenizle, sorularla başlamak istiyorum. Canımızı yakan sorular. Sizlerin de üzüldüğünüzü biliyorum elbette. 6 Temmuzda 19 askerimizin gaza maruz kalarak 12'sini şehit ettiğimiz, mağaralarda şehit ettiğimiz durumla ilgili bizim de bir araştırma önergemiz verilmişti. Seçmenlerimiz, kamuoyu bununla ilgili ihmal ve sorumsuzluğu olanlarla ilgili herhangi bir işlem yapıp yapılmadığı konusunda bir merak içinde; bir tanesi bu.

Bir diğer husus da... Bunlara, tabii, askerlerimizin tümüne, şehit olanlara Allah'tan rahmet diliyoruz. Yani Türk Silahlı Kuvvetlerimiz için de ülkemiz için de çok önemli ama canımızı yakıyor bunlar.

İşte, yine, 11 Kasımda C-130 kargo uçağımızda 20 askerimizin şehit olmasıyla ilgili karakutuya 20'sinde ulaşılmış durumdaydı bildiğimiz kadarıyla. Yine, bu uçağın neden düştüğüyle ilgili kamuoyunda yeterli bir bilgi olmadığı, yaşının veya modernizasyonunun yapıp yapılmadığı... Yani düşme sebebiyle ilgili bir bilgi sahibi olunmadığı, bundan dolayı da bir rahatsızlık duyulduğu kamuoyunda konuşuluyor.

Yine, 25 Temmuz 2025'te İskenderun'daki Deniz Er Eğitim Alay Komutanlığımızda acemi askerlerimizin eğitim sırasında güneş altında yüksek ısıya vücutlarının maruz kalması nedeniyle, vücutta yaşanan susuzluk nedeniyle orada da şehit askerlerimizin olduğu bilgisini biliyoruz, tedavileri süren de var; bunların da üzerinden dört ay geçmiş. Yani bunlar, Türk milletin canını sıkın şeyler. Bunlarla ilgili -biraz daha önlem, tedbir- ihmali olanlarla ilgili ne tür soruşturmalar yapıldığı konusu önemli; onlarla ilgili bilgi sahibi olmak istiyoruz.

Şimdi, Sayın Bakanım, geçen hafta Dışişleri Bakanı geldi, burada, Bakanlık sunumunda, "Biz Gazze'ye asker göndermeye hazırız." açıklamasını yaptı. Tabii, bunun Netanyahu tarafından doğru bulunmadığını yani "Biz Türk askerini burada istemeyiz." gibi cümlelerin de kullanıldığını duyduk ama ben şunu merak ediyorum, Dışişleri Bakanımıza da sordum aynı soruyu aslında: Bu

açıklamaları yaparken acaba sizden bu konuda herhangi bir görüş aldı mı? Yani Türk askerinin oraya gönderilmesine hazır olup olmadığı konusunda Dışişleri Bakanı sizden bir görüş aldı mı?

Tabii, orada soykırım yapılırken oraya asker gönderme fikrimizin neden olmadığı hususu da yine Türk milletinin merak ettiği bir şeydir. Şimdi, bunca soykırım yapılmış, insanlar ölmüşken İsrail'e asker göndererek yani orada yapılacak imar ve inşaat işlerinin askerlerimiz bekçiliğini mi yapacak ki oraya gidecekler? Niye gitsinler oraya? Trump'ın, özellikle "Gazze'yi tatil bölgesi yapacağım." sözünün esiri olup Netanyahu'nun korumacılığını Türk askerine yaptırmazsa milletimizin gönlü razı değil; bunun böyle bilinmesini isteriz.

Savunmayla ilgili yine, 24 Kasım 2015'te hava sahamızı ihlal ettiği için Rus uçağını düşürmüştük. Cumhurbaşkanı ile Başbakan arasında "Emri ben verdim." "Hayır, ben verdim." tartışmaları oldu. Ondan sonra Putin'in öfkesini dindirmek için gittik 2,5 milyar dolar ödeyip S-400 satın aldık ama şimdi onu kullanamıyoruz.

Şimdi, "Çelik Kubbe yapacağız." diyorsunuz ama "2035'ten önce bunun olması mümkün değil." diyorsunuz. Bu on yıllık süre içerisinde hava sahamızdaki güvenlik açığı nasıl olacak? Yine, parasını ödediğimiz F-35 projesinden çıkartıldık, ABD bize şimdi eski teknoloji F-16'ları satmaya çalışıyor ya da ikinci el -Eurofighter diyelim- alabilelim diye uğraşıyoruz yani bu Hükûmetin yanlışları yüzünden ülkemizin savunmasında ciddi bir zafiyet oluştu. Dış politikada savrulmalar yaşandığı için ülkede bugün güvenlikle ilgili bir beka sorunu âdeta yaşanıyor. Komşularıyla ilişkilerini sürdüremeyen iktidarın ise anlayışı hiç değişmedi. Orta Doğu'yu kana bulayanların yanında değil, karşısında olunması gerekiyor. Meşruiyetini ABD'den alıp içeride kendi vatandaşına efelenen bir yönetimden kimseye hayır gelmez.

Sınır güvenliği... Kaçakların sınırlardan rahatlıkla geçebilmesine ilişkin -basında da yazdığı biçimiyle- ciddi bir algı var ya da böyle midir, değil midir; bununla ilgili de bir açıklama bekliyoruz.

Nükleer savaş tehdidiyle ilgili, Dışişleri Bakanı Fidan geçen yıl nükleer savaş tehdidi olduğunu söyledi, Bakana göre nükleer tehdit çok uzak değil; bu değerlendirme, Putin'in Ukrayna-Rusya savaşında sıkışırsa bu seçeneğe başvurabileceği ihtimaline dayanıyor, göz ardı edilemez elbette, Putin zaten bunu açıkça da ifade ediyor. Ama bu ilk kez olmuyor, geçtiğimiz yıllarda ABD Başkanı Biden nükleer tehditten bahsetmişti ama dünyada ne kadar yankı bulmuştu? Çok fazla bulmamıştı. Bu kez durum daha ciddi olabilir, Avrupa, vatandaşlarını uyarıyor, mesela maskeler dağıtıyor, alarm durumunda kullanılmak üzere sığınaklar hazırlanıyor, barikatlar yapılıyor, tatbikatlar yapılıyor. Millî Savunma Bakanlığı olarak siz bu nükleer savaş tehdidiyle ilgili hangi hazırlıkları yapıyorsunuz, bununla ilgili bir hazırlığınız var mıdır; bunu da öğrenmek isteriz.

Şimdi, son olarak da birkaç şey daha söyleyeyim, bitireyim Sayın Bakanım: Askerî personelin yargısal sorunları var, bunlarla ilgili ne öngörüyorsunuz? Mesela, bizim rahatsızlık duyduğumuz bir konu da doğal afetler yaşandığında askerimizin izin almayı beklemeden hemen harekete geçme kabiliyeti olabilmeye şartının ya yasal düzenlemelerle ya da sizin görüşmelerinizle Cumhurbaşkanından alınması gerektiğine inanıyoruz. Bununla ilgili bir temasınız olacak mı? Yani acil bir müdahalede hiç kimseden talimat beklemeden siz, askerimiz oraya gidebilecek mi?

Bir başka konu da -bundan olumlu işaretler duyduğumu söyleyeyim, hoşumuza gidiyor- askerî hastanelerin açılması meselesi. Özellikle bununla ilgili büyük bir beklenti var ve tabii ki kapandıktan sonra eksilen modernizasyonunun da yapılması şartıyla.

Bir başka talep de gazilerimizin fizik tedavi ve rehabilitasyondan yararlanabilmeleri meselesidir. Bununla ilgili bir çözümünüz veya öneriniz var mıdır, öğrenmek isteriz.

Bir başka konu da uzman er ve erbaşların yedi yıl sonra devlet memuru olabilmeye haklarının olmasına rağmen -birçok bakanlığın "Bütçemiz yok." diye gerekçe yaptığı gibi- bunlar ne yazık ki kadro olarak hiçbir yerde iş bulamıyorlar. Mesela, sizin 11 milyarlık -Sayın Akay bahsetmişti- bir bütçe tasarrufu yaptığınız iletilmişti. Dolayısıyla, bu tür işler için acaba bunlar kullanılamaz mı? Bunu da Sayın Cumhurbaşkanıyla görüşmeniz gerekmez mi?

Bir diğer rahatsızlığımız -yine, bir sürü hatibimiz söz etti- bizim gerçekten çok özel bir hassasiyetimizdir, sizin için de öyle olduğuna inanıyorum aslında ama Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün törenlerinde yönetmeliklere aykırı olarak yapılan tutum ve davranışlara karşı bir önlem alınması hususu. Orada siyasi sloganlara dönen yollar, siyasi şov hâline getirilen zamanlar yaşandı. Bu, sizin sorumluluğunuzda Sayın Bakan, bunun önlenmesi için lütfen gerekli tedbirleri almanızı ve adımları atmanızı bekliyoruz.

Bütçenin hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Çok teşekkür ediyorum, saygılarımı sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Ocaklı, teşekkür ederiz.

Sayın Ayyüce Türkeş Taş, buyurun.

AYYÜCE TÜRKES TAŞ (Adana) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, kıymetli bürokratlar, milletvekilleri, basın mensupları; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bu kürsüden dile getireceğim her konu, belirtmek isterim ki Türkiye'nin geleceğine dairdir. Bugün muhalefet sıralarında olabiliriz, yarın belki iktidar oluruz; bilmenizi isterim ki bizim muhalefetimiz millettten yanadır, devletten yanadır ve Mehmetçik'ten yanadır. Hangi makamda olursak olalım devletin bekası, milletimizin güvenliği ve bunların garantisi olan ordumuzun güçlendirilmesi vazgeçilmez önceliğimizdir.

15 Temmuz hain darbe girişimi ve sonrasında yaşanan süreçte Türk Silahlı Kuvvetlerinin kurumsal yapısında çok ağır kırılmalar yaşanmıştır. Ordumuzun itibarı daimdir, gücü tartışılmazdır fakat kurumsal düzenlemeler ciddi yara almıştır; bunu da görmezden gelemeyiz. Bizim ordumuz yalnızca bir silahlı kuvvet değil, Türk milletinin bin yıllık devlet hafızasının da taşıyıcısıdır. Bu bağlamda, ivedilikle ele alınması gerektiğini düşündüğümüz bazı konulara hemen kısaca değinmek istiyorum.

Başta, ben de askerî hastanelerin acilen açılması gerektiğini söylüyorum çünkü Mehmetçik'in sağlık sistemi sivil sağlık bürokrasisinin insafına bırakılamaz. Savaş cerrahisi, harp tıbbi; mayın, patlayıcı yaralanmaları; deniz, hava operasyonlarında tıbbi çalışma koşulları çok farklıdır. Bir örnek de vermek istiyorum bana gelen bir şikâyetten: Muğla Aksaz'da görev yapan bir asker ailesini bırakıp aylarca göreve gidiyor, karısı ve çocuğu karargâhta kalıyor. Çocuğu küçük ve bir gün hastalanıyor, gece acile götürülmesi

gerekiyor. Bu hanımefendi çocuğunu Aksaz'dan Muğla'ya götürmek durumunda kalıyor, nasıl götürecektir, araba var mı, yok mu bir problem. Oraya gidiyor, orada sarhoşların tacizine maruz kalıyor vesaire vesaire... Yani bir asker ailesinin böyle bir şey yaşamasına göz yumulmamalı. O yüzden, kesinlikle bu konuda adım atılmalı. Askerî hastanelerin kapatılmasının bir hata olduğu da zaten artık kabul ediliyor. 2026'da bu hatadan dönüleceğini ümit ediyorum.

Ne kadar doğru bilmiyorum ama GATA'yla ilgili zaten yeniden askerî hastane oluyor gibi söylemler var. GATA'da dünyaya gelmiş bir Türk vatandaşı olarak GATA yalnızca bir hastane değil Türk ordusunun tıbbi hafızasının, harp cerrahisinin, askerî tıbbının kalbidir. Sivilleşme adına kapatılan bu kurumun eksikliği gerçekten hissediliyor ve TSK'nin kendi tıp okulunun yani tek başına tıp okulunun olmaması da gerçekten kabul edilemez.

Erhan Afyoncu Bey yok ama onun Millî Savunma Üniversitesini gidip ziyaret etme, görme imkânı olmuştu. Evet, güzel gelişmeler olmuş, güzel şeyler yapılıyor, ona şüphemiz yok ama bu askerî liseler çok önemli Sayın Bakanım. Siz de Kuleli mezununuz. Bu, Kuleli, Maltepe, Işıklar Lisesi, bunlar sadece okul değil; Türk ordusunun ruhu, terbiyesi, gelenekleri gerçekten bu kurumlarda şekilleniyordu. Bugün acı bir gerçek var ki ordunun kültürel kimliği ve kendi eğitim modelini üretme kapasitesi maalesef her geçen gün zayıflıyor gibi gözüküyor, o yüzden bu liselerin de açılmasını biz önemli buluyoruz.

Askerî mahkemelerin kapatılması da kesinlikle yanlış. Dün Adalet Bakanı da hani onu iyi bir icraat gibi söyledi de askerî disiplinin ve adaletin teminatıdır askerî mahkemeler. Siz çok iyi biliyorsunuz, disiplin ordu için kesinlikle bir ruh gibidir. Örneğin, bugün bir ast bir üstüne yumruk attığında sivil mahkemelerde bu ufak bir cürüm olarak ele alınmakta ve çoğu zaman kovuşturmaya bile gerek görülmeden geri görevine gelmekte, şimdi bu komutan nasıl burada komutan olsun yani bunlar ufak detaylar ama kabul edilecek şeyler değil. Bunun gibi kendine özgü durumlar var o yüzden bu yargı sistemi kesinlikle tekrar eski hâline dönmeli. Bu 3 idari konu da kesinlikle hemen ele alınmalıdır.

Sayın Bakan, bugün dünyada jeopolitik yeniden şekilleniyor. Enerji savaşları, su yolları mücadelesi, deniz jeopolitiği eskiye göre çok daha kritik. Bizi çevreleyen 3 deniz; Karadeniz, Adalar Denizi ve Doğu Akdeniz artık birer mavi cephe hâline geldi. Bu bağlamda, oluşturduğumuz mavi vatan doktrini Türk devlet aklının doğal bir sonucu olarak Türkiye'nin denizlerdeki hak ve menfaatlerini, kıta sahanlığını, ekonomik bölgesini, jeopolitik derinliğini ve geleceğini tarif etmektedir. Bugün açık ve net bir gerçeği söylemek istiyorum: Deniz Kuvvetlerimizin bütçesi Türkiye'nin jeopolitik iddiasıyla, mavi vatan hedefiyle, Doğu Akdeniz ve Adalar Denizi'nde yürütülen mücadeleyle maalesef uyumlu değildir. Bugün Doğu Karadeniz'de tek bir askerî deniz üssümüz maalesef yoktur. Karadeniz'de son derece tehlikeli, karmaşık ve endişe verici gelişmeler yaşanırken ve yaşanması da devam edecek görünürken Doğu Karadeniz'de neden bir askerî üssümüz yok? Sürmene'deki üs çalışmaları neden hâlâ sonuçlanmadı? Karadeniz bir göl değildir, Karadeniz artık bir cephedir. Bu nedenle, bizim önerimiz, Sürmene başta olmak üzere Doğu Karadeniz'de kalıcı bir deniz üssü için ayrı bir bütçe kesinlikle çıkarılmalıdır. Sürmene tersaneleri genişlemeye müsaittir, coğrafi olarak konumu son derece kritik ve avantajlıdır. Karadeniz'deki Türk varlığının devamı bu tür bir üsle mümkündür.

Batı'ya, Adalar Denizi'ne döndüğümüzde de karşımıza Adalar Denizi'nin kilidi, Çanakkale'nin kapısı ve Türkiye'nin en Batı'daki kara parçası Gökçeada çıkmaktadır. Bugün Gökçeada'da da donanmaya ait bir iskele yok, komutanlık yok, kalıcı bir askerî altyapı yok; bu da düşünülmesi gereken bir konudur. Yunanistan gayriaskerî statüdeki her adada askerî liman yaparken biz Gökçeada'nın güney sahillerini boş bırakıyoruz. Oysa, Gökçeada'nın güney kıyıları askerî iskele kurulması için son derece elverişlidir. Gökçeada'ya en az 2 yeni askerî iskele yapılmalı, bunun için ayrı bir bütçe de tahsis edilmelidir diye düşünüyoruz. Bu hem Adalar Denizi'ndeki caydırıcılığı artıracak hem Çanakkale Boğazı'nın güvenliğini güçlendirecek hem de Adalar Denizi'ndeki tüm dengeyi Türkiye lehine çevirecektir. Bugün Yunanistan'ın maksimalist talepleri, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'nin korsan anlaşmaları, Avrupa devletlerinin bölgeyi yeniden dizayn etme girişimleri ortadadır. Doğu Akdeniz'deki enerji rezervleri paylaşılırken Türkiye'yi dışlamaya çalışan şer bir yapı, Adalar Denizi'nde adaları silahlandıran küstah bir Yunan siyaseti, Türkiye'ye karşı kurulan açık bir cephe vardır.

Sayın Bakanım, siz de çok iyi biliyorsunuz ki denizde büyüyen hiçbir devlet büyük devlet olamamıştır. Bu nedenle, Deniz Kuvvetleri Komutanlığının bütçesi kesinlikle artırılmalı diye tekrar etmek istiyorum. Zira, ana vatanın savunmasını mavi vatanın savunmasının beslediği açıktır.

Kıbrıs'a gelecek olursak Kıbrıs Türkünün egemenliğini güçlendirmek de Kuzey Kıbrıs Türkiye Cumhuriyeti'nin bağımsız devlet olarak varlığını pekiştirmek ve Doğu Akdeniz'de Türk hakimiyetini tesis etmek millî bir görevdir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Türkiye'nin Doğu Akdeniz'deki en önemli stratejik dayanak noktasıdır. Lefkoşa'da, Magosa'da, Girne'de Türk varlığı sadece ada Türklerinin değil Türkiye'nin güvenlik sigortasıdır. Biz Kıbrıs'ta geçici değil tam yetkili egemen askerî üsler kurulması gerektiğini düşünüyoruz. Bu nedenle Hükûmete bir kez daha güçlü bir çağrıda bulunuyoruz: Kuzey Kıbrıs Türkiye Cumhuriyeti'nde deniz üssü istihbarat noktası, lojistik üs ve sabit komuta karargâhları kurulması artık ertelenemez bir devlet görevidir. Ayrıca sormak istiyorum buradan: Doğu Akdeniz'de, Kuzey Kıbrıs Türkiye Cumhuriyeti'nde, Kıbrıs adasının etrafındaki tüm sularda hakkı olduğu Türkiye'nin bir diplomatik söylemidir. Biz neden bu söyleme sahip olup Güney Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin yaptığı hiçbir harekete müdahalede bulunmuyoruz? Kara sularımız 6 mil iken doğal olarak hava sahamızın da 6 mil olması gerekiyor. Ama Yunanistan hava sahasını 10 mil olarak uyguluyor, Türk Hava Kuvvetleri de geçen yıla kadar 10 millik hava sahasını tabiatıyla tanımayıp 6 mile kadar uçuş yapıyor idi ve Yunanistan da bunu hava sahası ihlali olarak ifade ediyordu ama son bir buçuk yıldır bu hava sahası ihlalleri protestolarını Yunanistan'dan duymuyoruz. Yunanistan hava sahası ihlali yaptı diye Türkiye'yi protesto etmiyor ve Yunan basınında Türk savaş uçaklarının 10 mile girmediğine dair birtakım söylentiler var. Acaba bu doğru mudur? Doğruysa Yunanistan'ın 10 millik hava sahasını tanıyoruz anlamına gelmez mi bu Sayın Bakanım? Hava sahasını terk etmek vatan sahasını terk etmek anlamına gelmiyor mu? Egemenliği anlaşmalarla Yunanistan'a devredilmemiş Adalar'a Yunanistan yerleşiyor, hatta silah koyuyor, çevresinde balık avlayan balıkçılarımızı tutukluyor, ateş ediyor; buna karşılık biz ne yapıyoruz, bunu da merak ediyorum. Gökçeada'nın kuzeyindeki Zürafa Adası çevresinde balıkçılarımıza saldırılar herkesin malumu, biz orada herhangi bir tedbir alıyor muyuz? Balıkçılarımız nasıl serbest avlanabilir? Balıkçılarımıza uluslararası sularda dahi Yunanistan engel oluyor, buna karşı ne gibi tedbirler alıyoruz? Biraz da Suriye politikasına gelmek istiyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Son bir dakika...

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Bir dakika mı?

Suriye'de de Türkün olmadığı her denklem Türkiye'nin aleyhindedir bildiğimiz üzere, Türkiye'nin sınır güvenliği, göç sorununun durdurulması, PKK-PYD koridorunun önlenmesi, Türkmenlerin korunması, enerji yollarının kontrol edilmesi ancak Suriye'de bir kalıcı askerî üssümüzün olmasıyla mümkündür. Kuzey Irak'taki gibi Suriye'de de böyle bir üs olması kaçınılmazdır diye düşünüyoruz.

Suriye meselesiyle ilgili de birkaç soru sormak istiyorum: Türkmenlerden teşekkül edilmiş Suriye Millî Ordusunun dağıtıldığı yönünde duyurular alınmaktadır. Bu doğru mudur? Türkmenlerin güvenliği için 30 kilometrelik tampon bölge oluşturulması düşünülmekte midir? Süleyman Şah Türbesi'nin Türk toprağı olan Karakozak'a taşıyacak mıyız? Burası şu an bölücü örgütün kontrolünde midir? Buna daha ne kadar sabredeceğiz?

Son olarak da Sayın Bakanım, siz bir MGK üyesisiniz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Numan Kurtulmuş'un en son bir söylemi olmuştur "Eğer MGK PKK'yı terör örgütü olarak kabul etmezse yasal düzenlemeler daha çok yapılır." diye 11 Temmuz 2025 tarihinde göstermelik olarak 30 adet silah yakma ve 26 Ekim 2025'te Irak'ın kuzeyindeki sözde medya savunma alanlarına 25 teröristle çekilme şovları yapan tüm bileşenleriyle kendisini feshettiğini, edeceğini iddia eden PKK terör örgütüne 14 Kasım 2025'te Suriye'nin kuzeydoğusunda sınırlarımızın hemen karşısında paçavralarla ve teröristbaşının posterleriyle bir yemin töreni düzenleyen bu PKK kendini sizce feshetmiş midir? MGK'de bu konuda nasıl bir karar vereceksiniz? Bir de eğer silah bırakılırsa TSK bu silahların ne kadarını teslim almıştır, onunla ilgili de bilgi verebilir misiniz diyorum; sizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Sadullah Kısacık, buyurun.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sayın milletvekilleri, sayın Komisyon üyeleri, Sayın Bakanım, değerli Millî Savunma Bakanlığı bürokratları, basınımızın güzide mensupları; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Konuşmamın başında, Azerbaycan-Gürcistan sınırında uçağımızın düşmesi sonucunda şehit olan 20 askerimize Yüce Allah'tan rahmet dilekleriyle başlıyorum.

Millî Savunma Bakanlığımızın bütçesi 822 milyar 930 milyon TL ama maalesef 2026 yılında faize ödeyeceğimiz miktar 2 trilyon 740 milyar TL yani Millî Savunma Bakanlığı bütçemizin 3 katı kadar, maalesef bu ülke faize para harcıyor. Keşke ekonomimiz doğru yönetilse, kaynaklarımız düzgün yönetilse, keşke bu paralar faize değil, yurt dışındaki "carry trade" fonlarına değil de keşke bizim askerimize, polisimize, sağlık mensubumuza gitse diyorum ve inşallah bir an önce ekonomimizin düze inip bu yurt dışına, yurt dışı faize harcadığımız paraların kendi vatanımızda, milletimizde, ülkemizde kendi personelimize, kendi kaynaklarımıza gitmesini buradan arzu ediyorum.

Şimdi biz bugün millî savunmayla ilgili birçok alan konuştuk ama az konuştuğumuz veya yüzeysel geçtiğimiz bir konu var, o da yapay zekâ. Şimdi, Sanayi Devrimi nasıl ekonomik ve askerî gücün çehresini geçmişte değiştirdiyse yapay zekâ yeni bir stratejik rekabet çağına kapısını aralıyor. Şimdi artık orduların büyüklüğü değil, veri işleme kabiliyeti; tank sayısı değil, otonom sistemlerin adaptasyon hızı; komuta kademesinin refleksleri değil, algoritmaların saniyeler içinde verdiği kararlar belirleyici olacak. Yani gerçekten de artık askeriyede oyunun kuralları tamamen değişiyor, değişecek, çok hızlı değişecek. Bizim buna adapte olup olmamamız önemli yani belki bundan beş sene sonra; çok değil, beş sene sonra askerî büyüklüğümüz olarak değil, belki robotlarımızın büyüklüğünü konuşmamız gerekecek. Bakın, bu çok önemli yani artık askerlerin savaşıacağı değil de robotların, cihazların... Bu kısmen başladı İHA'larla, SİHA'larla vesaire ama yapay zekâ artık gündeme girdi, hızla robotikleşiyor ve bu robotun artmasıyla beraber artık yüz ölçümü büyüklüğünüz, askerî büyüklüğünüz değil, kaç robotunuz var, bu önemli, çok önemli artık. Dolayısıyla bizim Millî Savunma Bakanlığı olarak, Türkiye olarak bence en önemli konumuz bu çünkü bu oyunun kuralını değiştirecek. Şimdi "küçük" dediğimiz bir ülke belki robot sayısı bizden fazla olduğu için bizimle yarışır hâle gelecek. Bakın, onun için, oyunun kuralının değiştiği bir döneme girdik, "Giriyoruz." demiyorum, girdik. Bu, hızla değişecek. Bir an önce her kademede yapay zekânın ve robotların nasıl kullanılacağıyla ilgili belki bir birim bile kurulmalı Sayın Bakanım, yani işi sırf bu olan, "Millî savunmada biz bunları ne yaparız?" diye işi bu olan bir birim kurulmalı çünkü bunda geç kalırsak treni kaçıracağız yani birden geri sıralara düşeceğiz. Bu sadece Millî Savunma Bakanlığında da değil, eğitimde böyle, teknolojiye böyle. Yani yapay zekâ birçok işi yok edecek, ortadan kaldıracak, birçok şeyin yapılış tarzını değiştirecek, birçok da yeni alanlar açacak. İşte biz bu yeni alanlara hazırlıklı olmalıyız, millî savunmada daha da hazırlıklı olmalıyız çünkü bu bizim beka sorumuz. Onun için bu yapay zekâ konusunda neler yapıyoruz, bunlarla ilgili de planlarımız var mı? Sizlerden de ayrıca bilgi almak istiyorum çünkü artık savaş otonomlaşıyor, tamamen otonom araçlarla gidecek ve aynı zamanda robotik askerler kaçınılmaz bir aşamaya doğru geçiyor. Bununla ilgili bizim askerimizin, ordumuzun da hazır olması gerekiyor.

Şimdi, diğer bir konu... Bu bizim, tabii, şu anda zannederseniz bedelli askerlikle beraber eskisi gibi askerlik süreleri de uzun değil artık, altı ay. Şunu merak ediyorum Sayın Bakanım: Yani bizim yıllık asker alma sayımız kaçtır, bunun kaç bedelli, kaç normal er ve erbaş? Şimdi ben 2001 yılında askerliğimi yaptım, 28'inci Mekanize Piyade Tugayında yaptım.

Şimdi burada Sayın Bakanımı ve bu kadar da komutanımızı görmüşken her zaman şunu merak etmişimdir, yemekte de konuştuk: Ya, biz buraya geliyoruz, sekiz ay askerlik yapıyoruz, on sekiz ay askerlik yapıyoruz ama mesela, ben sekiz ay askerlik yaptım, piyade tüfeğiyle üç atış yaptım sadece, üç atış. Oerlikon uçaksavar bataryası mı deniliyordu, unuttum, kaç yıl oldu, onun çavuşuydum ama hiç top atışı yapmadım yani savaşa gitsek o topu kullanamam. Sekiz ay da askerlik yaptım bilfiil, on sekiz aylık erlerin de -o zaman 18 aydı- onların da çavuşuydum. Şimdi, her zaman şunu düşünürdüm: Ya, bu devlet bizi burada boşuna besliyor. Biz burada geliyoruz, sekiz ayımızı, on sekiz ayımızı geçiriyoruz da ben buradan terhis alıp tezkeremi aldığımda yani üç tane tüfek sıkışım, Oerlikon uçaksavarının çavuşuyum daha bir tane atış yapmamışım. Stinger füzesi vardı, dedim ki bir gün arkadaşa, hatta

Anıtkabir'in hava savunmasını alıyorduk o zaman biz de, arka plandayız: "Şimdi bir uçak geçse vurabilir misin?" "Vuramam." dedi, 2001 yılından bahsediyorum. Tabii, şimdi, bu askerimizin uzmanlaşması güzel, oradan biliyorum yani bu tür makineleri kullanacak kişilerin uzman, bu işi bilen, vidasına kadar bilen olması lazım ve bu konuda da Savunma Bakanlığımız iyi bir yol aldı, daha da alması lazım belki. İşte, bu askerlik sürecindeki, Bakanım, o asker yetiştirme mimarisi -geçmiş için söylüyorum- hatalıydı yani geliyorsunuz, bir şey öğrenmeden çıkıyorsunuz.

İkincisi, şimdi, bu İskenderun'daki 2 askerimizin şehit olduğu, kaybettiğimiz olay gösteriyor ki askeriyede mobbing hâlâ sürüyor. Eskiden de bu çoktu. Bakın, ben sekiz aylık sürede belki 2-3 kere ölüm riski atlattım, çoğu arkadaşım ölüm riski atlattı. Niye? Çünkü başımızdaki komutanların birtakım cezası, yaptırımı vesaire yüzünden. Bir de tertipçilik sistemi vardı, hâlâ var mı, bilmiyorum. Tertipçilik sisteminde akşam beşten sonra alt devrelerin kaderi bir üst devredeki belki de cahil bir çavuşun, bir onbaşının kaderine bağlıdır. O istediğini alt devreye yaptırır. Birçok arkadaşımız bunda yaralandı. Biz kısa dönemdik, daha beter çıktık bunları yani orada aradaki şeylerden dolayı. Ben hep bunu yıllarca sorgulamışımdır biliyor musunuz? Hatta şunu gördüm: On sekiz ay önce askeriyeye giren bir gencin, askerinin komutana bakışıyla terhis aldığı zaman bakışı farklıydı. Niye? Oradaki yanlış uygulamalar, mobbingler vesaire yüzünden. Yani şu anda sayı olarak mimarimiz o kadar eğer önemliyse, bilmiyorum, şu anda kaç asker var? Eskiden bu çok önemliydi. O dönemleri ben kayıp yıllar olarak görüyordum. Hâlbuki oradan on sekiz ay sonra vatanına, milletine daha bağlı, komutanını seven askerler vardı ve biraz da kendisiyle ilgili bir eğitim almış olarak dönmesi lazımdı. Maalesef o günleri kaçırdık ama inşallah asker özellikle bugünkü coğrafyada tamamen uzmanlaşmalı, biz bunu destekliyoruz. İşinde uzman olmalı, işinde uzman olan, makinesini, silahını, tüfeğini, uçağını, kullandığı tesisatın her şeyini bilen, en iyi şekilde kullanan erler olmalı.

Şimdi, İskenderun'daki olayı az çok biliyorum ben Komutanım. Orada bizim de yakınlarımız var şu an askerlik yapan, er yani. Olayı şimdi burada anlatmayacağım, olayı biliyorum. İşte, bu tür bizim yöneticilerden de komutanlardan da artık eğitimle mi olur, anlatmayla mı olur veya cezayla mı olur. Gerçekten de yazık yani maalesef ellerine kına yakarak askere gönderilen çocuklar orada bazı komutanların egolarına teslim edilmemeli. Ben olayı biliyorum, olay çok acı yani olay çok acı. "Aman, ben egomu tatmin edeceğim, ben egomu şey yapacağım." diye böyle bir ceza verme yöntemi olmaz. Onun için, bununla ilgili Millî Savunma Bakanlığımızın, onlar emanet yani onlar vatanın bu askerlerimiz... Tamam "Eti senin, kemiği benim." derler, askerî disiplin önemlidir, komutana itaat her yönüyle önemlidir ama aynı zamanda da orada bir vatanın evlatları size emanettir. Dolayısıyla, bir de o gözle bakmak lazım, onunla ilgili bir yapısal mimariyi kurmak lazım diyorum.

Şimdi, ordunun siyasallaşma meselesi. Burada konuşan arkadaşlarımızın hepsi ordunun siyasallaştığını ve belli yapılara teslim edildiği imasında bulundular. Şimdi, ordunun siyasallaşmasının ne olduğunu en iyi zaten AK PARTİ'li arkadaşlarımız bilirler yani en iyi bilirler, geçmişte neler yaşandığını, muhafazakâr camianın neler yaşadığını en iyi AK PARTİ'li arkadaşlarımız bilirler.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Buyurun.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Dolayısıyla, ordu da bizim göz bebeğimiz, aslında ordu siyasallaşmanın en son konuşulacağı yer, hiç konuşulmaması gereken bir yer ama... Bir de ben şunu rica ediyorum: Aslında, öyle bir ordu yaratmalıyız ki örnek olmalı, diğer tüm kurumlara örnek olmalı. Yani, diğer tüm kurumlar milletin nasıl orada vücut bulduğunu, beraber, senkron bir şekilde çalıştığını, beraber milletin bütünlüğü için uğraş verdiğini... Öyle bir ordu yaratmalıyız, öyle bir savunma yaratmalıyız, bu da yine savunmaya düşen, bizim Bakanlığımıza düşen en önemli bir görevdir diyorum.

Ben, beni dinlediğiniz için teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Ahmet Vehbi Bakırlioğlu, buyurun.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, buradaki müzakerelerde tartışma konularından bir tanesi de savunma sanayisi, bunun üzerinde de tartışılıyor gördüğüm kadarıyla. Şimdi, ben buradaki arkadaşlara... Mesela, ASELSAN'ın reklamını gördünüz mü? Ben tesadüfen gördüm. ASELSAN, 1975 yılında kurulmuş ve bu sene 50'nci yılı. Yani, denk getirin, seyredin; o reklam filmini görüp de duygulanmamak gerçekten de imkânsız.

Türkiye'de savunma sanayisi, savunma sanayisinin millî olması ihtiyaçtan doğmuştur. 1974 Kıbrıs Barış Harekâtında oradaki silah ambargosundan sonra önemli bir eksik olduğu ortaya çıkmıştır ve orada çok ciddi bedeller de ödemiştir Türk halkı, Türk ordusu. Ve hemen arkasından, bildiğim kadarıyla, Kara Kuvvetleri, Hava Kuvvetleri ve Deniz Kuvvetleri Güçlendirme Vakıfları kuruluyor. 1975 yılında, demin bahsettiğim gibi, ASELSAN kuruluyor, 1973 yılında TUSAŞ kuruluyor, daha sonra 1980'li yıllarda Türk Silahlı Kuvvetleri Güçlendirme Vakfı kuruluyor, daha sonra da Savunma Sanayisi Destekleme Fonu kuruluyor. Peki, bu Savunma Sanayisi Destekleme Fonunun geliri nereden geliyor? Baktığımız zaman, bugün tahsil edilen gelir vergisinin, kurumlar vergisinin yüzde 6'sı bu Fona gidiyor; veraset ve intikal vergisinin yüzde 25'i, motorlu taşıtlar vergisinin yüzde 20'si bu Fona gidiyor; şans oyunlarından belli bir pay bu Fona gidiyor. Yani, 1970'li yıllarda, o vakıflar kurulduğunda Türk halkının bağışlarıyla o vakıflar büyümüştür, bugün de bu Savunma Sanayisi Destekleme Fonu da Türk halkının, hepimizin vergileriyle finanse edilmektedir. O sebeple, bu olayın siyasi bir malzeme hâline getirilmesi en büyük yanlışlardan bir tanesidir, burada herkesin emeği var, geçmişte de çok ciddi bedeller ödendi, şu anda da Türk halkı vergileriyle bu bedeli ödemektedir; bizim itirazımız buna. Yani biz şunu söylüyoruz: Arkadaş, siz bu savunma sanayisini düğünde takılan takılarla oluşturmadınız, inşa etmediniz; bu savunma sanayisi Türk halkınıdır ve herkes de bununla aynı gururu duyulması lazımdır. İtirazımız, bunun siyasi bir propaganda hâline getirilmesidir.

Başka... Sayın Bakanım, ben bilhassa bu gazilerimizin sağlık sorunlarından bahsetmek istiyorum sizlere. Yararlandıkları andan itibaren fiziki kayıplarının ve engellerinin yanı sıra travma sonrası stres bozukluğuyla mücadele eden gazilerimizin bütün işlemleri ülkenin 81 ilinden Ankara Bilkent Sağlık Bilimleri Üniversitesi Gaziler Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Eğitim ve Araştırma Hastanesi -ki tek adres bu- gösterilmesi nedeniyle randevu sırası alıp tedavi prosedürü uygulanması kahraman gazilerimizi hem maddi hem de manevi olarak yıpratmaktadır. Ciddi sorunlar var burada. Sağlık Uygulama Tebliği'nde konulan bu düzenlemeyle yılda bir veya iki defa düzenli periyotlarla değişmesi gereken ortez, protez ve diğer iyileştirici araç ve gereçlerin temininde tek adres olarak

Gaziler FTR Hastanesinin gösterilmesinin amacı nedir? Bu, yurdumuzun diğer yerlerinde yaygınlaştırılmaz mı? Gazi ve refakatçilerinin her yıl yaşamsal destek ekipmanlarının yenilenmesinde Gaziler FTR Hastanesine gelmesi mecbur bırakılarak ne kadar tasarruf edilmektedir? Ve bu insanlar... Ki bu gazilerimiz ortalama 25-30 bin lira civarında aylık almaktadır bu insanlar, bu kahramanlarımız. Bu kahramanlarımıza yaşatılan maddi külfet gerçekten de önemlidir, bu insanlar için bu rakamlar önemli. Ciddi sıkıntılar var, problemler var; ben burada onu söylemek istiyorum.

Bir de FETÖ, işte, ondan bahsediliyor, Fetullahçı terör örgütünden bahsediliyor. Kimin zamanında girdi, ne yaptı, ne etti? Yani şöyle bir şey var, bir ifade var: Daha önce sızıyordu ancak bir gerçek var; Adalet ve Kalkınma Partisi döneminde bizzat yerleştirildi, bu kesin. Bu, -zannedersem yabancı da gelmemiştir- Teğmen Çelebi'nin sözü de olabilir, aklımda öyle kalmış da olabilir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Bir dakika veriyorum.

Buyurun.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Yani daha önce sızıyordu, Adalet ve Kalkınma Partisi döneminde de bizzat yerleştirildi.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın İsmail Faruk Aksu'ya söz veriyorum.

Buyurun.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, kıymetli bürokratlar; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, sunumunuz için teşekkür ediyor, başarılar diliyorum.

Konuşmamın başında Türk Silahlı Kuvvetleri mensubu şehitlerimize Allah'tan rahmet, gazilerimize de şifa ve sağlıklı ömür diliyorum. Cenab-ı Allah'tan şu an görevi başında bulunan kahraman Mehmetçik'imizin yâr ve yardımcısı olmasını niyaz ediyorum.

Ordumuz şüphesiz Türk ordusudur ve Türk milletin göz bebeğidir. Türk Silahlı Kuvvetleri, Türkiye Cumhuriyeti'nin bölünmez bütünlüğünün yılmaz teminatıdır, Mehmetçik'imiz kahramanlık ve fedakârlığın asil timsalidir. Kahraman Türk Silahlı Kuvvetlerinin asılsız ithamlarla, "parti ordusu" gibi yakışıksız ifadelerle yıpratılmaya çalışılmasını sakıncalı ve kabul edilemez bulduğumuzu bir kez daha vurgulamak istiyorum.

Bakanlığın misyonu, Türkiye Cumhuriyeti'nin bekası ve güvenliğini sağlamak üzere millî savunma stratejisi doğrultusunda hukuki, idari, teknik ve insan kaynakları bakımından yeterli donanımına sahip olmasını sağlamak olarak belirtilmektedir. 2026 yılı bütçesinde savunma ve güvenlik birimleri için Savunma Sanayii Destekleme Fonu'na ayrılan kaynak da dâhil edildiğinde bütçenin yüzde 11,4'üne karşılık gelen 2 trilyon 155 milyar lira ödenek öngörülmüştür. Türkiye'nin jeopolitik konumunun getirdiği riskler, yeni nesil tehditler, yükümlülükler ve caydırıcılık etkisi dikkate alındığında bu rakamın yüksek olmadığını belirtmek gerekmektedir.

Küresel düzeyde uluslararası kurumların amaçlarına hizmet edebilme kabiliyetini yitirdiği, uluslararası hukukun ekonomik, siyasi ve askerî güçle desteklenmediği takdirde bir yaptırımının olmadığı dikkate alındığında Türk Silahlı Kuvvetlerinin dünyanın en caydırıcı ordularından biri hâline getirilmesi, Türkiye'nin jeopolitik ve jeostratejik konumunun, egemenlik haklarının, tarihî ve kültürel mirasının yüklediği sorumluluğun gereğidir. Bu doğrultuda Türkiye için muhtemel bölgesel ve küresel risk ve tehditlerle birlikte fırsatları da değerlendirerek planlamaların yapılması, bu doğrultuda nitelikli insan gücü ve kurumsal kapasitenin bugünden oluşturulması gerekmektedir. Güvenlik, tehdit ve risklerine karşı ön etkin bir yaklaşımla kimyasal, biyolojik, radyolojik ve nükleer tehlike ve tehditlere karşı ülkemizin müdahale kapasitesi güçlendirilerek gerekli korunma ve savunma önlemleri geliştirilmelidir. Savunma araçları ve yöntemleri riskli bölgeler başta olmak üzere ülke düzeyinde geliştirilerek yaygınlaştırılmalıdır. Askerî savunmada ön alıcı bir yaklaşımla millî çıkarlarımızı koruyacak stratejik güvenlik anlayışı benimsenmeli, askerî alanda teknoloji yoğun ürün ve hizmetler için kazanılan yeteneklerin sanayileşme hedefleri doğrultusunda sivil alanda etkin kullanımı da sağlanmalıdır. Dijital riskleri azaltmak için güçlü bir siber güvenlik politikası oluşturulması ve zafiyet taraması ile millî siber güvenliğin kuvvetlendirilmesi, veri güvenliği kritik altyapısının korunması gerekmektedir.

Değerli milletvekilleri, terör bugüne kadar Türkiye'nin en önemli sorunu, Türkiye'ye hasımlığın da en etkili aracı olmuştur. Yaşama hakkını ihlal eden terör, insan haklarının ve demokrasinin amansız düşmanıdır. Terörün her türlüünü reddetmenin, defetmenin ve imha etmenin kararlılığındayız. Bugün milletimizin başına musallat edilen terörden kurtulmak için tarihî bir dönüm noktasına gelinmiş, aynı zamanda bölgesel istikrarın yolu açılmıştır. Terörsüz Türkiye Türk milletin tavizsiz kararıdır ve cumhuriyetimizin yeni yüzyılında en büyük kozumuz olacaktır.

Kuşkusuz, potansiyel güvenlik tehditleri Türkiye'nin birçok cephede bulunmasını gerekli hâle getirmektedir; bu kapsamda, üye olunan uluslararası güvenlik ortaklıkları ve müttefik ilişkilerinden bağımsız, ülkemizin kendi dinamik ve değerlerinden hayat bulan millî bir savunma yapılması esas olmalı, tavizsiz uygulanmalıdır.

Türk Silahlı Kuvvetleri güçlü yapısıyla, yurt savunmasının yanı sıra, birçok coğrafyada bölgesel istikrara ve dünya barışına katkı sunmak için üstün bir gayret göstermektedir. Yurt içinde ve sınır ötesinde icra edilen operasyonların başarıyla sonuçlanmasında Türk Silahlı Kuvvetleri personelinin fedakârlığı ve kahramanlığının yanı sıra, sahip olduğumuz yerli ve millî teknolojilerle güçlü bir savunma sanayisi kapasitesine sahip olmamızın önemli rolü bulunmaktadır.

Türkiye, savunma sanayisinde destansı bir başarı elde etmiş, giderek gelişen bir ekosistem oluşturmuştur. Sanayinin en önemli ve kritik alanlarından olan savunma sanayisi ekosisteminin dışa bağımlılığını asgariye indirecek şekilde güçlendirmek gayesiyle hareket edilmektedir; bu kapsamda, savunma sanayisi yerlilik oranı yüzde 82 seviyesine ulaşmıştır. ROKETSAN, TUSAŞ, ASELSAN, BAYKAR gibi ileri teknoloji yeteneğine sahip firmalarımızın alanında dünyanın en büyükleri olmasından gurur duyuyoruz. Dış talebin yoğunluğundan İHA'lar, SİHA'lar için sıra beklenmesinden ancak memnuniyet duyulur. Hâl böyleyken, savunma sanayisinin elde ettiği emsalsiz başarıya gölge düşürme, hatta kötüleme çabasını kabul edilemez ve anlamsız buluyoruz. Türkiye'nin

ulaştığı yapay zekâ teknolojisi, bunu savunma sanayisinde kullanması, ayrıca Millî Savunma Üniversitesi tarafından SİHA ve "drone" eğitim merkezi kurulması millî güvenliğimiz ve geleceğimiz açısından umut ve gurur vericidir.

Biz, kahraman Türk Silahlı Kuvvetleri mensuplarının ve emeklilerinin, şehit ve gazilerimizin vatan, millet ve mukaddesat uğruna verdikleri mücadelede üstlendikleri rolün, verdikleri emeğin maddi karşılığının olamayacağını, bununla birlikte, hayatlarını kolaylaştıracak adımların atılmasının, uygun çalışma şartlarına ve yeterli mali ve sosyal haklara kavuşturulmasının gerekli olduğuna inanıyoruz; onların haklı istek ve ihtiyaçlarının karşılanmasının bizim vazifemiz olduğunu düşünüyoruz, bunlardan birinin de askerî hastanelerin tekrar hizmete alınması olduğunu değerlendiriyoruz. Milliyetçi Hareket Partisi olarak askerî hastanelerin tekrar devreye girmesini ve bu hususta elimizden gelen çabayı göstereceğimizi ifade etmek istiyorum.

Bugüne kadar mensuplara yapılan iyileştirmelere ek olarak, şehit çocuklarımızın tamamına istihdam hakkı verilmesi; terörle mücadelede yaralanmalarına rağmen gazi sayılmayanların gazilik unvanlarının verilmesi; uzman erbaşların kadro sorunlarının çözülmesi; ayrıca, yedi yıl görev yaptıktan sonra ayrılan uzman erbaşların kamuda istihdamına, bir planlama kapsamında, tedricî olarak çözüm üretilmesi gibi mağduriyetlerinin giderilmesi sağlanmalıdır. Şehit yakını ve gazilere şehitlik ve gazilik tarihinden itibaren yeşil pasaport hakkı, şehit ve gazilerimizin çocuklarına KPSS ve üniversitelere girişte ek puan verilmesini öngörüyoruz.

Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemiyle demokrasisi güçlenen, etkin bir icra kabiliyeti kazanan Türkiye, tehditlere aldırmandan, egemenlik haklarını ve millî çıkarlarını korumak için savunma ve güvenlik alanında etkin bir politika yürütmektedir. Milliyetçi Hareket Partisi olarak Türk Silahlı Kuvvetlerimizin ve tüm güvenlik güçlerimizin yürüttüğü mücadeleyi destekliyoruz. Cumhuriyetimizin yeni yüzyılının terörsüz, huzurlu ve güvenli bir Türkiye olacağına; millî birlikle Türk ve Türkiye Yüzyılı'nı inşa edeceğimize inanıyoruz.

Bu düşüncelerle, Bakanlığınızın bütçesinin hayırlı olmasını diliyor, sizleri saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Aksu, teşekkür ederim.

Hüseyin Altınsoy, buyurun.

HÜSEYİN ALTINSOY (Aksaray) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, değerli Komisyon üyeleri, basınımızın kıymetli temsilcileri; konuşmama başlamadan önce Azerbaycan'dan ülkemize gelmek üzere havalanan C-130 askerî kargo uçağımızın Gürcistan-Azerbaycan sınırına düşmesi nedeniyle 11 Kasım 2025 tarihinde şehit olan kahraman askerlerimize Allah'tan rahmet, kederli ailelerine başsağlığı ve sabırlar diliyorum. Bu vesileyle, vatani için, bayrağı için canını seve seve feda eden kahraman askerlerimize Allah'tan rahmet, gazilerimize minnetlerimi ifade etmek istiyorum. Görevini ifa eden kahraman askerlerimize vatan savunmasında başarılar diliyorum.

Öncelikle şunu ifade etmek isterim ki millî savunmamız devletimizin bekasının, milletimizin huzurunun ve bağımsızlığımızın en temel güvencesidir. Türk Silahlı Kuvvetlerimiz bir yandan sınırlarımızın güvenliğini temin ederken diğer yandan küresel ölçekte barışa katkı sunan bir yapıya kavuşmuştur. Bugün Türkiye bölgesinde olduğu kadar dünyada da bir denge unsuru hâline gelmiştir. Libya'da, Azerbaycan'da, Somali'de, Katar'da, Bosna Hersek'te ve daha pek çok noktada görev yapan askerlerimiz sadece Türkiye'nin değil, aynı zamanda dost ve kardeş ülkelerin de umudu olmuştur. Bu başarı sadece askerî değil, aynı zamanda diplomatik, ekonomik ve teknolojik bir güç birikiminin eseridir.

Diğer taraftan, gündemimizdeki en önemli konulardan biri de hassasiyet içerisinde yürütülen terörsüz Türkiye sürecidir. İnşallah bu süreçle milletimizin arasına örülen duvarları yıkıp ezeli ve ebedî kardeşliğimizi perçinleyeceğiz. Cumhurbaşkanımızın da vurguladığı gibi bu süreçten hiç kimsenin endişe duymasına gerek yoktur, şehitlerimizin ruhunu incitecek, şehit ailelerimizi ve gazilerimizi hayal kırıklığına uğratacak, onların fedakârlıklarını gölgeleyecek hiçbir karar hükûmetlerimiz döneminde alınmamıştır, bundan sonra da alınmayacaktır. Bu süreç terörü tamamen bitirmeye, silahları tamamen susturmaya, milletimizin birliğini ve kardeşliğini daha da pekiştirmeye yönelik bir iradenin ifadesidir. Bu noktada Millî Savunma Bakanlığımızın görev ve sorumlulukları da çok büyüktür. Terörle mücadelede kararlılık devam ederken bir yandan da kardeşlik hukukunu güçlendiren adımlar atılmaya devam edilmektedir.

Değerli milletvekilleri, Millî Savunma Bakanlığı bütçesi yalnızca bugünün ihtiyaçlarını değil, aynı zamanda geleceğin Türkiye'sini inşa etmektedir. Hava savunma sistemlerinden Millî Muharip Uçağı'mıza, denizaltılarımızdan uzun menzilli füze sistemlerimize kadar birçok proje bu vizyonun bir parçasıdır. Savunma sanayisinde geldiğimiz bu nokta yalnızca askerî caydırıcılığımızı değil, aynı zamanda siyasi ve ekonomik bağımsızlığımızı da güçlendirmektedir. Bugün geldiğimiz noktada savunma sanayisinde elde ettiğimiz başarılar sadece ülkemizde değil, tüm dünyada dikkatle takip edilmektedir. İnsansız hava araçlarımız, zırhlı kara araçlarımız, millî gemilerimiz ve füze sistemlerimiz artık dünyanın en gelişmiş ülkeleriyle kıyaslanır hâle gelmiştir. Savunma sanayisinde Türkiye artık sadece bir pazar değil, aynı zamanda kendi ürünlerini dünyaya ihraç eden güçlü bir üretici hâline gelmiştir. İHA ve SİHA teknolojisinde ise Türkiye dünyada ilk 3 ülke arasında yer almaktadır. Bu başarı yalnızca bir Hükûmet politikası değil, aynı zamanda milletimizin ortak gururudur. Bugün terörle mücadelede elde edilen başarılar sınır ötesi harekâtlarla terör örgütlerinin etkisiz hâle getirilmesi, hudut güvenliğimizin tahkim edilmesi ve içeride sağlanan huzur ortamı bütçemizin ne denli etkin ve verimli kullanıldığını ortaya koymaktadır.

Sözlerime son verirken şunu ifade etmek isterim: 2026 yılı Millî Savunma Bakanlığı bütçesi sadece bir mali plan değil, aynı zamanda Türkiye'nin geleceğine atılan sağlam bir imzadır. Bu bütçeyle Türkiye, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde, güçlü ordusu, gelişmiş savunma sanayisi ve kararlı iradesiyle yoluna devam edecektir. Bizim davamız, güçlü Türkiye davasıdır. Bizim hedefimiz, terörsüz Türkiye idealidir ve bizim inancımız, bu aziz milletin birliği, beraberliği ve kardeşliğidir.

Millî Savunma Bakanlığı 2026 bütçesinin hayırlara vesile olmasını, ordumuzun gücüne güç katmasını temenni ediyor, sizleri saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Adalet Kaya...

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, kıymetli hazırun; hepinizi selamlıyorum.

Ben bir eleştiriyi başlamak istiyorum Sayın Bakan. Yani, buraya gelen sanırım 12 ya da 13'üncü Bakanlık ve yine aynı şey, ne yazık ki üst düzey kadronuzda, yönetim kadronuzda hiç kadın yok neredeyse, 1 kişi görebiliyorum ama bu da eşitlik açısından, hani, söz konusu bile olamaz. Öncelikle bunu söylemiş olayım çünkü ben herkesten farklı bir perspektifle değerlendireceğim bütçenizi.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Yine oransal olarak burası iyi, Aile Bakanlığında yok kadın, bir kadın Bakan var.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Ya, bu gerçekten çok talihsiz bir durum. Hiçbir bakanlığın üst düzey kadrosunda neredeyse hiç kadın yok, sadece Dışişleri Bakanlığının kadrosunda bir Bakan Yardımcısı vardı, o nedenle kendilerini tebrik ettik ama bunu eleştiriyoruz. Ha, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin...

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - Amiralimiz var arkada, Türkiye'de ilk defa.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Tamam, niye önde değil? Keşke önde otursa, hepimiz görsək. Neyse... Kendisini tebrik ediyorum.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Askerî hiyerarşi var Adalet Hanım.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Ya, toplumsal cinsiyet eşitsizliği açısından, o, gidermek açısından en görünür alanlardan biri aslında bu alan. Dolayısıyla bu alanda kadınların olması, bu eşitsizlik konusunda toplumdaki zihniyet değişimine de katkı sunacaktır. Ayrıca, kadınların sağduyulu yaklaşımı da daha pozitif politikalar üretilmesine de katkı sunacaktır diye düşünüyorum ve biz bu öneriyi yapıyoruz.

Şimdi, Sayın Bakan, dün 25 Kasım Kadına Karşı Şiddetle Uluslararası Mücadele Günü'ydü. "Bizimle ne alakası var?" diyebilirsiniz ama şöyle bir alaka kuracağım: Şimdi, bugün, Türkiye'de, dünyada kadınların hayatına baktığımızda, çok ciddi bir şiddet dalgası altında yaşamlarını sürdürüyor kadınlar ve her gün ölüyorlar, öldürülüyorlar hayatlarındaki en yakınları tarafından ve bu kadınların hayatı tam anlamıyla bir savaş alanına dönüşmüş durumda. Diğer yandan da dünyada küresel ölçekte yükselen bir savaş gerçekliği var, bölgede çok uzun zamandır bizi de çok fazla etkileyen bir savaş dalgası altında yaşıyoruz. Ben, bu iki mesele arasında nasıl bir korelasyon ve ilişki var, birazcık buna kafa yordum ve pek çok şey okudum, bunları size de aktarmak isterim.

Şimdi, kadın hakları çalışılırken ya da kadınların eşitlik mücadelesine dair çalışmalar yürütürken aslında kadınların altında kaldığı yani maruz kaldığı, uğradığı şiddet dalgasının, sürdürülen güvenlikçi politikalarla, silahlanmayla da ilişkisi olduğunu pek çok noktada görebiliyorsunuz. Bu nedenle, birazcık buradan bakmak istedim. Şimdi, 2026 yılı Millî Savunma Bakanlığı bütçesinde, güvenliği sadece daha çok silahlanmayla ölçen çok eski bir paradigmayla konuşuyoruz yine. Buna dair eleştirilerim var benim çünkü bu bütçe, yine daha çok silahlanmaya, daha ağır silahlar edinmeye odaklanmış bir bütçe ve biz bunun hem ekonomik bir yük, yine, sadece bununla da kalmıyor, aynı zamanda toplumsal cinsiyet eşitsizliğini yapısal düzeyde derinleştiren, kadınların yaşamını olumsuz etkileyen politik bir tercih olduğunu da açıkça belirtmek istiyoruz. Bu bütçe, militarizmi güçlendirerek toplumsal cinsiyet eşitsizliğini yapısal olarak derinleştirir. Bu eşitsizlik, uzun vadede ekonomik istikrarımızı ve toplumsal barışımızı tehdit eden en büyük iç güvenlik açığına da dönüşebilir. Yani bu tercihin ekonomik, hukuki ve rasyonelliğini biraz tartışmak istiyorum ben.

Şimdi, Sayın Bakan, bir de buna yönelten en önemli sebeplerden biri de... NATO'nun 2030 vizyonu doğrultusunda 2025 Lahey Zirvesi'ne şey yapmak istiyorum: Üye ülkelerin 2035 yılına kadar yıllık gayrisafi yurt içi hasılanın yüzde 5'ini temel savunma gereksinimlerine, güvenlikle ilgili harcamalara ayırmaları kararlaştırılmış; bu oranın yüzde 3,5'u temel savunma ve NATO hedefleri için, diğer 1,5'u daha kritik altyapı, koruma, vesaire, işte güçlendirme gibi amaçlar için kullanılacak.

Şimdi, Türkiye'nin savunma harcamaları 2024 yılında 22,7 milyar dolara ulaşmış, bu da gayrisafi yurt içi hasılanın yaklaşık 2,1'ine denk geliyor. Yine, yüzde 3,5 hedefine ulaşmak için ise yaklaşık 15 milyar dolarlık ek harcama yapılması gerekmekte. Uzmanlar özel ödeneklerle bunun yüzde 5'e çıkarılabileceğini öngörmüşler.

Şimdi, bu denli büyük bir harcama artışı zaten kırılğan olan Türkiye ekonomisini daha da kötü hâle getirir. Savunma sanayisindeki harcamaların artması, eğitim, sağlık, bakım ekonomisi gibi pek çok kalemde harcamaların azalmasına neden oluyor ve sonuç olarak yurttaşların refahının düşmesine neden olmuyor mu? Yani bu da bir...

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Hiç alakası yok.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Ben sizi dinledim, siz daha sonra fikrinizi beyan edersiniz; Sayın Bakanla konuşuyorum.

Bu duruma tamamen bir kadın perspektifinden bakıyorum. Yani kadın eşitlikçi, kadın özgürlükçü bir perspektiften bakıyorum ve düşüncelerimi burada paylaşmak istiyorum. Eşitsizliklerin yaratıldığı bir şiddet biçimi olan yapısal şiddeti büyüten bir şey bu.

Şimdi, ben Galtung'un Şiddet Üçgeni'nden bahsetmek istiyorum: Doğrusal şiddet, yapısal şiddet ve kültürel şiddet diye ayırmış. Bizim burada konuştuğumuz aslında yapısal şiddet yani "yapısal şiddet" dediğimiz savaşın kendini kurumsallaştırdığı, failin belirsizleştiği, eşitsizliklerin yaratıldığı şiddet biçimi...

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Hangi devletin güvenliği yapısal şiddet ya?

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Terör örgütüne "kahraman" diyor, şiddet dersi veriyor; biz de burada... Gerçekten...

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Ya, ben böyle bir şey görmedim ya.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Sayın Bakan, ben küresel ölçekte bir...

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Kadınları katletmiş...

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Sana mı soracak ya? Sana mı soracak?

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Seninle konuşmuyorum, önüne dön!

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Sen önüne dön!

(DEM PARTİ ve İYİ Parti milletvekilleri arasında karşılıklı laf atmalar)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Taş... Arkadaşlar, lütfen...

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Yapısal şiddetin politik düzenleyici mekanizmalarından biri bu ve kadın yoksulluğunu...

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - "Yapısal şiddet" denir mi?

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Çıkin, dinlemek zorunda değilsiniz.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Hepimiz her şeyi dinliyoruz, sonra cevaplanır yani.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Bana "Çıkın." diyemez Sayın Başkan, bana "Çıkın." diyemez.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Siz de benim konuşmama müdahale edemezsiniz.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Ederim. "Yapısal şiddet" diyemezsiniz.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Edemezsiniz. Sayın Bakana anlatıyorum ben.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Niye bağıırıyorsun ya?

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Siz bağıırıyorsunuz.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Sevgi çiçeği...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Lütfen, karşılıklı tartışmaya girmeyelim.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Saygısızınız ya. Dinlemeye bile tahammülünüz yok.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Niye bağıırıyorsunuz?

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Bağıırmıyorum. Benim ses tonum güçlü, kararlı.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Kadın yoksulluğundan bahsediyorum ben burada.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Ne kadın yoksulluğu be? Öldürdüğün kadın şehide bak, öğretmenleri dün gördük, şehitleri; böyle bir şey olmaz ya! Yeter!

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Türkeş Taş, lütfen...

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Bu kabul edilemez.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Bu kabul edilemez.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Söylediklerinizi kabul etmiyorum, size iade ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Daha sonraki konuşmanızda cevap verirsiniz, lütfen kesmeyin.

Buyurun.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Çaldığı zamanı da geri verecek misiniz Başkan? Süresi var bir de aldı.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Onlar benim geleceğimi alıyor.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Sayın Bakan, yapısal şiddet...

Politik düzenleyici mekanizmalardan biri de kadın yoksulluğudur. Bu noktada, sadece gelirden değil, gelir yaratan kaynaklardan da uzak tutmak anlamına geliyor bu. Bunu ben söylemiyorum. Ben uluslararası literatürden bahsediyorum ve küresel ölçekteki savaşlardan bahsediyorum, Türkiye'den de bahsetmedim şu ana kadar.

Dolayısıyla, kadın bedenleri tarih boyunca ve günümüzde şiddet dolu mücadelenin yürütüldüğü alanlar olmuştur, Sayın Bakan, cinsel şiddetin bir savaş silahı olarak kullanılması -bunu dünyanın pek çok coğrafyasında gördük; bu, raporlara ve Birleşmiş Milletler raporlarına da yansdı- istenmeyen gebelikler, sosyal etiketlenme ve ayrımcılık gibi ağır sonuçlar yaratmaktadır.

Şimdi, ben Birleşmiş Milletlerin 1325 sayılı Kararı'ndan bahsetmek istiyorum: Savunma bütçesi stratejimiz, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin 31 Ekim 2000 tarihinde kabul edilen 1325 sayılı Kararı... Kadınlar barış ve güvenlik ruhuna uygun olmalıdır. 1325 sayılı Karar, silahlı çatışmalardan olumsuz etkilenenlerin büyük çoğunluğunu sivillerin, özellikle de kadın ve çocukların oluşturmasına ilişkin derin endişeyi belirtir. Karar, kadınların çatışmalarının önlenmesi, çözülmesi ve barışın sağlanmasındaki önemli rollerini yeniden teyit eder. Barış ve güvenliğin korunmasına yönelik çabalara kadınların tam olarak dâhil edilmelerinin ve eşit katılımlarının önemini vurgular. Üye devletlere çatışmaların önlenmesi, yönetilmesi ve çözülmesiyle ilgili ulusal, bölgesel ve uluslararası kurum ve mekanizmalarda kadınların tüm karar alma düzeylerinde daha fazla temsil edilmelerini sağlama konusunda çağrıda bulunur. Ayrıca, Genel Sekreteri, kadın personeli elçi veya özel temsilci olarak ataması konusunda teşvik eder.

En hayati maddelerden biri şudur: 1325, silahlı çatışmaların tüm taraflarını kadınları ve kız çocuklarını toplumsal cinsiyete dayalı şiddetten, özellikle tecavüz ve diğer cinsel istismar biçimlerinden korumaya yönelik özel tedbirler almaya çağırır. Ayrıca, tüm devletlerin bu tür suçlardan soykırım, insanlığa karşı suçlar, savaş suçları; bunlardan sorumlu olanların dokunulmazlıklarına son verilmesindeki, kovuşturulmasındaki sorumlulukları vurgular.

Şimdi, Sayın Bakan, bu karar, aynı zamanda barış koruma operasyonlarında toplumsal cinsiyet bakış açısının hâkim kılınmasına ilişkin acil ihtiyacı kabul eder, ifade eder.

Son olarak bir şey söylemek istiyorum Sayın Bakan, başka bir araştırma sonucu, bundan da bahsetmek istiyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Bir dakikada bitireceğim, uzatma istemeyeceğim Sayın Başkan.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Buyurun.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Yine, bir araştırma, insanlık tarihi boyunca insan topluluklarının savaşla kurdukları ilişkiye bakıldığında savaşın artmasını veya azalmasını sağlayan en önemli değişkenin o toplumun cinsiyet eşitliğine yaptığı vurgu ya da başka bir deyişle, kadınların toplumsal yaşama eşit katılımı olduğu tespit edilmiş.

Bir diğer araştırma, yine, Hudson'un analizine göre, bir ülkenin komşularıyla iyi ilişkiler kurabilmesinin en önemli açıklayıcı değişkenlerinden biri o ülkenin toplumsal cinsiyet eşitliğinde hangi noktada olduğu, toplumsal cinsiyet eşitsizliği daha yüksek olan devletlerde hem iç hem de uluslararası çatışma olasılığının daha güçlü olduğu tespit edilmiş. Yani diyor ki daha az savaş olması için, devletlerin daha az savaş yapması için demokrasinin daha güçlü olması, toplumsal cinsiyete duyarlılığın daha yüksek olması ve ticari ilişkilerinin güçlü olması o ülkeyi savaştan ve şiddetten koruyor; hem iç şiddetten hem de savaştan. Bu nedenle, meselenin özü cinsiyet eşitsizliğini gidermektir. Bu konuda önemli bir...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ediyoruz.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Neyse, böyle bitirmiş olayım.

Dinlediğiniz için teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Yaşar Kırkpınar...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Evet, çok teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, kıymetli milletvekilleri, çok Saygıdeğer Bakanım, Değerli Bakan Yardımcılarımız, kıymetli bürokratlar, değerli komutanlarım, basınımızın saygıdeğer mensupları; ben de hepinizi saygıyla, sevgiyle selamlıyorum.

Sayın Bakanım, bütçenizin hayırlı ve bereketli olmasını temenni ediyorum.

Tabii, bugün Millî Savunma Bakanlığımızın, çok önemli bir Bakanlığımızın bütçesini görüşüyoruz. Ülkemiz hem jeopolitik hem jeostratejik açıdan gerçekten çok özel bir noktada bulunuyor. Dünyadaki jeopolitik gelişmelerin hızlandığı, giderek derinleşen mevcut sorunlara yenilerinin eklendiği, artan risk, tehdit ve tehlikelere bağlı olarak güvenlik kaygılarının en üst seviyeye çıktığı bir dönemden de geçiyoruz. Enerjinin ve yine, nüfusun yoğun ve hareketli olduğu alanlarda, özellikle vekâlet ve ticaret savaşlarının yoğun olarak görüldüğü bir alanda, bir zemindeyiz. Yakın çevremiz yasa dışı göç, insani krizler, yasa dışı faaliyetler, çevre sorunları gibi ciddi sınamalarla çepeçevrili. Türkiye etrafındaki ateş çemberi içerisinde barışı, huzuru ve istikrarı sağlamak için çok ciddi anlamda bir gayret gösteriyor. Böylesine hassas bir süreçte biz de Türkiye olarak, tüm gelişmeleri yakından takip etmeye, proaktif davranarak savunma ve güvenlikle ilgili her türlü tedbiri almaya ve bu yeni dönemin şartlarına da kendimizi hazırlamaya devlet olarak büyük gayret gösteriyoruz. Bu gelişmeler doğrultusunda Millî Savunma Bakanlığımız da bölgesel ve küresel güvenlik için yeni yaklaşım ve stratejilerle cumhuriyet tarihinin en yoğun ve en etkin faaliyetlerini icra ediyor. Dolayısıyla, Türkiye'nin özellikle bölgemizdeki ve dünyadaki gelişmeler çerçevesinde kendi toplumsal bütünlüğünü sağlaması ve ortak toplumsal değerler etrafında bütünleşmesi mecburiyeti söz konusu. Bu coğrafyada güçlü bir şekilde ayakta durmaktan başka ülke olarak da bir şansımızın olmadığını da ifade etmek istiyorum. Siyasi görüşümüz bu kapsamda ne olursa olsun, hangi öncelikleri Türkiye'nin geleceği için kendimizce öncelik olarak kabul ediyorsak edelim, sonuçta, bu memlekette 86 milyon olarak bir ve beraber olacağız ve hep beraber ayaklarımızı sağlam bir şekilde yere basacağız.

Temel meselelerimizde birleşerek, bütünleşerek temel değerlerimiz etrafında topyekûn bir araya gelmek mecburiyetindeyiz. Bugün karşılaştığımız bölgesel çatışmaların maalesef üzümlerle ifade etmek istiyorum ki her biriyle ilgili -hepimiz de yine detaylarını biliyoruz- bu meselelerin hiçbirinin sadece bölgesel çatışmalar olmadığını da altını bir kere daha çizmek istiyorum. Burada Türkiye'nin uyanık olmak, güçlü olmak ve cumhuriyetimizin 2'nci yüzyılı, Türkiye Yüzyılı'na girdiğimiz bu süreçte bütün tehlikeleri bertaraf edebilecek tek kaynağımızın, tek umudumuzun da yine 86 milyon yurttaşımız olduğu, hep beraber kenetlenmekten başka bir şansımızın olmadığını da belirtmek istiyorum.

Son yirmi üç yılda bölgesinde çeşitli coğrafyalarda istikrarı sağlayan ve güven veren bir ülke konumuna gelen bir ülkemiz var çok şükür. Savunma ve güvenlikle ilgili hususları devletimizin ve milletimizin yani hepimizin bekası açısından vazgeçilemez olduğu ve bunun da günlük tartışmalar dışında tutulması gerektiğini buradan hepinize bir kere daha hatırlatmak istiyorum. Tüm dünya savunma sanayisine pay ayırırken Türkiye olarak tabii ki bu süreçte bizler de gereğini yapmak zorundayız. Bugün savunma sanayisini yüzde 80 millileştirerek aynı zamanda, aslında biz ülke olarak savunma sanayisine harcadığımız tutarları da yüzde 40 düşürmüş durumdayız. Bunun nedeni de savunma sanayimizde yerli ve millî sanayiye ulaşmış olmamızdan kaynaklanıyor.

Evet, değerli milletvekilleri, asırlık eksikliklerimizi yirmi üç yılda tamamlayarak ülkemizi savunma sanayisinde zirveye doğru taşıyoruz. Değerli milletvekilleri, daha dün Çelik Kubbe'yle ilgili 6,5 milyar dolarlık bir sözleşme imzalandı. Ben bunu da özellikle memnuniyetle hazırunun huzurunda ifade etmek istiyorum. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın ortaya koyduğu irade ve güçlü destekleriyle ortaya konan bu yükseliş sadece rakamsal bir başarı değil, aynı zamanda Türk mühendisliğinin, yerli üretim ekosistemimizin ve stratejik vizyonumuzun da küresel alandaki bir karşılığıdır. Birileri özellikle hassasiyetle üzerinde durduğumuz bu ve buna benzer konularda akla, mantığa sığmayan fikirler beyan ederek Millî Savunma Bakanlığımıza ayrılan bütçenin savaş bütçesi gibi, damat gibi, hiç akla gelmeyen ve özellikle bu insicamı bozacak ifadeler kullanmış olsa da...

CAVİT ARI (Antalya) - Yaşar Bey, senin aklına gelmiyor ama başkalarının geliyor.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - ...Cumhurbaşkanımızın savaşımlara karşı, ordumuzun ve milletimizin savaşımlara karşı bakış açısı da burada açık ve net bir şekilde ortada.

ÖZGÜR CEYLAN (Çanakkale) - Ya, niye üstünüze alınıyorsunuz? "Damat, kayınpeder..." dedik, üstünüze alınıyorsunuz.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Rusya-Ukrayna ve en son yanı başımızda Filistin'de yaşanan olaylara Sayın Cumhurbaşkanımızın ve ülke olarak bizim bakışımızı ve duruşumuzu herkes görüyor. İşte, bu yüzden böyle bir ifadeyi de bu çirkin ifadeleri, mesnetsiz ifadeleri ve buna benzer ordumuzu, milletimizi, savunmamızı sekteye uğratacak bu tip ifadeleri de reddettiğimizi buradan ifade etmek istiyorum.

Savunma alanında güçlü ve bağımsız olmayan milletlerin istikballerine güvenle bakabilmeleri elbette mümkün değildir. Millî savunma ve güvenlik ihtiyaçlarımızın karşılanmasıyla uluslararası alanda caydırıcılık oluşturmada teknolojik bağımsızlık her zamankinden daha kritik bir hâle gelmiştir. Bu coğrafyada var olabilmek ve 86 milyon vatandaşımızın güvenliğini sağlayabilmek için Türk Silahlı Kuvvetlerinin üstün niteliklerinin korunması ve geliştirilmesi bu anlamda hayati bir önemi haizdir.

Toplumsal ihtiyaçların başında hiç kuşkusuz huzur ve güvenlik gelmektedir. Güvenliğin olmadığı bir yerlerde özgürlüklerden, demokrasiden ve insan haklarından söz etmek de bu kapsamda mümkün değildir. Şartlar ne olursa olsun, kim ne söylerse söylesin Türkiye beka mücadelesini kararlılıkla sürdürecektir, millî bütünlüğünü ve güvenliğini bu kapsamda sağlayacaktır. Böylesine kritik bir jeopolitikte ancak her alanda güçlü olabilirsek ayakta kalırız. Yıllarca ülkemizin hak ve hukukunun kolayca göz ardı edilebilmesinin gerisinde yeterli siyasi, ekonomik ve teknolojik güce sahip olmayışımız vardı. Türkiye, yeni küresel ve bölgesel arayışların güçlü, siyasi ve ekonomik yapısıyla yükselen de bir yıldızı konumundadır. Siyasi ve askerî olarak sahada etkinlik gösterdiğimiz alanı genişlettikçe önümüze çıkan fırsatların tehditlerden çok daha büyük olduğunu da görüyoruz. Girdiğimiz mücadelelerden başarıyla çıktıkça bölgemizle birlikte tüm dünyaya umut aşıyor ve umut veriyoruz. Bu tablo elbette birilerini rahatsız ediyor. Karşılarında geçmişte iki çift lafla veya birkaç küçük hamleyle sindirdikleri Türkiye'nin olmadığını gördükçe de öfkelerinden deliye dönüyorlar.

MURAT ÇAN (Samsun) - Mektupla ayar veriyorlar size, mektupla.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Gücünü asil milletimizin sevgisi, güveni ve duasından alan Türk Silahlı Kuvvetlerinin kahraman ve fedakâr evlatları, aynı zamanda yedi iklim üç kıtaya barış, huzur, adalet ve istikrar götüren atalarımız gibi hem bölgemize hem dünya barışına katkı sağlamaya devam edecektir. Türk Silahlı Kuvvetleri binlerce yıllık şanlı tarihimizden süzülüp gelen millî, manevî, mesleki değerleriyle akıl ve bilim ışığında Anayasa çerçevesinde ve yasalar doğrultusunda milletin emrinde ve görevinin başındadır.

Terörsüz Türkiye'yle ilgili de birkaç hususu özellikle ifade etmek istiyorum. Terör tehdidinin kalıcı olarak bitmesiyle Doğu ve Güneydoğu Anadolu çok farklı bir ivme yakalayacak; bölge şehirlerimiz turizmde de şaha kalkacak; istikrarını, güvenliğini, huzurunu, bilhassa da kardeşliğini güçlendirmiş bir Türkiye'nin önünde Allah'ın izniyle hiç kimse duramayacak. Bu süreç başarıyla neticelendiğinde İstanbul kadar Diyarbakır kazanacak, Antalya kazanacak, Van kazanacak, İzmir kadar Bitlis kazanacak, terörsüz Türkiye menziline varıldığında inşallah kazanan 86 milyonun her bir mensubu olacak.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Buyurun.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Sadece ülkemiz değil Suriye'den Irak'a bölgedeki tüm kardeşlerimiz de aynı şekilde terörsüz iklimin sağladığı imkânlardan istifade edecek. Ne yapıyorsak işte bunun için yapıyor, bunun için mücadele ediyoruz. Terörle, şiddetle, silahla ve ayrılıkçı gündemlerle hiçbir yere ulaşılamaz, bundan hiç kimseye de hayır gelmez. Bu yalın gerçeği herkesin görmesini ümit ediyoruz. Altını çizerek tekrar söylüyorum: Biz bu coğrafyanın bin yıllık sakinleriyiz ve sahipleriyiz. Mazimiz gibi geleceğimiz de ortaktır, bir ve beraberdir. Özellikle son kırk yılda çok büyük acılar yaşadık, çok ağır bedeller ödedik. Ne ülkemizde ne de komşularımızın topraklarında artık terörün hiçbirini görmek istemiyoruz.

Sayın Bakanım, bu vesileyle, bütçenizin, 2026 yılı bütçesinin hayırlı olmasını tekrar temenni ediyor, hazıruna saygılarımı sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Kırkpınar, teşekkür ederim.

Sayın Orhan Yegin...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Başkanım, teşekkür ederim.

Sayın Bakanımızı, burada bulunan bütün misafirlerimizi ve kıymetli milletvekillerini ben de saygı ve hürmetle selamlıyorum.

Cenab-ı Allah'a sonsuz şükürler olsun, yirmi üç yıldır AK PARTİ iktidarları olarak Türkiye'de her meseleyi iktidara geldiğimiz günden çok daha ötesine taşıyacak hem altyapı çalışmaları hem insan kaynağı çalışmaları hem toplumun daha bir arada, daha bütünleşik bir şekilde olmasını sağlayacak kültürel adımlar, siyasi adımlar, hepsiyle beraber kardeşliğimizi de büyüterek memleketimizi aldığımız noktadan çok daha ilerilere taşımak çok şükür bizlere nasip oldu. Askerî alanda da, savunma alanında da gerçekten bu yirmi üç yılda çok ciddi gelişmelere adım attık, imza attık. Burada elbette savunma sanayisinde ortaya konulan teknolojiler, bu konuda alınan mesafe son derece önemlidir ama bizim ordumuz, bizim askerimiz sadece savunma sanayisinde almış olduğu mesafeyle gücünü elde eden ve artıran değil ortaya koyduğu tavır, bölgesinde birilerinin çatışma, savaş kavramlarını sürekli kullansa da istikrarı korumaya dönük tutumu, NATO içerisindeki gücü, dünyanın farklı kriz coğrafyalarında üstlendiği rol, sorumluluk ve bunu yerine getirirkenki tutumu, dünyaya örnekliği, kendi sınır ötesi operasyonlarını yaparken bile maalesef kendi içimizdeki insanların dahi kendisine saldırdığı bir dönemde "Bir sivilin dahi burnu kanamasın." diye aldığı riskler ve bu şekilde yaptığı operasyonlarla ordumuz hem sahadaki operasyonlarını icra ederkenki ahlakıyla, kültürüyle, birikimiyle, gücünü sahaya amaçları doğrultusunda yansıtmı biçimiyle, barışı ve huzuru koruyan tarzıyla, hem teknolojisiyle hem de son dönemde özellikle 15 Temmuzla beraber içerisindeki farklı klikleri, farklı dayanışmaları içerisinde atarak çok daha büyük bir başarıyı ortaya koydu ve dün olduğu gibi bugün de göz bebeği kurumlarımızdan bir tanesi olarak arkamızda, milletimizin arkasında duruyor. Bölgesel barışa katkısı, Libya, Azerbaycan, Suriye, Somali gibi ülkelerle yaptığı askerî eğitimler, gemilerimize sağlamış olduğu refakat ve korumalar, NATO içerisinde Kosova'da KFOR'da veya IFOR'da aldığı görevler, Bosna Hersek'ten tutalım da 92 ülkeyle askerî eğitim ve iş birliği anlaşmaları bu bizim ordumuzun, bizim ortaya koyduğumuz bu tutumun dünyada çok daha iyi bir yere doğru taşındığını bizlere gösteren en iyi verilerden bir tanesi.

Tabii, savunma sanayimiz önemli dedik. Arkadaşlarımız belki konuşmalarında ortaya çıkan ürünlerden de bahsetti, ben onların tekrarına girmeyeyim ama şunu size söylemek isterim: Sayın Bakanım, burada ihracat rakamlarını konuşurken küresel ihracattan Türkiye'nin aldığı payın 2002 yılında 0,55 iken, 0,5 iken bugün 1'in üzerine çıkarak neredeyse 1,1'e gelmesinde savunma sanayisinde ortaya koyduğumuz başarının etkisi ve yine gururla söylediğimiz bir ihracat değerimiz olan, Türkiye'nin ihraç ettiği ürünün kilogram başına değerinin ne olduğu kıyasında 2002'de 50 sentten bugün kilogramını 1,5 doların üzerinden çıkarmamızda da savunma sanayimizde yaşanan gelişmelerin büyük bir payı olduğunu iftiharla söylemek lazım.

Tabii, biz bunu söylerken muhalefetteki arkadaşlar "Savunma sanayimizin gelmiş olduğu nokta şüphesiz ki sevindirici." demeye başladılar elhamdulillah. Eskiden dalga geçiyorlardı, "Yaparsınız da görürüz, o yok ki!" "Siz ancak onun uçurtmasını yaparsınız, siz ancak böyle yaparsınız." diye yapmaya niyetlendiğimiz her işte yapılan her niyeti, girişimi kötöleyen arkadaşlar, o gün dalga geçen arkadaşlar bugün ürünleri görmeye başladıkça, bugün teslimatları ve sahalarda icraları görmeye başladıkça "Şüphesiz sevindirici." demeye başladılar ama "Bu çok önemli ve stratejik alan yandaş kayırma ve zenginleştirme alanı olarak kullanılmamalıdır." diyerek maalesef çok da çirkin bir cümle üzerine eklediler.

ÖZGÜR CEYLAN (Çanakkale) - Aynen öyle, aynen öyle kullandılar.

ORHAN YEGİN (Ankara) - "Damat-kayınpeder ülke ülke gezerek İHA ve SİHA satmak..." doğru bir tutum değildir.

ÖZGÜR CEYLAN (Çanakkale) - Satış stratejisi tamamen yanlış.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Bu sizin olduğunuz yerden bu meseleyi...

ÖZGÜR CEYLAN (Çanakkale) - Meclis denetlesin diyorum, siz buna niye itiraz ediyorsunuz? Meclisin denetlemesini istemiyor musunuz?

ORHAN YEGİN (Ankara) - ...memleketinizi gururlandıran bir meseleyi dahi böyle okuyan bir insan olarak sizin başka meseleleri de nasıl okuduğunuza ilişkin aslında bir işaret.

ÖZGÜR CEYLAN (Çanakkale) - Millî Savunma Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı denetlesin diyoruz, buna mı kızıyorsunuz? Denetlemek istemiyor musunuz? Bırakalım, ne isterlerse yapsınlar mı?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Sayın Cumhurbaşkanımız bu ülkede üretim yapan ve bunu dışarıya satmak isteyen, bu ülkenin gururlanabileceği herhangi bir üretimi...

ÖZGÜR CEYLAN (Çanakkale) - Kesinlikle fırsat eşitliği yok.

ORHAN YEGİN (Ankara) - ...Sayın Bakanım, ister CHP'li olsun ister başka bir partili olsun ister bize oy vermiş ister vermemiş olsun ister Alevi olsun ister Sünni olsun ister birilerinin altını sürekli çizip sanki orada bir problem varmış gibi anlatmaya çalıştığı Kürt olsun, Zaza olsun, Çerkez olsun hiçbir ayrıma tabi tutmaksızın bu memleketin ürettiği ne değer varsa onun hepsini alıp dünyaya götüren, tanıtan ve daha da inkişaf etsin diye uğraşan bir liderdir.

ÖZGÜR CEYLAN (Çanakkale) - Savunma sanayisinde eşitlik yok, eşit imkânlar sunulmuyor.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Cumhurbaşkanımız Togg'u da alıp gittiği ülkelerde devlet başkanlarına Türkiye adına hediye eden bir liderdir.

ÖZGÜR CEYLAN (Çanakkale) - Savunma sanayisinde eşitlik yok, denetlenmesini istiyoruz, stratejik bir satış planının ortaya konulmasını istiyoruz.

ORHAN YEGİN (Ankara) - O da mı damat-kayınpeder ilişkisi? Ayıp değil mi ya! Yakışıyor mu bu ifadeler? Yakışıyor mu bir ifadeler? Bu ifadeler size yakışmıyor.

ÖZGÜR CEYLAN (Çanakkale) - F-35'i alabiliyor musunuz meclis onayı olmadan? Veriyorlar mı F-35'i? F-16'yı bile meclis onayı olmadan vermiyorlar.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Vekilim, siz konuştunuz, lütfen...

ÖZGÜR CEYLAN (Çanakkale) - E, bana...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Şimdi devam ediyorlar konuşmalarında, "'Mustafa Kemal'in askerleriyiz.' diyen teğmenleri tasfiye edip Atatürk düşmanlarını Silahlı Kuvvetler bünyesinde tutuyorsunuz." diyorlar. Arkadaşlar, geçen sene de bu konuyu burada işledik. Kimsenin "Mustafa Kemal'in askerleriyiz." diye orduyla ilişkisi kesilmedi.

CAVİT ARI (Antalya) - Neyle kesildi?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Ordunun...

ÖZGÜR CEYLAN (Çanakkale) - Aynen öyle oldu.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Bu konuşuldu, defalarca konuşuldu, ordunun temelinde disiplin var.

CAVİT ARI (Antalya) - Ya, disiplin size gelince mi oluyor?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Arkadaşlar, defalarca uyarılmalarına rağmen bunu icra etmişler.

SEYİT TORUN (Ordu) - Aynı şeyleri rozeti çıkaranlara yaptınız mı?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Bunu icra etmişler, bu da bir disiplinsizlik olarak değerlendirilmiş...

SEYİT TORUN (Ordu) - Aynı şeyi rozeti çıkaranlara yaptınız mı?

ORHAN YEGİN (Ankara) - ...ve neticesinde bir disiplin cezası almışlar.

SEYİT TORUN (Ordu) - O disiplini rozeti çıkaranlara yaptınız mı?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Siz bunu...

ÖZGÜR CEYLAN (Çanakkale) - Rozet takmayanlar geri döndü.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Siz bunu çok ucuz bir şekilde...

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - Yaptık, yaptık...

ORHAN YEGİN (Ankara) - ...çok ucuz bir siyaset malzemesi yaparak...

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - ...onlara da yaptık.

SEYİT TORUN (Ordu) - Yaptıysa sorun yok.

ORHAN YEGİN (Ankara) - ...Atatürk gibi büyük bir ismi, Atatürk'e muhabbet gibi bu memleketin, bu milletin her bir ferdinin gönlünde yerleşmiş bir muhabbeti kendi ucuz siyasetinizin malzemesi yaparak "'Atatürk'ün askerleriyiz.' dediler diye ihraç ettiniz, orduyla ilişkisini kestiniz, çocukları gönderip yerine Atatürk düşmanlarını orduya dolduruyorsunuz, onları kadroya alıyorsunuz." diyorlar. Bunların hiçbirinin bir anlamı yok. Sonra, birisi çıkıp diyor ki...

MURAT ÇAN (Samsun) - Soralım Bakana, niye kesmişler? Soralım, anlatsın bize.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - Sayın Vekilim, bunu, geçen sene burada çok uzun uzadıya hepsini anlattık.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Defalarca konuştuk ya, ayıp ya!

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - Geçen sene atılan teğmenlerimizin hiçbirisine "Biz Atatürk'ün temsilcileriyiz, Atatürk'ün askerleriyiz." dediği için tek bir soru dahi sorulmadı, bir. İki, "Neden kılıç çektiniz?" diye hiçbir soru sorulmadı, "Neden bilmem neyi fırlattınız?" diye soru sorulmadı.

MURAT ÇAN (Samsun) - O zaman boştan yere attınız demek ki.

CAVİT ARI (Antalya) - Niye attınız o zaman?

MURAT ÇAN (Samsun) - Tam da anlattığımız şey budur Sayın Bakan.

ÖZGÜR CEYLAN (Çanakkale) - Amirleri niye atıldı?

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - Şimdi geliyorum oraya. Müsaade edin, ben bitirmedim. Neden atıldı? Bu tören bittiği anda, bakın, tören bittiği anda bütün aileler orada kendi çocuklarıyla sarılıp öpüşmek için tören alanına girmiş durumda. Bu vaziyetteyken, 1'inci olan kız teğmenimiz geliyor mikrofonun başına "Aileler, lütfen tören alanını terk edin." Böyle bir hakkı var mı? Oradaki ailelerin ve çocukların...

CAVİT ARI (Antalya) - Atılması için yeterli bir suç mu Sayın Bakan?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Bir dakika, bir dinle ya!

ORHAN YEGİN (Ankara) - Sen mi karar vereceksin ona ya!

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - Nasıl? Atılması için büyük suç. Siz, işte, böyle bunlar düşünüldüğü için bizim terörle mücadele kırk beş sene sürer, bilmem ne, başka bir olay da olursa elli beş sene sürer. İşte, bu, oradaki bir teğmeni orada beş yıldır bekleyen annesinin, babasının, çocuklarının yanından çağırma hakkı var mı? Var mı, yok mu efendim, size soruyorum.

MURAT ÇAN (Samsun) - Orada buna müdahale edecek komutan yok mu?

CAVİT ARI (Antalya) - Bu nedenle mi atıldı ya, bu nedenle mi atıldı?

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Bakanım...

MURAT ÇAN (Samsun) - Nasıl komutansınız siz?

CAVİT ARI (Antalya) - Yetişmiş bir insanı bu nedenle atmak size...

ÖZGÜR CEYLAN (Çanakkale) - Terör bundan dolayı mı bitmiyor yani sırf bu yüzden mi, Atatürkçülere sahip çıkıyoruz diye mi bitmiyor terör?

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - Şimdi, arkadaşlar, bakın, sayın vekillerim, lütfen, lütfen... Siz şimdi bu olaya...

NİLGÜN ÖK (Denizli) - İşinize geldiği gibi algılıyorsunuz.

MURAT ÇAN (Samsun) - Konunun özü "Mustafa Kemal'in askerleriyiz."dir, bunun kenarında dolaşmayın.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - Değildir, hayır, arkadaşım, ben size söylüyorum ya!

ORHAN YEGİN (Ankara) - Ya, bırakın bu ucuz siyaseti!

CAVİT ARI (Antalya) - İnanmıyoruz.

ÖZGÜR CEYLAN (Çanakkale) - Terörle, bitmemesiyle ne alakası var?

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Bakanım, konuşurken "İnanmıyoruz." diyor, bizde böyle soruyu sorar ondan sonra...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Atatürk'ün arkasına geçip siyaset yapmaktan vazgeçin.

MURAT ÇAN (Samsun) - Ne oldu, yetmiyor mu oranın cevabı?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Atatürk'ün ismini ağzınızda ikide bir çevirip durmaktan vazgeçin.

MURAT ÇAN (Samsun) - Sana ne oluyor? Oranın cevabı yetersiz mi geldi sana?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Vazgeçin kardeşim.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - Müsaade eder misiniz?

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Bakanım, bitirirseniz lütfen...

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - Değerli vekillerim, bakıyoruz, Cumhuriyet Halk Partisinde 77 insanı atmışsınız, parti...

MURAT ÇAN (Samsun) - Bununla onun ne alakası var ya?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Bir dakika, dinle bir ya!

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - Dur, bir dakika, alakası yok, ben de onu söyleyeceğim.

MURAT ÇAN (Samsun) - Sıkışınca Cumhuriyet Halk Partisinin içine girmeyin. Gelin Cumhuriyet Halk Partisine, sıkışınca değil, gelin, hepiniz gelin.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - Hayır, hayır, bir dakika ama müsaade etmiyorsunuz, konuşacağım ya, konuşacağım.

SEYİT TORUN (Ordu) - Biz siyasi partiyiz, siz ordu. TSK tarafsızdır, Atatürkçüdür.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Bakanım, en son zaten vereceğiz. Bir de ne yazık ki böyle bir usul var hem soru soruluyor hem cevaba da müdahale ediliyor. Ne yazık ki bu hoş değil.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Ayıp ya, ayıp ediyorsun.

MURAT ÇAN (Samsun) - Sana ayıp.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Hem soru soruyorsun hem dinlemiyorsun ya.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Orhan Bey, son iki dakikanız buyurun.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Başkanım, iki dakika mı? Eyvallah.

Peki, her sene Anıtkabir'de beyefendiler rahatsız oluyorlar, Cumhurbaşkanımız geliyor, Anıtkabir ziyareti yapılıyor, oradan çıkarken de oraya ziyarete gelmiş halk, halk gelmiş oraya, beyefendiyi görünce, ülkenin Cumhurbaşkanını görünce muhabbetini gösteriyor.

MURAT ÇAN (Samsun) - Anıtkabir'den rahatsız olan sizsiniz, Genel Başkanınız.

CAVİT ARI (Antalya) - Bindirilmiş kıta onlar, hepsi partinizin gençlik kolları.

SEYİT TORUN (Ordu) - Mezar orası.

MURAT ÇAN (Samsun) - Kim rapor aldı, kim? Rahatsız olarak kim rapor aldı?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Ya, bak, bir şey söyleyeceğim, bundan rahatsız oluyorsunuz, bundan rahatsız olmanızı anlarım.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Mezar ya orası, mezar!

ORHAN YEGİN (Ankara) - Bundan rahatsız olmanızı anlarım ama dönüp Sayın Bakana "Her sene Anıtkabir'de böyle bir şey oluyor. Bunu nasıl engellemezsiniz? Siz Atatürk'le kimi kıyaslıyorsunuz, yapmaya çalıştığınız nedir?" gibi çirkin bir yakıştırmayı, çirkin bir suçlamayı, haksız ve yersiz bir ifadeyi asla kabul etmiyoruz.

EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL (Zonguldak) - Oranın kuralı yok mu? Anıtkabir'in kuralı yok mu?

SEYİT TORUN (Ordu) - Mezara da saygınız yok, mezara!

ORHAN YEGİN (Ankara) - Ve sizi arkadaşlar, sıhhatli düşünmeye, sıhhatli davranmaya davet ediyoruz.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Utanmadan bunu söyleyebiliyorsun, utanmadan ya! Gençlik kollarını getiriyorsunuz, utanmadan söylüyorsunuz.

CAVİT ARI (Antalya) - Onların hepsi bindirilmiş kıta orada.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Birçok şey var konuşacağımız, dakikalarımız gitti.

CAVİT ARI (Antalya) - Sıradan gelen vatandaş değil.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Şimdi, Sayın Bakanın konuşmasında Suriye'yle ilgili çelişkilerden bahsettiler. Sayın Bakan, Suriye...

CAVİT ARI (Antalya) - Hazır kıta tutuyorsunuz onları orada.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Miting mi yapıyorsunuz orada!

ORHAN YEGİN (Ankara) - Bağırın kardeşim, bağır.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Git miting yapacaksan yap başka yerde.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Niye, zorunuza mı gitti?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Utanmadan bir de bunları savunuyorsun ya! AK PARTİ'nin gençlik kollarını getiriyorsun, miting yapıyorsun.

CAVİT ARI (Antalya) - Bindirilmiş kıtalar onların hepsi orada, tamam mı!

EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL (Zonguldak) - Orası kabir, git mitingini yap dışarıda.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Başkanım, bu şartlarda nasıl konuşacağız?

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Ağbaba, arkadaşlar, konuşmasını bitirmesine müsaade edelim.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Sayın Bakan, Suriye'yle ilgili "Başta PKK, PYD/YPG, DSG olmak üzere hiçbir terör örgütünün bölgede kök salmasına ve farklı adlar altında faaliyet göstermesine izin vermeyeceğimizi bir kez daha hatırlatmak isterim." demiş ve yakın zamanda da "Suriye ile SDG arasında entegrasyon sürecinin de tamamlanmasını bekliyoruz, bu görüşmelerin nihayete ermesini bekliyoruz." demiş. Burada gelip Bakanın konuşmasının Suriye'yle ilişkili çelişki içerdiğinden ve bunun eski alışkanlıkları anımsattığından bahsediyorlar. Suriye'de birliği teşvik edici konuşmalar yapılmalıymış, ne yapıyoruz biz? Ne diyor burada Sayın Bakan, konuşmasında? "Suriye ile SDG arasındaki entegrasyonun, görüşmelerinin selametli bir şekilde nihayete ermesini bekliyoruz." diyor. Şimdi deniliyor ki: "Askere gerek yok." Niye gerek yok? "Müzakere ve diplomasi olursa sorunların çözümünde bu yeterlidir, askere gerek yok." Kardeşim, biz müzakereden ve diplomasiden yanayız ama onun yeterli olmadığı yerde de o zaman da askere ihtiyaç vardır ve o asker orada olacaktır. O yüzden, diplomasiyle ve müzakereyle çözülemeyen meseleler var hayatta, kâinatta, dünyanın birçok yerinde; böyle her şey güllük gülistanlıkmiş, oturup konuşmayla bu işler çözülmüyormuş... O zaman, dünyada hiçbir ülkenin orduya, askere ihtiyacı olmazdı, böyle Pollyanna cümlelerle bu tarz konuşmaları yapmamak lazım.

MURAT ÇAN (Samsun) - Mektupla çözüyorsunuz, mektupla...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Türkiye...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ORHAN YEGİN (Ankara) - Başkanım, çok kesildi, bir dakika rica edeceğim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Onu arada kestim ve vermiştim.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Yarım dakika...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Lütfen, selamlama için söz veriyorum.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Tamam.

Şimdi, bir de sürekli Ankara-Suriye ilişkisinde "Türkiye'nin Kürtlerle...", "Türkiye'nin Kürtlerle şöyle...", "Türkiye'nin..." Kardeşim, bizim Kürtlerle bir meselemiz yok. Türkiye'nin Kürtlerle de hiçbir etnik aidiyetle de meselesi yok, hiçbir mezhep mensubiyetiyle de meselesi yok, hiçbir meselemiz yok bizim. Bizim meselemiz düşmanlık edenle, bizim meselemiz mezhebini kullanıp silahı eline alanla, bizim meselemiz etnik kökenini, dinini, inancını, akrabalığımızı, ilişkimizi, kardeşliğimizi, her neyse, bunu bahane edip, eline silahı alıp bölgeyi karıştırmaya çalışınla.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Orhan Bey, lütfen tamamlayalım.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Bizim meselemiz ülkemize meydan okuyanla; geleceğimizi, hepimizin geleceğini -kimseyi ayırt etmeden söylüyorum- tehdit altına almaya çalışanlarla ve bunlarla mücadelemiz sürecektir kardeşim, sonuna kadar sürecektir Allah'ın izniyle.

Teşekkür ederim.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkan, bir dakika bir söz alabilir miyim?

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Yeni bir karışıklığa mahal vermesin, sözcü olarak söz veriyorum.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Başkanım, dikkatle takip edeceğim, ne söyleyecek acaba? Sonrasında müsaade ederseniz ben de söz isteyeceğim.

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'nın, Ankara Milletvekili Orhan Yegin'in Bakanlığın 2026 yılı bütçesi üzerindeki konuşması esnasında yaşanan tartışmada geçen Millî Savunma Bakanı Yaşar Güler'in bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

VELİ AĞBABA (Malatya) - Şimdi, Sayın Bakan, tabii...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Veli Bey, böyle bir usul yok, sözcü olarak hani sizin farkınız var.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Tamam, direkt sataşma var.

Şimdi, diyorsunuz ki bu teğmenleri kastederek... "Böyle olunca terör bitmez." diyorsunuz. Vallahi, bu hiç yakışık bir cümle değil yani kusura bakmayın, hiç yakışık bir şey değil. Herhâlde terörün sorumlusunu da biz yapacaksınız; hiç doğru değil, böyle bir şey doğru değil.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Disiplinsizlikten bahsediyor.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - "Disiplinsizlik." diyor.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bakın, maalesef, biz sizi eski asker, eski...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Sizin partide disiplinsizlik sorun olmayabilir Beyefendi.

ÖZGÜR CEYLAN (Çanakkale) - Ya, parti ayrı, ordu ayrı ya!

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - Teğmenlere... Bakın, arkadaşlar...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ama Sayın Bakan, böyle şey olur mu? Eleştirirsiniz ama...

ÖZGÜR CEYLAN (Çanakkale) - Parti ayrı, ordu ayrı!

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - Ben şunu söylüyorum...

VELİ AĞBABA (Malatya) - "Terör bitmez." denir mi yani? Onun da mı sebebi biziz? Böyle bir şey olur mu ya?

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - Bitmez tabii, o disiplin ordudan çıkarsa bir defa...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bakın, Sayın Bakan...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Böyle yaparsanız...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - "Yaparsanız." diyor, sebep sizsiniz demiyor, yanlış anlama yani.

VELİ AĞBABA (Malatya) - O 1'inci teğmenleri savunduğumuz için terör bitmiyorsa vah Türkiye'nin hâline! Böyle bir şey olmaz yani.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Onu demiyor.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Ya, sen yoktun, dinlemeden geldin, burada cevap veriyorsun.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bakın, arkadaşlar, sizin...

ORHAN YEGİN (Ankara) - "Askerde böyle disiplinsizlik olmaz." diyor.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Siz, fesli, fistanlı amirale...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ORHAN YEGİN (Ankara) - Ne alakası var?

VELİ AĞBABA (Malatya) - ...bir tarikat şeyhinin dizinin dibinde selam veren amirale işlem yapmıyorsunuz, 4 çocuğu ordudan atarak terörü bitiriyorsunuz; kusura bakmayın.

ÖZGÜR CEYLAN (Çanakkale) - Ödül gibi emekli oldu!

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bu, doğru bir yaklaşım değil.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Ağbaba, tamam.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sağlıklı bir yaklaşım değil, hiç kusura bakmayın.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Bakan en son cevaplarda tekrar değinecektir.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Sen, yanlış anlamışsın. Sen salonda yoktun, yanlış anlayıp, gelip burada yanlış konuşuyorsun.

CAVİT ARI (Antalya) - Neyi yanlış anlayacak ya?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Yanlış anlamışsın.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Neyi yanlış anlamışım? Senden mi anlayacağım ben?

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Ağbaba...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Başkanım...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - "Disiplinsizlik." dedi.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Sen yanlış anlamışsın.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Senden mi anlayacağım?

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Ağbaba...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ondan sonra, Anıtkabir'de siyasi propaganda yapılmasını kendinize yakıştırmaya devam edin.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Propaganda değil kardeşim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Ağbaba... Sayın Yegin...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Devam edin.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Cumhurbaşkanı yuhlandığında...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Arkadaşlar, Sayın Ağbaba, Sayın Yegin, lütfen artık.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Utanmıyorsanız orada da yapın.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Ne utanacağız ya!

VELİ AĞBABA (Malatya) - Anıtkabir'de siyasi propagandayı yakıştıırıyorsanız yazıklar olsun.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Ağbaba...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Anıtkabir'de siyasi propaganda yok kardeşim.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ne yapıyorsunuz o zaman ya! Ne yapıyorsunuz?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Siyasi propaganda yok kardeşim, yok kardeşim, yok kardeşim!

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Yegin... Yapmayın bunu, böyle sonu olmaz, bu konuşmalarla bitiremeyiz.

ÖZGÜR CEYLAN (Çanakkale) - Cumhurbaşkanı siyasi, bir partinin Genel Başkanı Cumhurbaşkanı.

MURAT ÇAN (Samsun) - Saraya çağır, saraya...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Arkadaşlar, Sayın Bakan ordunun disiplininden bahsetti, bu olay başka olay, farklı olaylar.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ya, 4 çocukta mı aklına geliyor?

ÖZGÜR CEYLAN (Çanakkale) - Hayır, "Sizin gibi düşünenler yüzünden terör bitmiyor." dedi.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Önünde diz çöken insanların...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Buradan kendinize bir şey çekmenize gerek yok, en sonunda da cevap verecek.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/280) ve 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/279) ile Sayıştay tezkereleri (Devam)

a) Millî Savunma Bakanlığı (Devam)

b) Akaryakıt İkmal ve NATO POL Tesisleri İşletme Başkanlığı (Devam)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Şimdi, Cavit Arı Bey son konuşmacı.

Süreniz beş dakika, buyurun.

CAVİT ARI (Antalya) - Benim on dakika olması lazım.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Geçmişte Cumhurbaşkanı yuhalandığında siyaset yok...

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Yani Anıtkabir'de, Atatürk'ün ölüm gününde...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Nerede yuhalandı Anıtkabir'de ya, nerede Anıtkabir'de yuhalandı; atıyorsun, nerede Anıtkabir'de yuhalandı? Anıtkabir'in bir ruhani hâli vardır, bir disiplini vardır, bir seremoni oluyor orada. Hayret bir şey!

ORHAN YEGİN (Ankara) - Getirdiğiniz taşıma adamlarınız yuhalandığında sorun yok.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Nerede yuhalandı? Üfürüyorsun, yalan söylüyorsun.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Anıtkabir'de.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Bakanım, siz Genelkurmay Başkanlığı yapmış bir Bakansınız. Dolayısıyla, önce askerî personel olarak askerlikten yetişmiş birisi olduğunuzu unutmamanız gerekir.

Şimdi, Anıtkabir'de en son 10 Kasım'da gençlerin bir kısmı -ki bunlar Anadolu'dan gelen gençler- orada Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi'ni doğaçlamayla okumaya başladılar, askerî personel geldi ve "Burada Gençliğe Hitabe'yi okuyamazsınız." dediler. Bu, sosyal medyada da var.

Şimdi, AK PARTİ'nin gençlik kolları, kadın kolları bindirilmiş kıtalar hâlinde, bayramlarda oraya gelip, hatta 10 Kasım'da Atatürk'ün o ölüm gününde oraya gelip de orada Tayyip Erdoğan için, bir partinin Genel Başkanı için orada slogan atamaz Sayın Bakan! Buna önce müdahale etmesi gereken sizsiniz ve eğer sorumlusu sizseniz de ben sizi bu tavrınızdan dolayı eleştiriyorum.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Çatlayın, patlayın onlar atılacak!

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Ya, niye çatlıyoruz! Mezar ya orası, mezar ya!

CAVİT ARI (Antalya) - Ve orası Tayyip Erdoğan'ın, Cumhurbaşkanının propaganda yeri değildir, propaganda yapacaksanız gidin sarayda yapın kardeşim, Anıtkabir'de yapamazsınız, haddinizi bilin! Orası bindirilmiş kıtaların propaganda yeri değil, çocuk kandırmaya çalışmayın! "Kendiliğinden gelmiş vatandaş..." falan anlatmayın. Bunların hepsi gençlik kolları, kadın kollarından gelen kişilerdir. Kimse bizi aldatmaya çalışmasın. Niye Cumhurbaşkanı oradan ayrıldıktan sonra o topluluk oradan gidiyor? Ne kadar ayıp ya! Ne kadar ayıp! Sayın Bakan, bu görev sizin, bu görev sizin; sizin bu orduda Atatürk ilkeleriyle yetiştiğinize inanıyoruz. Bu olayları önleme görevi sizin Sayın Bakan.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Keşke siz de yetişseydiniz.

CAVİT ARI (Antalya) - Bugüne kadar yapılan yanlışlar varsa da sorumlusu sizsiniz.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Atatürk olsa hepinizi ihraç ederdi partiden ya!

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Bakan, fazla uzatmak istemiyorum, orduya olan saygımızdan dolayı size de çok fazla siyasi eleştiri yapmak istemiyoruz. Aslında eleştirilecek çok konu var ancak Sayın Bakan, size 2 şey soracağım, vicdanlarınıza hitaben soracağım bunu da.

Bakın, bir kargo uçağı düştü ve bu kargo uçağında 20 askerimiz, subayımız şehit oldu. Ben size soruyorum: Siz görevli olarak bu kargo uçağına binerek bir yerden bir yere gider miydiniz, gitmez miydiniz? Bu 20 vatan evladını bindirecek başka bir uçak bulamadınız mı? Önce onu soruyorum. Bu ülkede Cumhurbaşkanının emrine tahsis edilmiş 13 tane uçak var ama bakımı bile doğru düzgün yapılmayan, eskimiş bir kargo uçağıyla 20 askerimiz şehit oldu, hiç bunu savunmayın Sayın Bakan.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - İnsaf ya!

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - 50 yaşında uçak.

CAVİT ARI (Antalya) - Eğer bu uçak sağlam olsaydı, eğer bu uçak bakımlı olsaydı başka da bir sebebi yoksa düşmezdi. Önce sizin vicdanınıza havale ediyorum.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Bilmeden konuşuyorsun, ezbere konuşuyorsun.

CAVİT ARI (Antalya) - Onun dışında, bu genç teğmenlerle ilgili olan konuyu söyledik.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Ezbere konuşuyorsun.

CAVİT ARI (Antalya) - Evet, orada da 5 genç teğmendenden bu ordu, bu iktidar korktu ve onları ihraç etti. Hiç bunun başka savunulacak bir tarafı da yok. Neymiş efendim, aileleri toplantıya çağırılmış ya da alanı terk etsin... Bu mu yani tek gerekçe? Böyle bir gerekçeyle olabilir mi?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Niye siz 75 kişiyi ihraç ettiniz partinizden? Niye ihraç ediyorsunuz, niye? Çünkü "Disipline uymuyor." diyorsunuz, öyle mi?

CAVİT ARI (Antalya) - Şimdi, onun dışında Sayın Bakan, size ikinci sorum: Tuzla'da yakasına "Atatürk rozeti taktı." diye ihraç edilen askerler, bir de uyarı askerler oldu ama uyarı askerler göreve dönemedi, "Atatürk rozeti takmadı." diye atılanlar geri döndü. Bu karar sizin vicdanınıza uyuyor mu, uymuyor mu?

SELAMİ ALTINOK (Erzurum) - Doğru değil, doğru değil.

CAVİT ARI (Antalya) - Bu 2 soruyu soruyorum, başka da bir şey sormak istemiyorum çünkü siz bir Bakan olarak tekrar söylüyorum: Bugün eğer ordu siyasallaşmaya doğru gidiyorsa...

SELAMİ ALTINOK (Erzurum) - Yok, öyle bir şey, nereden uyduruyorsun Cavit?

CAVİT ARI (Antalya) - ...bugün ordu siyasi iktidarın emrine sokulmaya çalışılıyor ise bugün YAŞ'taki değişikliklerle, bugün terfilerdeki uzama ve kısalmadaki değişikliklerle eğer siyasetin emrine sokulmaya çalışılan bir ordu varsa baş sorumlu sizsiniz Sayın Bakan.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Bakanım, siz en sonunda cevaplayacaksınız çünkü bu, yeni tartışmalara neden oluyor.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Veli Ağbaba, izledin mi videoyu?

VELİ AĞBABA (Malatya) - İzledim tabii. 10 Kasım mı bu? Bu siyasi program.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Utandın mı?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Utanacak sensin!

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Arkadaşlar...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Özür dileyecek misin?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Utanacak sensin! İşine bak! Anıtkabir'de 10 Kasım'da slogan atılıyor, sen hâlâ onu savunuyorsun, hayret bir şey!

ORHAN YEGİN (Ankara) - Sloganı atan sizin ziyaretçiniz!

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bu ne? Bu bir ziyaret! Bu ne? Hayret bir şey!

CAVİT ARI (Antalya) - Ya, bırakın arkadaş ya, bırakın ya!

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Ağbaba, Sayın Arı, Sayın Yegin, arkadaşlar...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Aynı şeyi siz yapınca...

CAVİT ARI (Antalya) - AKP'nin gençlik kollarını, kadın kollarını getirip orada alkışlatıyorsunuz ya!

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bu ne?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Evet, aynı...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Lütfen, Yaşar Bey...

VELİ AĞBABA (Malatya) - 10 Kasım mı bu?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Bize gelince...

CAVİT ARI (Antalya) - 10 Kasım'da bari yapmayın be! 10 Kasım'da bari yapmayın be! Utanın be!

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Arkadaşlar, ara verip de kendi süremizden yine kaybetmeyelim; ya, bire bir dışarıda konuşun.

CAVİT ARI (Antalya) - Neyi konuşacağım Başkanım?

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Ya, burada atışarak bir sonuç yok ki yani, olur mu öyle şey?

CAVİT ARI (Antalya) - Oraya, bindirilmiş gençlik kollarını, kadın kollarını 10 Kasım'da getirip alkışlatmaya siz utanmıyor musunuz?

SELAMİ ALTINOK (Erzurum) - Hepsi yalan, hepsi! Külliye yalan!

CAVİT ARI (Antalya) - Ne yalan? Gördüğümüze inanıyoruz!

SELAMİ ALTINOK (Erzurum) - Hepsi yalan!

CAVİT ARI (Antalya) - Nasıl yalan ya?

SELAMİ ALTINOK (Erzurum) - Vallahi yalan!

CAVİT ARI (Antalya) - Gördüğümüze inanıyoruz!

SELAMİ ALTINOK (Erzurum) - Hayatınız yalan ya!

CAVİT ARI (Antalya) - Senin yalan! Hiç yakışıyor mu "yalan" demek?

SELAMİ ALTINOK (Erzurum) - Yalan!

CAVİT ARI (Antalya) - Ya, bırak! 10 Kasım'da gelmiş, orada "Tayyip Erdoğan" sloganı atılıyor ya, ayıp ya!

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Sizinkiler ne yapıyor?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Atmıyor!

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Atıyorlar!

VELİ AĞBABA (Malatya) - 10 Kasım mı bu, 10 Kasım mı?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Ne fark eder?

CAVİT ARI (Antalya) - Gençliğe Hitabe'yi söyleyen gençleri susturdu asker orada be!

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Şu anda Komisyon üyelerinin konuşmalarını tamamladık.

Komisyon dışından milletvekillerimize söz vereceğiz.

İlk söz İskender Bayhan'ın; daha sonra, Seyit Torun, Mehmet Kamaç, Heval Bozdağ, Yüksel Selçuk Türkoğlu, Selcan Taşcı, Tamer Osmanağaoğlu, Veysel Tipioğlu, Uğur Bayraktutan, Metin İlhan, Okan Konuralp, Aşkın Genç, Mehmet Tahtasız, Nevroz Uysal Aslan, Vezir Coşkun Parlak, Yavuz Aydın, Ersin Beyaz, Zuhul Karakoç, Tahsin Becan, İlhami Özcan Aygun, Seda Kâya Ösen, Serkan Sarı, Nurhayat Altaca Kayışoğlu, Sümeyye Boz, Mahmut Tanal, Süreyya Öneş Derici, Murat Çan, Yunus Emre olarak devam edeceğiz.

Süreler beş dakikadır, uzatma yapmıyoruz.

İlk söz olarak, İskender Bayhan Bey, buyurun.

İSKENDER BAYHAN (İstanbul) - Teşekkür ediyorum.

Bütün hazırunu selamlıyorum.

Silahlanma ve savunma politikanız büyük çelişkilerle dolu ve ne yazık ki yoksul, fedakâr, çalışkan emekçi halkımızı kandırmaktan öteye gitmiyor. Yerlilik, millilik, iç cepheyi tahkim etme söylemleriyle antiemperyalist görünüyorsunuz ama bütün pratiğinizle ABD emperyalizminin ve NATO'nun iş birliği olmakla övünüyorsunuz; bu iki gerçek yan yana durmuyor, duramaz.

Sunumunuzda Trump'ın Gazze için yaptığı sömürge valiliği projesinden övgüyle söz etmişsiniz; insan bu yazıları okuyunca dönüp dolaşıp en kısa sürede emperyalist-siyonist ittifakın 3'üncü ortağı olacağınızı düşünüyor. "En iyi ihrac malınız ordunuzdur." diyenlerle birlikte yürürseniz sonunda onları haklı ve kârlı çıkarırsınız Sayın Bakan.

Sunumunuzda tam 7 kez barış için çalıştığınızı söylüyorsunuz. Silah sanayisi çatışmalardan, savaşlardan beslenir; bu, basit bir gerçektir ama siz hem "barış" diyor hem de silah ve savaş sanayisini büyütmeyle övünüyorsunuz; bu iki gerçek de yan yana durmaz. Barış için mücadeleden söz ederseniz işe önce 2026 NATO Zirvesi'ni iptal edip NATO'dan çıkmakla başlayacaksınız. NATO barış değil, savaş üretiyor Sayın Bakan; bunu biliyorsunuz.

Gelelim bir diğer gerçeğe, zumanın zırt dediği yere. Size her bütçede hatırlatıyorum: Bakanlığınız aynı zamanda bir sermaye kuruluşu; şirket niteliği taşıyor ve emek sömürsü yapıyor. Doğrudan ve dolaylı yoldan emrinizde çalışan on binlerce savunma sanayisi işçisinin bütçe sunumunuzda adı bile geçmiyor Sayın Bakan. Savunma sanayisinde yıllardır övgülerle, törenlerle süslediğiniz başarı hikâyesinin altında yüz binlerce gencimizin ve on binlerce işçi kardeşimizin enerjisi, kanı, teri ve emeği var ama bu emeğin sahipleri ASELSAN'da, ROKETSAN'da, TUSAŞ'ta, HAVELSAN'da, MKE'de hak ettiği karşılığı alamıyor. Neden yükü hep işçiler çekiyor da kârı, rantı hep sermaye ve onu ayakta tutan siyasi iktidar bürokratları alıyor? Neden kamu kaynakları yandaş silah tekellerine akıtılıyor? Erdoğan'ın damadının şirketini kamu kaynaklarıyla besleyip büyüttünüz; o Bayraktar bu yıl soykırımcı İsrail'in en önemli silah tedarikçisi İtalyan Leonardo şirketiyle ortaklık kurdu, sesinizi çıkarmadınız. Demek ki bu çok övündüğünüz fedakârlık millî değil, tamamen sınıfsal bir gerçeğe dayanıyor Sayın Bakan.

Savunma sanayisi işçilerinin durumu ortada; ağır ve tehlikeli işlerde çalışıyorlar, askerî üretimde en kritik rolleri üstleniyorlar, yüksek katma değer yaratıyorlar ama aldıkları ücret yoksulluk sınırını bile karşılamıyor, oraya bile ulaşmıyor. İşçiler emeğinin karşılığını almadığı için yurt dışında firmaların teklifini cazip bulup kurumunuzdan istifa ediyor, son iki yıl içerisinde sadece Kayseri'de askerî iş kolunda yaklaşık 30 işçi istifa etti; bunun nedenlerini düşünüyor musunuz?

Sayın Bakan, KÇP sürecinde pek çok açıklama yaptık ve önerge verdik, ne bize yanıt verdiniz ne de işçiler haklarını alabildi. Millî kahramanlarınız "Yoksul olmak istiyoruz." dediler, onu bile yapmadınız, o sesi bile duymadınız. Şimdi, onların bize ilettikleri talepleri bizzat burada yüzünüze karşı sormak istiyorum: Bir, son otuz yılın en kötü koşullarını yaşayan savunma sanayisi işçilerinin geçmiş dönem kayıplarını ödeyecek misiniz? İki, yoksulluk sınırının altındaki ücretlerden vergiyi kaldıracak mısınız, ücretlerde ilk dilimi yüzde 15'le sabitleyecek misiniz? Üç, taşeron köleliğini bitirecek misiniz, aynı işi yapan işçilerin aynı ücret ve aynı haklara sahip olması için bir adım atacak mısınız? Dört, ağır ve tehlikeli iş kolu için gerekli hakları tanıyacak mısınız? Refah payı, yıpranma hakkı, sanayi primi, geçici dış görev primlerinin 2 bin liraya yükseltilmesi, il dışı görevlendirmelerde harcırah ve konaklama bedellerinin ihtiyaca uygun hâle gelmesi gibi düzenlemeleri yapacak mısınız? Beş, savunma sanayisi işçisi geçinebilmek için kaç işte birden çalışacak? Altı, kadın işçilerin uğradığı ayrımcılığı giderecek misiniz yoksa görmezden mi geleceksiniz? Yedi, fazla mesai sömürsüne son verip ağır iş kolu kapsamında çalışma saatlerini düşürüp insanca ücret ödenmesini sağlayacak mısınız? Sekiz, sendika, toplu sözleşme ve grev hakkı birbirinden ayrılmaz, grev yasağını kaldıracak mısınız? Dokuz, askerî iş yerlerinde işçilerin ifade özgürlüğünü güvence altına alacak mısınız? On, iş kıyafetlerinden güvenlik ekipmanlarına kadar bağlayıcı düzenlemeler yapacak mısınız? Sosyal haklarını insanca yaşam standartlarına çıkaracak mısınız? On bir, artan iş yükünü hafifletmek için yeni işçi alacak mısınız? On iki, savunma sanayisinde sömürü, baskı ve mobbing nedeniyle intihar eden işçilerin, mühendislerin yaşanan meslek hastalıkları ve iş cinayetlerinin bilançosu nedir, bunu açıklayacak mısınız? Bu on iki sorunun, bunların yanıtını bekliyoruz Sayın Bakan.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ediyorum.

Sayın Seyit Torun, buyurun.

Süreniz on dakika, uzatması yok.

SEYİT TORUN (Ordu) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, Bakanlığımızın değerli mensupları; öncelikle Azerbaycan-Gürcistan sınırında şehit olan askerlerimize Allah'tan rahmet diliyoruz, tekrar ailelerine başsağlığı ve ülkemize başsağlığı diliyoruz.

Millî Savunma bütçesini konuşuyorsak sadece sistemleri, tankı, uçağı ve benzeri silahlı gücü değil, o sistemlere can veren ve bu silahları kullanan insanlarımızı, subaylarımızı, astsubayımızı, uzmanımızı, gazilerimizi de konuşmak zorundayız. Sonuçta en modern tankı da en gelişmiş uçağı da bir insan kullanır, eğer personel mutsuzsa, adaletsizlik varsa liyakat yerine ayrımcılık hâkimse hiçbir sistem o orduyu, o ülkeyi güçlü kılamaz, orduda disiplini sağlayamaz. Ne yazık ki Türk Silahlı Kuvvetlerinde muvazzaf, emekli, gazi ve gazi sayılmayan yüz binlerce askerimiz hak ettiği imkânlardan giderek uzaklaşmaktadır. Bugün sahada fedakârca görev yapan, içeride ve dışarıda terörle mücadelede vücudunda şarapnel ve mermi taşıyan ama gazi sayılmayan on binlerce vatan evladının dramı karşımızda duruyor. Terörle mücadelede yaralanan fakat gazi sayılmayan vatan evlatları gazilik onuru beklemektedir Sayın Bakan, bu Meclisin görevi bu mağduriyeti bitirmektir. Bizim teklifimiz net, terörle mücadelede yaralanan her Mehmetçik'in yaralanma derecesine bakılmaksızın gazi kabul edilmesi için yasal düzenleme hemen yapılmalıdır. Gelin, hep beraber bu yasal düzenlemeyi yapalım ve bu kronik mağduriyeti giderelim.

Uzman çavuşlarımız yıllardır geçici personel muamelesi görüyor. Özlük haklarının büyük bölümü eksik, sözleşme baskısı altında maalesef görev yapıyorlar. Görevdeyken güvencesizler, ayrıldıklarında da mesleki geçiş hakları yetersiz, istihdam hakkı kâğıt üzerinde var ama fiilen maalesef uygulanmıyor. Bir devlet kendi uzmanını böyle tutarsa o ordunun uzun vadeli insan kaynağı sürdürülebilir olmaz. Uzmanlarımızın kadro güvencesi, derece, kademe ilerlemeleri, sağlık ve görev tazminatı, lojman hakkı ve imkânları, görev sonrası sivil istihdam hakkı acilen düzenlenmelidir. Uzman çavuşlarımızın sözleşmeli değil, kalıcı kamu personeli muamelesi görmeleri gerekiyor. Bugün astsubaylarımızın da önemli bir kısmı açlık sınırında, geriye kalan büyük bölümü yoksulluk sınırında yaşamaktadır. Astsubaylarımız yıllarca sınır karakollarında, üs bölgelerinde, denizlerin ortasında, göklerde bu vatani korudu ama emeklilikte büro memuru seviyesinde maaş almak zorunda bırakıldılar.

Bir diğerk sorun, 2022'de yapılan ek gösterge düzenlemesiyle Türk Silahlı Kuvvetlerinin statü dengesinin altüst edilmesidir. Hizmet yılı daha fazla olan personel amirlerinden daha yüksek maaş alır hâle gelmiştir. Düzeltmek bir tarafa, Türk Silahlı Kuvvetlerinin hiyerarşik maaş dengesi bile bozulmuştur. Statüye dayalı, hiyerarşiyi bozan bu maaş düzeni asla kabul edilemez. Astsubay görev tazminatı yıllardır söz verilip her seferinde torba yasadan çıkarıldı. Buradan ifade etmek istiyorum: Astsubaylarımıza görev tazminatı geri verilsin, ek gösterge en az 4800'e yükseltsin, ilave tazminatlar hayata geçirilsin, koruma kanunu çıkarılsın. Eğitim, rütbe, çalışma yılı, derece, kademe, ek gösterge artışına rağmen düşen maaşlar telafi edilsin. Bugün Türk Silahlı Kuvvetleri personeli, uzmanı, astsubayı, gazisi, şehit ailesi; hep birlikte aynı şeyi söylüyorlar: "Adalet istiyoruz, vefa istiyoruz, hakkımız olanı istiyoruz."

Yüce Meclisimiz gazi sayılmayan yaralı kahramanlarımızın hakkını teslim etmeli. Şehit ailelerin eğitim, istihdam, sağlık gibi alanlarda imkânları iyileştirilmeli, şehit anne ve babalarına ayrı ayrı birer asgari ücret verilmeli, uzman çavuşların güvencesini sağlamalı, astsubay emeklilerin elli yıllık özlük adaletsizliği de giderilmelidir.

Değirmek istediğim diğerk bir konu savunma sanayimiz. Savunma sanayimiz bizim ortak değerimizdir. Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana, özellikle 1974'ten sonra savunma sanayimiz Türk mühendisinin, askerinin, şehidinin, gazisinin alın teridir. Bugün elimizde ne varsa dünün birikimiyle vardır. Dolayısıyla, savunma sanayisinde atılan her doğru adımı destekleriz ama kimsenin de "Her şey bizimle başladı." demesine izin vermeyiz. Renkli televizyonumuz yokken gemi yapan bir ülkeydik biz. 1980'lerden itibaren F-16 montaj hattı kurmuş bir ülkeydik. MİLGEM'in temeli 1990'larda atılmıştı. TCG ANADOLU'nun proje fikri AK PARTİ'den önce şekillenmişti. Kimse savunma sanayimizi tek başına sahiplenemez, kimse de yanlış politikaları eleştiriye kapatamaz. Ama maalesef, bugün karşı karşıya olduğumuz tablo geciken projeler, yanlış tercihler ve siyasi saiklerle yönetilen bir sistemdir.

ALTAY tankı bunun en çarpıcı örneği. ALTAY tankı serüveni bu iktidarın proje yönetimindeki zafiyetini göstermektedir. Ortada gerçekçi bir takvim yok, liyakat değil, siyasi tercihler önde. Motor, transmisyon konusunda öngörüsüzlük var. 1990'larda tasarlanan bu proje 2007'de başladı, 2012'de prototip üretildi. Peki, sonra ne oldu? Tecrübeli bir firmayı kenara ittiniz, siyasi yakınlığı olan bir başka firmayı tercih ettiniz. 2018'de yaptığınız bu tercihe rağmen aradan geçen yıllarda seri üretim devreye girmede, envantere gerçek anlamda bir katkı sağlamadı. Bugün hâlâ yalnızca birkaç adet prototip niteliğinde tank kamuoyuna gösterilmiş durumda. Bir projeyi vitrine koymak başka, Türk Silahlı Kuvvetlerinin gücünü artıracak şekilde envantere koymak bir başka. Bu gecikme yalnızca operasyonel kapasitemizi zayıflatmadı, aynı zamanda, Türkiye'nin ciddi bir ihracat fırsatını da kaçırmaya neden oldu. Bugün Polonya, Norveç, Litvanya, Hollanda, Romanya gibi ülkeler Leopard 2A8, K2, Abrams gibi modern tankları alarak hızla filolarını yeniliyor. Biz ise ALTAY'ın seri üretimine aradan geçen onca zamandır başlayamadığımız için bugün büyük bir pazarın tamamen dışında kaldık.

Ayrıca, komşu ülkeler tank gücünü hızla artırırken bizim zayıf kalmamız millî güvenliğimiz açısından da büyük bir tehlike arz etmektedir. TF-2000 hava savunma muhribi otuz yıldır gündemde ama hâlâ ortada bir sonuç yok. Çelik Kubbe'nin tam devreye girmesi için en az altı yedi yıla ihtiyaç var. KAAN Millî Muharip Uçağı tam hareket kabiliyetine ulaşana kadar siyasi, ekonomik, bilimsel ve teknolojik millî güç unsurlarını kullanarak ara bir çözümün hayata geçirilmesi önem taşıyor. Mevcut tehditler dikkate alındığında tasarruf lüksümüz yok.

Ayrıca, maalesef, iktidarınızda millî F-16 modernizasyonu istenen seviyeden uzak kalmış, Eurofighter süreci mutabakat zaptına rağmen belirsizliğini koruyor ve F-16 tedarik projesinde başlangıç ödemesi yapılmış olsa da herhangi bir ilerleme görünmüyor.

Gelelim yaptığınız en büyük stratejik hataya: S-400 uğruna Yunanistan ve İsrail'de olan F-35 programından çıkarıldık. Hem S-400'e milyarlarca dolar ödedik hem de sistemimizi tam kullanamıyoruz hem de F-35'e verdiğimiz paralar boşa gitti. Şimdi de zaten parası ödenmiş olan F-35'ler için Sayın Erdoğan Trump'a milyarlarca dolarlık yeni taahhütler veriyor. Bu nasıl bir yönetim anlayışı, bu nasıl bir millî güvenlik anlayışı?

Son olarak savunma sanayimizde kurumlarımız, ASELSAN, TUSAŞ, TEI, ROKETSAN yılların bilgi birikimine sahip kadrolarını hızla kaybediyor. Başta Avrupa ülkeleri olmak üzere diğerk ülkelere göç ediyorlar. Ayrıca, 55 yaş üstü mühendisler "tasarruf" adı altında emekliliğe zorlanıyor, yerlerine liyakat açısından soru işareti olan isimler yönetici pozisyonlarına getiriliyor. Bu, teknolojik aktarımın kopması demektir. Bu, dolaylı yoldan millî güvenliğimizin zedelenmesi demektir. Cumhuriyet Halk Partisi olarak biz millî savunmayı parti siyasetinin üstünde bir konu olarak görüyoruz. Savunma sanayisinde güçlü olan Türkiye'nin hak ve menfaatlerini savunma kudretinin de artacağını biliyoruz ama bunun yolu gerçekçilikten, şeffaflıktan ve önceliklendirme disiplininin geçmektedir.

Savunma sanayisinde başarılarımız elbette var: İHA, SİHA, deniz platformları, AKYA, ATMACA ancak müjde siyasetiyle yönetilen kurumlar değil, şeffaf, ölçülebilir, denetlenebilir bir yapı olmalı. Bugün Sayıştay denetimi zayıf, proje planlaması hatalı, yönetici kadroları liyakat yerine sadakat esaslı belirleniyor ve en önemlisi, bu başarının arkasında yüzlerce, binlerce mühendis, teknisyen, Türk Silahlı Kuvvetleri personeli, emekli asker maalesef sistem dışına itiliyor. "Know-how" birikimi özel şirketlere kaydırılıyor, savunma sanayisinde, kamu tecrübesi bilinçli olarak zayıflatılıyor. Bu, bir millî güvenlik sorunudur, bu, bir zafiyettir ve biz millî güvenliğimizi öncelemeyen, siyasi ve ticari hedefli her türlü yaklaşıma şiddetle karşı çıkıyoruz.

Sayın Bakanım, bir konuyu daha son söz olarak ifade etmek isterim: Gerçekten Silahlı Kuvvetlerin bütün kademelerinde bulundunuz, şimdi de Millî Savunma Bakanınızsınız ve askerimize ve asker ailemize, şehit ailemize en fazla saygı duyulmasını gerektiren pozisyondasınız ama bir şehit annesine parmak sallamanız, "Hadsizlik yapma!" çıkışmanız size hiç yakışmadı. Gerçekten ne söylerse söylesin, o bir anne, bir şehit annesi; onu azarlamak değil, onun acısını anlamak, içinde bulunduğu ruh hâlini kavramak gerekirdi ama maalesef orada ona gösterdiğiniz tavır kabul edilebilir değil; bunu da Komisyonumuzda ifade etmek istedim.

Gerçekten çok önemli bir Bakanlığı, isminde "millî" bulunan bir Bakanlığı yönetiyorsunuz. Bu millî değerlere de en fazla hassasiyeti olması gereken Bakanlığın başındasınız.

Bakanlığımızın bütçesinin hayırlı olmasını diliyorum.

Heyeti saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Mehmet Kamaç, buyurun.

Süreniz beş dakika.

MEHMET KAMAÇ (Diyarbakır) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan, Millî Savunma Bakanlığının değerli bürokratları; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Millî Savunma Bakanlığının bütçesini konuşuyoruz. Millî savunmanın ne olduğunu, temelinde nelerin olması gerektiğini, sadece rakamlar üzerinden değil, aslında değerler üzerinden şekillendirilmesi gerektiğini burada belirtmek isterim.

Hepinizin malumdur, hegemon güç mücadelesi küresel adaletsizlik, derinleşen krizler derin bir güvensizlik ortamı oluşturuyor. Uluslararası sistemin temellerini oluşturan kurallar ihlal ediliyor ve işlevsiz hâle getiriliyor. Yeniden çok kutuplu dünyaya geçişin sancıları yaşanırken, bunun nasıllığı, aslında krizin kendisi hâline geliyor. Pandemiyle başlayıp Rusya-Ukrayna savaşıyla devam eden ve daha sonra İsrail-Gazze savaşıyla aslında pik noktasına ulaşan böylesi bir süreç aslında dünyada bir güvensizlik ortamının oluşmasına neden oldu. Bu güvensizlik ortamı dünyada iki sistemi çöktürdü Sayın Bakan: Birincisi, siyasal sistem çöktü dünyada; ikincisi, ekonomik sistem çöktü dünyada ve bu iki sistemin çöküşüyle birlikte dünya aslında bir güvenlik krizine girdi, dünya şu anda bir güvenlik krizi yaşıyor durumda.

Şimdi, biz bu sistemleri konuşurken dünyada bugüne kadar oluşturulmuş sistemler, değer yargıları nelerdi, bunun dünyaya kattığı şeyler nelerdi; bunu bizim burada tartışmamız gerekiyor. Eğer, birinci dünya paylaşım savaşlarındaki gibi adaleti gücün belirlediği, özellikle güç sahibi olmayanların paysız bırakıldığı, adaletsiz bir paylaşım savaşı sonucunda oluşturulan sistemse çökmeye mahkûmdur. Biz bu boyutuyla yeni bir güvenlik dengesinin dünyada tartışıldığı bir zeminde bunun hak, hukuk, adalet üzerinden şekillendirilmesi gerektiğini, bu oluşturulurken hiç kimsenin öteki sayılmaması gerektiğini, herkesin hakkına kavuştuğu bir düzlemde herkesin millî güvenliğinin sağlanabileceği gerçeğini burada dile getirmek isterim.

21'inci yüzyıl yeniden kurgulanıyor, 21'inci yüzyıl Orta Doğu'su yeniden kurgulanıyor yani Sayın Bakan, 21'inci yüzyıl Orta Doğu'su kurgulanırken özellikle sizin Millî Savunma Bakanı olarak son zamanlarda yaptığınız kimi açıklamalar aslında zihniyetin değişmediğinin, yine, her şeyin güce havale edildiğinin... Sonuçta, güce havale edilen bir düzenin adalet ortaya çıkarmayacağını da aslında geçmiş yüzyılda biz tecrübe ettik, gördük. Eğer güce havale edilmeseydi, sistem adalet üzerinden kurgulansaydı Gazze'de insanlar bütün dünyanın gözü önünde katledilmeyecekti. Eğer sadece, her şey güce havale edilmeseydi Türkiye Cumhuriyeti'nin belki İsrail'e müdahale etme durumu ortaya çıkabilirdi ama her şey güce havale edildiği için bütün insanlığın gözü önünde insanlık katledildi ve hiç kimse buna ses bile çıkaramadı. Sonunda bir tiyatro işlendi, sözüm ona, buna göz yumanlar, dünyanın hegemon güçleri dünyanın gözü önünde yüz binlerce insan katledildikten sonra bir barış seremonisiyle sözüm ona bir barış anlaşması imzalandılar. Buradan da baktığımızda, her gün yine Gazze'ye saldırılar gerçekleşiyor, yine insanlar katlediliyor. Dolayısıyla, 21'inci yüzyıl Orta Doğu'sunu konuşurken özellikle Orta Doğu'da herkesin hakkına ve hukukuna sahip olduğu, kavuştuğu; herkesin hakkının ve hukukunun tanındığı, güçlünün zayıfı inkâr etmediği, yok saymadığı bir düzen Orta Doğu'da bütün halkların kurtuluş reçetesidir.

Dolayısıyla, Suriye'yi konuşuyoruz, Irak'ı konuşuyoruz ama en nihayetinde Türkiye'nin güvenliğini konuşuyoruz. Güvenlik sadece silahla sağlanmaz, askerî bir terimdir "Silah caydırıcı bir güçtür, kullanıldığında caydırıcılığını da yitirir zaten." Bu, askerî bir terimdir Sayın Bakan, siz bu konuyu bizden çok çok daha iyi bilirsiniz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ediyoruz.

Sayın Heval Bozdağ, buyurun.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Değerli Komisyon üyeleri, Sayın Bakan; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

2026 yılında bütçeden savunmaya ayrılan pay 2 trilyon 155 milyar lira, 2025 yılında bu rakam 1 trilyon 608 milyar liraydı; savunma bütçesi yaklaşık yüzde 34 oranında artırılmış durumda. NATO ülkelerinde de savunma bütçeleri artıyor, 2035 yılına kadar, hatta on yıl boyunca üye devletlerin savunma harcamalarını, güvenlik altyapısını gayrisafi yurt içi hasıllarının yüzde 5'ine kadar çıkarmaları bekleniyor. Trump tarafından bu, Avrupa ve Batı medeniyeti için büyük bir zafer olarak nitelendirildi. Türkiye açısından baktığımızda, bu karar zaten kırılğan olan bir ekonomiye büyük bir yük getirecek gibi görünüyor. Toplam kamu gelirinin büyük bir bölümü savunmaya ayrılmak zorunda kalacak. Artık bir mecburiyet de doğmuş gibi de görünüyor. Sormak isterim tabii, bu bir mecburiyetlik mi? Türkiye bu karara uymak zorunda mı? Bu kararın bağlayıcılığı nedir Türkiye açısından? Uzmanlar bunun Türkiye'ye ağır bir maliyetinin olacağını söylüyorlar. İktisadi açıdan savunma harcamalarının artması, her zaman için eğitim ve sağlık harcamalarının azalması ve refah payının kısılması olarak değerlendiriliyor. Biliyorsunuz, asgari ücrete, emekli maaşlarına olması gerekenin çok altında bir zam yapıldı bu yıl, insanların alım gücü düştü, asgari ücret açlık sınırının neredeyse yarısına kadar gelmiş durumda.

"Savunma harcamalarının ekonomik büyümeye nasıl bir katkısı var?" diye de bakmışlar ve diğer kamu yatırımlarının payının azaldığı ortada ve buna dair birçok araştırma yapılmış ve bazı araştırmalar yapılırken beklenen yaşam süresi, teknoloji yoğun malların ihracatı, nüfus ve ekilebilir tarım arazisi miktarları gibi parametreler de göz önüne alınmış ve birçok araştırma savunma harcamalarında meydana gelen artışların büyümede azalışla sonuçlandığını gösteriyor. Yaklaşık olarak yüzde 1 oranında savunma maliyetinin artması yüzde 1-5 oranında büyüme de azalmaya neden olmakta. O yüzden askerî harcamalar ekonomik anlamda verimsiz olarak kabul ediliyor.

Güvenlik kaygısını artıran politikaların sahibi ülkelerin savaş sanayisindeki payının paralel olarak yüksek seyrettiğini de görüyoruz. SIPRI'nin silah ve askerî teçhizat satışıyla ilgili raporlarında ilk 10'da Amerika Birleşik Devletleri, Fransa ve Rusya var, Türkiye de 11'inci sırada bulunuyor. Bugün Türkiye'de savunma sanayisi firma sayısı 3.500 civarında ve bu alanda çok hızlı bir büyüme olduğu da fark ediliyor. 7 milyar dolar civarında bir ihracat gerçekleşmiş, Avrupa ülkelerinden Ortadoğu'ya ve Afrika ülkelerine kadar bir ihracat söz konusu. Türkiye -yine SIPRI'nin verileridir- 2019-2023 yılları arasında Sahra Altı Afrika'ya en çok silah tedarik eden 4'üncü ülke olmuş. Savaşlar, çatışma süreçleri şirketleri, şirketler ise savaşları besliyor görünüyor.

Türkiye'de savunma sanayisi projelerinin geleceği aslında iktidarınızla çok ilişkili. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ve MÜSİAD gibi iktidarınıza yakın iş dünyası savunma sanayisi sektör meclisleri kurmuş, Anadolu'da organize sanayi bölgeleri kurularak KOBİ'lerin savunma sanayisine eklenmesi desteklenmiş, askerî endüstrinin bel kemiği olan ASELSAN, HAVELSAN, ROKETSAN, TUSAŞ TSK kontrolünderken Silahlı Kuvvetleri Güçlendirme Vakfı üzerinden 2018 yılında Cumhurbaşkanlığının kontrolüne geçmiş. Yine, Savunma Sanayi Destekleme Fonu'nun Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçen 2018 yılı itibarıyla bütçesinde olağanüstü artışın olduğunu da görüyoruz; 2017'de 5,8 milyar olan bütçe 2023 yılında 76 milyarlar, bugün ise 200 milyarların üzerinde. Tabii, son yıllarda TEKNOFEST gibi etkinliklerde, tekno-milliyetçi söylemlerde de artış var ve millî gurur ve küresel güç gibi hamaset söylemleriyle de yaşanan bürokratik ve finansal dönüşümün devamına katkı sunulmaya çalışılıyor.

Şimdi, savunma yatırımlarının ekonomik açıdan verimsiz olduğu, büyümeye katkısının olmadığı birçok kesimlerce tespit edildiği hâlde savunma sanayisine, savaş endüstrisine bu kadar yatırım yapmak övünülecek bir durum mu gerçekten, kimin yararına, bir avuç şirketin böyle bir döngüden çıkarları için bütün bir toplumun refahını, geleceğini heba etmeye değer mi? Güvenlik kaygısını minimize etmek için güvenlikçi politikaların dışında bir seçenek yok mu? Bunun için belki önce küresel anlamda barışa, demokrasiye yatırımların ve sağlığa, eğitime yatırımların bir etki analizini görmek lazım. SIPRI 2025 Raporu'nda 2024'te dünya askerî harcamalarının 2 trilyon 700 milyar dolara ulaştığını söylüyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Heval, teşekkür ederiz.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Çok küçük bir paragraf, rica etsem...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Lütfen, öyle söyleyiverin çünkü açmıyoruz, eski Komisyon üyemizsin...

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Sayın Bakanım, Demokratik Gelişim Enstitüsü Kürt sorununun Türkiye'ye maliyeti raporunda da yine bu belirtiliyor. Kırk yıllık çatışma süreci 4 trilyon dolara varmış durumda ki Cumhurbaşkanı da bir konuşmasında 2 trilyon dolarlardan bahsetti. Oysa, gerçekten barış politikalarında ısrar etmek bugün ekonomik büyüme açısından savaş endüstrisine yapılan yatırımdan daha katkı sunacaktır gibi duruyor.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ediyorum.

Sayın Taşcı, buyurun.

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, hiç siyasi olmayan, çok insani bir yerden soruyorum yani gerçekten çok merak ediyorum ve altında dediğim gibi hiçbir siyasi niyet yok. Çok net, basit bir soru: Nasıl hazmedebiliyorsunuz? Yani kucağınızda şehit olan bir asker oldu mu bugüne kadar bilmiyorum, bir askerin son nefesine şahit oldunuz mu? Hoş, bunları yaşamaya gerek yok zaten emanetlerine hâlel getirmememiz için hiçbirimizin. Kim bilir kaç askerinizi kendi elinizle toprağa verdiniz. Ömrünüzün neredeyse yarım asırdan fazlasını askerlik alanında geçirdiniz. Dolayısıyla, dediğim gibi, çok samimi olarak ben merak ediyorum. Askerlerinizin, silah arkadaşlarınızın katillerine takdir ve terfi politikası uygulayan... Çünkü bebek katili, biliyorsunuz, kurucu önder oldu, kanatsız melek oldu, entelektüel aydın oldu. Bu süreci nasıl hazmedebiliyorsunuz? Yani kaç kadını -az önce yaşadık- katlettiği, kız çocuklarını nasıl cinsel köle yaptığı hepimizin malumu olan terör örgütünün PKK'lıların sevicilerinden burada, mesela, kadına şiddet dersi dinlemeyi nasıl sindirebiliyorsunuz? Ben gerçekten merak ediyorum. Yani Türkiye'ye demokrasinin sizin silah arkadaşlarınızın katillerinin kutsanması yoluyla geleceğine inanıyor musunuz? İnanmıyorsanız tarihe bütün bu ayıpların da, vebalin de, suçların da doğal olarak yani makamın temsil ettiği nokta itibarıyla ortağı olarak geçecek o koltukta niçin oturuyorsunuz? Yakın zamanda basına yansıdı, İstanbul Şehit Anaları Dayanışma ve Yardımlaşma Derneği Başkanı Pakize Akbaba'yla aranızda geçtiği iddia edilen bir diyalog var. Pakize anaya parmak salladığınız, hakaret ettiğiniz ileri sürülüyor. Bakanlık kaynakları da diyor ki: "O öyle değil. Sayın Bakan son derece saygılıydı ama Pakize Hanım 'Hadsiz!' diye hakaret etti Bakana." Velez ki Bakanlığınızın dediği gibi biz orada değildik, bilmiyoruz ama -başka bir yerden bakıyorum- siyaset kurumunun binlerce vatan evladının katiline paye verme haddi var mıdır? Şimdi, bir şehit anası sizin şahsınızdan bağımsız olarak siyasetin sergilediği bu hadsizliğe olan tepkisine sizi de, bizi de hepimizi de ortak edemez mi? Yani ben geçen Sayın Aile Bakanına da söyledim, şöyle düşünüyorum: Bir şehit ailesinin hepimize her şeyi söyleme hakkı vardır. Yani bugünler onları o kadar öfkeliyor, o kadar kırıyor, o kadar incitiyor ki her şeyi ama her şeyi söyleme hakları vardır, biz de hep beraber katlanmak durumundayız, nokta yani bu kadardır bu mesele. Sizin değerlendirmenizi de bu konuyla ilgili soracaktım ama yani bütçe teklifine bakınca da gerek kalmadı çünkü şehit yakını ve gaziler programı için ayrılan pay ortaya koyuyor maalesef Bakanlığın bakişını yüzde 0,03. Aile Bakanlığında da böyleydi yani şehit ve gaziler yok hükmünde burada.

Şimdi, teklifin gerekçesine baktım Sayın Bakan yani askerî kurumların disipliniyle de...

MİLLÎ SAVUNMA BAKANİ YAŞAR GÜLER - Onların bütçesi değil Sayın Vekilim, onların bütçesi Aile Bakanlığında efendim.

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Yok, sizin teklifinizde var bu.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANİ YAŞAR GÜLER - Sadece kira ve tazminatlarıyla ilgili, onların bütçesi Aile Bakanlığının bütçesi...

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Tamam, ben şimdi sizin bütçenizdeki ifadesiyle söylüyorum. Şimdi, sizin bütçenizde şehit yakını ve gaziler programı var, Millî Savunma Bakanlığı 2026 bütçesi. Bu bütçenin de teklif gerekçesi var. Biz buna bakarak değerlendiriyoruz ya, şimdi, bu teklif gerekçesinde de ne var? Performans hedefi yok, planlanma yok, ölçme değerlendirme yok, iyileştirme hedefi yok, hiçbir şey yok. Bomboş bir sayfa görüyoruz biz burada. Buraya bakarak yorumladığımız için boş bir kâğıt parçası görüyoruz, hâliyle bunu da yakıştıramıyoruz. Yani, buradan çıkardığımız sonuç bu. Siz sonra izah edersiniz. Ben bilemiyorum, önümdeki belgeden yola çıkarak...

Merak ettiğim bir konu, bu çetrefil coğrafyada yeni bir askerî mücadele ihtiyacı doğarsa -ki doğma ihtimali çok kuvvetlidir- askeri nasıl motive edeceksiniz bu saatten sonra? Yani, bir kendilerinden önce bu mücadeleyi kahramanca verenlere bakacaklar, balyozlara, ihraçlara bakacaklar, bir de mücadele ettiklerine verilen payelere bakacaklar ve "Siz katillerimizi affedin diye mi biz bu mücadeleyi vereceğiz?" diye sormayacaklar mı mesela? Yani, Türk ordusu nasıl motive olacak bu saatten sonra askerî mücadeleye?

29 Ekimde Genelkurmay ve kuvvet komutanlıkları binalarına ilk defa Cumhurbaşkanının fotoğrafı asıldı. Cumhurbaşkanı aynı zamanda bir siyasi partinin Genel Başkanı. Bu, bir talimatla mı oldu, sizin tercihiniz miydi, bunu merak ediyorum. Nereden icap etti?

Süleymaniye Havalimanı'nın uçuş yasağı vardı artan terör faaliyetleri dolayısıyla; aslında o dönem Talabani'ye en sert tepkiyi de siz göstermiştiniz. Yani "Bütün terör örgütlerine verdiğiniz desteği biliyoruz, kaydediyoruz. Bu işlerin sonunda aleyhinize olur." diye ama şimdi yasak kalktı, lehlerine olmuş gibi gözüküyor yani somut bir değişiklik oldu mu?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Neye hitaben bu yasak kalktı? Yani Barzani'nin ricası Türkiye'nin politikalarının önünde midir? Bunu da merak ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ediyorum.

Sayın Yüksel Selçuk Türkoğlu, buyurun.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, muhterem Komisyon üyeleri, Sayın Bakan, değerli bürokratlar, saygıdeğer komutanlar; ben öncelikle bir şeyi belirtiyim burada bu kadar rütbeli, kıymetli komutanlarımız var. Muhtemelen onlar söyleyemiyordur ama öyle düşündüğünüzü düşünerek ben ifade etmek istiyorum: Efendim, sizin kırk yıldır vermiş olduğunuz silahlı mücadelenin sonunda Kurtuluş Savaşı'nı vermiş olan Gazi Meclisi o şehitlerimizin sorumlusu bebek katili, bölücübaşı cani Apo'ya götürdüler. Biz de en az sizler kadar üzgünüz, bunun böyle bilinmesini istiyorum ama emin olun, sizin mücadeleniz boşa gitmeyecek. Er geç 99'dan sonra olan terör olaylarının da sorumluluğundan dolayı o bebek katili yargılanmalıdır çünkü belli ki, bugünkü tavırdan anlıyoruz ki örgüt lideri o. Madem örgüt lideri o, 99'dan sonra vermiş olduğunuz, vermiş olduğumuz şehitlerimizin, askerin, polisin, öğretmenin, korucunun, imamın kanında Apo'nun parmağı yok mu? Örgüt liderliğinde böyle bir suç tanımı yok mu? Örgütü onun yönettiği belli değil mi? Belli, yönettiği belli ki şimdi gidip "Sen talimat ver." diye onun ayağına gitmiyor mu Meclis? Gidiyor. Niye o zaman yargılamıyorsunuz? 99'dan sonraki insanların kanında bu bölücü, bu bebek katilinin parmağı ve eli yok mu? Var, bunu siz de biliyorsunuz, biz de biliyoruz, Sayın Bakan, Allah da biliyor, millet de biliyor. Bir dışarıdan gelen baskıyla ve bir emperyalist oyunla, bir Büyük Orta Doğu Projesi'yle memlekette bir oyun ve kurgu yapıyorsunuz ama biz inanıyoruz ki "Her Türk asker doğar." diyorduk, Türk milleti bu oyunu da tıpkı birinci ihanet ve açılım sürecinde bozduğumuz gibi bozacağız.

Gelelim konularımıza. Efendim, bu ülkede terörle mücadelede bedenini ortaya koymuş, hâlâ gazi sayılmayan 23 bin kahraman astsubayımız var. Niye vermiyorsunuz? Şimdi, 675 sayılı KHK'yle 15 Temmuzda yaralanma oranına bakmadan "Gözüm kızardı." diyene verdik, tamam, haklıydı verdik. Üzerinde hâlâ 50 tane şarapnel parçası bulunan astsubaylarımıza -23 bin sayıları niye vermiyorsunuz gazilik ünvanını? Bunun verilmesini istiyoruz.

Efendim, gelelim diğer bir vicdan yarasına; uzman çavuşlar kanayan bir yara hâline geldi. Konuşmazsak olmaz. Belirtmek isteriz ki 3269 sayılı Kanun'un 5'inci maddesi, 657 sayılı Kanun'un 92'nci maddesi görevden ayrılan uzman çavuşlara açıktan atama hakkı tanıyor ama nasıl biliyor musunuz? Uzman çavuş 70 tane torpil arıyor ki belediyeye zabıta olarak girebileyim diye; olup olabileceği bu. Böyle bir şey olabilir mi efendim? Şehit olurken muvazzaf sayılacaksınız, görevde muvazzaf sayılacaksınız ama iş kadroya geldiğinde "Bir dakika kardeşim, sen sözleşmelisin." diyeceksin. Uzman çavuşların kırk yıldır çözilemeyen sözleşme zulumu de artık utanç verici bir hâle gelmiştir. Dediğim gibi, savaşta muvazzaf, şehit olurken muvazzaf, kadroya gelince sözleşmeli. Efendim, bu sistem değişmeli; uzman çavuşlara muvazzaf statü, sağlık ve branş değişikliği hakkı, adil emeklilik ve sosyal tesislerde eşit kullanım mutlaka sağlanmalıdır. Ayrıca, bu bir lütuf değildir, haktır.

Ayrıca, 400 kişilik orduevlerinde çalışan sözleşmeli, vasıflı işçi var ya, 400 kişi bunlar. Bu insanlar yıllardır işletme gelirinden maaş alıyor, ortalama 25-30 bin lira düşük maaş alıyorlar, toplu sözleşme hakkı yok, banka promosyon hakkı yok, kadro yok. TSK gibi bir kurumda bile çalışan işçiler arasında bu ayrımcılık adil mi ya? Vereceğiniz bir fitre, titre oğlum titre!

Sayın Bakan, gelelim şu son konuya ama sürem bitti. Pakize anne yalnız değildir, parmak sallanacak bir insan da değildir. Heyeti saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Tamer Osmanağaoğlu, buyurun.

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) - Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri, Bakanlığımızın kıymetli mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şüphesiz, Türk devleti geleneğinin ön sözünü yazan, birleştirici bir Türk milliyetçiliği anlayışını ilk defa tanımlayan ve tatbik eden kahraman Türk Silahlı Kuvvetlerimizin kurucusu Metehan'ın emaneti bir kurumun bütçesini görüşmek ayrı bir önem arz ediyor. Tarih boyunca var olmuş ve kıyamet kopana kadar da var olacak büyük Türk milletinin ve devletin en müstesna kurumlarından biri olan Millî Savunma Bakanlığımızın bütçesini görüşüyoruz. Kaldı ki bu bütçe, savaş dönümlerinde güçlü ve caydırıcı olmak suretiyle barışı da temel ilke edinen kahramanlarımızın bütçesidir. Biliyoruz ki bu coğrafya bilumum emperyalist güçlerin fütursuz arzularının bitmek bilmediği, hadsiz ve haksız taleplerin ardı arkasının kesilmediği bir coğrafyadır. Tecrübesiyle sabittir ki bu coğrafya güçsüzün sömürüldüğü, dirliği bozulanın yok olduğu, ciddiyetin ve muhabbetin harmanlandığı, devlet karakteri hasar gördüğünde ise devletin yıkıldığı bir coğrafyadır. Dolayısıyla bu coğrafya karakterimize ruh gibi işlenmiş kan ve canla seciyemizin cevheriasli olmuş, "ordu millet" olarak gösterilen Türk milletinin son nefer ve son nefese kadar var olacağı bir coğrafyadır.

Terörle mücadelenin her safhasında yazdığı destanlarla bizi onurlandıran, sınırları aşan görev kabiliyetiyle göğsümüzü kabartan, dünyanın öğrendiği ve hissettiği güvenilirliğiyle barışın ve huzurun teminatı olan Millî Savunma Bakanlığımız dün olduğu gibi bugün de göz bebeğimizdir. Kaldı ki Çin'de atını eyerleyip Viyana kapılarında kılıcını parlatan, Hazar steplerinde ruhunu kandırıp Afrika çöllerinde iz bırakan bir neslin ahvadının reddedilmeyecek yegâne sorumluluğu da budur. Türk milletinin arasında husumetin kök salması için çabalayan, Türk devletiyle sorunu olanların değirmenine su taşıma telaşına giren, Türk ordusunun kadife eldiven içindeki çelikten yumruğunu yeniden tecrübe etme gafletine düşen bedbahtlar bilmelidir ki dün hak tecavüzlerine haddini bildiren, sahip olduğu asıl muktedir ruhu bugün de sarsılmaz bir şekilde koruyan, tartışmasız bir ulvi duruşu muhafaza eden Türk Silahlı

Kuvvetlerinin kurumsal kimliği ve her onurlu mensubu başımızın tacıdır. Liderimiz Sayın Devlet Bahçeli'nin ifadeleriyle Türk ordusu kanun ordusudur ve Türk milletinin bağrından çıkmıştır.

Sayın Bakanım, küresel sistem büyük bir buhranın eşiğindeyken bugün ise o buhranın en sert sonuçlarıyla muhatap olan bir evreden geçmektedir. Siyasi, askerî, sosyal ve kültürel dengelerin tam bir karmaşa hâlini aldığı, bu karmaşadan sağlam çıkmanın tek yolunun birlik, dirlik ve iç tahkimatin güçlendirilmesinden geçtiği, hem de Türk ve Türkiye Yüzyılı'nın arifesinde olduğumuz bir dönemde Türk asrının en önemli kollarından biri de güçlü ve profesyonel ordu kabiliyetinin güçlendirilmesidir. Bu sebeple, özellikle de lojistikten envantere millîlik oranının hızla artırılması için verilen mücadelenin, gerçekleştirilen çalışmaların takdiri hak ettiğini ifade etmek isterim.

Sayın Bakanım, Millî Savunma Bakanlığımızın bütçesinin milletimize, devletimize ve sizlere hayırlı olmasını diliyorum.

Hepinize teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Veysel Tipioğlu, buyurun.

VEYSAL TİPİOĞLU (Kocaeli) - Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, Komisyonumuzun değerli üyeleri, kıymetli milletvekilleri, Bakanlığımızın saygıdeğer bürokratları; Millî Savunma Bakanlığımızın 2026 yılı bütçesi üzerine söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle hazırunu saygıyla selamlıyorum.

Bugün görüştüğümüz bu bütçe sadece rakamlar bütünü değildir. Bu bütçe Türkiye'nin güvenliğini, caydırıcılığını, bağımsız savunma kapasitesini kuvvetlendiren millî iradenin beyanıdır. Bu bütçe hudutlarda gece gündüz nöbet tutan Mehmetçik'imizin, mavi vatanda dalgalarla mücadele eden denizcilerimizin, hava sahamızı emanet ettiğimiz pilotlarımızın ve tüm kuvvetlerde fedakârca görev yapan kahraman personelimizin omuzlarına güç veren bir kaynaktır.

Türkiye Asya, Avrupa ve Orta Doğu'nun kesiştiği krizlerin, savaşların, enerji yollarının ve jeopolitik hesaplaşmaların merkezinde bulunan nadir ülkelerden biridir. Bu konum bizi iki şeye zorunlu kılmaktadır; bir tanesi güçlü olacağız, ikincisi caydırıcı olacağız çünkü içerisinde bulunduğumuz coğrafya zayıflığı affetmeyen, tereddüdü cezalandıran, kararlılığı ödüllendiren bir jeopolitik yapıya sahiptir. Suriye ve Irak'ın kuzeyinde terör koridoru işletmeye çalışan yapılardan Doğu Akdeniz'de enerji rekabetine, Ege'de statükoyu zorlayan oldubittilerden Karadeniz'de değişen güç dengelerine kadar uzanan geniş bir hatta Türkiye çok boyutlu tehditlerle karşı karşıyadır. Bu nedenle, biz bugün bir kez daha altını çiziyoruz, güvenliği dışarıda bekleyen, kendi güvenliğini kendi üreten Türkiye artık bir tercihten değil bir mecburiyetten olmuştur. Türkiye son yirmi yılda savunma sanayisi alanında gerçek bir devrim yaşamıştır. Savunma sanayisinde yerlilik oranı yüzde 20'lerden yüzde 80'lere yükselmiştir. Bu artış sadece ekonomik değil aynı zamanda stratejik bağımsızlıktır. SİHA teknolojilerimiz dünya harp tarihine yön vermektedir. Bayraktar TB2, Akıncı İHA, AKSUNGUR'dan ANKA'ya kadar birçok platform Türkiye'yi oyun alanından çıkarmış, oyun kuran bir ülke konumuna taşımıştır. KIZILELMA ve KAAAN projeleri hava gücünde tam bağımsızlık hedefinin ete kemiğe büründürülmüş bir hâlidir. Bu iki proje Türkiye'yi 5'inci nesil Hava Kuvvetleri ligine taşımaktadır. MİLGEM korvetleri, (İ) sınıfı fırkateynler, denizaltılarımız mavi vatanda kesintisiz caydırıcılığı sağlamaktadır. Elektronik harp füze sistemleri, zırhlı araçlar, akıllı mühimmatlar ve radar teknolojileriyle Türkiye artık sadece ihtiyaçlarını karşılayan değil 86 milyonluk büyük bir ülkenin savunma doktrinini kendi elleriyle şekillendiren büyük bir güçtür. Bugün geldiğimiz aşama, ithal eden bir Türkiye'den ihraç eden bir Türkiye'ye, bağımlı bir Türkiye'den bağımsız bir Türkiye'ye geçişin somut sonucudur.

Millî Savunma Bakanlığımızın 2026 yılı bütçesi aynı zamanda geleceğin muhabere ortamına hazırlık sürecini kapsayan geniş bir stratejik çerçevedir. Bu bütçeyle yeni nesil komuta kontrol sistemleri, Kara, Deniz, Hava Kuvvetlerinin müşterek harekât kabiliyeti, lojistik ve tedarik zincirlerinin güçlendirilmesi, siber güvenlik ve elektronik harp altyapısının geliştirilmesi, uzay çalışmalarına yönelik kapasitenin artırılması, personelin eğitim standartlarının yükseltilmesi kararlı bir şekilde sürdürülmektedir. Özellikle siber tehditlerin, hibrit savaşın ve asimetrik saldırıların arttığı bir dönemde Türkiye'nin çok katmanlı savunma anlayışını güçlendirmesi yaşamsal bir gerekliliktir. Türkiye Yüzyılı sadece siyasi bir vizyon değil bir devlet aklının ortaya koyduğu uzun vadeli bir gelecek tasavvurudur. Bu vizyon güçlü savunma, yerli ve millî teknoloji, yüksek caydırıcılık, bağımsız karar alma iradesi üzerine inşa edilmektedir. Bugün, savunma sanayimizin ortaya koyduğu başarılar mühendislerimizin alın teri, komutanlarımızın birikimi, Mehmetçik'imizin cesareti ve devletimizin kararlı duruşu, Türkiye Yüzyılı'nın en kuvvetli teminatlarıdır.

Değerli milletvekilleri, Türkiye içeride ve dışarıda çok cepheli bir güvenlik mücadelesi vermektedir. Bu nedenle, Millî Savunma Bakanlığımızın 2026 yılı bütçesi "güçlü devlet=güçlü ordu" ilkesinin zorunlu bir sonucudur. Bu vesileyle, Sayın Bakanımıza, komuta kadememize, mühendislerimize, vatan nöbetinde görev yapan kahraman Mehmetçik'imize şükranlarımızı sunuyoruz.

Bütçenin ülkemize, milletimize ve Silahlı Kuvvetlerimize hayırlı olmasını diliyoruz.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Uğur Bayraktutan, buyurun.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Değerli Bakan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Önce Sayın Bakana bir sitemimi iletmek istiyorum: Millî Savunma Komisyonu üyesi olarak 9 Eylül tarihinde Sayın Bakandan bir randevu talebinde bulundum. Bakanlık Özel Kalem 4 Kasım ve 5 Kasım tarihlerinde Sayın Bakanın Mecliste olacağını söylediler. Randevu talebinden iki ay sonra dönüş yapıldı. Bu sitemimi iletiyorum. 15 Temmuz gecesi Parlamente'ye gelen ilk milletvekillerinden biriyim. O gece bizimle beraber sabaha kadar çatışan bir güvenlik görevlimizin önemli bir işi vardı, olmadı. Teşekkür ediyorum, sağ olun.

Değerli Bakanım, bu Anıtkabir'le başlayalım. Şimdi, ben Anıtkabir olaylarını yaşayanlardan birisiyim. Bizim milletvekili arkadaşlarımızdan Eylem Ertuğ Ertuğrul 10 Eylül 2025 tarihinde, Namık Tan 19 Nisan 2024 tarihinde, Melih Meriç 6 Kasım 2024 tarihinde, ben 24 Mart 2025 tarihinde yazılı soru önergeleri verdik Anıtkabir'de yaşamış olduğumuz bu üzücü olaylara ilişkin; ben de bizzat yaşadım bu olayları. Bu önergelere sizler aynen şu cevabı verdiniz, altında imzanız var -ben hukukçuyum Sayın Bakan-dediniz ki: "Anıtkabirde icra edilen törenler 2524 sayılı Anıtkabir Hizmetlerinin Yürütülmesine İlişkin Kanun, Anıtkabir Hizmetlerinin

Yürütülmesine İlişkin Yönetmelik ile Anıtkabir Hizmetleri Yönergesi çerçevesinde yürütülmektedir." Biz bütün üzücü olayları, oradaki o bağırımları, çağırımları, Mustafa Kemal'in aziz hatırasına yapılan saygısızlıkları anlattık; siz bize yönergeleri hatırlattınız. Bu yönergeleri hatırlattığınız iyi oldu. Ben uzun süre CHP'nin Yüksek Disiplin Kurulu Başkanlığını yaptım. Ben zannettim ki bu yönetmelikler çerçevesinde değil de CHP'nin Disiplin Kurulu Yönetmeliği'yle yönetiliyordu Anıtkabir; o anlamda çok aydınlandığım için çok mutluyum yani bizi aydınlattınız, o anlamda çok mutluyum (!) Burada, bu yönetmelikte ne diyor? Bakın, bunu okuyalım. Şimdi, demin oradan arkadaşlar laf atıyorlar, diyorlar ki: "İlgili 35'inci madde..." Hukukçu nezaketiyle okuyorum, kimseyi incitme niyetim de yok. "...Anıtkabir'de ancak Atatürk'e saygı için çelenk konulabilir, tören düzenlenebilir; başka amaçlarla tören, yürüyüş, gösteri düzenlenemez, çelenk konamaz, Anıtkabir'in manevi varlığına yakışmayan her türlü tavır, hareket, söz, yazı ve davranışlara izin verilemez." Ben İdare Amiriydim, kırmızı plakalı araçla gittim, bizi durdurdular oradaki görevliler -ki gayet doğrudur, saygındır- içeri baktılar, dediler ki: "Sizin isminizi okuyabilir miyiz?" Yanımda bir milletvekili arkadaşım vardı, "Ben Uğur Bayraktutan." dedim, baktılar, kimliğe baktılar, kırmızı plakalı araçla girdim oraya. İçeri girdim, okullar vardı -AK PARTİ'deki arkadaşlarım da dikkatle dinlesinler- sadece 1 tane 50-100 kişilik bir grup vardı. Nasıl girmişler, nasıl güvenliği aşmışlar, bunu nasıl yapmışlar; anlayamıyoruz. Anıtkabir slogan atılacak yer değil, kim atarsa atsın. Demin oradan Orhan Bey "Yok, siz attınız, bu attı..." dedi. Bunlar ucuz şeyler. Mustafa Kemal hepimizin varlık nedenidir, bu Parlamento Mustafa Kemal'in Parlamentosudur. Bizler Mustafa Kemal'in askerleriyiz, illa üniforma giymeye gerek yok. Cumhuriyet değerlerine yürekten bağlıyız. Mustafa Kemal'e saygı duymayan hiçbir adama saygı duymam, açık konuşuyorum. Bunu özellikle vurgulamak istiyorum. O nedenle, bu konudaki hissiyatımızı sizlerle değerlendirmek istiyoruz.

Sayın Bakanım, bakın, bir sunum yaptınız, 7'nci sayfayı dikkatle okudum -siz de çok güzel bir sunum yaptınız, teşekkür ediyoruz- orada, 7'nci sayfada dediniz ki: "Hudutlarımızda 10 hudut tugay, 4 hudut alayı, yaklaşık 60 bin personel görev yapmaktadır. 1 Ocak 2025 tarihinden itibaren hudutlarımızda 59.105 kişinin geçişini engelledik." Ya, hudutları engelleyen sizler Anıtkabir'e giren bu güruhu engelleyemediniz Sayın Bakan, gözümüzün önünde oluyor bu iş ya. Atatürk vatanı korudu, siz Anıtkabir'i koruyamadınız. Millî Savunma Bakanlığına rutin dilekçeler veriyoruz, hiçbir şey yapmıyorsunuz; ben bizzat gözlemlerim, hiçbir şey yapmıyorsunuz. Millî Savunma Komisyonu üyesi olarak görüyorum. Kime ne derse desinler, siz orada Anıtkabir Komutanına... Törenlere gidiyorum, saat 14.00'te tören var -7 Mart Artvin'in kurtuluşu, benim seçim bölgemin- gittim ki 14.00'teki tören 13.30'da başlamış. Gittim albayın yanına, sordum "Niye erken başladınız?" diye; "Millet toplanmıştı." dedi. O zaman, dokuzu beş geçte Atatürk'e saygı duruşunda bulunuyoruz, sekiz buçukta başlayın törenlere dedim. Gayriciddilik var. Bakın, bunu bundan sonra da siz düzeltemezsiniz, sizin gücünüzün yetmeyeceğini biliyorum, sizi aştığını da biliyorum. Sizin Mustafa Kemal'e saygınızı da biliyorum, o konuda hiçbir tereddüdüm yok ama bu sizi aşar Sayın Bakan, buna gücünüz yetmez. Bakın, yeterse, sizden bundan sonraki Millî Savunma Komisyonunda gelip özür dileyeceğim ben Artvin Milletvekili olarak, bunu bir kere daha özellikle söylemek istiyorum.

Sayın Bakan, yargı konusu... Askerî yargıyla, sivil yargıyla ilişkili olarak 15 Temmuzda yaşadığımız bir travma var, ondan sonra askerî yargıyı ne yaptınız? Attınız kenara, dediniz ki: "Askerî yargı olmaz." Bir söz vardır katılmadığım, derler ki: "Askerî bandonun yaptığı müzik ne kadar müzikse askerî mahkemenin dağıttığı adalet de o kadar adalettir." diye katılmadığım çok üzücü bir söz vardır. Askerî mahkemede ast-üst ilişkisiyle ilişkili olarak sanki şöyle düşündünüz: Sayın Erdoğan'a da bir yurt dışı gezisinde uçakta sordular, dediler ki: "İlker Başbuğ'u nasıl yargılayacak bu mahkemeler? Bir üstteğmen, bir albay kalkıp da bir orgeneral nasıl yargılayacak?" O sayfadan baktığımız zaman haklı olabilir, haklısınız da yani "Bir alt sıradaki kişi bir general, bir paşayı nasıl yargılıyor?" diye düşünebilirsiniz ama şunu unutmayalım: Bakın, sizin de katıldığınız, Trump'ın sizi gördüğü zaman "Zaten hepsini tanıyorum, herkesten daha iyi tanıyorum; çok zekiler." dediği lafı beni incitti, sizi de incittiğini biliyorum, bu laf kabul edilemeyecek bir laftı. Trump ne dedi? Trump 25 Eylülde Sayın Erdoğan'a aynen şu lafı dedi, buradan okuyorum yanlışlık olmasın diye: "Bu adama çok büyük saygım var, çok iyi de bir ilişkimiz var; Rahip Brunson'ı serbest bıraktı, otuz beş yılına hapse atılmıştı, bunu durdurması gerekiyordu, onu aradım ve kendisini serbest bıraktı; bunu asla unutamam. Otuz beş yıllık hapis cezasından kurtardı kendisini, kendisini burada konuk etmek gerçekten büyük bir mutluluk." Eğer tercümede bir yanlışlık yoksa bir skandaldır, bu bizim ülkemiz açısından bir utançtır. Hani yargı bağımsızdı? Hani alt üst emir verip de yargılayamıyordu? Demek ki Cumhurbaşkanı talimat verdiği zaman bunlar oluyor Sayın Bakan. Kaşıkçı cinayetini hatırlayın, suçun işlendiği yerde paketledik gittik, Bedevi şeyhlerine Kaşıkçı'nın katillerini teslim ettik. Demek ki buna ilişkin askerî yargıyla yapılan işler büyük bir yanlış, hataydı. Ben yargının içerisinde uzun yıllar bulundum, ben o hâkimlerin, savcılarının kimler olduğunu biliyorum. Oraya getirilenlerin liyakatle olmadığını, birçok kişinin nasıl problemlerle karşılaştığını, müessir fiil ile emre itaatsizliğin ne olduğunu ayırt edemeyecek binlerce hâkimin, savcının olduğunu biliyorum. Siz uzman hâkim, savcıyı, konularında uzman olan askerî yargıyı çöpe attınız; gittiniz askerleri sivil yargının önüne attınız ve o sivil yargı FETÖ'nün askerî yapılanmasında gerekenleri yaptı. Ahmet Necdet Sezer -kulakları çınlasın- kaç kere önüne gelen, özellikle o irticai yapılanmayla, yargıdaki şeylerle ilişkileri veto etti. Kalktınız, üçlü karamamelerle götürüp önlerine pasta gibi koydunuz. Bugün diyorsunuz ki: "Yargı nasıl..." "Allah bizi affetsin." demeyle olmuyor, keşke öyle olsa Sayın Bakan, keşke öyle olsa. Bunları hatırlatmak istedim, fazla söz sürem de yok.

Bunun dışında söylemem gerekenler şunlar: Özellikle bu İskenderun'daki olayla ilişkin... Birkaç günlük alay komutanını aldınız, attınız, görevden attınız İskenderun'daki çocuklarımıza ilişkin. 4 Ağustos 2022'den beri görev yapan Deniz Kuvvetleri Komutanıyla alakalı işlem yaptınız mı? Deniz Kuvvetleri Komutanı gerekli denetim görevlerini yaptı mı, yapmadı mı? Bu konuda işlem yaptınız mı? Sordunuz mu "Sen niye bunları yapmadın?" diye? Üç günlük alay komutanını attınız da Deniz Kuvvetleri Komutanı Ercüment Tatlıoğlu'na herhangi bir soru sordunuz mu?

Diyelim astsubaylarla ilişkin de şeyler var. Arkadaşlarımız ısrarla astsubaylarla ilişkin problemleri iletiler. Sayın Bakan, teğmenlerle ilişkili ne dersiniz deyin. Demin ilk olarak sizden şunu duydum, dediniz ki teğmenlerle ilişkili olarak... Olabilir, eksik de olur, yanlış da çünkü orada olmadığınız için eksik, yanlış da olabilir -sizi incitmek istemem ama- bir teğmenimiz bütün bu olaydan sonra -ben görmedim, belki arkadaşlar görmüşse bilmiyorum- çıkmış kürsüye demiş ki: "Aileler burayı terk edin." Eğer böyle bir söz varsa... Kamera kayıtları var mıdır? Varsa, bugüne kadar niye sızmadı Sayın Bakan bunlar?

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - Var, var.

CAVİT ARI (Antalya) - İlk defa bugün duyduk.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) - Müsaade edin, sizler zaten bu usulde birçok...

İlk defa bunu bugün duyduk. Orhan Bey deminden beri orada konuşuyor, geçen sene çok konuşmuşsunuz ama bunu ilk defa duyduk. Sayın Bakan, ne dersiniz deyin, ne konuşursanız konuşun o askerler "Recep Tayyip Erdoğan'ın askerleriyiz." deseydiler, siz onları atamazdınız. Gidin bu gece yataкта yattığınızda düşünün, bu lafı söyledikleri zaman atabilir miydiniz? Size şunu da söylüyorum: Burada yok, keşke Genelkurmay Başkanı da burada olsaydı, benim hemşehrim.

Sözlerimi bitiriyorken şunu söylüyorum: 1930'da, bundan doksan beş yıl önce, o sizin Genelkurmay Başkanınız, benim hemşehrimin olduğu Ersis, Kılıçkaya'da Sadiye Hanım diye bir kadın çıktı. Mustafa Kemal Atatürk'ün, cumhuriyet Türkiye'sinin ilk kadın Belediye Başkanıdır. İlk kadın Belediye Başkanı; Avrupa'da kadının adı yokken, 1971'de İsviçre'de kadının adı anılmıyorken o Sadiye Hanım'ı Atatürk çıkardı, kadın Belediye Başkanı yaptı. Şimdiki Genelkurmay Başkanıyla aynı köylüdürler. Şimdiki Genelkurmay Başkanı buradaki o cinayete, Mehmetçiklerle alakalı cinayete sessiz kaldı. Şunu demek istiyorum: Mustafa Kemal'in askeri olmak için illa üniforma giymeye gerek yok. Bazen gelir etek giyersiniz, Mustafa Kemal'in askeri olursunuz; bazen gelir üniforma giyersiniz, adamlar size gülerler.

İyi ki Mustafa Kemal'in askerleriyiz!

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Metin İlhan...

METİN İLHAN (Kırşehir) - Sayın Başkan, Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri; Türkiye'nin millî savunması herhangi bir siyasi tercihin konusu değil devletimizin bekasını, milletimizin güvenliğini ve bölgesel dengeleri doğrudan etkileyen siyasetüstü bir zorunluluktur. Böylesine zor bir coğrafyada ayakta kalmanın en temel güvencelerinden biri binlerce yıllık devlet geleneğinin birikimi, disiplini ve millî karakteriyle öne çıkan Türk Silahlı Kuvvetleridir. Ne yazık ki AKP iktidarı döneminde süregelen bazı yanlış uygulamalar TSK'nin kurumsal yapısına zarar vermektedir. Örneğin, iktidarın askerî eğitimde yaptığı plansız ve ideolojik düzenlemeler yalnızca TSK'nin köklü eğitim geleneğini zayıflatmakla kalmamış, artan dış güvenlik tehditleri karşısında ülkemizde risk oluşturmuştur. Askerî eğitim kurumlarının düzen ve eğitimlerinin Genelkurmay Başkanlığından alınarak Millî Savunma Üniversitesine bağlanmasıyla nitelikli personel kaynağı daralmış, eğitimin sürekliliği bozulmuştur.

Bu sorunları ifade ederken bir dâhiliye doktoru olarak TSK'nin olmazsa olmazı askerî sağlık sistemini de konuşmamız gerekir. Bakınız, önceden GATA en gelişmiş eğitim ve tedavi merkeziydi, bünyesinde eğitim okulları ve üniversite hastanesi düzeyinde 2 eğitim ve araştırma hastanesi vardı. Deniz ve Hava Kuvvetlerinin özelliklerine göre uzmanlaşmış Deniz ve Hava Kuvvetleri Hastaneleri de vardı. Bu noktada iktidar şunu bilmelidir ki askerî sistemin yeniden tesisi bir zorunluluktur. Zira askerî sağlık sisteminin en önemli görevlerinden biri de savaş esnasında ilk müdahaleyi yapacak nitelikli personeli yetiştirmek ve o personelin kritik kararları alabilme sorumluluğunu sağlamaktır fakat bunların Sağlık Bakanlığına devredilen ve kurumsal yapısı tahrip edilen hastanelerle yeterince yapılamadığı açık bir gerçektir. Hâlbuki GATA askerî sağlık sisteminde en gelişmiş eğitim, tedavi, rehabilitasyon merkeziydi; çok önem arz eden travma ve savaş cerrahisi, ortez, protez ve bu dallarda uzmanlaşmış bölüm ve kadroları da mevcuttu. Büyük bir öneme sahip olan bu sorun ne yazık ki iktidarın gereksiz inadı ve siyasi saikleri yüzünden hâlâ çözüm beklemektedir. Unutmayalım ki siyaset değişir, iktidarlara gelir geçer ancak devletin savunma kurumları kalıcıdır. Bu gerçek hepimiz için ortak bir sorumluluğu işaret etmektedir. Bu nedenle, millî savunmamızın güçlendirilmesi, TSK'nin kurumsal yapısının korunması ve ordunun günlük siyasi tartışmalardan uzak tutulması yalnızca bugüne değil Türkiye'nin geleceğine karşı da tarihî bir sorumluluktur.

Değerli milletvekilleri, özellikle son zamanlarda yaşanan talihsiz kazalarla ülkemiz gündemine gelen TSK'nin modernizasyonu meselesi var. Örneğin, Hava Kuvvetleri Komutanlığımızın muharip uçak ihtiyacı yirmi iki yıldır tek bir modern platformun envantere kazandırılmaması nedeniyle artık millî güvenliğimizi doğrudan etkileyen bir zafiyete dönüşmüştür. F-35 programından çıkarılmamız yeni nesil savaş uçağı kabiliyetine ulaşmamızı engellemiştir. Ayrıca, mevcut F-16 filosunun yapısal ömrünün hızla tükenmesi ve Eurofighter sürecinin hâlâ belirsizliklerle ilerlemesi ülkemizin hava üstünlüğü kapasitesini zora sokmaktadır. Bu tablo, iktidarın uzun yıllardır süregelen plansız ve öngörüsüz savunma politikalarının ağır bir sonucudur. TSK'nin modernizasyon projeleri yıllardır açıklanan hedeflere rağmen gecikmeler, kaynak yetersizlikleri ve stratejik tutarsızlıklar nedeniyle arzu edilen seviyeye ulaşamamıştır. Soruların çok fazla olduğu bu kritik tablo savunma politikalarının uzun vadeli planlama anlayışından uzaklaştığını ve kurumsal yapının bilimsel, şeffaf ve hesap verilir bir yöntem anlayışıyla güçlendirilmesi gerektiğini açık biçimde ortaya koymaktadır.

Değerli milletvekilleri, burada millî savunmamızı konuşurken TSK bünyesindeki asker ve sivil personelin süregelen sorunlarını da dile getirmemiz gerekmektedir. 2018'den bu yana derinleşen ekonomik kriz görevdeki ve emekli TSK personelinin yaşam koşullarını zorlaştırmıştır. Astsubaylara verilen makam ve görev tazminatı sözü hâlâ tutulmamış, emekli astsubay maaşları asgari ücret seviyesine kadar gerilemiştir. Kıdemli binbaşılar, astsubay başçavuşlar ve kıdemli başçavuşlara ilişkin emekli maaşlarına yansıtacak şekilde tazminat ödemeleri de yıllarca sürüncemede bırakılmıştır. TSK personelinin özlük haklarını iyileştirecek kapsamlı bir düzenleme artık ertelenmeyecek kadar acil bir ihtiyaçtır.

Bir diğer önemli sorunla seçim bölgem olan Kırşehir'de her hafta düzenlediğim halk gününde sürekli karşılaşmaktayım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

METİN İLHAN (Kırşehir) - Uzman erbaşlarımızın 657 sayılı, 3269 sayılı Kanunlarla tanınan...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Okan Konuralp, buyurun.

METİN İLHAN (Kırşehir) - ...yeniden memurluğa atanma hakları özellikle...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Lütfen, bitti süreniz.

METİN İLHAN (Kırşehir) - Bu çok önemli.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Okan Konuralp, buyurun.

OKAN KONURALP (Ankara) - Tamam, benim vaktimden biraz...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Tamam.

METİN İLHAN (Kırşehir) - ...kadro açılmaması gerekçesiyle uygulanmamakta ve ne yazık ki devlet memurluğuna geçiş için yaptıkları başvurular reddedilmektedir. Şu ana kadar görüştüğüm tüm uzman erbaşlarımız kanunun uygulanmasının artık keyfiyete bırakılmasını istememektedirler.

Son olarak, şahsımın da sürekli dile getirdiği ve geçen yaz dernek yönetiminin Türkiye Büyük Millet Meclisi Millî Savunma Komisyonu Başkanıyla yaptıkları toplantıda, sorunun çözümü noktasında sözünü aldıkları, terörle mücadelede yaralanıp gazi sayılmayanların kanunî düzenlemesinin bir an önce hayata geçirilmesi var.

Teşekkür ediyorum.

OKAN KONURALP (Ankara) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

MURAT ÇAN (Samsun) - Süreyi baştan alır mısınız.

OKAN KONURALP (Ankara) - Sayın Bayraktutan da vurguladılar, öncesinde diğer arkadaşlarım da değindiler, ben de kendi cümlelerimle değinmek istiyorum. Uzun süredir Ankara'da şöyle bir tabloyla karşı karşıyayız: Son derece başarılı bir yurttaş organizasyonu var. Bu yurttaşlarımız, vatandaşlarımız ağustosun sıcağı, ekimin soğuğu, kasımın sabah ayazı demiyorlar, hiç üşenmiyorlar, günün olabildiğince erken saatinde kalkıyorlar, temin ettikleri otobüslerle Anıtkabir'e geliyorlar ve resmî törenlerin başlamasının çok öncesinde Anıtkabir iç avlusundaki yerlerini alıyorlar. Örneğin, milletvekilleri sınırlı sayıda sağlanan davetiyelerle Anıtkabir'e girebiliyorlar, üniformalı Türk Silahlı Kuvvetleri mensupları özel bir aramaya tabi tutuluyorlar, on binlerce vatandaşımız resmî törenlerin bitmesini Anıtkabir girişlerinde uzun kuyruklar oluşturacak şekilde beklemek zorunda kalıyorlar yukarıda bahsettiğim yurttaş örgütlenmesi olağanüstü güvenlik önlemlerini de aşarak Anıtkabir iç avlusuna resmî törenlerin başlamasından önce ulaşıyor, orada bir şey yapıyorlar ve bir şey de yapmıyorlar. Yaptıkları şu: Tayyip Bey arkasındaki devlet erkânıyla iç avluya adım atıyor ve Büyük Atatürk'ün mozolesinden ayrılıp Misakımillî Kulesi'ne yöneliyor, Anıtkabir avlusundan sloganlar yükselmeye başlıyor; burası, tamam. Peki, yapmadıkları ne? Yapmadıkları da şu: Bu vatandaşlarımız Tayyip Bey'in Anıtkabir'den ayrılmasının hemen ardından bayrak direğinin bulunduğu taraftaki merdivenlerden aşağı inmeye başlıyor. Yani 19 Mayıs, 29 Ekim veya 10 Kasım sabahlarının erken saatlerinde Anıtkabir'e gelen bu vatandaşlarımız Atatürk'ün mozolesine dahi çıkmadan Anıtkabir'den ayrılıyor. Yaptıkları Tayyip Bey lehine slogan atmak, yapmadıkları Büyük Atatürk'ün mozolesini ziyaret etmeden Anıtkabir'den ayrılmak. Yaptıklarını ve yapmadıklarını birlikte düşünerek soruyorum: Arkadaşlar, buna neden tenezzül ediyorsunuz? Her resmî bayram ve anmalarda Anıtkabir'e bir öncekinden çok daha az sayıda vatandaşınızı ve aslında partilinizi taşımayı ve orada Tayyip Bey lehine slogan attırmayı, bu slogan atanların Büyük Atatürk'ün mozolesine bile çıkmadan Anıtkabir'den ayrılmalarının iyi bir şey olduğunu sanma yanılgısından neden kurtarıyorsunuz kendinizi? Orada slogan atan ve mozoleye çıkmadan Anıtkabir'den ayrılan vatandaşlarınızın, partililerinizin bence çok da kabahati yok, kabahat sizin buna tenezzül ediyor olmanız, bu yapılandan medet umuyor olmanız, bu yapılanın iyi bir şey olduğunu düşünüyor olmanız.

Ve Millî Savunma Bakanı, Sayın Bakan, defalarca Anıtkabir'deki törenleri izledim. Törenler sırasında bir slogan atanlara bakıyorum, bir de sizin yüzünüze bakıyorum, yüzünüzde bir mahcubiyet yok. Yapılanlardan duyulanların rahatsızlığının yansıdığı bir vücut dili olur, o da yok, Tayyip Bey'in yanında yürüyorsunuz Misakımillî Kulesi'ne. Ama neden rahatsız olmadığınızı bugünkü bütçe konuşmanızdan ve bizlere dağıttığınız bütçe sunuş kitapçığının görsel içeriğinden de anlıyoruz. Atatürk somut olarak değil bir silüet, bir arka fon olarak bile bu kitapçıkta yok ve ismi tek bir cümlede geçiyor. "Bu duygu ve düşüncelerle sözlerime son verirken -nokta nokta- Fatih Sultan Mehmet'ten Gazi Mustafa Kemal Atatürk'e, bugüne kadarki devlet büyüklerimizi saygıyla..." anma bölümü. Hadi, pek çok bakanlığın bütçe sunuşlarında özel olarak Atatürk'ü anmamanın haklı ya da haksız gerekçeleri sıralanabilir ancak ömrü hayatını Türk Silahlı Kuvvetleriyle özdeşleştirmiş Mustafa Kemal Atatürk'ün sizin bütçe sunuş konuşmanızda özel olarak anılma ihtiyacı duyulmaması ile Anıtkabir'de yaşananlardan rahatsızlık duymamanız arasında özel bir ilişki olduğunu düşünüyorum. Bu duygularla Anıtkabir'e de bakın, bugünkü bütçe sunuş konuşmanıza bakın, soru-cevap bölümünde "Atatürk'e duyduğum sevgimi kimse sorgulayamaz." gibi bir hamasete bence düşmeyin. Tayyip Bey'in olduğu bir kitapçıkta, somut olarak olduğu bir kitapçıkta Atatürk hiç olmazsa burada silüet olarak olmalıydı diyorum.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Aşkın Genç...

AŞKIN GENÇ (Kayseri) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, kıymetli bürokratlar; Türkiye'nin güvenliği, Türk Silahlı Kuvvetlerinin bütünlüğü, personelimizin hakları ve ulusal savunma kapasitemizin geleceği açısından önemli gördüğüm bazı tespitleri 2026 bütçe teklifi vesilesiyle sizlerle paylaşmak isterim: Sayın Bakan, bu ülke için canını ortaya koyan insanların ailelerine ayrılan kaynaklar güçlü olmalıdır fakat tablo ne yazık ki öyle değil. 2024 yılında bu program için 302 milyon TL harcama yapılmış, 2026 bütçe teklifinde ise bu rakam yaklaşık 315 milyon TL olarak karşımıza çıkıyor yani iki yıl boyunca neredeyse hiçbir artış yok. Enflasyonun, hayat pahalılığının, tedavi giderlerinin bu kadar arttığı bir dönemde reel olarak bütçe ne yazık ki kısıtlanıyor. Daha çarpıcı olan ise şu: Millî Savunma Bakanlığı'nın toplam 822 milyar TL'lik bütçesi içinde şehit yakını ve gaziler için ayrılan pay binde 1'den bile az. Her bin liralık savunma harcamasının sadece 38 kuruşu şehit yakını ve gazilerimize gidiyor. Sayın Bakan, şehit yakını ve gazilerimizin hakkı bütçe kalemi değildir, bu ülkenin onlara olan borcudur. Bu kalemin güçlendirilmesi bizce bir zorunluluktur. 2015'te başlayan Sınır Fizikî Güvenlik Sistemi Projesi dokuz yıl sonra hâlâ yüzde 31 seviyelerinde. 2026 hedefiye yüzde 45, 2028 hedefi yüzde 65. Sayın Bakan, sınır hattı on üç yılda tamamlanamıyorsa burada ciddi bir yönetim sorunu da vardır diye düşünüyorum: Beton duvarın yüzde 100 tamamlandığı söylenirken elektronik güvenlik altyapısının yüzde 31'de kalmasıysa proje koordinasyonundaki kopukluğu bizlere göstermektedir.

Türk Silahlı Kuvvetlerinin personelinin özlük hakları konusunda yıllardır süregelen sorunların bir kısmı artık kronik hâle geldi. Astsubaylarımızın haklarına ilişkin soru önergelerimize verilen cevaplar maalesef aynı şablon cümlelerle geçiştirilmekte. Somut bir çalışma var mı, yok mu, takvim nedir, sözler tutulacak mı? Hiçbirine net yanıt maalesef alamıyoruz. Aynı şekilde, sözleşmeli

personelin, uzman çavuşların sorunları da birikmektedir. Askerimizin motivasyonu, adalet duygusu ve görev bilinci Türkiye'nin millî güvenliğinin en güçlü parçasıdır. Bu konuların geçirilemeyecek kadar ciddi olduğunu düşünüyoruz.

Sayın Bakan soru önergelerine verilen cevapların niteliğine ilişkin birkaç noktayı da özellikle belirtmek istiyorum: Kısa bir süre önce Pençe Kilit Harekâtı bölgesinde bir mağarada metan gazına maruz kalarak şehit olan 12 askerimizle ilgili sizlere yönelttiğim 24 soruya verilen yanıt "Basın açıklaması yaptık." şeklinde oldu. Aynı zamanda bu şehitlerden biri de kendi seçim bölgem Kayseri Sarız ilçesindendi. Sayın Bakan, orada ölçüm yapıldı mı? Mağaraya girişte hangi prosedürler uygulandı? İnsansız sistem kullanıldı mı? Bu soruların hiçbirine ne yazık ki net yanıtlar alamadık.

Benzer bir durum uçaklarda da karşımıza çıkıyor. Geçtiğimiz yıl çok alçaktan uçarak Kayseri'de acil iniş yaparak şehirde büyük panik yaşatan C-160 eğitim uçağıyla ilgili soru önergеме verilen cevapta "Bakımlar eksiksizdir." deniyor ama bakımın tarihi, arızanın kaynağı, soruşturmanın aşaması gibi temel bilgiler paylaşılmıyor. Geçtiğimiz günlerde yaşadığımız çok büyük acı, Azerbaycan'dan dönerken Gürcistan üzerinde C-130 uçağında 20 askerimizi şehit verdik. Allah'tan rahmet diliyorum şehitlerimize, yakınlarına ve ulusumuza sabırlar diliyorum. Bu kargo uçağı Kayseri 12'nci Hava Ulaştırma Ana Üs Komutanlığından kalkmıştır ve şehit askerlerimizin 10'u da Kayseri'de görev yapmaktaydı. Bu olayda da henüz kamuoyuna açık, teknik bir değerlendirme sunulmuş değil. Elbette soruşturma yürütülür, rapor hazırlanır, süreç işlesin. Biz bu hassasiyete saygı duyarız ama TBMM'nin yönelttiği soruların tamamen yanıtsız kalması doğal olarak "Kurumsal iletişimde bir sorun var." düşüncesini de beraberinde getiriyor.

Sayın Bakan, şunu açıkça söylemek isterim: Burada kimse Bakanlığı yıpratmak istemez, tam tersine, Millî Savunma Bakanlığının güçlü ve hesap verebilir olması hepimizin ortak talebidir. Bu nedenle, soru önergelerine verilen cevapların kamuoyunu bilgilendirecek nitelikte olmasını çok önemsiyoruz. Bizim bu bütçe görüşmelerinde talep ettiğim şey, siyaset üstü bir duruşun gereği olarak Silahlı Kuvvetlerimizin kurumsal yapısının siyasetten uzak olarak güçlendirilmesi, liyakatin korunması, personelin hakkının verilmesi, projelerin yıldan yıla ötelenmemesi ve Meclisinin soru yetkisinin ciddiye alınmasıdır. Bu ülkenin askerinin de vatandaşının da Meclisinin de hak ettiği şey şeffaf, hakkaniyetli ve planlı bir savunma yönetimidir.

Bütçenizin şimdiden hayırlı olmasını diliyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Mehmet Tahtasız...

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Sayın Başkan, Sayın Bakan; konuşmama, uçak kazasında yitirdiğimiz 20 şehidimizi ve bu vatan için şehit olmuş tüm kahramanlarımızı ve ülkemizin kurtarıcısı ve kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşlarını rahmetle, minnetle anarak başlamak istiyorum.

Şehitlerimizin geride bıraktıkları gözü yaşlı aileleri, yetim kalan evlatları için, gazilerimiz için, rütbesi ne olursa olsun görevine devam eden veya şanla, şerefle emekli olan askerlerimiz için ne yapsak azdır. Ordu-millet geleneğinden gelen bir toplum olarak ordumuzla, askerimizle her zaman gurur duyuyoruz. Ailelerinden uzakta, karda, kışta, sınırlarımız içerisinde ve ötesinde özveriyle görev yapan kahraman Mehmetçiklerimizin mağarada metan gazıyla zehirlenerek, güneşin altında bekletilerek, dağda donarak, elli yedi yıllık kargo uçaklarına bindirilerek göz göre göre ölüme gönderilmesini kabul etmemiz mümkün değil Sayın Bakan. Bu yaşananlar "Biz yanıldık, biz tedbir alamadık, dikkatsizlik ettik." diye geçirilecek bir konu değildir. Ölenler bir üniforma değil kahraman Türk askeri, insandır onlar. Yaşanan en son uçak kazası olmak üzere bu kazalar araştırılmalı, ihmali olanlar cezalandırılmalıdır. Orduda görev yaparken intihar eden askerlerimiz var. Çorum Kayı Köyü'nden asker Abdussamet Kıyıklık'ın intihar nedenlerinin araştırılması için Mecliste önerge verdik ama maalesef AKP ve MHP oylarıyla reddedildi. Bugün yine bir önergemiz var, inşallah bu AKP ve MHP'li arkadaşlarımız bu askerlerimizin neden intihar ettiğini, neden zor durumda olduklarını biraz olsun anlarlar ve "evet" derler, bir araştırma komisyonu kurarız.

Sabah da söyledim, vatani görevini yaparken kalp krizi veya her ne sebeple olursa olsun yaşamını asker ocağında yitiren rütbeli, rütbesiz tüm askerlerimiz şehit sayılmalıdır, ailelerimizin acısı biraz olsun dindirilmelidir. Sadece Çorum'da askerlik hizmetini yaparken çeşitli nedenlerle yaşamını yitirmiş ancak şehit sayılmamış 300'e yakın askerimiz var. Şehit Sayılmayan Aileler Derneği var Antalya'da ve birçok ilde; bunların biri Havva Gölbez. Bu aileleri dinleyin Sayın Bakan. Siz bu konuyla ilgili topu Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına attınız ancak bu ülkede Genelkurmay Başkanlığı yapmış bir Millî Savunma Bakanı olarak bu durumu çözmek hem sizin hem bizlerin hem de devletimizin borcudur. Bunun için bir kanun düzenlemesi gerekiyorsa biz de destek verelim ve el birliğiyle bu kanunu geçirelim. Türkiye Cumhuriyeti devleti şehitler arasında ayırım yapmayacak "Kime şehit maaşı bağlayalım?" hesabına girmeyecek, gazi maaşları arasında adaletsizlik yapmayacak, emekli askerleri, emekli maaşlarıyla geçinemediği için yeniden çalışmak zorunda bırakmayacak kadar güçlüdür ve kudrettedir. Tüm bunların sağlanması yaptığınız bütçe hesabından da çok çok önemlidir.

Sayın Bakan Türk ordusunun kahraman mensupları yalnızca terörle değil sosyal ve ekonomik sorunlarla da baş etmek zorunda kalıyor. Tazminat, emekli aylıkları ve kadro konusunda ciddi adaletsizlikler var. Türk Silahlı Kuvvetleri emekli personelinin tamamını yoksulluk; emekli astsubaylar, emekli binbaşılar ve gazileri açlık sınırı altında emekli aylığına mecbur ettiniz. Bir astsubay kıdemli başçavuş emekli olduğunda görevdeyken aldığı maaşın yüzde 43,4'ünü, yine bir kıdemli binbaşı emekli olduğunda görevdeyken aldığı maaşın yüzde 39'unu alabiliyorken bir kıdemli albay 63,7'sini almakta. Aynı prim oranına rağmen bir astsubay bir albaydan yüzde 71 daha düşük emekli maaşı alıyor. Öte yandan, bir subay 6-7 tane tazminat alırken astsubay bir tazminat bile alamıyor. Tabii ki tüm askerlerimiz eşit şekilde alsın istiyoruz. Yine, 2000 girişli astsubayların öğrenimde geçen süreleri 18 yaş üstündekiler için emekliliğe dâhil edilirken 18 yaş altı olanların dâhil edilmiyor. Cephede ve kışlada rütbe gözetmeksizin omuz omuza görev yapan askerlerimiz arasındaki bu adaletsizlik giderilmeli. Görevi bırakmış olsun, görev başında olsun, uzman çavuşlar, her Türk askeri gibi, birilerinin iki dudağının arasına sığmayacak kadar kıymetlidir. Onları ellerinde evraklarıyla kurum kurum gezdirmekse AKP'nin bir ayıbıdır. Yaşanan mağduriyetin bitirilmesi ve kahramanların haklarının teslimi için Türk Silahlı Kuvvetlerinden ayrılan uzman erbaş ve sözleşmeli erlerin memuriyet kadrosuna atanmasının önü açılmalıdır, bu, Cumhurbaşkanının da bir sözüdür, komutanın sözü yerde kalmaz.

Gazilerin maaşları arasında ciddi bir uçurum ve ayırım söz konusu. Örneğin, bir asker ile aynı tarihte ve aynı çatışmada yaralanarak malul hâle gelen, askerliğini yedek subay ve yedek astsubay olarak yapan personel, yıllara sarıh olarak emsalinin

maaşını almaktadır. Er malul gazilerin almış olduğu maaşta açlık sınırının altında kalmakta ve aradaki makas her gün açılmakta. Bu sebeple emsal maaş alan muvazzaflar ve erler arasındaki adaletsizliğin ve ayrımcılığın bir an önce giderilmesi gerekiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz Sayın Tahtasız.

Şimdi de söz sırası Sayın Nevroz Uysal Aslan'da.

Süreniz beş dakikadır.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Başkanım, isterseniz bir ara verelim, AK PARTİ'liler şu an salonda yok.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz, sağ olun.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Şehit ve gazilerimizin yakınlarına yapılan yardımlar yükseltilmeli.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Sayın Tahtasız, teşekkür ediyoruz... Sayın Tahtasız...

Nevroz Hanım, lütfen, buyurunuz.

Süreniz başladı.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Değerli hazırun, hepinizi selamlıyorum.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Mustafa Kemal'in askerleriyiz ve asker olarak... Onlara verilen cezaları da kınıyoruz.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Başkanım, bir ara verin, AK PARTİ Grubu Savunma Bakanlığını önemsemiyor(!)

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Sayın Tahtasız... Sayın Tahtasız... Herkesin hakkına, hukukuna giriyorsunuz, lütfen, bir daha böyle bir hareket beklemiyoruz.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Başkanım, AK PARTİ Grubundan şimdi 1 arkadaş gelmiş bulundu, isterseniz...

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Sayın Ari, sen önce kendi Grubuna bak, Plan ve Bütçe Komisyonu grup üyesi sizde de sadece 1 kişi, siz varsınız.

CAVİT ARI (Antalya) - Ara verelim işte.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Şu an salonda bulunan CHP Grubundan Plan ve Bütçe Komisyonu asil üyesi kimse yok, AK PARTİ vekillerimizin hepsi buradadır.

CAVİT ARI (Antalya) - Savunma Bakanlığını önemsemiyor mu AK PARTİ Grubu?

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Hepsini önemsiyoruz, inanın sizden...

CAVİT ARI (Antalya) - Niye yoklar?

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Sizinkiler nerede? Lütfen... Lütfen...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Buradayız.

CAVİT ARI (Antalya) - Savunma Bakanlığı önemsiz mi, neredeler?

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Sayın Nevroz Uysal Aslan, buyurun lütfen.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Başlayayım ama bu şeyde çok zor.

Değerli hazırun, hepinizi selamlıyorum.

Sayın Bakan, Bakanlığınızın bütçesini görüşürken elimizde...

CAVİT ARI (Antalya) - İsterseniz ara verelim yani salonun yarısı CHP'li.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Böyle olmaz ama...

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Buyurun, baştan alın.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Sayın Bakan, Bakanlığınızın bütçesini görüşürken elimizde uluslararası bir veri, rapor var. Şiddet azaltma kuruluşu olan Community Peacemaker Teams yani CPT'nin Ekim 2025'te yayınladığı bir rapor. Bu rapor doğrudan Bakanlığınızın bütçesinin sınır ötesinde, köylerde, bağlarda, tarlalarda nasıl hayatlara dokunduğunu somut biçimde gösteriyor. Rapora göre temmuz-eylül ayları döneminde Irak Kürdistan Bölgesi'ndeki TSK tarafından kaydedilen saldırılarda yüzde 90 oranında düşüş var; bu önemli, sürece uygun bir veri ancak raporun altını çizdiği asıl kritik nokta ise saldırılar azalırken TSK'nin bölgesindeki askerî varlık genişlemeye devam ediyor. Bu rapora göre, TSK'nin Metina Dağı'ndaki üstler güçlendiriliyor, Amedi'nin Zap ve Avaşin bölgesi geniş üst ağına yeni yol yapımlarıyla birbirine bağlanıyor. 14 Eylülde Batifa ilçesine bağlı Keşan köyündeki üstten yeni bir askerî yol tamamlanıyor ve bu yol ilk kez köylerin, aktif olarak yerleşim bölgesinin olduğu yere uzanıyor. Sayın Bakan, açıkça sormak zorundayım ki çatışmaların büyük oranda düştüğü bu dönemde yeni askerî hatlar ve yollar neden artırılıyor? Bunun askerî, siyasi, en önemlisi de hukuk açıklaması nedir? Sivil yerleşimlere doğru uzanan bu yolların gerekçesi nedir? Bu genişletmeler kalıcı bir konuşlanma mıdır? Türkiye'nin Irak'taki bu faaliyetlerinin dayandığı anlaşma, protokol ya da mutabakat var mıdır; varsa kimlerle, hangi kurumlarla yapılmıştır?

CPT raporunda doğrudan TSK personeline ilişkin şöyle bir bulgu paylaşıyor: 23 Ağustosta Guharze köylüleri kendi bağlarına dönmeye çalışırken TSK askerleri tarafından gözaltına alınıyor, bir süre alıkonuluyor ama bölgeyi boşaltmaları konusunda talimat veriliyor. Sayın Bakan, Türkiye askerleri Irak'ın iç hukukuna göre hangi yetkiyle sivil köylüleri gözaltına alıp boşaltma talimatı verebiliyor? Bu yetki hangi uluslararası metne dayanıyor? Yine, Balava ve Barche dâhil 4 köyün halkı tarım alanlarına erişemiyor. 21 Ağustosta köye geri dönenler Türk hava saldırıları sonucu Mije, Kafna, Sipindare, Girgaşe, Dereşe'de 50'den fazla sivilin evinin tamamen yıkıldığını, eğitim kurumu, bir hastane ve birkaç caminin de yıkılıp ağır hasar gördüğünü bildiriyor. Bu tablo güvenlik politikası mıdır, yoksa savaşın, sivil hayatı felç eden suçların sessiz bir biçimi mi?

Raporun en çarpıcı kritik bölümlerinden bir tanesini aynen okuyorum: "15 Eylül ile 1 Ekim tarihleri arasında Türkiye güçleri Zap bölgesinde kontrolü altındaki köylerden kesilen ağaçları ormansızlaştırma ve taşıma kampanyasını yoğunlaştırmış." "Keresteleri yerli kamyonlarla Türkiye'ye geri ihraç etti." diye not düşmüş. Sayın Bakan, bu iddia sadece yerel halkın söylediği değil uluslararası bir raporla tespit edilen, teyit edilen bir faaliyet. Bu ağaç kesimleri hangi birimin faaliyetidir? Türkiye'ye sokulduğu söylenen keresteleri hangi makam koordine etmiştir? Bu faaliyet askerî operasyon kapsamına mı girmektedir, yoksa sahada kendi inisiyatifini kullanan unsurlar mı söz konusudur? 2021 yılında da benzer şekilde yaşanan kesimleri biliyoruz. Kürdistan hükûmeti sözcüsü Cotyar Adil'in 2021 yılında yaptığı açıklamalar hâlâ sosyal medyada ve basında duruyor. Kürdistan parlamentosu vekilleri, yine bu vekillerden

Reving Hirori sınırda "Nizare Taye" denilen bölgede yoğun ağaç kesimlerine tepki gösterdi. Türkiye'nin o dönemki Bağdat Büyükelçisi Ali Rıza Güney Kürdistan bölgesindeki kesilen ormanlarla ilgili Irak Parlamentosuna çağrıldı, o zaman kesimler durdu, azalmış gibi göründü ama şimdi aynı pratiğin daha sistematik bir biçimde, yoğun bir şekilde sürdürüldüğü bu rapora yansdı. Bu kesimleri biz, 2017 yılının sonunda Şırnak'ta dağlarında korucular ve kolluk gözetiminde yıllardır sürdürülen ormansızlaştırma politikasının sınırın öbür yakasına taşınmış hâli olarak okuyoruz. Şırnak'ta Cudi, Besta, Gabar'ın eteklerinde her gün binlerce ağaç kesiliyor. Kesilen bu ağaçlar askerî kulelerin diplerinde yığınlar hâlinde istifleniyor, bizzat kendim gittim gördüm, kamyon ve tırlarla her gün taşıyor. Şırnak'ta kesilen ağaçların bir kısmı internet sitelerinde açıkça satılıyor. Diğer kısmının bu karakol hatlarında askerlerin gözetiminde korunarak, yine onların eşliğinde götürüldüğü belgeli bir durum. Şırnak'ın dağ ve ormanlık alanları da uzun süredir geçici özel güvenlik bölgesi ilanlarıyla kapatılıyor ancak aynı alanlarda yine asker ve korucular gözetiminde kesim sürüyor, şirketlerin dağ talanı sürdürülüyor. Sayın Bakan, bu nasıl bir güvenlik bölgesi ilan? Köylüye özel izinle ya da hiç izin verilmezken kereste kamyonları her gün nasıl girip çıkabiliyor? Bu nedenle 3 sorumu soruyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz Sayın Aslan.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Şırnak'ta kolluk kuvvetlerince yürütülen ve CPT'nin raporladığı bu Irak sınır hattındaki kesimler arasında idari, lojistik, operasyonel bir bağlantı var mı? Bu kesimlerin amacı nedir? Yıllardır sürdürülen bu ekolojik tahribatla ilgili Bakanlığınızın bir incelemesi var mı?

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz Sayın Aslan.

Şimdi de söz sırası Sayın Sümeyye Boz'da.

Buyurunuz lütfen.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Sayın Bakan, değerli hazırım; herkesi saygıyla selamlıyorum.

Millî Savunma Bakanlığının bütçesine geçerken aslında şunu ifade etmek istiyorum: Türkiye'de çatışma dönemi alışkanlıklarının farklı boyutlarda sürdürülmesi sadece sınır ötesi müdahaleler ya da askerî bütçelerin şişirilmesiyle sınırlı değildir. Bu rejim aynı zamanda toplumun içine doğru işleyen, militarist ideolojiyi gündelik hayatın normu hâline getiren, erkek egemenliğiyle iç içe geçmiş bir şiddet düzeni iken, öte yandan da üniformalı failerin kadınlara yönelik işlemiş olduğu suçlar da sistematik cezasızlığın politikası olarak karşımızda duruyor. Bu açıdan, ülkede korucuların, askerlerin, uzman çavuşların kadınlara yönelik işlemiş olduğu suçlar münferit değildir Sayın Bakan. Bu suçlar sistemin içinden doğan, sistemin koruduğu, sistemin cezasız bıraktığı suçlardır. Batman'da İpek Er bir uzman çavuş tarafından tecavüze uğradı, hatırlarsınız ve sonrasında yaşamına son vermek durumunda kaldı. Dersim'de Gülistan Doku kaybedildi yani dosyası polis bağlantıları nedeniyle kilitlendi Sayın Bakan. Hakkâri'de ise Sayın Bakan...

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Ayıp ya, ayıp! Türk ordusuna kimse bunu diyemez, kabul etmiyoruz!

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Evlatlarının yarısını dağda infaz ettiniz ya!

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Hakkâri'de Sayın Bakan, kadınlar asker ve korucu bağlantılı fuhuş çetelerinin ağına düşürüldü.

Bunlar bütün...

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Kabul etmiyoruz. Kabul etmiyoruz. Kaç tane kadın öğretmen şehit edildi...

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Lütfen sükûneti tesis edelim... Lütfen sükûneti tesis edelim...

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Mahkeme kararları, beyanlar, bütün belgeler ortada Sayın Bakan.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Hamile kadına tecavüz edildi, şehit edildi!

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Sayın Ayyüce Taş...

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Kabul etmiyoruz!

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Sayın Taş...

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Başkanım, kabul etmiyoruz, hayır!

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Sayın Taş, tamam, tamam, siz meramınızı anlattınız, tamam, lütfen sakın olalım.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Hayır, Türk ordusuna diyemez, Türk askerine diyemez!

CAVİT ARI (Antalya) - Ordunun temsilcileri ağzını açmıyor.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Muhatabı burada, muhatabıyla konuşuyorum, muhatabımız siz değilsiniz, muhatabımız burada, soracağız, beraber konuşacağız, öğreneceğiz. Allah, Allah!

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Yeter! Muhatabın benim, Türk ordusunun muhatabı benim, Türk devletinin muhatabı benim.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Değerli arkadaşlar...

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Diyemez, diyemez, böyle bir şey olmaz!

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Sayın Başkan, birazcık geriye almanızı isteyeceğim.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Değerli arkadaşlar, sükûneti tesis edelim lütfen.

Buyurunuz, devam edin, ilave edeceğim.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Dersim'de Gülistan Doku'nun kaybedilmesini ve dosyasının polis bağlantılarıyla kilitlenmesini de hatırlıyorsunuz. Hakkâri'de kadınların korucu ve askerlerin bağlantılı olduğu fuhuş çeteleriyle beraber bir düşürülme meselesi söz konusu olmuştu. Bu tabloya bakıp da bunların hepsine hâlâ münferit demek mümkün mü Sayın Bakan diye sormak istiyorum. Çünkü bu vakalara baktığımızda ortak olan ne? Birincisi failin üniforması, ikincisi cezasızlık, üçüncüsü ise olayın meydana geldiği il ya da bölgeler. Bunlara baktığımızda, bu örtü operasyonlar, örtülü operasyonlar diyebileceğimiz devlet ve toplum arasındaki ilişkilerde kullanılan şiddet biçimi Sayın Bakan, bir yan ürün olarak meydana gelmemiştir hatta tam aksine bu şiddeti besler, meşrulaştırır ve bu şiddeti dokunulmaz kılar.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Kaç kadın öldürüldü, kaç öğretmen, daha dün söyledim.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Bu tablo bize neyi gösteriyor Sayın Bakan? Devletin içinde örgütlenmiş bir erkeklik rejiminin var olduğunu gösteriyor Sayın Bakan. Çünkü bu rejimde üniforma sadece bir kıyafet değildir. Hukuku askıya almanın, failin arkasına

devleti dizmenin ve sıralamanın, gizlemenin ve "Arkamda devlet var." tehdidi bu yüzden sıradan bir cümle olmaktan çıkmakta. Bu, sistemin işte ta kendisidir Sayın Bakan.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Ayıp ya, ayıp!

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Tabii böyle konuşmaları normal, adaya götürürseniz bunlar da böyle konuşur!

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Başkan, bu sözleri geri alıracaksınız!

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Sayın Bakan, daha dün, 25 Kasım'da Muş'ta kadınlar yürümek istedi ve ne oldu Sayın Bakan?

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - O sözleri geri alıracaksınız!

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Mahkeme kararı var, neyi geri alacak!

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Ne mahkemesi!

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Bireyseldir o ya, rütbesiyle mi söyleniyor!

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Apo'yla ilgili de mahkeme kararı var.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Sınırlar çizildi, barikatlar kuruldu. bu Muş'u sadece bir örnek olarak veriyorum Sayın Bakan, burada asıl mesele, söz konusu olan kadınlar yürümek istediğinde rejimin ortaya çıkartmış olduğu imajdır, tavırdır, reflekstir çünkü kadınlar şiddete karşı yürümek istediğinde...

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - 55 bin kişi öldürdü, mahkeme kararı var.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - El hareketi yapma, haddinizi bilin!

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Rütbesiyle konuşamazsın!

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Değerli arkadaşlar, lütfen... Lütfen...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Haddinizi bilin!

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Değerli arkadaşlar, lütfen, müdahale etmeyiniz. Değerli arkadaşlar...

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Burası Türkiye Büyük Millet Meclisi!

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Tersini söyleyen yok.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Rozetiniz nerede, rozetiniz? Yakanıza bir tane rozet takmıyorsunuz! Yakanıza bir tane Türk Bayrağı takmıyorsunuz!

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Kanla besleniyorsunuz, kanla!

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Sen suyla besleniyorsun, ben kanla(!) Tabii, tabii(!) Kaç kişiyi öldürmüşüm! Apo kaç kişiyi öldürmüş?

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Yakanıza bir tane Türk Bayrağı takmıyorsunuz, ondan sonra barıştan bahsediyorsunuz.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Hamaset yapıyorsunuz!

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Ne hamaseti ya!

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Barış adı altında düşmanlık yapıyorsunuz.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Siz hamaset...

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Bu ülkede barış ihtimalinin konuşuluyor olması sizi neden bu kadar rahatsız ediyor? Savaştan mı besleniyorsunuz? Desteklediğiniz şey bu mu?

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Ben şerefli bir babanın şerefli bir evladıyım!

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Kandan besleniyorsunuz, kandan besleniyorsunuz, kandan!

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Sen kandan besleniyorsun!

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Değerli arkadaşlar...

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Başkanım, sözünü geri alsın.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Geri alabilecek hiçbir sözüm yoktur Sayın Başkan. Bunların hepsi belgelenmiş beyanlar, mahkeme tutanakları; mahkeme kararlarıyla hepsi belgelenmiş olaylardır, bunlar benim uydurduğum meseleler değil.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Tamam.

Süreniz...

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Ya, yüzlerce tecavüzcüden birinin kimliği, rütbesi, takımı söyleniyor mu?

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Dinleyin, bir kişi değil.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Bir müsaade eder misiniz arkadaşlar...

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Oturum Başkanı Nilgün Ök'ün, Muş Milletvekili SümeYYe Boz'un Millî Savunma Bakanlığının 2026 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Türkiye hukuk devletidir, eğer bireysel suçu varsa hukuk karşısında yapılır ama bunu sistematik, Türk askerine, işte Türk ordusuna mal etmek doğru bir şey değildir. Bu sözleriniz doğru değildir, uygun değildir, geri almanız uygun olur.

(DEM PARTİ ve İYİ Parti milletvekilleri arasında karşılıklı laf atmalar, gürültüler)

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Tutanaklara da bakacağız.

Bireysel ayrı bir şey ama bunu genellemek, Türk ordusuna atıfta bulunmak doğru değildir.

Şimdi de söz sırası Sayın Yavuz Aydın'da.

Buyurunuz lütfen...

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Sayın Başkan, sözümü bile bitirmedim, izin verilmedi ki! Siz ek süre verecektiniz, beyanınızın da arkasında durmuyorsunuz Sayın Başkan. Ne konuşmaya tahammül ediyorsunuz ne de hakkım olanı geri veriyorsunuz.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Sayın Bakan, sözlerime "Dün bir tane drone atıldır, o da bizim Mehmetçik'e çarptı."...

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Bu tutumunuzu eleştiriyorum Sayın Başkan. Ek süre vereceğinizi söylemenize rağmen vermediniz, iki dakikam gitti Sayın Başkan.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Başkanım, süremi yeniden alır mısınız.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye, değerli milletvekilleri bir saniye....

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Önce sözlerini geri alsın Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Aydın, bir saniye...

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Uyarısını yapaım, sözlerini geri alsın.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, bir saniye...

Şimdi, değerli milletvekilleri, hukuk biliyorsunuz...

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Sayın Başkan, hukuk anlatmayın, anlattığımız şeyler zaten hukuk mercilerine, yargılara girmiş olan dosyalardır; ben başka bir şey söylemiyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, bir saniye...

Sayın Boz, siz konuşmanızı bitirdiniz, bitti.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Bitirmedim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Süreniz doldu.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Bitirmedim Sayın Başkan, sürem de bitmedi.

3.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Muş Milletvekili Sümeyye Boz'un Millî Savunma Bakanlığının 2026 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şimdi, değerli arkadaşlar, ceza hukukunda suçların bireyselliği var yani herhangi bir birey, bu, siyasetçi de olabilir; bu, işçi de olabilir; bu, çiftçi de olabilir; bu, kamu görevlisi de olabilir, normal bir vatandaş da olabilir.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Cezasızlık politikasını "Sistematik bir şey değildir." olarak ifade edebilecek misiniz? Konuşmama izin verseydiniz açıklamak zorunda kalmazdınız!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Müsaade eder misiniz...

Dolayısıyla herhangi birisi bir suç işlemişse hukuk bunun gereğini yapar fakat bunun üzerinden bunun sistematize bir şekilde yapıldığını iddia etmek ve bunu Türk Silahlı Kuvvetlerine atfetmek bizim kabul edeceğimiz bir şey değildir; bunu yutamayız, kusura bakmayın.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Örnekleri sayalım, cezasızlık politikasıyla sonuçlanan örnekleri sayalım Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Boz, kusura bakmayın. Türk Silahlı Kuvvetlerinin ne geçmişinde -5 bin yıllık bir ordu bu-ne yakın tarihinde ne uzak geçmiş tarihinde, bahsettiğiniz suçu sistematik bir şekilde, en küçük bir ima dahi bulunmaz. Şerefli bir ordudur, şerefli bir ordudur.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Bu ima değil!

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Biz ortamı germek istemiyoruz ama...

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Genellemeye...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, bir saniye, ben konuşuyorum.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Mağaralarda, inlerde yaptıkları...

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Başkanım, bu kadar rahat niye konuşuyorlar?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Aydın, bir saniye...

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Bu kadar rahat nasıl konuşabiliyorlar?

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Ya, vekilin konuşması size mi kaldı? Tabii ki rahat konuşacağız!

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Artık Türkiye Büyük Millet Meclisinde bunlar da meşru kılındı!

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Bizim konuşmamıza karışamazsın!

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Karışırım!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Türk ordusu dünyada saygıyla bilinen, hukuka uygun...

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Burası Türkiye Büyük Millet Meclisi.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Farkındayım.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Ben buranın üyesiyim.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Ben de buranın üyesiyim.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Siz aidiyet duymuyorsunuz.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Ya, benim aidiyetimi sen mi bileceksin?

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Evet!

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Senin ne haddine! Müdahale edemezsin!

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Ediyorum! Yakanızda ne bir rozet var ne bir Türk Bayrağı!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye değerli arkadaşlar... Sayın Aydın, bir saniye...

Dolayısıyla benim ordumuzla alakalı bunları, bu iftiraları kabul etmem söz konusu değil, böyle bir açıklamayı, böyle bir konuşmayı ifade özgürlüğü olarak da değerlendirmem. Bireylerden kim suç işlemişse zaten Silahlı Kuvvetler de gereğini yapıyor, hukuk da gereğini yapıyor ama bunun üzerinden, NATO'nun 2'nci büyük ordusu, Türkiye'nin güvenliğinin teminatı, evlatlarımızın oluşturduğu Türk Silahlı Kuvvetlerine bu şekilde konuşmayı kabul etmem Sayın Boz, bu doğru değildir. Bireylerin yaptığı hatalar ve eksikliklerden dolayı bir orduyu, bir kurumsal yapıyı suçlayamazsınız.

Teşekkür ediyorum.

Sayın Aydın, buyurun.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Meral Akşener'in söylediğini hatırlatayım size.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Ne diyorsun?

YÜKSEL SELÇUK TÜRKÖĞLU (Bursa) - Ne demiş?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Aydın, buyurun.

Değerli arkadaşlar, bir saniye...

SÜMEYYE BOZ (Muş) - ...faili olan korucular için vaktiyle güneydoğuda nasıl...

YÜKSEL SELÇUK TÜRKÖĞLU (Bursa) - Ya, ne alakası var!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Aydın... Sayın Boz...

YÜKSEL SELÇUK TÜRKÖĞLU (Bursa) - Kurumsal bir açıklama yapacaksın PKK'ya yapacaksın. Mağaralarda, inlerde çocuklara tecavüzleri anlatacaksın!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türkoğlu...

(DEM PARTİ ve İYİ Parti milletvekilleri arasında karşılıklı laf atmalar, gürültüler)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, bir sakinleşelim, bir bakın.

Sayın Türkeş Taş, ben gereken açıklamayı yaptım, gerekenleri söyledim. Dolayısıyla, söze karşı sözle karşılığımızı, cevabımızı verdik, Silahlı Kuvvetlere iftira olarak nitelendireceğimiz hiçbir şey yakışmaz.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/280) ve 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/279) ile Sayıştay tezkereleri (Devam)

a) Milli Savunma Bakanlığı (Devam)

b) Akaryakıt İkmal ve NATO POL Tesisleri İşletme Başkanlığı (Devam)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Aydın, konuşmanızı yapın. Lütfen, karşılıklı bir polemik içerisine girmeyelim, burada herkes milletvekili.

Buyurun.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Sayın Bakan, sözlerime "Dün bir tane drone attılar, o da bizim Mehmetçik'e çarptı." sözlerinizi asla unutmduğımızı ve unutmayacağımızı ifade ederek başlıyorum. Buradan milletin huzurunda açıkça ifade ediyorum: Bu sözlerinizden utanç duyduk ve duymaya da devam ediyoruz. Bu sözler şehitlerimizin aziz hatırasına saygısızlık, Türk milletin yüreğine saplanmış bir bıçaktır. Türk milleti bu topraklar vatan olsun ve vatan kalsın diye bedel ödemiş bir millettir. Şehitlik "Dün bir şey oldu." diye geçitirilecek bir merteye değildir. Şehidin kanını hafife alan hiçbir makamın meşruluğu olmaz. 6 Temmuz 2025'te Pençe Kilit'te 12 askerimizin şehit olması da aynı ciddiyetsizliğin bir göstergesidir. Bakanlığınızın öngörülemez ve istisnai açıklaması, binlerce mağara operasyonu yapmış Türk Silahlı Kuvvetlerinin tecrübesine aykırıdır. Açıklamalarınızdan kamuoyu hâlen daha tatmin olmuş değildir. Bu ihmalin hesabı verilmeden bütçe görüşmek ne kadar sağlıklıdır onu da millî vicdana havale ediyorum.

Sayın Bakan, bugün burada sadece bütçeyi değil Türkiye'nin güvenliğinin, ordumuzun yapısının ve devlet aklının çökertilmesini konuşuyoruz. 669 sayılı KHK'yle Kuvvet Komutanlıkları Genelkurmaydan kopartıldı, Millî Savunma Bakanlığına bağlandı. Türk Silahlı Kuvvetlerinin komutanı olan Genelkurmay Başkanı kuvvet komutanlarına Bakan onayı olmadan emir veremez hâle getirildi. Bu emir komuta birliğinin parçalanması, Genelkurmay Başkanlığının sembolik bir makama çevrilmesi harp prensiplerinin zedelenmesi anlamına gelir. Emir komuta birliğinin olmadığı yerde gayret birliği olmaz, gayret birliğinin olmadığı yerde zafer olmaz. Aynı tahribat, Yüksek Askerî Şûra'da da yapılmıştır, YAŞ'ın sivil çoğunlukla yönetilmesi liyakati boğmuş, siyaseti orduya sokmuştur, kıdem hiçe sayılmış, teamüller çiğnenmiş, siyasi yakınlık terfinin esasına dönüşmüştür; bu, ordunun damarına yandaşlık zehrinin enjekte edilmesidir.

Sayın Bakanım, 5 teğmenimiz "Mustafa Kemal'in askerleriyiz." diyerek ettiği yemin sonrası Türk Silahlı Kuvvetlerinden ihraç edildi. Fakat bu sırada PYD, HTŞ ortak yapısı içinde görev yapan unsurların Türkiye'de eğitilmesine ses çıkarılmadı. Bu kimliksizleşme değil de nedir? Bugün burada soruyorum: Habur rezaletinden başlayıp Hendek sürecine ardından "Terörsüz Türkiye" adıyla yeniden ısıtılan ihanet iklimine karşı duracak mısınız? Yoksa aynı kapılar ardında sizde askerî müzakere rüzgârı mı estiriyorsunuz? Bu ihanet sürecindeki gelişmeleri mutluluk içinde mi, yoksa koltuğunuzdan olacaksınız diye içinize atarak mı izliyorsunuz?

Sayın Bakanım, bir diğer kritik konu ise askerî sağlık sistemidir. GATA'yı kapattığınız gün aslında cephedeki askerin nefesini kestiniz. Savaşan orduya sivil sağlık mantığıyla hizmet verilemez. Bugün sistemi yeniden kursanız yedi yıl hekim, on beş yıl uzman, yirmi beş yıl tam kapasite gerekmektedir. Zaman yok, bölge sıcak, tehdit büyüyor; bu gecikmenin vebalı ağırdır. Askerî yargının kapatılması da aynı yanlıştır, savaşan orduda askerî mahkeme zorunluluktur.

Sayın Bakanım, Türk ordusunu güçlendirmek istiyorsanız, önce, yapılan hatalarla yüzleşmelisiniz, liyakatsiz terfileri bitirmelisiniz, siyaseti kışlanın kapısından içeri sokmamalısınız, Genelkurmayı yeniden gerçek komuta makamına döndürmelisiniz, askerî sağlık ve askerî yargıyı yeniden kurmalısınız ve en önemlisi, Türk ordusunu ihanet süreçlerinin pazarlık masalarından sonsuza kadar uzak tutmalısınız diyor, heyeti saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Beyaz, buyurun lütfen.

ERSİN BEYAZ (İstanbul) - Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; Türkiye'nin etrafı ateş çemberine dönmüşken, bölgesel dengeler her gün yeniden şekillenirken ve küresel güvenlik sistemleri çok boyutlu tehditlerle sarsılırken Türkiye'nin güçlü bir savunma politikası yürütmesi hayati bir zorunluluktur. Buna rağmen AK PARTİ iktidarının millî savunma yaklaşımı uzun yıllardır istikrarlı bir devlet politikası değil, çoğu zaman popülist söylemlerle hareket eden, seçimden seçime milletimizin millî duygularını sömüren, stratejik derinlikten yoksun bir anlayış olarak karşımıza çıkmaktadır. Bugün, Türkiye'nin savunma ihtiyaçlarını belirleyen

temel sorun bütçenin miktarı değil, o bütçenin nasıl kullanıldığı, hangi önceliklerle şekillendiği ve ne ölçüde rasyonel bir planlamaya dayandığıdır.

AK PARTİ dönemlerinde savunma alanında birçok başlıkta ciddi yapısal aksaklıklarla, yanlış politikalarla ve keyfi karar mekanizmalarıyla karşı karşıya kalındı. Uzun vadeli savunma planlaması kurumsallıktan koptu. İktidar, geçmişte devlet aklıyla yürütülen planları sık sık kendi siyasi ihtiyaçlarına göre değiştirdi; askerî modernizasyon programlarını seçim takvimlerine ve dış politikadaki kısa vadeli manevralarına göre şekillendirdi. Bu durum savunma sanayisinin sürdürülebilirliğini zayıflattı, projelerin bir kısmında gecikmelere ve kaynak israfına yol açtı. Kamu kaynaklarının nasıl kullanıldığını, israfın ne boyutta olduğunu zaten milletimiz bilmektedir.

Millî savunma konusunda bir diğer sorun ise liyakat erozyonudur. Savunma gibi yüksek uzmanlık gerektiren alanlarda dahi kritik pozisyonlara atamalar çoğu zaman siyasi yakınlık ekseninde yapılmış, profesyonel kadroların karar süreçlerindeki etkisi azaltılmıştır. Bu yaklaşım, karar mekanizmasının kalitesini düşürdüğü gibi millî savunmanın en önemli gücü olan kurumsal hafızayı da zayıflatmıştır. Bu yanlış politikalar millî savunma modernizasyonunda şeffaflığı giderek ortadan kaldırmıştır. Bugün, iktidarın tarihsel romantizmi de arkalarına alarak gerçeklikten uzak propagandalarına maruz kalan toplumumuz yanlış bilgilendirilmektedir; dış politikada izlenen zikzaklı ve öngörüsüz stratejiler bu duruma en güzel örnektir. Savunma gibi uzun vadeli planlama gerektiren bir alanda bu tür dalgalanmalar ağır bedeller doğurabilir.

Sonuç olarak "Bütçeyi artırdık, şöyle gelişme gösterdik." demek bir anlam ifade etmez. Asıl sorun, artan bütçenin devlet aklıyla, bilimsel planlamayla, kurumsal ciddiyetle yönetilememesidir. Savunma politikasında yaşanan bu dağınıklık Türkiye'nin stratejik çıkarlarını zayıflatmakta, çevremizde hızla değişen güvenlik ortamı karşısında ülkemizi daha kırılgan hâle getirmektedir. Burnumuzun dibinde gerçekleşen Suriye iç savaşında iktidarın hiçbir öngörüsü tutmamıştır; AK PARTİ iktidarı "Suriye'nin fatihi" gibi gördükleri siyasi figürlerin içinin boş çıktığını acı bir şekilde tecrübe etmişlerdir.

Yarım asırdır ülkemizin ve milletimizin başına bela olan terör konusunda geline nokta iktidarın en büyük garabetlerinden biridir. Seçim öncesi en milliyetçi söylemleri kimseye bırakmayan iktidar ve ortakları şimdi de terör örgütleriyle aynı çizgide siyaset yapar hâle gelmiştir. Yarım asırlık terör örgütüyle, sözde silah bıraktı diye barış çılgınlıkları attığınız PKK'yla, bebek katili bölücübaşıyla İmralı'da görüştünüz. Millî savunma konusunda terör örgütleriyle nasıl mücadele edeceğinizi, bundan sonra nasıl bir politika izleyeceğinizi de açık bir dille anlatmanız gerekmektedir. Alfabe harf bırakmayan terör örgütlerinin üstüne yeni birileri çıkacak, siz de onlarla mücadele edecek, sonra da "Silahla bu iş olmuyor." deyip müzakere mi edeceksiniz? Madem müzakere kültürünüz bu kadar köklü ve güçlü, devletimizin ve milletimizin kaynaklarını neden boşa harcıyorsunuz? Şimdiden öngörülerimizi dinleyin ve terörle, İmralı'yla müzakereyi bırakın. Etnik kökeni, mezhebi, meşrebi ne olursa olsun 86 milyon Türk milletinin acılarına, feryadına ve kaygılarına kulak tıkamayın; millete rağmen siyaset yapanın sonu bellidir, bu yanlıştan vazgeçin.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, şimdi Sayın Becan'la devam edeceğiz.

Sayın İlhami Özcan Aygun burada mı?

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Buradayım Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ondan sonra size geleceğiz, hazırlıkları, kamerayı falan kurun da.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Hazırım Başkanım.

MURAT ÇAN (Samsun) - Bize de buyurun Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Size daha var.

MURAT ÇAN (Samsun) - "Size geleceğiz." dediniz ya, bize de buyurun.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Benim kastım Sayın Aygun'a söz vereceğim, size daha var.

Evet, Sayın Becan buyurun.

TAHSİN BECAN (Yalova) - Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Öncelikle Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü vefatının 87'nci yılında ve cumhuriyetimizin 102'nci yılı vesilesiyle başta Büyük Önder Mustafa Kemal Atatürk, silah arkadaşları ve bugüne kadar bu vatan için canlarını esirgemedi fedâ eden tüm şehitlerimizi bir kere daha rahmet, minnet ve şükranla anıyor, aziz hatıraları önünde saygıyla eğiliyorum.

Bütçe teklifinde Millî Savunma Bakanlığı bütçesine 823 milyar lira bütçe planlaması yapıldığı anlaşılmaktadır. Savunma harcamaları için 1 trilyon 202 milyar, iç güvenlik harcamaları için de 953 milyar lira olmak üzere savunma ve güvenlik sektörü için toplam 2 trilyon 155 milyar lira ödenek ayrılmıştır ancak Millî Savunma Bakanlığı bütçesinin Savunma Sanayii Başkanlığı olmadan ele alınmak durumunda kalınmış olması ciddi bir yanlış işaret etmektedir. Genelkurmay Başkanlığı, Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanlıklarının bağlı olduğu bir Bakanlığın bütçesi konuşulurken neredeyse Bakanlığın kamuoyuna mal edilen birçok projesini yürüten Savunma Sanayii Başkanlığının da bütçesi birlikte ele alınmalıydı.

Bu ön tespit sonrasında genel olarak şunu aktarmak isterim: İçinde bulunduğumuz yüzyılda jeopolitik gerilimler, bölgesel ve etnik çatışmalar, ülkelerdeki siyasi ve ekonomik istikrarsızlıklar ve belirsizlikler, kitle imha silahlarıyla, gelişmiş harp silah ve araçlarının yayılması, köktencilik, organize suç örgütlerinin etki alanlarının genişlemesi, uyuşturucu, insan ve silah kaçakçılığı, siber suçlar, uluslararası terörizm, denizde enerji ve iletişim hatlarına sabotajlar gibi birçok tehdit ve risk günümüzün güvenlik ortamını şekillendirmektedir. Bu güvenlik ortamının sonucu olarak Türk Silahlı Kuvvetleri, Türkiye Cumhuriyeti'nin ülkesinin sınırlarını, vatandaşlarının güvenliğini ve çıkarlarını korumak üzere her türlü tehdide karşı birden çok coğrafyada harekât icra etmeye hazır ve teçhizatlı olmalıdır. Bu bakımdan temelde Türk Silahlı Kuvvetlerinin siyasi etkiler dışında kalması; kışladan tarikat, cemaat ve yasa dışı yapılandırılmaları var ise uzaklaştırılması; denizde, karada ve havada uluslararası hukuktan doğan haklarımızın sonuna kadar korunması; personel eğitiminin çağın gereksinimlerine göre uygun hâle getirilmesi; moral ve motivasyonu artırmak için Türk Silahlı Kuvvetleri muvazzaf ve emekli personelin özlük ve sosyal haklarının sürekli gözden geçirilerek düzeltici tedbirler alınması gerekmektedir.

Sayın Bakan, hiçbir bilimsel veriye dayanmayan gerekçelerle askerî liseler, harp okulları ve harp akademileri kapatılmıştır. Daha sonra Millî Savunma Üniversitesi adı altında dünyada örneği olmayan bir garabet yapılanma hâlinde astsubay meslek yüksek okulları, harp okulları, harp akademileri "Enstitü" adı altında yeniden açılmış, her komutanın yanına verilen siyasi komiserler gibi askerlik mesleğiyle ilgisi olmayan sivil kişiler atanmıştır. Hâlihazırda Millî Savunma Üniversitesinin mevcut yapısı TSK'nin eğitimini üstlenmeye yeterli değildir. Eğitim süreçlerinin tahribinin yanında kuvvetlerin personel temin merkezi komutanlıklarının mülakat komisyonlarına Bakanlıktan sivil memurlar görevlendirilmiş, çeşitli üniversitelerden mezun işsiz gençler altı aylık eğitimlerle subay yapılmışlardır. Hâlbuki dünyanın her yerinde ve akıllı başında herkes bilir ki subay alınmaz subay yetiştirilir.

Dünyanın gelişmiş demokratik ülkelerinde Silahlı Kuvvetler hükûmetin mutlak denetimi altında fakat askerlik sanatına özgü özel yasalar ve askere özgü hiyerarşiyle hükûmetin değil devletin ordusu şeklinde yönetilir. Bu nedenle iktidarı bu uygulamalardan vazgeçmeye, ordunun personel temini, eğitim ve öğretim işlerini askerlere ve ihtiyaç duyulan alanlarda ise branşında uzman akademisyenlere bırakmaya davet ediyoruz.

Sözlerimi bitirmeden değinmeden geçemeyeceğim bir iki husus daha var; afetler ve askerî hastaneler. Bölgemizde kabullenmek zorunda olduğumuz bir gerçek olan deprem, maalesef kendini hatırlatmaya devam ettiği gibi, orman yangınlarına ilişkin her sene artan üzücü olaylarla karşılaşılıyor. Türkiye Afet Müdahale Planı revize edilerek Türk Silahlı Kuvvetleri afet müdahalesinde destek yerine esas çözüm ortağı olarak görevlendirilmelidir. Denize kıyısı olan iller için de kurtarma, yardım, deniz yoluyla ulaştırılmalı; liman ve marinalar güçlendirilmelidir; Sağlık Bakanlığı envanterine hastane gemileri de dâhil edilmelidir.

Son olarak, ne kadar modern harp silah ve araçlarına sahip olursanız olun...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Aygun, buyurun.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli vekiller; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, biz defalarca size sorduk ama sizden doğru dürüst cevap alamıyorum. Ya, "Tekirdağlı hemşehrimize ne gazeziniz var?" diyorum. Çorlu'daki Ağıltepe'yi boşalttınız, orası şu anda pangallık oldu. Çorlu Belediyesi o kadar güzel bir proje çizdi, sosyal donatı ve yeşil alan projesi ama bir türlü vermiyorsunuz ama AK PARTİ belediyesi olsaydı bütün kapıları açardınız. Yine, Süleymanpaşa'da ordu evi yıkıldı, orası atıl durumda duruyor sahilde. Yine, subay ordu evi, astsubay ordu evleri boşaltıldı yıkıldı; o alanlar rezillik, pangallık. Ya, bırakın, verin şunları Süleymanpaşa Belediyesine, Büyükşehir Belediyesine de oralar sosyal donatı olsun, Tekirdağlı hemşehrimizin hizmetine açalım. Esnafımız canlansın ama nerede? Biz bunu söyledikçe kulaklarınızı tıkıyorsunuz; artık açın, Tekirdağlı hemşehrilerimin hakkını verin diyorum.

Sayın Bakan, yine, bakınız, bölgemizde cereyan eden savaşlar, İran ve Suriye örneği Türk hava savunma sisteminin her zamankinden güçlü olması gerektiğini ortaya koyuyor. Konuşmanızda "Çok katmanlı hava savunma sistemimiz, Çelik Kubbe büyük bir güvenlik şemsiyesi olacak." diyorsunuz. Ne isabet, bugün de sözleşmesi imzalanıyor ama ne zaman kurulumu tamamlanacak? S-400'lerde olmadığına göre nasıl bir yapı olacak merak ediyorum. S-400'lere paraları verdik, hangarlarda çürüyor, ondan sonra F-35 projesinden de atıldık. F-35 projesinin biz ortağıydık ama sizin o yanlış politikalarınızla, S-400 alımıyla projeden çıktık, şimdi dileniyoruz. Nasıl dileniyoruz? İşte, Suudi Arabistan'ın o hurdaya çıkarmış olduğu 2015'teki uçakları alıyorsunuz, Hava Kuvvetlerine veriyorsunuz, ondan sonra da Mehmetçik'imizi bu uçan tabutlar içerisine koyarak onları şehit ediyorsunuz. Buradan, bu projeyi kim imzaladıysa hepsini kınıyorum. Bu askerlerin hesabı sorulacak, bunun hesabı kimdeyse bu hesabı verecek çünkü ben Tekirdağlı hemşehrime olan şehit kardeşimizin hakkını sonuna kadar arayacağım.

Şimdi soruyorum: Ya, bu kadar mı vizyonsuzsunuz, gidip ikinci el uçakları alıyorsunuz? Yine akıllanmamışsınız, yirmi üç yıldan beri iktidardasınız, gene gidiyorsunuz, İngiltere'den Eurofighter alınacak 20 tane. Tamam, amenna; ne zaman olacağı belli değil ama kalkıyorsunuz, alışmışsınız, ikinci el...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Siz de S-400'leri böyle haftada, ayda bir...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Orhan kardeşim, ikinci el...

Bakınız, ikinci ele rağbet olsaydı bit pazarına nur yağardı kardeşim, nur yağardı. Türkiye'yi ne hâle getirdiniz? İkinci el pazarına dönüştürdünüz ya. Bu Türkiye, savunma sanayisinde Hava Kuvvetleriyle, Türk Silahlı Kuvvetleriyle 1'inciydi ama nerede, şimdi dökülüyor. Ne zaman, Hava Kuvvetlerimizin uçak sorunu ne zaman çözülecek; merak ediyorum ben Sayın Bakan.

Şimdi, bakıyoruz hastanelere. Ya, defalarca ifade ettik, "Yanlışsınız, yanlıştan dönün." dedik. Şu GATA'ları neden kapattınız? Nerenize battı GATA'lar, ben merak ediyorum.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - "Nerenize" ne demek ya!

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Şimdi anladınız yavaş yavaş, hatadan döneceksiniz ama şunu biliniz ki gerçekler maalesef saklanamıyor. Bunları defalarca burada söyledik ama siz kulaklarınızı tıkadınız. Şimdi, GATA'lar açılacak; takdir ediyorum.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Ayıp, ayıp! Bu kadar kadın vekil var, çok ayıp! Bu ne ya!

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Yine, bakınız, uzman çavuşlar hâlâ üvey evlat muamelesi görüyorlar. Hani uzman çavuşlara devlette KPSS olmaksızın kadro verilecekti Sayın Bakan, nerede? O uzman çavuş kardeşlerimiz bizi arıyorlar, diyorlar ki: "Vekilim, söz verdiniz, bu kanun neden uygulanmıyor?" Ben de merak ediyorum, bu kanun neden uygulanmıyor arkadaşlar? Onun için, yine dağ fare doğurdu; geçen yıl bu konuda yasa teklifi verdim, maalesef işleme koymadınız Sayın Bakan.

Terörle mücadelede ön saflarda çarpışan Türk Silahlı Kuvvetlerinin belkemiği uzman erbaşlarımız var, kadrolu olarak görev yapmadıkları için eşitsiz koşullarda görev yapıyorlar. Uzman erbaşların görevde kalma, görevine devam etme; imkân ve şartlarının muvazzaf subaylardan farklı gösterilmemesi; pek çok alanlarda hak kayıpları yaşamalarının önüne geçmemiz gerekiyor. 3269 sayılı Uzman Erbaş Kanunu gereği beş yıldan fazla olmamak şartıyla uzman erbaşlarla sözleşme yapıyorsunuz, ondan sonra, sözleşme bittikten sonra yenileme yapmıyorsunuz. Neden sonlandırıyorsunuz; merak ediyorum. Sözleşmeleri yenilenerek Türk Silahlı Kuvvetlerinin jandarma bünyesinde kalmaya devam edenler 55 yaşında emekli oluyorlar. Arkadaşlar, emeklilik yaşı 65'se, uzatın.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - Bizde de aynı.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Uzatın, uzatın diyorum, uzatın.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - Bizde de aynı.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Ama o zaman düzeltelim Sayın Bakan, düzeltelim, düzeltelim.

Mezuniyet törenlerinde subay yeminini okuyan 5 asker kardeşimizi maalesef attınız. Ben merak ediyorum, bu Silahlı Kuvvetlerinden ihraç edilen kardeşlerimizin "Mustafa Kemal'in askeriyim." demesi neremize dokundu, neremiz gocundu?

Yine, bakınız, Anıtkabir'de resmî törenlerde Anıtkabir kuralları belli; o kurallara uymayanlarla ilgili neden müdahale etmiyorsunuz Sayın Bakan, neden susuyorsunuz, neden susuyorsunuz? "Siz, Türk Silahlı Kuvvetlerinin hepsi Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün askerleri" diyoruz. Bu askerler eğer atasına sahip çıkmıyorsa yazıklar olsun diyorum bize, yazıklar olsun diyorum.

Yine, bakınız, 10 Kasım 2023'teki Atatürk'ü Anma Programı'nda Atatürk fotoğrafını yakasına asmış olan o teğmeni neden ihraç ettiniz Sayın Bakan?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Aygun, süreniz bitti.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Neden ihraç ettiniz, nerenize dokundu bu askerler? Onlar Atatürk'ü, bu ülkenin kurucusunu seviyorlar. Bu ülkenin kurucusuna bu kadar düşman mısınız ya?

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Ya "Nerenize dokundu?" falan, ayıp ya!

Sayın Başkan, "Nerenize dokundu?" ayıp ya! Bu nasıl bir dil yani?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şimdi, Sayın Aygun, konuşmanız bitti.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Neredeyiz biz ya?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şimdi, değerli milletvekilleri... Sayın Ök, bir saniye...

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Allah Allah, argo, argo!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, bakın...

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Meclis çatısında olduğumuzu hatırlatırım.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Vallahi ben rahatım, ben Atatürk'ün askeriyim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bakın arkadaşlar...

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Olay onunla alakalı değil...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Geçen hafta ben buradan şehit cenazesine gittim apar topar, sabah dört buçukta.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye değerli arkadaşlar...

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Yeter artık ya, Atatürk ne çekti be sizden!

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - O uçan tabutu kim bu ülkeye aldıysa, hurdaya çıkan o uçan tabutu kim bu ülkeye aldıysa onun hesabını verecek.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Demiyorsun ki "Ben argo kullandım." demiyorsun ki "Ben böyle ağır, kötü bir kelime kullandım." "Atatürk" diyorsun.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Uçan tabutla uçuyoruz ya, uçan tabutlarla! Yazık, günah!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Aygun, bir saniye...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Mehmetçik'lerimize bu kadar uçan tabutlar reva görülmez.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Yeter ya, Atatürk'ün yakasını bırak artık, adam bir rahatlasın.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ök...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Nilgün Hanım, uçan tabutlardan memnunsan, ikinci elden memnunsan ses çıkarmıyorum.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - "Kendim konuştum, ayıp ettim, özür dilerim Meclisten, kadın vekiller var." demiyorsun da...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - İkinci elden memnunsan ses çıkarmıyorum.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Yeter ya!

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

4.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygun'un Millî Savunma Bakanlığının 2026 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şimdi, değerli milletvekilleri, değerli arkadaşlar; siyasi görüşlerinizi açıklamakta serbestsiniz ancak bilmiyorum, söylediklerimizi kendimiz duyuyor muyuz?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Şu sakın Nilgün Hanım'ı bile ne hâle getirdin.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - O bugün gergin.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Yani mutlaka dersiniz, eleştirirsiniz, zaten Sayın Bakan burada dinliyor sizi, bürokrasisi arkada not alıyor; bunlara cevabını kullanacak ama bir şeyi söylemek var, söylemek var, ya "nerenize" yani bu...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Sayın Başkanım, içimiz acıyor, içimiz acıyor, içimiz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, içiniz acıyorsa daha farklı şekilde kendinizi ifade edebilirsiniz. Lütfen, ifadeler...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - O zaman bütçe desin, bütçe verelim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Aygun, bunu söylersiniz ama kullandığınız ifadeler doğru değil ya! Yahu, şimdi aynısını ben tekrar etmeyeyim burada. Dolayısıyla sizleri temiz bir dil kullanmaya davet ediyorum, aynı ifadeyi kullanmaktan imtina ediyorum. Lütfen, tutanaklara bir daha girmesin aynı ifadeler.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Zaten 2 defa geçti, 2 defa aynı şeyi söyledi.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) - Başkanım, gözünüze mi battı anlamında.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Anlayış, bakış açısı, yorumlama.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, gözünüze çapak da batabilir yani bunu... Ama şimdi, konuşmanın içerisinde tabii...

MURAT ÇAN (Samsun) - Bunu tıbbi açıklayalım isterseniz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bunu aşağıda açıklayacağız ama sizden istirhamım şu: Değerli milletvekilleri, bunlar, bu tutanaklar alınıyor, okunuyor.

MURAT ÇAN (Samsun) - Sorarız böyle "Nerenize battı?" diye.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Çan, okunuyor, biz de kendimize yakışacak ifadeleri turalım olur mu?

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/280) ve 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/279) ile Sayıştay tezkereleri (Devam)

a) Millî Savunma Bakanlığı (Devam)

b) Akaryakıt İkmal ve NATO POL Tesisleri İşletme Başkanlığı (Devam)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şimdi Sayın Karakoç...

Buyurun.

ZUHAL KARAKOÇ (Kahramanmaraş) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakanım, kıymetli bürokratlar; Türkiye'nin savunma mimarisi, milletimizin kaderini tayin eden başat kalem, devletimizin bekasını muhafaza eden kalkan ve iki bin yıllık Türk ordu geleneğinin kadim mirasıdır. Liderimiz Sayın Devlet Bahçeli'nin de bizim de defaatle dile getirdiğimiz üzere askerî hastaneler yeniden açılmalıdır. NATO ülkeleri içerisinde en yüksek askerî güce sahip olup askerî hastanesi olmayan tek ülke Türkiye'dir. Mehmetçik'imizin sağlığını şerefi bilen hekimlerimizin görev yaptığı, askerî tıp geleneğinin ve harp cerrahisinin titizlikle tatbik edildiği askerî hastaneler, TSK'nin caydırıcılığının ayrılmaz bir parçasıdır. Bu çerçevede, askerî hastanelerin yeniden açılması bir millî güvenlik meselesidir.

Sayın Bakanım, Millî Savunma Bakanlığımızın son dönemde kurumsal askerî kapasiteyi güçlendirmeye yönelik yenilikçi adımlarını yakından ve takdirle takip ediyoruz ancak TSK'nin gizli kahramanları olan sivil memurlarımızın yıllardır çözüm bekleyen haklı ve yerinde beklentilerini dile getirmeyi de bir ödev biliyoruz. 657 sayılı Kanun'da savunma hizmetleri sınıfının ihdas edilmesi konusunda Bakanlığımızın çalışmalarını tamamladığını ancak Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Bütçe ve Strateji Başkanlığının mali yük gerekçesiyle olumsuz görüş bildirdiğini üzüntüyle öğrendik. Bakanlıkta görevli devlet memurlarının mevcut kadro ve özlük haklarıyla söz konusu sınıfa aktarılması hâlinde mali bir yükün ortaya çıkmayacağını takdirinize sunarım Sayın Bakanım; ilgili kurumlara net bir dille bunların açıklanması sonucu hızlandıracaktır eminim. MSB ve bağlısı kuvvet komutanlıklarının kadrolarında görevli memurlarımıza yönelik savunma hizmetleri uzmanlığı kurum içi özel sınava açılması ve hizmet tazminatı verilmesi, 657 sayılı Kanun'un 232 ve 233'üncü maddelerinin kaldırılması, yıpranma payı ve giyecek yardımı sağlanması, 1325 sayılı Kanun'un ek 10'uncu maddesinin yürürlükten kaldırılması ve 2026'da yapılacak görevde yükselme ve ünvan değişikliği sınavında vekâlet ve görevlendirmeye yürütülen tüm kadroların sınava dâhil edilmesi gerekliliğini ifade ediyor, taleplerimizin kurum aidiyetini, motivasyonu ve kurumsal sürdürülebilirliği doğrudan etkilediğini ifade ediyorum.

Millî Savunma Bakanlığı bünyesinde yıllarca şerefle hizmet etmiş emekli astsubaylarımız özlük haklarında yıllardır biriken adaletsizliklerin artık giderilmesini beklemekte. Emekli astsubay, başçavuş ve astsubay kıdemli başçavuş için 18.000 gösterge rakamının, memur aylıklarına uygulanan katsayıyla çarpımı sonucu bulunan tutarın ilave tazminat olarak ödenmesi, ek göstergenin en az 4800'e çıkarılması, 2006'dan beri 100 TL olarak kalan ek ödemenin güncellenmesi, kalkınmada öncelikli bölgelerde görev yapan TSK personeline kademe hakkı verilmesi ve 3600 ek göstergeli hak edemeyen personele verilen 1.200 liralık ödemenin enflasyon göz önüne alınarak katsayıya bağlanması da zarurettir.

Ayrıca, görevdeki astsubaylarımıza ve binbaşlılarımıza ilave tazminat verilmesi, gazilik haklarının genişletilmesi, şehit yakınlarının ve gazilerimizin haklarının iyileştirilmesi, uzman çavuşlarımızın, sözleşmeli erlerimizin özlük haklarının yeniden gözden geçirilerek iyileştirilmesi yine taleplerimiz arasında.

Astsubay alımlarında en az lisans mezunu olma şartının getirilmesi, yedek astsubayların dahi en az lisans mezunu olduğu gözetildiğinde bir gerekliliktir. Bu sebeple, Astsubay Meslek Yüksek Okullarının dört yıllık Uygulamalı Bilimler Fakültesi statüsüne de çıkarılması gerekliliktir. Ayrıca, meslek yüksek okulu mezunu astsubayların tekniker ünvanı almasına rağmen hâlâ lise seviyesindeki teknisyen kadrolarına atanması 3795 sayılı Kanun ve yükseköğretim denklik ilkeleriyle bağdaşmamakta; görev ünvanlarının ivedilikle tekniker olarak düzenlenmesi gerekmektedir.

Eski uzman çavuşlarımıza açıktan atama hakkı 3269 ve 657 sayılı Kanunlarla tanınmış ve 2016'daki geriye dönük uygulama nedeniyle fiilen kullanılamaz hâle gelmiş olup bu durum hukuki güvenlik ve kazanılmış hak ilkeleriyle de bağdaşmamakta. Bu nedenle, 2016 öncesi ayrılan personelin iki yıllık hizmet şartı üzerinden değerlendirilmesi, açıktan atama hakkı bulunanların başvuru alanının tüm kamu kurumlarında zorunlu olarak işleme alınması, liyakati esas alan bir süreçle merkezi bir atama mekanizmasının oluşturulması gerekmektedir.

Mehmetçik'imizin kudreti ve personelimizin hakları bizim için siyasetin üzerinde bir devlet meselesidir.

Bu duygu ve düşüncelerle Bakanlığımızın 2026 yılı bütçesinin hayırlara vesile olmasını diliyorum Sayın Bakanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kâya Ösen...

SEDA KÂYA ÖSEN (İzmir) - Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri, Sayın Bakan, kıymetli bürokratlar, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

2026 yılı Millî Savunma Bakanlığı bütçesinin ülkemize, bölgemize ve çıkarlarımıza hayırlar getirmesini temenni ediyor, Gürcistan'da yaşanan uçak kazasında şehit düşen kahramanlarımızı ve tüm şehitlerimizi saygıyla anıyorum.

Sayın Bakanım, öncelikle konuya faiz meselesiyle başlamak istiyorum, neden faiz? Hazine 2026 yılında 2,7 trilyon lira faiz ödemesi yapacak. Peki, Millî Savunma Bakanlığımızın 2026 bütçesi ne kadar? 822 milyar lira. Bakın, 1 trilyon lira dahi değil. Faize harcadığımız paranın sadece yüzde 30 kadarını millî savunmaya harcıyoruz. Bu tartışmaların bir benzeri Amerika Birleşik Devletleri'nde de yaşanıyor. Faiz giderlerinin savunma harcamalarından çok olması durumunu tartışıyorlar. Onlar bu durumu inanın bir ulusal güvenlik meselesi olarak ele alıyor, peki biz neden böyle ele almıyoruz? Bu memleketin parasını yabancı faiz lobilerine yedirirken o paralar bizim ulusal çıkarlarımıza karşı kullanılıyor, rakiplerimize belki de silah ve mühimmat olarak dönüyor. Doğrudan sizin alanınız değil ama bu konu üzerinde kafa yormamız gerekir diye düşünüyorum.

Yine NATO harcamalarından devam etmek istiyorum. 2035 yılına kadar ülkeler millî gelirlerinin yüzde 5 kadarını harcayacaklarını taahhüt ettiler. Türkiye'de gelecek yıl 77 trilyon liralık millî gelir beklentisi var, Bakanlık bütçesiyle kıyaslandığında savunma harcamalarının millî gelire oranı yüzde 2'lik bir oran civarında velhasıl sormak isterim: 2035 yılında bu oranın yüzde 5'lere çıkması sizce mümkün müdür, gerçekçi bir hedef midir? Çünkü hâlihazırda Rus tehdidi altındaki Polonya gelecek yıl millî gelirinin 4,8'ini, Litvanya yüzde 4'ünü, Letonya 3,7'sini ve Estonya 3,4'ünü harcayacak. Büyük çaplı bir savaş çıkmaması durumunda pek gerçekçi bir hedef olduğunu sanmıyorum.

Sayın Bakanım, sizler de yakından takip ediyorsunuz, Avrupa Birliği İkinci Dünya Savaşı sonrasında zayıflayan Sovyetlerin çökmesiyle de neredeyse yok denecek duruma gelen güvenlik politika ve araçlarını değişen dünya siyasetiyle birlikte yeniden dizayn etmeye çalışıyor. Bu noktada bizleri de yakından ilgilendiren SAFE programı var, sormak isterim: Türkiye bu programın şu an tam olarak neresindedir? SAFE programına katılmamız durumunda askerî ve ekonomik kazançlarımızın ne olmasını bekliyorsunuz. Elbette bu SAFE programı konusunda her meselede olduğu gibi Güney Kıbrıs Rum Kesimi ile Yunanistan'ın birtakım itirazları var; bunlar aşılabilecek durumda mıdır? Yunanistan ve Rumların yumuşaması Kıbrıs'ta iki devletli çözüm için Rumların NATO'ya üye yapılması gibi tavizler vermemiz gerektiği iddiaları ortalıkta dolaşıyor. Böyle bir durumun gerçekleşmesi hâlinde sonuçlarıyla alakalı görüşlerinizi merak ediyorum.

Elbette, burada bir hususa daha değinmek gerekiyor: Avrupalılar kendilerini Rus tehdidi altında hissetmesin diye Rusya sınırındaki Polonya, Letonya, Ukrayna gibi ülkelerde Türk İHA'ları görev yapıyor. Bu noktada Türkiye'nin taviz veren değil taviz alan ülke konumunda olması gerektiğine inanıyorum.

Zaferleri ve mazisi insanlık tarihiyle başlayan kahraman ordumuza girişimlerinde başarılar diliyor, başta Başkomutanımız Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere tüm gazi ve şehitlerimizi bir kez daha saygıyla anıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de Sayın Sarı...

SERKAN SARI (Balıkesir) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Değerli Bakanım, kıymetli komutanlarım; hepinize iyi akşamlar diliyorum.

Millî Savunma Bakanlığının bütçesinin memleketimize hayırlara vesile getirmesini temenni ediyorum.

Türkiye Cumhuriyeti'nin bağımsızlığının, huzurunun ve geleceğe güvenle bakma iradesinin temel dayanaklarından bir tanesi Millî Savunma Bakanlığıdır. Bu Bakanlığın komuta ettiği Türk Silahlı Kuvvetleri ise milletimizin sarsılmaz iradesinin ete kemiğe bürünmüş hâlidir, ordumuzun saygınlığını korumaksa hepimizin öncelikli görevidir.

Tabii, TSK personelinin saygınlığını korumak için öncelikle özlük haklarındaki erozyonu durdurmak ve bu anlamda gerekli atılımları ve yaptırımları da uygulamak zorundayız. Subay, astsubay, uzman, sözleşmeli er ve erbaş dâhil tüm personel hem özlük hem de sosyal haklarında son yıllarda ciddi gerilemeler yaşıyor, morali bozuluyor, aidiyet duygusu zayıflıyor. Personel maaş, tazminat, sosyal haklar için kapsamlı bir iyileştirme çalışması neden yapmıyorsunuz merak ediyorum. Terfi ve görevlendirmelerde liyakat yerine başka unsurların etkili olduğu iddialarına karşı ne yapacaksınız size soruyorum Sayın Bakanım? TSK içinde tarikat, cemaat yapılanmasıyla ilgili herhangi bir somut tedbir aldınız mı? Bu konudaki çalışmalarınız nedir? Bizimle paylaşırsanız çok seviniriz. YAŞ mevzuatında reform ihtiyacı açıkken neden ilerleme sağlanamamıştır? Bunları sormak isterim size. Terfi, tayin, görevlendirme ve emeklilik süreçleri tarikat ve cemaatlerle değil kurumsal ve bilimsel kriterlere göre yapılmalıdır. TSK'de tarikat, cemaat ve yasa dışı yapılanmalara izin verilmemesi, cumhuriyet değerlerine bağlı, Anayasa'ya sadakat temel kriter olmalıdır. Bu konudaki hassasiyetinizi saygıyla talep ediyorum. TESUD, TEMAD, TEMUD gibi emekli personel derneklerinin de süreçlere katılarak onlardan da görüş alınmasının önemli fayda sağlayacağına inancım tamdır.

Ayrıca, şehitlerimiz arasında yapılan bu ayrımcılığa da bir son verilmesi gerektiğini vurgulamak isterim. 15 Temmuz şehitleri ile terör mücadelesi şehitleri arasında ciddi bir ayrımcılık vardır. Bakanlığınız bu konuda bir düzenleme yapacak mıdır, bu konuda bir çalışmanız var mıdır? Bunu da sormak istiyorum.

Bunun dışında, terörle mücadelede yaralanan gazilerimiz var ama ünvanları verilmiyor. 15 Temmuzda ayağı taşa takılan gazi sayılırken, vücudunda şarapnel parçası olan gazilerimiz ne yazık ki mevzuatlar gereğince haklarından mahrumiyet sağlanıyor. Bu adaletsizliği gidereceğinize inancım tam Sayın Bakanım.

Sözleşmeli erler konusu var. Ordumuzda yedi yıl görev yaptılar, memuriyet hakkı alacakları söylendi ama geldiğimiz nokta itibarıyla bu hakları onlara verilmedi. Girişte yaptığımız konuşmada da "Biz bir düzenleme yapıyoruz." dediniz ama şu anda 35 bin aktif personel var, 6.500'ü yedi yılını doldurduğu için çalışmıyor, memuriyet hakkı var "Atıyoruz." dediniz sayılara baktırdım 2024 yılda 184 kişi atanmış, 2025 yılında 46 kişi atamış yapmış olduğunuz atama ne yazık ki çok çok düşük, ihtiyaç duyulan atamanın çok gerisinde. Bu astsubaylar ve sözleşmeli er ve erbaşlar bizlere sürekli ulaşıyor, bir şekilde bizlere memuriyet kadrosuna, belediye kadrolarına geçmek için de yoğun baskı uyguluyorlar. Bu konuda bir düzenleme yapılması olmazsa olmaz beklentilerimizden biridir.

Bir diğer konu da Anıtkabir'de atılan sloganlar. Sayın Bakanım, her seferinde "Biz gerekli tedbiri aldık, uyarılarda bulunduk, takipçisiyiz, kontrol altına aldık." diyorsunuz. Ben size şimdiden çağrıda bulunuyorum: Önümüzdeki sene 10 Kasım'da da Anıtkabir'de bu slogan atılacak, bugünden tedbir almanızı, orada kimin nerede duracağı, nasıl yürüyeceği, nasıl konuşacağı her şey takip edilirken

bu işin disipline edilememiş olması gerçekten aklın alabileceği bir şey değil. Bu konuda tedbirleri almanızı bugünden talep ediyorum sizden.

İhraç edilen teğmenlerimiz var, sahip çıkamadınız, "Mustafa Kemal'in askeriyiz." denilmesine destek olamadınız bari Anıtkabir'de yapılan bu saygısızlığa engel olun da orası bir mezar, bir anma yeri; bunun saygınlığını korumak hepimizin öncelikli görevi.

AKP döneminde TSK'nin temel dayanakları zedelendi. Harbiyeler kapatıldı, askerî listeler yok edildi, askerî yargı kaldırıldı, komuta zinciri siyasallaştı, atamalarda objektif kriterler yok edildi; tarikat, cemaat mensuplarının kritik noktalara yerleştirildiği yönünde iddialar var. Bu konularda adımlar atılacağına inanıyorum. İlk adımı geçenlerde duydum, askerî hastanelerin geri açılacağı yönünde. Umuyorum ki diğer yapılan hatalardan da vazgeçilir ve bir an evvel burada bir düzenlemeye gidilir.

Son olarak da, Millî Savunma Üniversitesinde personel yapısını gözetken, askerî bilimlere yıllarını vermiş, gerçek bir akademik birikime sahip isimlerin bu kurumların da başında olması gerekirken ne yazık ki bir tarih profesörü hocamızın oraya atanmış olması, temelde bu atamanın, Türkiye'nin savunma hakkını güçlendirmek için mi yapılmıştır yoksa siyasi sadakati ödüllendirmek için mi yapılmıştır? Bunu sormak istiyorum. Hocamız tarih profesörü; umut ediyorum ki uzman olduğu bir alanda görev yapar. Burası Millî Savunma Üniversitesi ise bu üniversitede görev yapacak arkadaşlarımızı da kurum kendi içinden yetiştirmiştir diye düşünüyorum. Eğer bugüne kadar da yetiştiremediyse burada da bir eksiklik vardır diyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Kayışoğlu...

SERKAN SARI (Balıkesir) - Son olarak da Millî Savunma Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı bütçelerinde tahsis edilen kadroların rütbe değil de özlük hakkının tanınması daha doğrudur.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Sarı, Sayın Kayışoğlu'nun süresi gidiyor.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Rütbe tahsisi askerlerimiz arasında da bir ayrımcılığa sebebiyet vermektedir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, Sayın Kayışoğlu, buyurun.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Bir yıl askerlik yapmış olan korgenaral oluyor; bu da doğru bir uygulama değil, onunla ilgili de bir yasa teklifi olsa iyi olur.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kayışoğlu'nun süresi gidiyor arkadaşlar.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) - Yeniden başlatır mısınız Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Başlattım sürenizi Sayın Kayışoğlu. Ben sizin sürenizi başlatmıştım.

Değerli arkadaşlar, Sayın Kayışoğlu'nun süresini başlattım, Sayın Kayışoğlu'nu da uyarım sürenizi başlattım diye.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) - Tamam, bitti mi sürem, teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Süreniz bitmedi, ben sizin açtım sürenizi.

SERKAN SARI (Balıkesir) - On saniye, ne olacak Başkan?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Hayır canım, ben sürenizi açtım, buyurun dedim, Sayın Kayışoğlu kendisi konuşmadı.

ÖZGÜR CEYLAN (Çanakkale) - Tamam, Serkan Vekilimiz konuşuyordu, nezaketen dinledi yani.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) - Evet, doğru.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Sarı, bakın Sayın Kayışoğlu'na. Size Sayın Kayışoğlu konuşuyor dedim.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) - Konuşmasını bitirsin, ne olacak, o kadar nezaket...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Verecek de naz yapıyor.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Yeni gelin gibisiniz Başkanım. Bizim orada bir tabir var "Yeni gelin gibisiniz" diye.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Arkadaşlar, bu kurallara uymazsak, biz, buradan gece her gün on ikide gideriz. Böyle bir sistemi yok. Vallahi yok, gerçekten yani. Mesele o değil ki. Şimdi, mikrofonu eline alan bırakmıyor.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Başkan, otuz saniye bile olmadı.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ama biliyorsunuz süreyi Sayın Sarı; şimdiye kadar hiç uzatmadınız.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Bir dakika ek süre veriyorsunuz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Hayır canım, Komisyon üyesi dışında hiç kimseye vermedim.

Sayın Kayışoğlu, buyurun.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan, değerli bürokratlar; bugün burada, bu ülkenin dört bir yanındaki subay, astsubay, yedek subay, emekli askerî görevliler, gazi, şehit yakınlarının sessiz çılgınlığını dile getirmek için bulunuyorum. Bu hafta sonu Bursa'da TEMAD'ın şube açılışı vardı, yeni bir yer tahsis edildi. Dolayısıyla da Türkiye'nin dört bir yanından TEMAD üyeleri ve başkanları ve gazi ve şehit yakınları oradaydılar. Hepsi bize bugünü beklediklerini, bugün görüşülecek bütçede kendileri için müjdeli haberler beklediklerini özellikle dile getirdiler; ben de onların sesleri olmak için burada bu sözü aldım.

Şehit yakınlarımız, gazilerimiz, kamusal vicdanın muhafızlarıdır ve onların talepleri siyasi bir talep değildir; devletin de birincil meselesi olmalıdır çünkü ömürlerini, yıllarını, emeklerini, bu ülkenin, bu devletin, bu milletin huzuru, refahı için harcamışlardır. Bu nedenle, bunların bu eksik bırakılan taleplerinin artık karşılanması, bir dahaki görüşmelerde bunların dile getirilmemesi gerekiyor ki, dinlediğimiz bütün konuşmalarda da aynı konular vurgulandı.

Askerî okulların ve askerî hastanelerin kapatılmasının büyük yanlış olduğunu defalarca söyledik. Sayın Bakan, yılların tecrübesi, birikimi, bu devletin geleneği maalesef AKP iktidarı döneminde birtakım maceralara sürükleniyor ve her defasında da yanlış olduğu anlaşılıyor ve telafisi bazen imkânsız bazen zor bazen de zaman alan zararlara sebebiyet veriliyor. Bütün bunlara gerek yok, yeniden kurulması, yeniden açılması iyi bir şey ama keşke bu hatalar yapılmıyaydı ve o zaman kaybedilmeseydi. Kapatılan 32 askerî hastane; bunlar birer bina değil, orduya özgü sağlık altyapısı, harp cerrahisi, savaş hekimliği bilinci ve niteliği olan yerlerdi. Hepsi ortadan kaldırılınca bunun bedelini Mehmetçik'imiz ve gazilerimiz ödediler maalesef. Şehit yakınları ve gazilerimizin talepleri,

dediğimiz gibi, hâlâ tam karşılanmış değil. Sağlık hizmetleri, rehabilitasyon hizmetleri, istihdam konusunda eksiklikler hâlâ sürüyor; vefa ise sadece manşetlere atılıyor. Maalesef, mevzuatta vaatler yerine getirilmiyor. Özellikle gazilerimize yönelik hak statüsü ve hak ettikleri emekli maaşı, tazminat, sağlık hizmet garantisi acil olarak sağlanmalıdır. Emekli astsubaylarımız yıllardır haksızlığa uğruyor. Görev tazminatları, makam tazminatları, intibak talepleri, emeklilik hakları; bu vaatler hep sözde kaldı. Aynı şekilde hâlihazırda görevdeki askerî personelin maaşının acilen iyileştirilmesi ve çalışma koşullarının düzeltilmesi gerekiyor. Bu yüksek enflasyon sürecinde maalesef insan onuruna yakışır bir gelir elde edemiyorlar artık.

Bu minvalde özetlemek gerekirse, kapatılan askerî okullar ve hastanelerin derhâl yeniden açılması, şehit yakınları ve gazilerin haklarının tam olarak hayata geçirilmesi ve bütün ayırimcılığın ortadan kaldırılması, sağlık ve rehabilitasyon hizmetlerinin genişletilmesi ve etkin bir şekilde uygulanması; emekli astsubayların, subayların ve görevdeki personelin maaş ve özlük haklarının iyileştirilmesi, insan onuruna yakışır bir seviyeye çıkarılması; askerî sağlık sisteminin yeniden kurulması, harp cerrahisi, saha tıbbı, acil müdahale kapasitesinin askerî standartlara uygun hale getirilmesi vatani görevini yapan bu personelimiz için elzemdir.

Ben de son olarak şunu vurgulamak istiyorum: Subay yemini eden teğmenlerin ihraç edilmesi, hakikaten hepimizin vicdanını sarsmıştır. Orduya siyasetin karışmaması gerekir çünkü hukuk ve ordu hepimizin ihtiyaç duyduğu, hepimizin güvenliğini sağlayan en temel kurumlardandır ve gerçek anlamda millî olması için de siyasetten arındırılması gerekir diyor, saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Tamamlayalım lütfen.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ağbaba...

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) - Kısa kestim, gördünüz mü?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, gördüğünüz gibi ana muhalefet yaklaşıyor buraya.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Kesmeyeceksin ağabey, devam edeceksin.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - İktidara geliyoruz iktidara, Başkan. İktidar değişecek.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Yirmi beş yıldır geliyorsunuz, bir gelemediniz. Sayın Aygun, bir gelemediniz.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Biz geldiğimiz zaman milletvekili ne kadar isterse o kadar konuşacak.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Geldiğiniz zaman yapın, aha vaadi... Tutanaklara yazın bunu arkadaşlar: Herkes için, CHP geldiği zaman isteyen istediği kadar konuşacak. Ama geldiğinde!

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Mehmet Bey, aramızda kalsın.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Aramızda mı kalsın? Ama tutanaklara girdi Mustafa Ağabey.

Sayın Parlak? Yok.

Sayın Salıcı? Yok.

Sayın Tanal? Var.

Sayın Tanal, buyurun.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Teşekkür ederim Değerli Başkanım.

Değerli milletvekilleri, Sayın Bakanım, kıymetli hazırun; hepinizi saygıyla, hürmetle selamlıyorum.

Tabii, savunma bir ülkenin bağımsızlığıdır, savunma bir ülkenin namusudur. Savunma hamasetle değil, hukukla, şeffaflıkla, akılla yönetilir ancak elimizdeki bu bütçe sunum belgelerine baktığımız zaman, güvenlik zafiyetinin üzeri bir kapatma belgesi diyeceğim ama amacı aşan bir cümle değil. Şimdi, bunları ben ispatlamaya çalışacağım.

Şimdi "Hudut güvenliği" diyorsunuz, kitapta övünçle yazmışsınız Değerli Bakanım. "59.105 geçiş engellenmiş." diyorsunuz, "8.826 düzensiz göçmen yakalanmış." diyorsunuz. Bu rakamlar aslında başarı değil, sınırlarımızın kevgir gibi delik deşik olduğunun bir itirafıdır. "Hudut namustur." dediniz. Peki, bu kadar geçiş, bu kadar delik deşik, bir hudut niye bu hâle gelir? "Terörle mücadele." diyorsunuz; kırk yıldır aynı sözler ama acılar hâlen aynı. Aynı raporunuzda bile PKK/YPG, SDG tehdidini sürdürdüğünü kabul ediyorsunuz. Demek ki politika değişmeli. Demek ki strateji çökmüş durumda.

Şimdi devam ediyoruz, sunum konuşmanızda sayfa 11'e bakalım. Sayfa 11 hakikaten çok acıklı; bunu kim yazdı kurumunuzun içerisinde ama baştan başlıyorum. "Başta PKK-PYD/YPG, SDG olmak üzere hiçbir terör örgütünün bölgede kök salmasına, farklı adlar altında faaliyet yürütmesine izin vermeyeceğimizi bir kez daha hatırlatmak isteriz." Doğru, yürekten katılıyorum. Bu, ülkemizin kırmızı çizgisi ancak buraya baktığımız zaman "Kök salmayacak..." O da doğru ama gelelim komşu devletlerle olan ilişkiye baktığımızda; evet, tamam. Alttaki bir paragrafta hemen geçelim. Alttaki paragraf ile üsteki paragraf çelişkili, birbirinin aynen zıttı. Bakın, alttaki paragraf, "Yakın zamanda taraflar arasında ABD'de yapılan görüşme ve koordinasyonlarda Suriye ve SDG arasındaki entegrasyon sürecinin hızlı bir şekilde tamamlanmasını bekliyor." Peki, burada SDG entegrasyonunun olumlu karşılanması; bu bir stratejik risktir. "ABD'de yapılan görüşmede Suriye ve SDG entegrasyon sürecinin hızlı bir şekilde tamamlanmasını bekliyoruz." diyerek SDG'yi meşrulaştırıyorsunuz, Suriye ordusuna entegre edilmesini sağlamaya çalışıyorsunuz. SDG, bu yapı "PKK-YPG kadrolarından oluşuyor." deniliyor. Dolayısıyla terör örgütünün bu yazınızda resmîleştiriliyorsunuz; bu kadar açık ve net ancak bu, Türkiye'nin yirmi beş yıldır sürdürdüğü tam güvenlik stratejisiyle de çalışmaktadır. Ulusal güvenlik hukuku açısından bu bir tehliktir -Anayasa'nın 3'üncü maddesi- Türk Silahlı Kuvvetlerinin mücadele ettiği örgüte meşruiyet verilir anlamı çıkmaktadır.

Devam ediyoruz, sizin yeni kitapçığının, sunumunuzun sayfa 45'ine geliyoruz. Sayfa 45 apayrı bir olay. Sayfa 45'te başlık, paragraf şu: "Gerçek şu ki: Personel eksikliği yalnızca bir sayı problemi değil, aynı zamanda disiplin, tecrübe, muharebe devamlılığı ve komuta kontrol..." Aynen katılıyoruz, şurası önemli: "Avrupa'daki bu tabloya karşı Türkiye ise çevresindeki çatışma alanlarının sürekliliği ve çeşitliliği nedeniyle stratejik kültürünü saha tecrübesiyle besleyen nadir ülkelerden biridir." Avrupa'yla karşılaştırmanız şunu ima ediyor: Bir, Avrupa'nın barış içerisinde olması zaaf gibi gösteriliyor. İki "Savaşın meşrulaştırılması risk doğuruyor." diyorsunuz. Üçüncüsü, bu anlayışla barışı isteyen değil, çatışma isteyen bir ülke profilini çiziyorsunuz. Bunun, derhâl bu konuşma

metninden çıkarılmasını talep ediyorum. Türkiye Cumhuriyeti devleti bugüne kadar böyle bir argümanla, böyle bir stratejiyi kabul etmiş değil.

Teşekkür ediyorum, saygılarımı sunarım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Öneş Derici, buyurun.

SÜREYYA ÖNEŞ DERİCİ (Muğla) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Değerli milletvekilleri, Sayın Bakan, kıymetli bürokratlar, basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Türk ordusu yalnızca bu coğrafyanın değil, dünyanın en güçlü ordularından biridir. Tarih boyunca daima milletin onuru, devletinin kalkanı olmuştur. Ülkemiz son yıllarda artan tehditlerle, karmaşılaşan risklerle ve daha kırılgan bir coğrafyayla karşı karşıya. Şekil ve isim değiştiren terör örgütleri ülkemiz için risk oluşturmaya devam ediyor. Buna karşın, çelişkili savunma stratejileri, öngörüsü yapılmayan maliyet artışları, bitmeyen modernizasyon süreçleri, yıllardır "Çözülüyor." denilen ama çözilemeyen askerî personel sorunları. Bunların hepsi savunma bütçesinin büyüklüğünden bağımsız olarak güvenlik mimarisinin zayıf noktalarını meydana çıkarıyor ve en kritik başlık askerimiz; bu ülkenin ordusu üniformasını şerefiyle taşıyan, gece gündüz demeden, sorgulamadan görev yapanlardan oluşuyor ancak hak ettikleri özlük hakları, yaşam koşulları, emeklilik hayatları hâlen mevcut değil. Uzmanlar belirsizlikle yaşıyor, astsubaylar yıllardır çözilemeyen derece ve kademe sorunlarıyla uğraşıyor. Göreve başlayanlar emeklilikte insanca yaşayacak bir gelir umudunu yavaş yavaş kaybediyor. Koca bir sistem fedakârlıkla ayakta duran insanların omzuna yaslanmış durumda fakat bu insanların emeklilik sonrasında karşılaştıkları tablo bu fedakârlığı ödüllendirmekten çok uzak.

Değerli milletvekilleri, Sayın Bakan ve saygıdeğer bürokratlar; güçlü bir devlet kendi askerini emeklilikten sonra ikinci bir iş aramaya mecbur bırakmaz. Güçlü ordusuyla övünen bir devlet askerine yaşarken, gazi olduktan veya şehit olduktan sonra da ailelerine sahip çıkmak zorundadır. Örneğin, terörle mücadele sırasında yaralanan ancak gazi sayılmayan personel konusu artık vicdani bir yaradır. Bu yarayı ve askerimizin her türlü sorununu çözmek bir devlet refleksi gerektirir. İktidar, muhalefet, bir arada askerlerimizin her sorununu çözebiliriz, çözmek zorundayız, yeter ki iktidarın niyeti olsun ama bütün bu başlıkları konuşurken, en son Azerbaycan'dan gelirken düşen uçakta kaybettiğimiz şehitlerimizin acısı hâlen çok taze. Memleketim Muğla Milas'tan kahraman bir Mehmetçik'imiz de o uçakta şehit oldu; Hava Uçak Bakım Astsubay Başçavuş Emrah Kuran. Emrah'tan bize yadigar Aras, Bartu ve Barlas kaldı. Barlas henüz altı aylık, eşi bu ülkenin çocuklarına nefes veren bir öğretmen; şimdi, hem evlatlarına hem sınıflarına güç vermek zorunda. Biz bu şehitleri neden verdik Sayın Bakan? Askerlerimiz neden eski uçaklarla görev yapıyor Sayın Bakan? Azınlık bir grup sefa içindeyken bu Mehmetçik niye o eski uçaklarda ölüyor Sayın Bakan? Yanlış politikalar, yetersiz uygulamalar neden devam ediyor, küçük çocuklar neden babasız kalıyor Sayın Bakan? Buradan bir kez daha vatan için hayatını veren şehitlerimize Allah'tan rahmet diliyorum, mekânları cennet olsun. Tüm askerlerimizin ayağına taş değmesin, vatan onlara minnettardır.

Sayın Bakan, değerli bürokratlar; Türk ordusunun gücü, büyük Önderimiz Gazi Mustafa Kemal Atatürk'e duyduğu bağlılıkla ülke menfaatini canından önde tutan, sadece ve sadece Türkiye Cumhuriyeti'nin ali menfaatleri için görev yapan askerine dayanır. Milletçe orduya siyaset karıştırıldığında ne duruma düştük, hep birlikte 15 Temmuzda yaşadık. Orduda tarikat, cemaat karıştığında başımıza neler geldi ve milletçe nasıl karşı durduk, herkesin hatırında. Bugün, Türkiye Cumhuriyeti devletinin temel taşı olan Türk ordusunun ülkenin kurucu değerlerine inanan, Atatürk'ün izinden giden, şeyhlerden değil liyakatle atanmış amirinden emir alan ve vatan savunması için canını verirken gözü arkada gitmeyecek olan askerlerimizden oluşması iktidarın görev ve sorumluluğudur. Bu görevi yerine getirirken yöneticileri uyarmak, hatalara dikkat çekmek ve denetlemek de biz milletvekillerinin sorumluluğudur. Bu çerçevede, iktidarı en çok ordudaki tarikat tehlikesine karşı uyarıyor, gerekli tedbirleri almalarını bekliyoruz. En temel soruyu da soralım: Bu tedbirleri alıyor musunuz Sayın Bakan?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Çan, buyurun.

MURAT ÇAN (Samsun) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Bugün bütçesini görüştüğümüz Bakanlık, Türkiye'nin ulusal güvenlik mimarisinin en kritik başlıklarını ihtiva eden politikaları da kurgulayan, uygulayan ve dış politikada dirayetimizin belirleyicilerinden olan bir kurum olması hasebiyle büyük önem taşıyor fakat ortaya çıkan tablo şudur: İktidarın yıllardır izlediği tutarsız ve ilkesiz savunma politikaları ne acı ki ülkemizin caydırıcılığını zayıflatmış, stratejik bağımsızlığımızı zedeleyen sonuçlar ortaya çıkarmıştır. Bunların her birini güncel gelişmeler ve somut başlıklar üzerinden birazdan yorumlayacağım. Örneğin, F-35, F-16, Eurofighter tedarik programları. F-35 programının en başından beri içindeydik, F-16'ları modernize edecektik, sonra bir anda Eurofighter tedarik programı uygulamaya girdi. Kuveyt'in, Katar'ın Eurofighter için ödediğine bakıyoruz, bir de bizim tedarik programına bakıyoruz, arada ciddi fiyat farkı var. Şimdi, üretim ve tedarik programı dışında tutulduğumuz F-35'ler için daha önce de ödediğimiz paralar var, o paranın ne olacağı belirsiz, tıpkı S-400'ler gibi. Onu da geçtim, F-35, Eurofighter tedarik programının 5 katı büyüklüğündeydi, 100 küsür uçak vardı o programda ama şimdi 20 küsür uçağa hemen hemen aynı parayı vereceğiz. İşte, politikalarınızın geldiği yer açısından durum budur. Sayın Bakan sunumu sırasında bunları rakamlarla detaylandırmadı, bence bu husus son derece dikkat çekicidir, bunun altını çizmek için söyledim.

Ulusal güvenliğimiz ve egemenlik haklarımız yönünden dikkat çekmek istediğim ikinci husus, Doğu Akdeniz'de geri adımların gölgesinde kaybolan egemenlik haklarımızdır. Doğu Akdeniz'de bir dönem kararlılıkla yürütülen ya da öyle bir intiba yaratılmaya çalışılan politikalar bugün yerini sessizliğe bırakmış durumda. Mavi vatan söylemleri artık birer hatırlatmadan ibaret. Yakın zamana kadar donanma eşliğinde arama ve sondaj faaliyetleri yürütülen Doğu Akdeniz'de bu faaliyetler durdu; Sayın Bakan bunu konuşmalı sunumunda. "Dost ve müttefik" diye adlandırılan ülkelerin Doğu Akdeniz'deki egemenlik haklarımızı yok sayanlarla son dönemde imzaladıkları güvenlik ve askerî iş birliği anlaşmalarını kaygıyla izliyoruz. İktidarın bu gelişmeler karşısında verdiği tepki cılız, etkisiz ve sonuçsuzdur.

Kendi ihtisas alanımla ilişkili bir hususa dikkat çekmek istiyorum. Hekim kökenli bir milletvekiliyim, bugün bunu birkaç kez vurguladım sataşmalarda. Ordumuzun bugün itibarıyla münhasıran teşkil edilmiş bir sağlık sistemi olmayışının ciddi bir zafiyet sebebi olduğunu düşünüyorum. Bunu Barış Pınarı Harekatı'nda görev almış biri olarak tecrübelerimle söylüyorum. GATA'nın kapatılmasıyla Türkiye'nin yüz yıllık askerî sağlık birikimi, savaş ve kriz tıbbındaki kurumsal hafızası bilinçsizce dağıtıldı. Bu karar, yalnızca bir hastanenin değil, bir güvenlik kurumunun en kritik damarının kesilmesi anlamını taşıyor çünkü askerî sağlık sistemi, sivil sağlık

yapılarının asla ikame edemeyeceği özgün bir uzmanlık, disiplin ve operasyonel refleks gerektirir. Sivil hastaneler cephe koşullarını, harp cerrahisini, biyolojik, kimyasal tehditlerle karşı hazırlığı, askerî psikiyatrinin özgün ihtiyaçlarını karşılayamaz Sayın Bakan. GATA sahadan gelen yaralıyı tanıyan, ordunun ritmini bilen, komuta kademesiyle eş güdüm içinde çalışan bütünlüklü bir sistemdi. Bugün yaşanan aksaklıklar Türk Silahlı Kuvvetlerinin sağlık gücünde oluşan boşluklar ve nitelikli personel kayıpları, bu hatalı kararın ağır sonuçlarını gözler önüne sermektedir. GATA yeniden yapılandırılmalı, askerî sağlık sistemi güçlendirilerek derhâl ihya edilmelidir. Bugünkü tablo güçlü bir savunma politikası değil, kurumsallığı zayıflamış, öngörüsüzlüğe mahkûm edilmiş bir yapıyı işaret ediyor.

Sayın Bakan, değineceğim bir konu, Samsunlu meslektaşım Koray Arslan gönüllü olarak görev yaptığı Pençe-Kilit Operasyonu'nda kalp krizi geçirerek şehit oldu ama şehit sayılmadı. Kim şehit saymadıysa ona haddini bildirmelisiniz. Şehit annesine değil, "Mustafa Kemal'in askerleriyiz." diyen teğmenlere değil, Cumhuriyet Halk Partisine değil, onlara haddini bildirmelisiniz diyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Özdemir...

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) - Sayın Bakan, Türk milleti "asker" denildiğinde canından, malından, evladından vazgeçebilen dünyadaki tek millettir, Kurtuluş Savaşı'nda azığını, çarığını, evladını, sahip olduğu her şeyi vatan için gözünü kırpmadan feda eden bir millettir; dün de öyledir, bugün de. Kahraman ordumuz kırmızı çizgimizdir. Ancak, yıllardır sorunları dile getiriyor, uyarıyoruz.

Savunma politikamız bir bütün hâlinde ele alınmalıdır, günübirlik siyasi kaygılarla şekillenmemelidir. Bölgedeki askerî dengeler her geçen gün daha kırılgan hâle geliyor. İsrail'in bölgedeki revizyonist politikaları, Suriye'deki belirsizlik, Irak'ın kuzeyindeki yapıların güç mücadelesi, Karadeniz'de Rusya-NATO dengesi... Türkiye'nin, caydırıcı, bağımsız, sürdürülebilir bir savunma mimarisine ihtiyacı var. Bizim söylediğimiz bir gerçek var: Türk Silahlı Kuvvetlerinin birinci önceliği, kendi millî hava savunma sistemini üretmek ve tam entegre bir hava kalkanı oluşturmaktır. Bu konuda bazı ilerlemeler var, HİSAR-SUNGUR gibi gelişen projeler. Ancak bunlar yeterli değildir, sistemler hâlâ katmanlı ve tam entegre bir millî hava savunması düzeyinde değildir. Proje takvimleri şeffaf değil, Mecliste gerçekçi bir yol haritası sunulmuyor. Kritik tedariklerde hâlâ dışa bağımlıyız. İktidar, yıllardır S-400 üzerinden iç politikaya dönük söylem üretti ama gerçek hava savunması hâlâ yok. S-400 depoda çürürken millî sistemlerimizin hızlandırılması için neden gereken kaynak tesisi yapılmadı? Savunma sanayisi devlet aklı ve planlaması gerektirir.

Türkiye, NATO ülkeleri içinde askerî hastanesi olmayan tek ülke hâline getirildi. İktidar yıllar sonra "Askerî hastaneleri geri açacağız." diyor. Soruyoruz: Kim kapattı? Kim uyardığımız hâlde bizi dinlemedi? Kim askerî sağlık sistemini siyasete kurban etti? Gazilerimiz, askerlerimiz, harp cerrahisi uzmanları bu kararın bedelini yıllarca çok ağır ödedi. Sağlık sistemi yeniden kurulmalı, GATA'nın bilimsel ve kurumsal yapısı aynen ihya edilmelidir.

Askerî liseler kapatıldığında "TSK'nin kökleri kesiliyor." dedik. Yeniden açılmasını konuşuluyorsa, bunun tek nedeni, yapılan büyük hatanın görülmesidir. Soru şu: Askerî eğitim sistemi neden siyasi krizlerin sonucu olarak kapatılıp açılıyor? Askerî eğitim; planlı, uzun vadeli, kişisel hırs ve intikam duygularından arınmış bir şekilde yürütülmelidir. Neden Türk Silahlı Kuvvetlerinin liyakat sistemi yıllardır aşındırılıyor? Terfilerde, kritik atamalarda komuta kademesindeki değişimlerde ciddi soru işaretleri var. Devletin ordusu bir grubun, bir anlayışın, bir siyasi çizginin ordusu olabilir mi? Olamaz. Defalarca sorduk: Atama kriterleri nerede? Liyakat algoritması nedir? Denetim mekanizması var mı? CHP olarak talebimiz nettir: Türk Silahlı Kuvvetlerinde liyakati güvence altına alan bağımsız bir denetim modeli ve yasa hazırlanmalıdır.

Türkiye, bölgesindeki güç dengeleri dışında kalamaz. Caydırıcılık yalnızca silahla olmaz, planlamayla, kurumsal akılla, güç ve eğitimi olur. Hava savunmamız eksik, sağlık sistemimiz kapalı, eğitim düzeni dağınık, atama sistemi belirsizse caydırıcılık değil, kırılganlık üretilebilir.

Dış politikayı iç siyasete göre değil, ulusal kapasiteye göre şekillendirmek zorundayız. Bugün burada konuştuğumuz konular siyasetüstüdür, devlet meselesidir. Millî savunma sistemi ivedilikle tamamlanmalı, Türkiye Büyük Millet Meclisine takvim açılmalıdır.

Son söz olarak tek bir şey söylemek istiyorum: Asker bir aileden geliyorum, ordunun ve şanlı ordunun kıymetini çok iyi biliyorum. Bir kişinin şahıs olarak tacizde, tecavüzde bulunmasını kahraman Türk ordusuna, şanlı askerimize bağlayamazsınız.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, değerli milletvekilleri, şimdi herkes sisteme giriş yapsın, soru kısmına geçeceğiz.

Soru eğer çok fazla olursa...

MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) - Başkanım, bana söz verecektiniz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Efendim?

MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) - Bana söz verecektiniz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Size söz verecektim, evet vereceğim.

Tabii ki Sayın Ekmen, sorun yok. Sadece ben şimdi talepleri toplayayım, sonra size söz vereceğim, problem yok. Sadullah Bey burada, size söz vermeksek...

SADULLAH KISACIK (Adana) - Estağfurullah.

MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) - Benim dostane talebim kabul görmedi de Sayın Sadullah Bey'in...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - E, biz de ondan anlıyoruz.

Evet, buyurun.

MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) - Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, ben de birçok mevzu var ama beş dakika içinde birkaçını hızlıca değerlendirmek istiyorum.

Birincisi, karşı olduğunuzu bildiğimiz kışlasız bedelli mevzusu. Biliyorsunuz, gençler "Avrupa'dakiler kışlasız bedelli yapıyor." diye müşteriler, iş hayatları bölündüğü için müşteriler. Dünyada ciddi savaş tehdidi ortamlarına girdiğimiz kesin ama artık savaşlar uzaktan elektronik aygıtlarının harekete geçirilmesi veya havadan bombalamayla oluyor, karadan insan gücüyle yapılan savaş yok. Kışlasız bedelliye yol vermeyeceğiniz anlaşılıyor, burada çok ısrarcı olmayayım. Kışlasız bedelli askerlik, efendim, kışlaya

gitmeden bedelli askerlik yapılabilmesi imkânı. Size şunu sorayım: Ordumuzun profesyonelleşmesi noktasında subaylara, sözleşmeli uzman çavuş ve erlere baktığımızda bugün itibarıyla yüzde 100 profesyonel ordu hedefine ne kadar yakın bir yerde duruyoruz? Orta ve uzun vadede yüzde 100 profesyonel orduyla ilgili tutumunuz nedir, öngörüleriniz nedir? Gençlerimizi bu konuda nasıl bilgilendirebilirsiniz?

İkinci mevzu, hava savunma kapasitemiz hususunda -bugün en çok merak edilen konu bu- bazı güzel haberler alınıyor ama bunların doğrusu test edilmemiş kabiliyetler olduğu konusunda da bir tereddütle karşılaşıyoruz. Hava saldırı ve hava savunma sistemimiz açısından mevcut durum hususunda kamuoyunu ve bizi bilgilendirebilir misiniz?

Üçüncü bir mevzu, 10 Mart Anlaşması'nı ben anladığım kadarıyla bütün devlet kurumları onaylıyor: Sayın Cumhurbaşkanı, siz, Dışişleri Bakanımız, İçişleri Bakanımız, MİT Başkanımız. Bu durumda Sayın Tanal'ın sorduğu "SDG terör örgütüdür." ifadesi ile 10 Mart Anlaşması'nın hayata geçirilmesi hedefimiz arasındaki ince geçiş nedir? Yani adam Colani'ydi, Şara oldu, Devlet Başkanı oldu. SDG, bu mutabakat nasıl ilerlerse ne aşamada bizim için Mazlum Abdi'den Ferhat Abdi'ye dönüşecek, bu konuda bizi bilgilendirebilir misiniz?

Benim açımdan tatsız bir durum oldu, Erhan Hoca dışarı çıktı, keşke burada olsaydı çünkü son değerlendirme kendisi hakkında olacak. Şimdi, Erhan Hoca Millî Savunma Üniversitesi Rektörü, dolayısıyla devletimizin kurumlarından birini temsil ediyor. Son bir yılda Erhan Hocayı öyle tartışmaların içerisinde görüyoruz ki 1 Ekim sürecine karşı olduğu gibi bir izlenim doğuyor; gereksiz tartışmalar. Devlet bize Komisyonda dedi ki: Biz bu süreci işletmek istiyoruz ama sürece dair hassas noktalardan biri geçmiş defterleri karıştırmamak, hafızayla yüzleşmek, geçmişle yüzleşmek; onarıcı adalet gibi başlıkları bizden beklemeyin. Bunu MHP dedi, AK PARTİ dedi; biz de anlayışla karşıladık, bu mevzulardan uzak duruyoruz fakat Erhan Hoca'nın açtığı tartışmalar Türk'tü, Türkiyelilikti; tarihte kürdistan var mıydı, yok muydu; Kürt'tü, Kürtçüydü...

MİLLÎ SAVUNMA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRÜ PROF. DR. ERHAN AFYONCU - Yok, tarihte yok, var mı?

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Bir saniye, izin verin ama bakın, izin verin; buna Sayın Bakanın müsaade edeceğini düşünmüyorum.

Şimdi, ben bugün yapay zekâya sordum, dedim ki: "Erhan Afyoncu 1 Ekim sürecine karşı mı?" O da cevaben bana dedi ki: "Erhan Afyoncu'nun 1 Ekim süreci hakkında doğrudan aleyhe herhangi bir beyanatı yok ama son yaptığı tartışmalara baktığımda bu sürece karşı olduğu yönünde kamuoyunda kuvvetli izlenimler ve tartışmalar var." Devletin üniversitelerinden birini temsil eden bir... Bizim Komisyona bizi bilgilendirmeye 3 Bakanlık geldi, Dışişleri, Millî Savunma, İçişleri ve MİT Başkanlığı; dolayısıyla Bakanlığınız bu sürecin bir parçası. Bu sürecin bir parçasıyken bir bürokratinizin bu şekilde kamuoyunda algı yaratacak gereksiz tartışmaların içinde bulunmasını doğru buluyor musunuz?

Teşekkür ediyorum.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Erhan Hocam, tebrik ediyoruz.

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Mehmet Emin Bey, fikir özgürlüğüne ne oldu?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

Sayın Ekmen, bu yapay zekâ neymiş böyle ya?

MURAT ÇAN (Samsun) - Yatay o, yatay.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Yapay zekâya sorunca kanaat belirtiyor bizimle alakalı o zaman.

Şimdi, sayın milletvekilleri, görüşmelere 19.35'e kadar ara veriyorum.

Kapanma Saati: 19.32

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 19.36

BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)

KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)

---- 0 ----

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, 22'nci Birleşimin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

Kaldığımız yerden devam edeceğiz.

Şimdi soru kısmına geçeceğiz, sonra Sayın Bakana cevap hakkı için otuz dakika süre vereceğim.

Öncelik sırasına göre milletvekillerinin talebini karşılayacağım.

Sayın Erdem, buyurun.

ORHAN ERDEM (Konya) - Başkanım, teşekkür ederim.

Sayın Bakanım, malum, küresel ısınmadan dolayı her alanda farklı sıkıntılar yaşıyoruz. Bu noktada, ordumuzun bu yeni gelişmelere, küresel ısınmaya dönük çalışmaları var mı; bunu rica ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Kısacık...

SADULLAH KISACIK (Adana) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sayın Bakanım, Adana ilimiz Karataş ilçemizde daha önce üniversiteye ait turizm otelcilik tesisi vardı, boştu, işletilmiyordu; onun Millî Savunma Bakanlığına devri gerçekleşti ve yanında bazı arazilerin de. Şimdi, Karataş deniz ile sit alanı arasında sıkışmış bir yer yani aslında turizm tesisi sayısı alanı çok az ve size de önemli bir miktarda bir yer tesis edilmiş oldu; bununla ilgili planı nedir? Yani geniş ölçekli düşünürseniz Karataş'ın turizm potansiyeli açısından orası çok önemli Sayın Bakanım.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - Yani yapalım mı istiyorsunuz, yapmayalım mı?

SADULLAH KISACIK (Adana) - Vallahi, eğer sadece teli çekip burası...

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - Yapılanları siz de göreceksiniz.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Biz istiyoruz ki orayı canlandırmayacaksa...

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - Canlandıracağız.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Tamam, tamam Sayın Bakanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Türkeş Taş...

AYYÜCE TÜRKES TAŞ (Adana) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sayın Bakan, sunumunuzun 13'üncü sayfasında "Şu bir gerçek ki Ada'da adil ve kalıcı çözüm için tek çıkar yol Kıbrıs Türklerinin egemen eşitliği ve eşit uluslararası statünün kabulü." dediniz. Bu, iki devletli politikadan vazgeçtik anlamına mı geliyor, onu merak ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Erkan...

NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - Sayın Bakanım, son günlerde basında geniş yer alan ve yabancı heyetler huzurunda başarılı bir sınav veren Makine ve Kimya tarafından geliştirilen TOLGA dronesavar sistemiyle ilgili olarak geleceğe dönük nasıl bir planlama yapmaktasınız?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Taşcı...

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Sayın Bakan, astsubayların ek gösterge, terfi ve maaş düzenlemeleri, uzman erbaş ve sözleşmeli erbaşların sözleşme feshi sonrası kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilmeleri, devlet memuru olma haklarının güvenceye alınması, 45 yaşında zorunlu emekli edilen uzman erbaşlara seyyanen 1'inci derece verilmesi, uzman çavuşların muvazzaf statüye geçiş taleplerinin karşılanması ve malulen emekli personele çalışma hakkı tanınması konusunda bir planlamanız var mı?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türkoğlu...

YÜKSEL SELÇUK TÜRKÖĞLU (Bursa) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, ben bunu her sene soruyorum, bu sene de gelenek olduğu üzere sorayım. 3671 sayılı Kanun'un ilgili maddesi, 7104 sayılı Kanun'un 16'ncı maddesine eklenen fıkrayla "Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri ve bu üyeliği sona erenler..." diye devam ediyor ve özetle Türkiye'deki bütün sosyal tesislerden, istisnalar hariç, faydalanabilir diyor. Efendim, milletvekilleri orduyelelerine niye giremiyorlar? Bu da şöyle yanlış anlaşılmasın, samimiyetle, bu konuda böyle bir merak ve talebim olduğundan değil, ben, bunu Gazi Meclis üyelerine karşı rencide edici bir yaklaşım olarak gördüğüm için bir kez daha soruyorum: Neden milletvekilleri orduyelelerine giremiyor? Şu karşıda...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Anlaşılmıştır.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKÖĞLU (Bursa) - 2'nci sorum var efendim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Süre bitti.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKÖĞLU (Bursa) - Hemen bitiriyorum.

Orkun Özeller neden hâlen orduyelelerine giremiyor?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Aygun...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Teşekkür ederim Başkanım.

KAAN uçağımızla gurur duyuyoruz ancak Hakan Fidan açıklama yaptı: "KAAN motorları ABD kongresinde bekliyor, onların lisansı durmuş durumda. Bu, müttefiklik ruhuna, stratejik ortaklık ruhuna yakışmıyor." dedi. Ne oldu bu motora? Hani ABD'yle müttefiklik? Motoru bize neden satmıyorlar, bununla ilgili sizden bilgi almak istiyorum. Yine, "Birleşik Krallık'tan 20 adet yeni uçak alacağız. F-16, F-35 çalışmaları da devam ediyor." diyorsunuz. Bu çalışma kaç yıl sürecek Sayın Bakan? F-35'lere ödemiş olduğumuz para ne olacak? Yine, astsubaylarımız için emekli maaşlarındaki statü adaletsizliğini gidermeyi düşünüyor musunuz? Kalkınmada öncelikli bölgelerde görev yapan astsubaylara kademe hakkı verecek misiniz? Uzman çavuşların özlük haklarını güncelleyerek kadroya geçmenin önünü açacak mısınız? Gazilerimize yeşil pasaport vermeyi düşünüyor musunuz? Yine, gazilerimizin sağlık sorunlarıyla ilgili olan, eksik olan o güvenceyi tamamlamakla ilgili bir çalışmanız var mı?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ertuğrul...

EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL (Zonguldak) - Sayın Bakanım, 15 Temmuz 2016 darbe girişimi sonrasında pek çok askerî alan şehir merkezinden çekilerek boşaltılmıştı ve o dönemin Çevre Bakanı Sayın Mehmet Özhasseki'nin açıklamalarında kesinlikle bu askerî alanların hiçbir şekilde konuta açılmayacağı ve Cumhurbaşkanının talimatlarıyla yeşil alan olarak kalacağı söylenmişti ama

özellikle İstanbul'da boşaltılan pek çok askerî alana konut projeleri yapıldığını, lüks konut projeleri, yüksek gökdelenler yapıldığını görüyoruz. Bunun ilerleyen bir afet döneminde veya savaş döneminde, orada konuşlanabilecek olan askerî birlikler için bir zafiyet yaratacağını düşünüyor musunuz? Bunun ilgili ilgili Bakanlıkla bir görüşme, protokol benzeri bir çalışmanız acaba var mı?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ceylan...

ÖZGÜR CEYLAN (Çanakkale) - Sayın Bakan, net, somut, emekli astsubaylar ve emekli binbaşılara ilgili ne yapmayı düşünüyorsunuz? Personelin ciddi bir lojman sorunu var, lojman sıkıntısı var, kiralama veya yeni lojman yapma şeklinde bir adım atmayı düşünüyor musunuz? F-35 projesinden çıkarıldık, burada son durum nedir? Paramızı geri alabilecek miyiz, tekrar ortak olabilecek miyiz; bununla ilgili bilgi verir misiniz? KAAAN'da Amerikalılar motoru vermiyor, KAAAN ne olacak? Nasıl uçacak? Bu sorun nasıl giderilecek? Hava savunma sistemi TF-2000'de son durum nedir?

Bunlarla ilgili bilgi istiyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın İlhan...

METİN İLHAN (Kırşehir) - Sayın Bakanım, seçim bölgem olan Kırşehir'de son zamanlarda şehrimiz gündeminde Makine ve Kimya Endüstrisi AŞ tarafından Kırşehir'de kurulacağı belirtilen yeni savunma sanayisi üretim tesisiyle ilgili birtakım tereddütler bulunmaktadır. Kırşehir'de ne üretimi yapılacaktır ve üretim süreci ne zaman başlayacaktır? Ayrıca, burada toplam kaç kişilik bir istihdam sağlanacaktır?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, teşekkür ediyorum.

Sayın Becan...

TAHSİN BECAN (Yalova) - Sayın Bakanım, Yalova'da yıllardır faaliyet gösteren askerî havaalanınızda pilot eğitimi olarak kullanılan havaalanı sivil havacılığa açılacak mı veya bu havaalanı üzerinde başka bir projeniz var mıdır?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Çorabatır...

SURURİ ÇORABATIR (Antalya) - Sayın Bakan, 1971 yılında Kuleli Askerî Lisesinden mezun oldunuz. Tahsisli Millî Savunma Bakanlığı'nda, kullanım hakkı Türk Silahlı Kuvvetlerinde, 2016'da kanun hükmünde kararnameyle, biliyorsunuz, eğitim faaliyetleri kapandı. Bina ve arsa yine Millî Savunma Bakanlığı'nın mülkiyetinde. Bugün, hâlâ askerî yerleşke statüsünde olan Kuleli Askerî Lisesinin herhangi bir kuruma devredilmesi söz konusu mudur? Bir de geçen yıl bütçede sormuştum size, Gülhane Askerî Tıp Fakültesini tüm askerler için ne zaman hizmete alacaksınız, İstanbul Çamlıca dahil?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bayraktutan...

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, son dönemde Türk Silahlı Kuvvetlerinde görevli personelin de maaşları tüm çalışanların olduğu gibi oldukça düşmüştür. Büyük şehirlerdeki konut kiralari dikkate alındığında lojmana giremeyen bir subay, astsubay, uzman maaşının önemli bir kısmını kiraya veriyorken özveri gerektiren bu meslekte görev yapan personelin motivasyonunun düşük olacağı bir gerçektir. Bu konuda bir tedbir alınmış mıdır? Lojman sayılarını artacak bir çalışmanız var mıdır? Türk Silahlı Kuvvetlerindeki, TSK'deki FETÖ mücadelesinin son durumu nedir? 15 Temmuz 2016'dan bu yana ihraç edilenlerin sayısı nedir? İhraç edildikten sonra tekrar TSK'ye dönenlerin sayısı nedir? OHAL sonrası Yüksek Disiplin Kurulu kararlarıyla ihraç edilenlerin sayıları nedir? FETÖ benzeri cemaatler takip edilmekte midir, bu konuda tehdit değerlendirmesi yapılmakta mıdır?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Güneş...

İSMAIL GÜNEŞ (Uşak) - Teşekkür ederim.

Sayın Bakanım, özellikle son zamanlarda üretilen hem savunma araçları hem de saldırı araçları insansız olarak üretilmektedir. Bu, bizim, ileride, Millî Savunma Bakanlığımızın insan kaynağını nasıl şekillendirecektir diye sormak istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, böylece soru talepleri karşılanmıştır.

Şimdi Sayın Bakana bugün yapılan eleştiriler ve sorulan sorular için cevap hakkını kullanması için otuz dakika süre veriyorum.

Buyurun lütfen.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANİ YAŞAR GÜLER - Önce, sabah sorulanlarla ilgili hazırladığımız bir metin var, müsaadenizle onu okuyacağım. Sonra, biraz önce sayın vekillerimin sorduğu sorulara da cevap vereceğim. Öbürlerinden de, gerekirse onları da açıklayacağım.

Sayın Başkan, Komisyonumuzun sayın üyeleri, sayın basın mensupları; gün boyunca sizler tarafından yöneltilmiş olan soru ve eleştirilere yönelik cevapları bana ayrılan bu süre içerisinde cevaplamaya çalışacağım. Öncelikle, gün boyunca yönelttiğiniz tüm soru, öneri ve eleştiriler için teşekkürlerimi sunuyorum. Her birinizin bu kürsüden dile getirdiği görüşlerin bir denetim görevinin ötesinde, milletimizin ortak vicdanını ve hassasiyetlerini yansıtmayı amaçladığının farkındayım. Sorularınızla ifade ettiğiniz her konuyu Bakanlık olarak ciddiyetle ele alacağımızı, hiçbir soruyu usulen cevaplanacak bir başlık gibi görmediğimizi de özellikle vurgulamak istiyorum. Elbette, süre sınırlılığı nedeniyle burada hepsine tek tek, ayrıntılı şekilde değinmem mümkün olamayacak, sorularınızda en çok öne çıkan ve kamuoyunda hassasiyet oluşturan konular üzerinde özellikle durmaya çalışacağım. Diğer sorularınıza ilişkin ayrıntılı cevaplarımızı ise en kısa zamanda sizlere ulaştıracamız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu bütçenin en kıymetli tarafı, aziz şehitlerimizin ailelerine ve kahraman gazilerimize olan sorumluluğumuzu güçlendiren bir perspektifle hazırlanmış olmasıdır. Güvenliğin bedelinin yalnızca rakamlarla ve kalemlerle değil, esasen vatan evlatlarının canıyla, emeğiyle ve fedakârlığıyla ödendiğinin bilincindeyiz. Bu bağlamda, kamuoyunda hassasiyet oluşturan İskenderun'da şehit olan 2 evladımızdan mağarada şehit düşen 12 kahramanımıza kadar bütün olaylar operasyonel, idari ve teknik boyutlarıyla tek tek incelenmiş, hiçbir ayrıntı görmezden gelinmemiştir. Merkezde Bakanlığımız, sahada komutanlıklarımız

ve ilgili tüm kurumlarımız oluşabilecek zafiyet alanlarını tespit etmiş, birlik güvenliğini artırmaya dönük yeni tedbirleri süratle sahaya da yansıtmıştır. Nitekim, İskenderun Deniz Er Eğitim Alay Komutanlığında 2 Mehmetçik'imizin şehit olduğu olaya dair araştırma süreci büyük bir hassasiyetle yürütülmüş, kastı, kusuru veya ihmali tespit edilen alay ve tabur komutanları dâhil 4 personelin Türk Silahlı Kuvvetleriyle ilişkisi kesilmiş, 8 personele ise kusur derecelerine göre çeşitli disiplin cezaları da verilmiştir. Adli süreç de İskenderun Cumhuriyet Başsavcılığımız tarafından yürütülmektedir. Burada altını çizmek istediğim husus şudur: Sorularınızda dile getirdiğiniz her bir olay bizim için rutin bir istatistik değildir. Her bir şehidimiz bizim için tek tek, isim isim, aile aile takip ettiğimiz bir emanet, hesabını hem millet vicdanına hem de tarihe vermek zorunda olduğumuz bir sorumluluktur. Bu vesileyle tüm kahraman şehitlerimize Allah'tan rahmet, kederli ailelerine ve aziz milletimize bir kez daha başsağlığı ve sabır diliyorum.

Şehitlik kapsamı ve görevi başında vefat eden personelimiz, sorularınızda görev başında kalp krizi veya bünyesel rahatsızlık nedeniyle hayatını kaybeden personelimizin durumu ve şehitlik kapsamına alınması konusu da dile getirilmiştir. Öncelikle şunu söylemek isterim: Bu personelimizin her biri bizim için çok kıymetlidir, hepsine Allah'tan rahmet diliyorum. "Şehitlik" statüsü ise hem toplumumuzun ortak vicdanında hem de hukuki düzenlemelerimizde çok özel ve titizlikle korunan bir kavramdır. İlgili yönetmelikler ve yargı içtihatları çerçevesinde uygulama yapılmakla birlikte, personelini görev esnasında kaybeden her komutan, geride kalanlara bir manevi miras olacak şehadet mertebesinin verilmesi için gerekli tüm işlemleri titizlikle kayıt altına almakta ve takip etmektedir. Bu konuda sizlerin dile getirdiği hassasiyetleri paylaştığımızı, ilgili mevzuatın da bu çerçevede sürekli gözden geçirildiğini de ifade etmek istiyorum.

Bazı milletvekillerimiz Türk Silahlı Kuvvetlerinde yaşanan kaza ve intihar vakalarına ilişkin eleştiriler ve endişeleri dile getirdiler. Ölüm veya yaralanmayla sonuçlanan her olayda; şehadet, kaza veya intiharda adli ve idari soruşturma açılmakta, olay en ince ayrıntısına kadar araştırılmakta ve sorumluluğu tespit edilenler hakkında gerekli işlemler yapılmaktadır. Özellikle bu intihar vakalarıyla ilgili Silahlı Kuvvetlerimizde uzun yıllardan beri uygulamakta olduğumuz bir yöntemi de sizlere arz etmek isterim: Bir yerde, mesela, en son cumartesi günü Sivas'ta bir evladımız kendini asarak şehit oldu diyelim ve bu intihar vakası tespit edildiği andan itibaren derhâl ailesine haber veriyoruz, ailesi "Gelmek istemiyorum." dese dahi biz bütün masraflarını karşılayarak aileyi birliğe getiriyoruz, orada bir salonu kendilerine tahsis ediyoruz. Çocuğun, şehidimizin en samimi bütün arkadaşlarının, erbaş ve erler bunlar, hepsi kendileri seçiyorlar, girmek isteyenlerin hepsi oraya giriyor; hiçbir subay, astsubay, rütbeli olmadan onlar orada oturuyorlar, dertleşiyorlar en sonunda kapıyı açıyorlar "Evet, ben buna razı oldum." ya da "Hayır, ben razı değilim kardeşim, mahkeme devam etsin." Kendisi zaten demese de mahkeme devam ediyor da aile mutlak surette olayın tamamını en yakın arkadaşlarından dinliyor.

MURAT BAKAN (İzmir) - Sayın Bakanım, bunu Ali Yerlikaya'ya anlatın da polis intiharlarında benzer bir şey yapsın kendisi. MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - Hayhay.

Bu, kâğıt üzerinde kalan bir prosedür değil, uygulamada taviz vermediğimiz bir ilkedir, mutlak surette her intihar vakasında uygulanmaktadır. Yalnız, tabii, bir konuyu daha arz etmek istiyorum. Özellikle gençlerimiz arasında bu sayısal kumar, sanal bahis son derece etkilerden bir tanesi, diğeri de arkadaşlarımızın hepsinin genç olması nedeniyle ya nişanlısıyla kavga ediyor, ya istediği kızı alamıyor ailesi, ya vermiyorlar; bunlar ana sebepler olarak bizim tespitlerimiz bu iki üç tanenin üzerinde duruyor.

MURAT BAKAN (İzmir) - Sayın Bakan, tüm meslek gruplarında dediğiniz konu var ama asker ve poliste intihar oranı yüksek, bunun sebebini ayrıca araştırmak lazım. Bu bir gerekçe değil yani.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - Yani bu sanal kumarın etkili olduğunu düşünüyoruz; özellikle, dün bir yorum da izledim, şimdi, kulüplere falan davalar açılıyor sanal bahisle ilgili olarak "Türkiye'de bu değerler tamamen dibe vurdu." diyorlar. Her hâlde doğru ve bu son intiharların sebepleri bunlar olabilir.

Şimdi, bu YAŞ'la ilgili birkaç şeyi arz etmek isterim. Değerli milletvekilleri, tabii, bu 15 Temmuz olayından sonra gelen bir tepki olarak da bu YAŞ'ın yapısı değiştirildi ama şuna inanmanızı istiyorum: Bugüne kadar ben yani 2'nci Başkanlığım hariç bu Bakanlıkta da 3'üncü YAŞ çalışmalarını yürüttüm, hiçbir siyasiden, bakın, bunu çok samimi olarak söylüyorum arkadaşlar, hiçbir siyasiden bana tek bir tane isim dahi verilmemiştir. Kuvvet komutanlıklarımızı, biraz sonra size arz edeceğim onları da. Hiçbir siyasiden bir tek isim verilmemiştir.

Kuvvet komutanlarımızla ilgili de arz etmek istiyorum. Genelkurmay İkinci Başkanırken, Genelkurmay Başkanırken de aynı şeyleri uyguladım. Bu, 15 Temmuzla ilgili, evet, doğru "Millî Savunma Bakanlığına bağlandı." diyor ama şu anda dahi kuvvet komutanlıklarımızın hepsi Genelkurmay Başkanına bağlıdır; harekât ve istihbarat konularının tamamında kuvvet komutanı Genelkurmay Başkanıyla görüşmeden hiçbir şekilde zaten onlarla görüşmüyorum. Her kuvvet komutanlığı kendi atamalarını kendisi yapıyor, hiçbir tanesine biz karışmıyoruz.

ÖZGÜR CEYLAN (Çanakkale) - Ama yetki var, siz yapmıyor olabilirsiniz ama böyle bir yetki var.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - Sayın Vekilim, uygulama önemli şu anda.

ÖZGÜR CEYLAN (Çanakkale) - Siz değil, başkası olsa...

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - Hayır, bu değişmez, değişmez Sayın Vekilim, değişmez ama belki de yazılı olarak da düzeltilebilir.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Genelkurmay Başkanlığı sembolik bir makam gibi.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - Değil, değil; şu anda Türkiye'de gördüğünüz, yurt dışında yapılan her bir operasyon dâhil Genelkurmay Başkanının onayıyla yapılıyor.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Sayın Bakanım, Genelkurmay Başkanlarının isimlerini önceden herkes biliyordu, bugün sorun kimse bilmiyor, milletvekillerine sorun, onlar da bilmiyor.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Ya, senin Genelkurmay Başkanıyla ne işin var?

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - Bence, sayın vekillerim, eğer eğer gerçekten böyleyse, bundan da memnuniyet duymamız lazım. İşte, "Ordu siyasallaştı." diyorsunuz ya, siyasallaşmadığının görüntüsü de budur diyorum. Yani, bugün sizler eğer Genelkurmay Başkanının ismini bilmiyorsanız çok iyi bir gelişme bu.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Ya bir kişinin ismini bil yeter!

VELİ AĞBABA (Malatya) - Onu biliyoruz zaten, reisi biliyoruz; Recep Tayyip Erdoğan.

SÜLEYMAN ŞAHAN (Yozgat) - Onu bütün dünya biliyor zaten.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - Sayın Başkanım, bu süreleri benden kesmiyorsunuz inşallah.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şimdi, değerli milletvekilleri, bakın, hepiniz konuştunuz, bırakın da Sayın Bakan konuşsun,

lütfen.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - Estağfurullah, estağfurullah.

Efendim, şu anda üniversitemizin... İlk tabii, önce, Sayın Rektörümüzle ilgili birkaç şeyi ifade etmek istiyorum. Bakın, en zor zamanda Sayın Rektörümüz bu işi üstlendi ve en az üç dört yıl gece gündüz çalışarak düzelti işleri; onun için ben şahsen kendisine teşekkür ediyorum.

Harp Okullarımızda dekanlar sadece akademik eğitimden sorumludur, onun dışındaki tüm faaliyetlerden Harp Okulu komutanları sorumludur; her birinin başında şu anda birer tane tümgeneral ve tümamiral vardır, Harp Okulundaki tüm faaliyetlerden bunlar sorumludur, onun dışında, dekan sadece akademik eğitimden sorumlu.

Şu anda MSÜ'de de 753 asker, 529 sivil olmak üzere 1.282 akademik personel görev yapmaktadır. Son üç dört yıldır her yıl yurt dışındaki üniversitelere bu akademik personeli gönderiyoruz, master ve doktorasını yaptırıyoruz ve bu hocalarımızın da akademik kariyerlerini daha güçlendirme konusunda çalışıyoruz.

Efendim, ben önce, bu uzman çavuşlarla ilgili müsaadenizle arz etmek isterim: Efendim, uzman çavuşlarla ilgili en önemli konu, bilmemiz gereken, her uzman çavuş 55 yaşına kadar Silahlı Kuvvetlerde kalabilir yani bunları size kim söylüyorsa inanın şoka giriyorum sabahtan beri. Yani uzman çavuşlarımızın hepsi -biraz sonra daha da bilgi vereceğim- 55 yaşına kadar "Ben Silahlı Kuvvetlerde çalışmak istiyorum." diyor. Silahlı Kuvvetlerde çalışabilir.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Yedi yılını doldurup ayrılmak isteyenlerden bahsetmiştik Sayın Bakan.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - Efendim, çalışmak istiyorsa diyorum, gitmek istiyorsa diyorsa güle güle diyoruz.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Soru olarak yedi yılını dolduranları söylüyoruz.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - Ama bakın, işte, belediyeler, hepsi sizde, hepsine emir verin alsınlar on beşer kişi; teşekkür ederiz o zaman. (CHP sıralarından gürültüler)

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Tutuklamaları kaldırın hepsini alalım.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Sayın Bakanım, bütün ülkenin Bakanı değil misiniz? Siz biz ayrılmaz, siz yaparsanız bu ülkenin hâli ne olur?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, Sayın Tanal...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - O lafınızı geri alın lütfen.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye Sayın Tanal.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - Hayır, ben bir şey demedim.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Millî Savunma Bakanı "sizden bizden" ayrımı yapamaz, yapmamalı.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - "Belediyelerin çoğu sizde" dedim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, Sayın Tanal....

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - Müsaadenizle şimdi de bu sözleşmeli erlerle ilgili bilgi arz etmek istiyorum. (Uğultular)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, hakikaten şu uğultuyu bir bitirelim size zahmet.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - Şu anda sözleşmeli erlerimize, bilgi arz etmek istiyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, yani hakikaten, evet, şu uğultuyu bir bitirelim size zahmet.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - Şu anda sözleşmeli erlerimize verilen maaş 46 bin lira, şu anda. Sözleşme bitiminde -tabii, esas yedi yıllık bunlar; yedi yıl çalışıyor ve ondan sonra ayrılabilir- bu personele ödenen tazminatların hepsinde bu sene yüzde 33'lük artış yapıldı; bir. İki; yedinci yılını tamamlayıp "Ayrılıyorum." diyen her bir sözleşmeli erimize devletimiz 1 milyon 486 bin lira ikramiye veriyor. Peşin, hemen, ayrıldığı gün kendisine 1 milyon 486 bin lira ödüyoruz.

Ayrıca, Deniz Kuvvetlerimizde, yüzer birliklerde ve Amfibi Tugayımızda görev yapan sözleşmeli personelin aylıkları artırımlı olarak ödeniyor, onlarınki daha fazla.

Şimdi, yaklaşık üç yıldır bu sözleşmeli erlerden uzman çavuş yapıyoruz nitelikli olanları; uzman çavuşlardan astsubay yapıyoruz; astsubaylarımızdan da subay yapıyoruz. Efendim, şimdi, bu çerçevede, 2023 yılında 2.364 sözleşmeli erbaş ve erimizi uzman çavuş yapmışız; 2024'te 4.788 sözleşmeli eri uzman çavuş yapmışız; 2025'te de şu anda onların faaliyetleri devam ediyor ve sınava giriyorlar, sınavı geçenlerin hepsini uzman çavuş yapacağız.

Evet, ayrıca, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde görev yapan sözleşmeli personelimize 3.500 lira ila 4.000 lira arasında ilave tazminat veriliyor sözleşmeli erlerimize gene.

Ayrıca, 2024 ve 2025'te toplam 202 sözleşmeli erimizi de biz memur olarak kendi bünyemize aldık, 202 personeli.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Askerî hastanelerle ilgili...

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - Efendim, geleceğiz.

Askerî hastaneler, o zaman hemen ona gelelim. Askerî hastanelerle ilgili zaten açılması için çok yoğun bir çalışma var, çok yoğun. Bizim askerî hastanelerle ilgili özellikle tabip ihtiyacımızı karşılamak için oradaki, GATA'daki üniversitede her sene bunları yapıyoruz; şu anda 700 küsur doktor adayı oradaki üniversitede okuyor.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) - O bir hataydı değil mi?

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Kapatma, evet. Bu soruya bir cevap verebilir misiniz?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Yapılacakları söylüyor Sayın Bakan.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANİ YAŞAR GÜLER - Bundan sonrakine, önümüze bakalım müsaade ederseniz, önümüze bakalım. 744 öğrencimiz üniversitede okuyor; bu sene 147 tabibimiz mezun oldu ve bunların hepsini kıtalarımıza gönderdik.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Tamam, ne zaman, kaç yıl sonra bu tür hizmeti vermeye başlayacak bu hastane?

MİLLÎ SAVUNMA BAKANİ YAŞAR GÜLER - Çalışıyoruz, çalışıyoruz.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - İşte, onun bir "timing"i falan, eylem planı yok yani.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANİ YAŞAR GÜLER - Yok, hayır, şu anda belli değil; çalışıyoruz, çalışıyoruz.

Evet, bir diğer konu, bu C130 uçağımız. Şimdi, arkadaşlar, sayın milletvekillerimiz; bu C130'larla ilgili bazı bilgileri de sizinle paylaşmak istiyorum müsaadenizle.

Efendim, bu C130 uçağımız 13 tane Amerika'dan direkt aldığımız, 6 tane de Suudi Arabistan'dan aldığımız, toplam 19 tane C130 uçağımız var.

C130'ların ilk üretimi 1954'te başladı. Bizim aldığımız ilk uçaklarımız, 2 tane, 57 ve 58 imali; 61, 63 tarihli 8 tane uçağımız var, 13'ün 8 tanesi bu; 70 ve 73 arasında da 3 uçağımız var.

Çok değerli milletvekillerimiz, havacılıkta "eski uçak", "yeni uçak" diye bir şey yok. Bakın, çok önemli bu, çok önemli. Yani bugün ben 2025 model parçayı takıyorsam, motoru koyuyorsam üstüne, uçak 2025 tarihli; böyle bir şey bu. Çünkü çok ince, çok zor ve çok ağır bakımlardan geçiyorlar. Yani "eski uçak" diye bir uçağımız yok bizim. 250 tane F-16'mız var, siz öyle bakarsanız hepsi eski. Hayır, biz hepsini şu anda tepe tepe kullanıyoruz.

MURAT BAKAN (İzmir) - Otuz, kırk yıldan sonra kaza riski artar, dünyadaki istatistikler bu.

Ben amatör pilotum yani öyle bir şey yok. Evet, bakım, saat ve şey önemli ama otuz, kırk yılı geçtikten sonra kaza riski artar; dünyadaki istatistikler böyle.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANİ YAŞAR GÜLER - Şimdi, bu konuda görmek isteyen arkadaşlarımız varsa bizim bakım merkezlerini gezdirebiliriz, hiç merak etmeyin, hiçbir problem yok.

Sayın Bakan, bizler, sırasıyla komuta kademesi böyle bir risk olsa kabul eder miyiz? Böyle bir şey olabilir mi? Ben biniyorum, kendim biliyorum. Biri sordu "C130'a hiç bindin mi?" Hayatımız geçti onlarda arkadaşlar.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Ya, şöyle bir şey var Sayın Bakan: Biliyorsunuz, bir yaşlı teyze balıkçıya gitmiş, "Bana taze balık ver." demiş, adam da "Görmüyor musun teyze bunlar oynuyor." demiş, "Ben de canlıyım ama 80 yaşındayım." demiş; şimdi, canlı 80 yaşındayken... Yani nasıl olur bu?

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Bu işten anlayan Bakanımız konuşuyor.

(CHP milletvekillerinin laf atmaları)

MİLLÎ SAVUNMA BAKANİ YAŞAR GÜLER - Arkadaşlar, arkadaşlar, efendim, müsaade eder misiniz...

Sayın vekillerim, bakın, efendim, şimdi, bu uçaklarımız 3 kademeli bakıma giriyorlar; bir arıza olduğu zaman buna bakan başka bir yerimiz var, oraya gidiyorlar. Fabrika seviyesi, bakım; her altmış dokuz ayda bir "full" bakıma giriyorlar, her şeyi söküyor, inceleniyor, bakılıyor, değişecekler değişiyor, gerisini... O sırada bütün gövde, kuyruk, kokpit, efendim, iniş takımları dâhil her şey söküyor, inceleniyor. Bu şeyleri, gövdeleri inceleyen ekiplerimiz var. Gövde, motor ve pervane...

MURAT BAKAN (İzmir) - Sayın Bakanım, hangi bakımı yaparsanız yapın uçak yaşlandıkça metal yorgunluğu artar, risk artar.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Bakım yapmazsanız yeni uçak da düşer.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANİ YAŞAR GÜLER - Efendim, tamam da Sayın Bakan, peki, peki...

MURAT BAKAN (İzmir) - Bakımı zaten yapacaksınız ama 50 yaşında, 60 yaşında uçağın riski fazladır; yenileyeceksiniz, envanteri yenileyeceksiniz.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANİ YAŞAR GÜLER - Yani evet, tabii ki, söylediğinizde bir hak vardır ama biz bu elimizdeki kriterlerle... Bunların istisnasız hepsine milimetrik uymadığınız zaman zaten oradaki adamdan izin alamazsınız. Siz "Havacılığı biliyorum." diyorsanız çok iyi biliyorsunuzdur; izin alamazsınız. Efendim, bu önemli değil, hadi; yok böyle bir şey.

MURAT BAKAN (İzmir) - Sayın Bakanım, İkinci Dünya Savaşı'ndaki uçaklar da uçuyor ama bu, riski azaltmıyor. Yaşlandıkça risk artar, yenileyeceksiniz; altmış yıllık uçakla, C130'la uçmayacak yani bizim askerimiz.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANİ YAŞAR GÜLER - Şimdi, 1957 yılından itibaren C130'ları kullanmaya başladık. Bu tarihe kadar, bugüne kadar C130'larımızda hiçbir tane kaza olmadı. 1957 yılından bugüne kadar arkadaşlar, hiçbir tane kaza olmadı. 1999'da bir tane uçakta motorunda hafif bir yangın çıktı, pilot da kendisi zaten... Bunları biliyorsunuz, yani dünyanın en emniyetli uçakları; toprak yol dâhil hepsine inip kalkma özelliği var. İsterseniz bir toprağın üzerine indirip kaldırabilirsiniz. Bunun dışında, ilk kazamız bu, 1957'den bugüne kadarki ilk kazamız.

Evet, şu anda dünyada 70 tane ülke C130'ları kullanıyor ve özellikle kullanıyorlar: Almanya, Amerika, Avustralya, Avusturya, Belçika, Birleşik Arap Emirlikleri, Birleşik Krallık, Brezilya, Cezayir, Danimarka, Endonezya, Fas, Fransa, Güney Kore, Hollanda, İspanya, İsrail, İsveç, İtalya, Japonya, Kanada, Katar, Kolombiya, Malezya, Meksika, Pakistan, Polonya, Portekiz, Suudi Arabistan, Uruguay, Yunanistan; öbürlerini saymadım, geçtim.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Düşen var mı Sayın Bakanım bunlardan?

MİLLÎ SAVUNMA BAKANİ YAŞAR GÜLER - Efendim?

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Bu ülkelerde düşen var mı? Bilmediğimizden soruyoruz.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANİ YAŞAR GÜLER - Hayır, biz de bilmiyoruz ama kullanılıyor, onu biliyoruz sadece.

Diğer 6 tane, Suudi Arabistan'dan alınanlarla ilgili olarak sayın vekillerim, bunları 2011 ve 2012 yılında alıyoruz. Öyle "Hurdada atılmış" filan, kesinlikle böyle bir şey yok. Bunların 6'sını da aldık, bunlara TUSAŞ'ta "Erciyes" diye bir proje geliştirildi yani hemen hemen bütün teknik şeylerinin değişeceğine yönelik bir proje bu; 10 maddede uygulanıyor. Erciyes Projesi, bu uçakların... Sabah bir sayın vekilim söyledi "Diğer yarım kalan Erciyesleri de tamamlayın." dedi ama öyle bir şey yok çünkü bu 6 tane uçağımız, düşen de dâhil hepsine Erciyes Projesi uygulandı.

Pilotlarımız; Birinci Kaptan Pilotun altı bin iki yüz dokuz saat uçuşu var yani havacılık için anormal yüksek bir rakam, İkinci Pilotumuz Gökhan Korkmaz'ın iki bin üç yüz on iki saat uçuşu var.

Uçağın normal yükü kalkış kapasitesi 20,2 ton yükü kaldırabiliyor yolcu hariç, o gün uçağa yüklenen toplam 5,7 ton; dörtte 1'i kadar yük var.

AŞKIN GENÇ (Kayseri) - Sayın Bakanım, en genç uçak kaç model?

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - En genç...

AŞKIN GENÇ (Kayseri) - 13 tane uçak söylediniz...

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - 13... Hayır, bir de öbür şeyler var, Suudi Arabistan'dan aldığımız 6 tane var.

AŞKIN GENÇ (Kayseri) - Onlar kaç model, kaç yılında yapılmış onlar?

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - Bir dakika, bakıyorum.

MURAT BAKAN (İzmir) - Düşen 57 yaşındaydı.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - Düşen 1968 model; evet, o doğru. Öbürleri de gene 1970-1973, o aralarda; çok yoğun yapılmış demek ki.

Evet, bu uçağın karakutusu 2 tane karakutu ve bu sistem aslında bu uçaklarda yok iken bu 6 tane uçağı getirdiğimiz zaman TUSAŞ kendisi bu karakutuyu geliştiriyor, hem kokpite hem de uçağın arkasına asıl karakutuyu koyuyorlar. 2 tanesi de bulundu ve getirildi, TUSAŞ'ta; TUSAŞ şu anda bunu çalışıyor. Geçen hafta kendileriyle görüştüm, sordum "İki aylık filan bir süreye ihtiyacımız var." dediler. İnşallah, açıklanırsa biz de üzücü de olsa tabii ki hepsini açıklayacağız.

Şimdi, bu 12 şehidimiz, mağaradaki 12 şehit. Efendim, orada, biliyorsunuz, söz konusu olan bizim Melih Bozkurt Üsteğmenimiz, şehidimiz; yani arkadaşları bunun...

Tabii, zamanında, ilk EYP patlamasında mağarada şehit oldu Üsteğmenimiz; dört gün sonra, oradaki aramada hem cep telefonu bulundu, ertesi gün bir dahaki aramada kendi yeleği bulundu. Şehit olduğundan çok eminiz, böyle 3 şehidimiz vardı. 2022'de Pençe-Kilit başladığı zaman, ilk başladığında 3 şehidimiz oldu; bunların 3'ünün de düştüğünü, vurulduğunu, mağaraya çekildiğini, hepsini bizzat oradaki arkadaşlarımız gördüler. Bu 2 şehidimizin ailesine ki birisi Erzurum'da, birisi Düzce'de, ikisinin de ailesine gittik, anlatıldı bunlar; görüntüler var, hepsi anlatıldı. Onlar şehitliği kabul ettiler ama Melih Üsteğmenimizin ailesi "Hayır, biz kabul etmiyoruz, bizim evladımızı bulun." dedi. Tabii, biz 3'ünü de aramaya devam ettik, 22'den itibaren 3'ünü de aramaya devam ettik ve öbür ailelerin kabul ettiği 2 şehidimizin cenazelerini bulduk, Adli Tıba götürdük, onlar tekrar incelediler ve her ikisine ait olduğu da ortaya çıktı ve onları ailelerine teslim ettik fakat Melih Üsteğmenin cenazesini bir türlü bulamadık. En son, o şehit olduğu 1515 rakımlı tepenin hemen yanında, işte, bu 852 rakımlı tepe var, teslim olan bir teröristin verdiği ifadeyle o üsteğmenin cenazesinin 815 rakımlı tepeden 852 rakımlı tepeye taşındığına dair bir ifadeyi bulunca, görünce daha önce kapatılmış olan bu mağarayı tekrar açmak zorunda olduğuna inanıyor oradaki komutanlık.

Şimdi, burada, ayın 1'inde, 1 Temmuzda ilk defa...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakanım, beş dakika süre veriyorum.

Buyurun.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Komutanım, kimin şehit ettiğini, hangi terör örgütünün de şehit ettiğini söyler misiniz?

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - PKK terör örgütü; bizim şehitlerimizin hepsi PKK terör örgütüne, hepsi.

Birinci günden itibaren yani ayın 1'inde, 2'sinde, 3'ünde, 4'ünde ve 5'inde, beş gün üst üste keşif köpeği -canlı görüntüleri var, elimizde bunlar- her seferinde mağaranın açılan girişinden mağaraya giriyor, mağaranın en dibine kadar gidiyor keşif köpeği ve tekrar dönüp geri geliyor. Aslında, birinci gün bunu yaptıktan sonra yeterli diye görüyoruz biz fakat komutan ikinci günde de aynı şeyi bir daha yapıyor, üçüncü günde de aynı şeyi bir daha yapıyor, dördüncü ve beşinci günde de aynı şeyi yapıyor; artık, beş gün üst üste keşif köpeğiyle keşifler yapıldıktan sonra, altıncı gün komutan bir daha gerek görmüyor yani altıncı günün sabahı keşif köpeği gene gidiyor, geliyor; o da tamam. Normal, mağaraya giriş düzenimiz var; en önde işte, EYP'ciler, onun arkasında 4, 2, 3; 10 kişilik bir grup peş peşe; bunlar ilk içeri girenler. İçeri girişte sağa doğru bir meyille çıkan, bir meyil var orada; komutan düz gitmesi için bunlara söyleniyor, bu çocuklar orayı görünce önce buraya doğru tırmanıyorlar. Önce, öndeki 2 çocuk biraz sonra düşüyor, merdivenin üzerine düşüyor, öbürü, arkadaki ağırlaşıyor, en arkadakiler dışarıya doğru bağırıyorlar; bu sefer, dışarıda -aslında, izne gidecek personel de oraya gelmiş, izne gidecekler- izne gidecek o çocuklar da koşarak içeri giriyorlar onları çıkartmak için. Bu sefer, işte, ilk 6 şehit orada, sonra girenlerden de 6 şehit daha verdik ve toplam 12 oldu. Bütün olay budur sayın vekillerim. Tabii ki tahkikatı yapıldı, mahkemeye verildi; o ayrı bir şey ama şehitlerimiz budur.

4.500 tane kemik bulduk, hepsini İstanbul'a Adli Tıba götürdük, hiçbir tanesi üsteğmenle uyuşmadı. Bir tek kemik bile bulabilseydik... Hatta bu son şeyde, işte, şimdi "Teröristler oradaki bazı mağaraları boşalttı." filan diyorlar; o ilgililer ilk görüştüğü zaman demişler ki: "O üsteğmenin cenazesinin biz biliyoruz nerede olduğunu; gidin, çıkarın." Gittiler, üç gün uğraştılar geldiler, hiçbir şey yok.

Mayın temizleme konusunu konuştuk...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakanım, geri kalanına yazılı cevap verebilirsiniz.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - Tamam, bir tek...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Çünkü önerge işlemlerimiz olacak, süre de doluyor efendim.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - Biz tabii, hepsini cevaplandıracağız ama bakıyorum...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Yazılı olarak alabiliriz Sayın Bakanım.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - Eğer, müsaade ederseniz, sonucu da okuyacağım ve sonra affınızı isteyeceğim.

Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonunun sayın üyeleri; gün boyunca Bakanlığımızın bütçesi...

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Sayın Bakan, Anıtkabir'i de söyleyin, Anıtkabir'i de söyleyin lütfen, olur mu?

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - Anıtkabir...

RESUL KURT (Adıyaman) - Onu da yazılı göndeririz sana ağabey, hiç sıkıntı yok.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakanım, lütfen devam edin, bitirelim.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - Sorun yok, sorum yok. Öyle acil cevaplandırmamızı istediğiniz başka bir şey varsa, varsa onu da söyleyelim.

Gün boyunca Bakanlığımızın bütçesine ilişkin değerlendirmelerinizi, eleştirilerinizi ve sorularınızı dikkatle dinledik, verdiğimiz cevaplarda sizlerin dile getirdiği hassasiyetleri paylaştığımızı, her bir soruyu kendi içinde ciddiyetle ele aldığımızı ifade etmeye gayret ettik. Süre nedeniyle burada detayına inemediğimiz konulara ilişkin yanıtlarımızı yer yer teknik ayrıntıları da içerecek şekilde yazılı olarak siz değerli üyelerimize bizzat sunacağız. Şunu özellikle ifade etmek isterim...

Müsaadenizle bir de şu şeyi de söyleyeyim de, bakın "Silahlı Kuvvetlere siyaset girdi." diye birçok üyemiz bunu söyledi. Çok kıymetli vekil arkadaşlarım, bakın, yani söylemek de istemiyorum ama yani Jandarma Genel Komutanlığı, Kara Kuvvetleri Komutanlığı, beş yıl İkinci Başkanlık, beş yıl Genelkurmay Başkanlığı ve şimdi buradayım. İnanın bana değerli vekillerim, bugüne kadar bir tane siyasi, siyasetle ilgili bir şey benim önüme gelmemiştir. Yani buna nasıl inandırmamı isterseniz öyle inandırabilirim; gelmemiştir, gelse de gelse de yapmam, açık söylüyorum.

MURAT BAKAN (İzmir) - Sayın Bakan, sarıklı amiral...

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - Bakın, bir dakika... O zaman ben Bakan değildim. Sayın Bakan, ben Bakan değildim. Şimdi bana bir tane örnek gösterin ben kabul edeceğim, bir tane örnek gösterin, kabul edeceğim; Gösteremezsiniz. Hiçbir tarikat... Bakın, Türkiye Cumhuriyeti'nde yaşıyoruz sayın vekillerim...

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) - O zaman komutan kimdi?

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - Bir dakika...

Bunun ilgilileri var. Biz, Silahlı Kuvvetlerimize aldığımız her bir personeli minimum yılda 3 defa MİT'e ve Emniyete sorarız, ufacak bir bilgiyle gelsinler, ertesi gün ne olduğunu Personel Genel Müdürü burada, kendisine sorabilirsiniz.

Arkadaşlar, bakın, inanın bana, bu kadar uzun süredir çalışıyorum bugüne kadar Cumhurbaşkanımız daha bana "Ya, Yaşar Paşa, şunu da şöyle yap, bunu da böyle yap." dememiştir; yemin ediyorum size, dememiştir ve bana demediği gibi şu andaki Genelkurmay Başkanı'na da demiyor. Böyle bir şey yok. Yani Silahlı Kuvvetlerimiz, bakın hepiniz biliyorsunuz arkadaşlar, Silahlı Kuvvetlerimiz böyle bir yapıya dayanamaz.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) - 24 bin kişiyi attınız Sayın Bakan.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - Yani siz şimdi bizim şu anda...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakanım, toparlayın, kapatacağım.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) - 24 bin kişiyi niye attınız o zaman?

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - Peki, o zaman ben bunu bu şekilde size arz ediyorum, ister inanın ister inanmayın.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, gündemimizdeki kurumların bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporları üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi sırasıyla bütçe ve kesin hesabı okutacağım.

Millî Savunma Bakanlığının bütçesini okutuyorum:

(Millî Savunma Bakanlığının 2026 yılı bütçesi okundu)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, 5 adet önerge vardır, okutup işleme alacağım.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI

YIL: 2026

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
43	9.30	01	01.01	25.000.000.000 TL
43	9.30	01	01.02	5.000.000.000 TL
43	9.30	01	01.03	2.000.000.000 TL
43	9.30	01	02.01	1.500.000.000 TL
43	9.30	01	02.02	250.000.000 TL
43	9.30	01	02.03	150.000.000 TL

43	9.30	01	03.02	1.000.000.000 TL
43	9.30	01	06.05	3.000.000.000 TL

Ayyüce Türkeş Taş
Adana

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türkeş Taş...

AYYÜCE TÜRKES TAŞ (Adana) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bizim bu önergemiz astsubaylarımızın özlük haklarının iyileştirilmesi, Astsubay Meslek Yüksekokullarından mezun teknikerlerin kadrolarının artması ve personelin lojman ihtiyacının karşılanması amacıyla verilmiş bir önergedir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir. Müttekip önergeye geçiyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI

YIL: 2026

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
43	9.30	09	03.02	5.000.000.000 TL
43	9.30	09	03.02	5.000.000.000 TL

Ayyüce Türkeş Taş
Adana

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türkeş Taş...

AYYÜCE TÜRKES TAŞ (Adana) - Teşekkür ederim Başkanım.

Bu 2'nci önergemizi de askerî liselerin, askerî hastanelerin açılması ve aynı zamanda FETÖ'den darbe yedi ordumuz ve bu ihbar süreçleri de kişisel gözüktüyor; onunla ilgili kurumsal bir denetim mekanizmasının kurulması amacıyla sunuyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müttekip önergeye geçiyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Millî Savunma Bakanlığı bütçesinde aşağıdaki değişikliğin gerekçesiyle birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz.

KURUM: MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI

YIL: 2026

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
98	9.30	01	03.05	700.000.000 TL

Sadullah Kısacık
Adana

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kısacık...

SADULLAH KISACIK (Adana) - Şu andaki yapay zekâ ve robotikleşme, robotlaşmaya bir adım olması nedeniyle böyle bir artışı tekliflerinize sunarız.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Müttekip önergeye geçiyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI
YIL: 2026
ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
43	9.30	01	03.07	5.000.000.000 TL

Ayyüce Türkeş Taş
Adana

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türkeş Taş...
Ayyüce TÜRKES TAŞ (Adana) - Teşekkür ederim Başkan.

Türk Silahlı Kuvvetlerimizin uçuş emniyetinin sağlanması, Hava Kuvvetlerinin operasyonel kapasitesinin korunması, benzer kazaların tekrar yaşanmaması ve şerefli askerlerimizin can güvenliğinin eksiksiz şekilde temin edilmesi amacıyla ek bir ödenek talep ediyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.
Müteakip önergeye geçiyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI
YIL: 2026
ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
43	9.30	16	06.05	2.000.000.000 TL

Ayyüce Türkeş Taş
Adana

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türkeş Taş...

Ayyüce TÜRKES TAŞ (Adana) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, bu da söylediğim üzere, bu Sürmene Yeniçam Tersanesinin kesinlikle yapılmasını talep...

MİLLÎ SAVUNMA BAKANİ YAŞAR GÜLER - Yapılıyor.

Ayyüce TÜRKES TAŞ (Adana) - Tamam, onunla ilgili ek ödenek ve Gökçeada'da bir tersane yapılınsı diye ek ödenek istiyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Şimdi, Millî Savunma Bakanlığının 2026 yılı bütçesini oylarınıza sunuyorum:

(Millî Savunma Bakanlığının 2026 yılı bütçesi oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabını okutuyorum:

(Millî Savunma Bakanlığının 2024 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, böylece gündemimizde yer alan Millî Savunma Bakanlığının bütçe ve kesin hesabı kabul edilmiştir, hayırlı olsun.

Gündemimizdeki kamu kurumlarının bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporlarını görüşmek üzere 27 Kasım Perşembe günü saat 10.00'da toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 20.29